

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. René Příhoda

**Postavení nevládních organizací
v mezinárodním právu**

Disertační práce

Školitel: doc. JUDr. Vladimír Balaš, CSc.

Studijní program: Teoretické právní vědy

Datum vypracování práce: 5. 9. 2018

Prohlašuji, že jsem předkládanou disertační práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 439.353 znaků včetně mezer.

V Hradci Králové dne 5. 9. 2018

Mgr. René Příhoda

Na tomto místě bych si dovolil od srdce poděkovat svému školiteli doc. JUDr. Vladimíru Balašovi, CSc., za poskytnuté cenné rady a mé vedení během přípravy této práce. Dále své rodině za trpělivost, a to zejména své ženě Simone, která trpělivě snášela mé dlouholeté sepisování a bádání a podporovala mě v něm. V neposlední řadě bych si dovolil poděkovat mým rodičům, za podporu a motivaci ke studiu. Ač netypicky, tuto práci bych si dovolil věnovat své právě narozené dceři Renée *5.7.2018.

Obsah

Úvod.....	1
1. Mezinárodní organizace.....	5
1.1. Pojem Mezinárodní organizace.....	5
1.1.1. Dělení mezinárodních organizací.....	7
1.2 Mezinárodní vládní organizace.....	7
1.2.1. Otázka mezinárodněprávní odpovědnosti a subjektivity mezinárodních organizací.....	10
1.2.2. Evropská unie.....	10
1.2.2.1. EBRD – Evropská banka pro obnovu a rozvoj.....	13
1.2.2.2. Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek.....	14
1.2.3. Mezinárodní organizace jako mezinárodní sdružení.....	14
1.3. Mezinárodní nevládní organizace.....	15
1.3.1. Mezinárodněprávní subjektivita mezinárodních nevládních organizací.....	18
1.3.2. Úmluva o uznání právní subjektivity mezinárodních nevládních organizací.....	18
1.3.3. Základní principy statusu nevládních organizací v Evropě.....	19
1.3.4. Doporučení Rady Evropy ke statusu nevládních organizací v Evropě.....	19
1.3.5. Mezinárodní nevládní organizace jako Amicus Curiae.....	20
1.3.6. Mezinárodní soudní dvůr.....	21
1.3.7. Mezinárodní trestní soud.....	23
1.3.8. Evropský soud pro lidská práva.....	27
1.4. Legitimita mezinárodních nevládních organizací.....	28
1.4.1. Vliv nevládních organizací na mezinárodní sankce.....	30
1.4.2. Důvěryhodnost a odpovědnost mezinárodních nevládních organizací.....	30
1.4.2.1. První vlna zvyšování transparentnosti nevládních organizací.....	31
1.4.2.2. Druhá vlna zvyšování transparentnosti nevládních organizací.....	31

1.4.2.3. Zákonná úprava a transparentnost nevládních organizací v České republice.....	31
1.4.3. Charta odpovědnosti mezinárodních nevládních organizací	33
1.4.4. Aktivity nevládních organizací s pochybnými cíli	34
1.4.5. Obrana proti vměšování se do vnitřních záležitostí státu	35
1.4.5.1. Spojené státy americké a OXFAM	36
1.4.5.2. Egypt a omezení lidskoprávních nevládních organizací.....	36
1.4.5.3. Rusko a zákon o zahraničních agentech.....	36
1.4.5.4. Maďarsko a Central European University	37
1.4.5.5. Itálie a zahraniční nevládní organizace transportující uprchlíky do Itálie.....	38
1.4.5.6. Severokorejská de facto ambasáda Chongryon v Japonsku.....	39
1.4.6. Národní nadace pro demokracii - NED	39
1.4.6.1. Historie Národní nadace pro demokracii	39
1.4.6.2. Současné předsednictvo NED a jejich předchozí pracovní pozice	41
1.4.6.3. Aktivity NED v Thajsku	43
1.5. Mezinárodní organizace smíšené.....	44
1.5.1. Definice mezinárodních organizací smíšených.....	44
1.6 Nadnárodní korporace	45
1.6.1. Historie vzniku korporací	46
1.6.2. Korporace na počátku Spojených států amerických	47
1.6.3. Nadnárodní (transnacionální) organizace a OSN	48
1.6.3.1. Komise OSN o transnacionálních korporacích.....	48
1.6.3.2. Global Compact	48

1.6.3.3 John Ruggie a Obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv	49
1.6.4. Praktiky nadnárodních korporací v přeshraničním obchodu.....	52
1.6.5. Kumulace světového kapitálu v nadnárodních korporacích.....	53
1.6.6. Propojení kapitálu nadnárodních korporací a vlád.....	54
1.7. Mezinárodní režimy	56
2. Mezinárodněprávní subjektivita	57
2.1. Mezinárodněprávní subjektivita států	57
2.1.1. Smluvní omezení mezinárodněprávní subjektivity států ve prospěch mezinárodní organizace.....	57
2.1.1.1. Obranné cíle.....	58
2.1.1.2. Ekonomické cíle	58
2.1.1.3. Strategické a politické cíle.....	58
2.1.1.4. Partikulární zájmy.....	59
2.2. Mezinárodněprávní subjektivita organizací sui generis.....	59
2.2.1. Suverénní řád maltézských rytířů.....	59
2.2.2. Mezinárodní výbor Červeného kříže	64
2.2.2.1. Jean Henry Dunant	64
2.2.2.2. Vznik Mezinárodního výboru Červeného kříže	65
2.2.2.3. Právní subjektivita Mezinárodního výboru Červeného kříže	65
2.2.2.4. Funkce a složení Mezinárodního výboru Červeného kříže	66
2.2.2.5. Činnost Mezinárodního výboru Červeného kříže.....	66
2.2.2.6. Ženevské úmluvy ve vztahu k Mezinárodnímu výboru Červeného kříže	67
2.2.3. Městské státy	68
2.2.4. Vatikán	69

2.2.4.1. Historický vývoj církevního státu Vatikánu	69
2.2.4.2. Vznik novodobého Vatikánu	70
2.2.4.3. Postavení Vatikánu vůči Svatému stolci dle Lateránských smluv	70
2.2.4.4. Transfer území státního suveréna na jiný subjekt	71
2.2.4.5. Vnitřní struktura Vatikánu	71
2.2.5. Svatý stolec	73
2.2.5.1. Svatý stolec a diplomatické akreditace	74
2.2.5.2. Historie papežské diplomacie ve středověku	74
2.2.5.3. Papežský nuncius jako velvyslanecký doyen a titulární arcibiskup.....	74
3. Unie mezinárodních organizací - UIA	77
3.1. Třídění mezinárodních organizací	77
3.2. Fáze ročenek UIA	78
3.3. Typy a klastry organizací dle UIA	80
3.3.1. Klastř organizací skupiny I	81
3.3.2. Klastř organizací skupiny II	83
3.3.3. Klastř organizací skupiny III	83
3.3.4. Klastř organizací skupiny IV	84
3.3.5. Klastř organizací skupiny V	84
3.6. Komparace mezi organizacemi prvního typu: A, B, C a D a mezi organizacemi druhého typu F, E, G, H a N	85
3.6.1. Komparace z pohledu cíle organizace	85
3.6.2. Komparace z pohledu členství v organizaci	85
3.6.3. Komparace z pohledu struktury organizace	85
3.6.4. Komparace z pohledu fungování sekretariátu v organizaci	86
3.6.5. Komparace z pohledu financování organizace	86
3.6.6. Komparace vztahů organizace s jinými organizacemi	86

3.6.7. Komparace organizací ve vztahu k jejich aktivitám.....	86
3.7. Členění organizací UIA pomocí malých písmen	87
3.7.1. Členění uvozené malými písmeny.....	87
3.7.2. Členění dle označení.....	88
3.8. Vliv předsednictví v Radě Evropské unie na počet konferencí v předsednickém státu dle ročenek UIA.....	88
4. Vývoj mezinárodních organizací	91
4.1. Historický exkurz	91
4.1.1. INGO ve starověku.....	91
4.1.2. INGO ve středověku a raném novověku	91
4.1.3. Vrcholný novověk	93
4.1.4. Mezinárodní organizace po roce 1850	97
4.1.5. Počty mezinárodních organizací v 19. století.....	98
4.1.6. Počty mezinárodních organizací ve 20. století	99
5. Dělení mezinárodních organizací	101
5.1. Klasifikace mezinárodních organizací	101
5.1.1. Klasifikace podle rozsahu členství	101
5.1.1.1. Regionální členství versus universální členství.....	101
5.1.1.2. Limitované členství versus nelimitované členství.....	101
5.1.2. Klasifikace podle účelu organizace	101
5.1.2.1. Organizace s dobročinnými účely	102
5.1.2.2. Organizace orientující se na služby	102
5.1.2.3. Organizace svépomoci.....	102
5.1.2.4. Organizace facilitátorské	102
5.1.2.5. Organizace preventivní.....	103
5.1.3. Klasifikace podle úrovně činnosti organizace	105

5.1.3.1. Komunitně založené organizace (CBOs)	105
5.1.3.2. Měšťanské organizace	106
5.2. Kategorizace mezinárodních nevládních organizací	106
5.2.1. Kategorizace nevládních organizací podle mezinárodních zkratek	106
5.2.1.1. SLONGO a LONGO	107
5.2.1.2. BINGO	108
5.2.2. Neziskové organizace jako obchodní asociace	108
5.2.2.1. ACEA	108
5.2.2.2. World Steel Association – Světová ocelářská asociace	109
5.2.3. Příklady zkratek dalších organizací	110
5.2.3.1. BONGO	110
5.2.3.2. CSO	110
5.2.3.3. DONGO	110
5.2.3.4. ENGO	110
5.2.3.5. FNO	110
5.2.3.6. GSO	110
5.2.3.7. GONGO	111
5.2.3.8. CHARDS	112
5.2.3.9. IGO	112
5.2.3.10. INGYO	112
5.2.3.11. NGDO	112
5.2.3.12. NNGO	113
5.2.3.13. QUANGO.	113
5.2.3.14. RINGO	115

5.2.3.15. SNGO	115
5.2.3.16. TANGO	115
6. Vztah INGO k OSN a dalším IGO	117
6.1. OSN.....	117
6.1.1. Vznik Charty OSN a její vztah k nevládním organizacím	118
6.1.2. Spolupráce Ekonomické a sociální rady OSN a mezinárodních nevládních organizací	119
6.1.2.1. Konzultativní status pro nevládní organizace.....	120
6.1.2.2. Dělení nevládních organizací	122
6.1.3. Komise Ekonomické a sociální rady OSN	123
6.1.3.1. Regionální komise Ekonomické a sociální rady OSN.....	124
6.1.3.2. Provozní komise Ekonomické a sociální rady OSN.....	124
6.1.3.3. Stálé komise Ekonomické a sociální rady OSN	124
6.1.3.4. Komise pro nastavení konzultací s nevládními organizacemi.....	124
6.1.3.5. Komise pro nevládní organizace	125
6.1.4. Konzultativní status nevládních organizací.....	125
6.1.5. Rezoluce Ekonomické a sociální rady ve vztahu k nevládním organizacím	127
6.1.5.1. Rezoluce rady 1296 (XLIV) z roku 1968	127
6.1.5.2. Rezoluce rady 1993/24	131
6.1.5.3. Rezoluce rady 1993/80	131
6.1.5.4. Rezoluce rady 1995/304	132
6.1.5.5. Rezoluce rady 1996/31	132
6.2. INGO a Světová obchodní organizace.....	133
6.2.1. Úprava vztahů WTO s nevládními organizacemi.....	134

6.2.2. Veřejné fórum WTO	135
6.2.3. Ministerská konference WTO	135
6.3. INGO a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě	136
6.3.1. OBSE a spolupráce s nevládními organizacemi	136
6.3.1.1. Definice a struktura nevládních organizací dle OBSE.....	136
6.3.1.2. Studie OBSE o nevládních organizacích	137
6.3.1.3. Role nevládních organizací ve vztahu k OBSE	137
6.3.2. Summity OBSE od 90. let 20. století.....	138
6.3.2.1. Helsinský summit z roku 1992.....	138
6.3.2.2. Budapešťský summit z roku 1994.....	139
6.3.2.3. Istanbulský summit z roku 1999	139
6.3.2.4. Astanský summit z roku 2010.....	140
6.4. INGO a Rada Evropy	140
6.4.1. Navázání spolupráce s nevládními organizacemi	140
6.4.2. Konference mezinárodních nevládních organizací	141
6.5. INGO a UNESCO	142
6.5.1. Spolupráce s nevládními organizacemi	142
6.5.2. Dělení nevládních organizací.....	142
6.5.3. Partnerství s nevládními organizacemi	143
6.5.4. Mechanismy kolektivní spolupráce	143
6.5.5. Základní principy partnerství.....	144
6.5.6. Přínosy spolupráce s nevládními organizacemi.....	144
6.6. INGO a Světová banka	145
6.7. INGO a CITES	146
7. Důvěryhodnost a odpovědnost nevládních organizací.....	147
7.1. Důvěryhodnost nevládních organizací	147

7.2. Odpovědnost nevládních organizací	148
7.3. Accountable Now	148
7.4. BBB Wise Giving Alliance	149
7.5. Charity Navigator	151
7.5.1. Financování Charity Navigator	151
7.5.2. Hodnocení nevládních organizací	151
7.5.3. Nevládní organizace hodnocené Charity Navigator v České republice	152
8. Globální mezinárodní nevládní organizace	153
8.1. Greenpeace International	153
8.1.1. Zastoupení Greenpeace International	154
8.1.2. Greenpeace International a příklady výsledků její činnosti	154
8.1.3. Spolupráce Greenpeace International a Lékařů bez hranic	156
8.1.4. Greenpeace International na sociálních sítích	156
8.1.5. Financování Greenpeace	157
8.1.5.1. Financování Greenpeace International	157
8.1.5.2. Financování všech složek Greenpeace	158
8.1.6. Fundraising všech složek Greenpeace	158
8.1.6.1. Fundraisingový efekt	160
8.1.7. Představenstvo Greenpeace International	160
8.2. Amnesty International	161
8.2.1. Amnesty International ve vztahu k Chartě 77 a VONS	162
8.2.1.1. Charta 77	162
8.2.1.2. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných – VONS	163
8.2.2. Amnesty International a Nelson Mandela	163
8.2.3. Financování Amnesty International	164
8.2.4. Odměňování vrcholných manažerů Amnesty International	164

8.2.5. Představenstvo Amnesty International	165
8.3. Human Rights Watch.....	166
8.3.1. Charta odpovědnosti nevládních organizací	167
8.3.2. Financování Human Rights Watch	167
8.3.3. Představenstvo Human Rights Watch.....	168
8.3.4. Senior management Human Rights Watch	169
8.3.5. Poradní komise Human Rights Watch.....	169
8.4. OXFAM.....	169
8.4.1. Charta odpovědnosti mezinárodních nevládních organizací	170
8.4.2. Financování OXFAM	170
8.4.2.1. Příjmy rozpočtu OXFAM	170
8.4.2.2. Výdaje rozpočtu na zaměstnance	170
8.4.3. Orgány OXFAM	171
8.4.3.1. Představenstvo OXFAM	171
8.4.3.2. Dozorčí rada OXFAM	171
8.4.3.3. Výkonný ředitel OXFAM	171
8.5. Lékaři bez hranic	172
8.5.1. Charta odpovědnosti	172
8.5.2. Lékaři bez hranic v zahraničních misích	173
8.5.2.1. Lékaři bez hranic v Sýrii	173
8.5.2.2. Lékaři bez hranic v Afghánistánu	174
8.5.2.3. Lékaři bez hranic v dalších nestabilních regionech	174
8.5.2.4. Lékaři bez hranic a změna poskytování pomoci v roce 2016	174
8.5.3. Lékaři bez hranic a mezinárodněprávní subjektivita	175
8.5.4. Financování Lékařů bez hranic	175

8.5.5. Orgány Lékařů bez hranic	177
8.5.5.1. Valná hromada Lékařů bez hranic	177
8.5.5.2. Představenstvo Lékařů bez hranic	177
8.6. Rotary International	177
8.6.1. Financování Rotary International a Rotary Foundation	178
8.6.1.1. Financování Rotary International	178
8.6.1.2. Financování Rotary Foundation	178
8.6.2. Orgány Rotary International	178
8.6.2.1. Představenstvo Rotary International	178
8.6.2.2. Dozorčí rada Rotary International	179
8.6.2.3. Výkonné vedení Rotary International	179
9. Mezinárodní nevládní sportovní organizace	181
9.1. Mezinárodní olympijský výbor	181
9.1.1. Olympijské hnutí	182
9.1.1.1. Zneužití sportu v politice v období stavby Berlínské zdi	183
9.1.1.2. Mezinárodní olympijský výbor a OSN	185
9.1.2. Financování Mezinárodního Olympijského výboru	185
9.1.2.1. Finanční prostředky generované z Olympijských her	186
9.1.2.2. Dělení finančních prostředků z Olympijských her	186
9.1.3. Struktura Mezinárodního olympijského výboru	187
9.1.4. Výkonný výbor Mezinárodního olympijského výboru	187
9.1.5. Předseda Výkonného výboru Mezinárodního olympijského výboru	187
9.2. Mezinárodní federace fotbalových asociací - FIFA	188
9.2.1. Vývoj FIFA	188
9.2.2. FIFA a její vliv na mezinárodní vztahy	188

9.2.3. FIFA a humanitární činnost	189
9.2.4. Financování FIFA	190
9.2.4.1. Příjmy a výdaje FIFA.....	191
9.2.4.2. Náklady na pořádání mistrovství světa ve fotbale	191
9.2.4.3. Redistribuce příjmů v rámci FIFA	191
9.2.5. Orgány FIFA	192
9.2.5.1. Kongres FIFA	192
9.2.5.2. Výkonný výbor FIFA.....	192
9.3. Unie evropských fotbalových asociací - UEFA	192
9.3.1. Členské asociace UEFA.....	193
9.3.1.1. Vstup Gibraltarů do UEFA	193
9.3.1.2. Vstup Kosova do UEFA	194
9.3.2. UEFA a její přínos společnosti	196
9.3.3. Financování UEFA	197
9.3.3.1. UEFA a její příjmy dle struktury soutěžních utkání	197
9.3.3.2. Redistribuce příjmů v rámci UEFA a její výdaje.....	197
9.3.3.3. Výdaje UEFA na vnitřní chod organizace	198
9.3.4. Orgány UEFA	198
9.3.4.1. Kongres UEFA.....	198
9.3.4.2. Výkonný výbor UEFA	199
Závěr.....	201
Seznam zkratk	209
Seznam použitých zdrojů	215
Abstrakt	267
Abstract	269

Úvod

Mezinárodní nevládní organizace (dále též jen „INGOs“) vycházejí z konceptu globální občanské společnosti, kde jsou považovány za pozitivní část nastupujícího globalismu, jako určitý protiklad a zrcadlo ke stále se rozpínajícím nadnárodním korporacím. Státy jsou v této trichotomii subjektů díky moci legislativní a donucovací stále nejdůležitějším aktérem. Postavení a síla nadnárodních korporací kvůli stále globalizovanějšímu světu a otevřenosti trhů roste. Tento jev je multiplikován možností těchto korporací k rychlému přesunu kapitálu a produkce do jiného státu. Hlavním zájmem korporací je maximalizace zisků a minimalizace nákladů. Státy na to reagují buď pobídkami, nebo snížením odvodů k jejich udržení či získání. Regulace nadnárodních korporací je z hlediska jednotlivých států v zásadě neúčinná. Nejobtížnější situace pro státy vytváří virtuální prostředí, které nemá fyzické hranice a které stále poroste díky nastupující průmyslové revoluci 4.0. Nadnárodní korporace nejsou podmnožinou mezinárodních nevládních organizací, ale jsou spíše jejím opozitem. Proto budou nadnárodní korporace zmíněny z důvodu kapacity této práce pouze okrajově, a to i přesto, že potřeba mezinárodního regulace například prostřednictvím kodexů chování a její implementace do národních legislativ je společným znakem obou těchto skupin subjektů. Propojením obchodní sféry a lidských práv se po dlouhou dobu zabíral harvardský profesor John Ruggie, který jako zmocněnec OSN v této oblasti vydal zprávu, která je všeobecně známa, jako Ruggieho zpráva.

Odpadnutí fyzických a virtuálních bariér mezi státy přináší i nové možnosti pro INGOs v boji za lepší životní prostředí, lidská práva, právní systémy či zachování míru. Nevládní organizace dokáží být díky online prostředí vysoce efektivní a nenákladové, s okamžitým dosahem na stovky milionů uživatelů internetu. V boji s nadnárodními korporacemi a jejich monopoly mohou nevládní organizace dosáhnout změn v jejich chování, a to například globálními kampaněmi k bojkotu jejich produktů.

Státy se s novými trendy v oblasti mezinárodních vztahů vyrovnávají zapojením nestátních aktérů do mezinárodních vztahů vytvářením stále otevřenějších platform, ať již formou mezinárodních organizací s participací nestátních aktérů ve

spolurozhodovacích procesech, přes otevřenost v rámci konzultativních procesů, až po platformy s plnou účastí nestátních aktérů rozličných forem.

Proto téma mezinárodních nevládních organizací si v současné době zaslouží hlubšího zkoumání, a to zejména organizací na úrovni globální. Ačkoli jsou INGOs v současnosti nezpochybnitelným aktérem mezinárodních vztahů, jejich legitimita a právní status jsou otázkou opomíjenou.

Tato práce si klade jako jeden z cílů posouzení otázky právního postavení INGOs a jejich legitimacy z pohledu mezinárodněprávního. Tímto tématem se soudobá literatura mezinárodního práva veřejného široce nevěnuje. Jedním z důvodů opomíjení nevládních organizací plyne z jejich povahy jako soukromoprávních subjektů, které mezinárodní právo veřejné nepovažuje ani za primární, ani za sekundární objekt svého zájmu. Tento přístup vychází již z historického pojetí mezinárodního práva veřejného, který je systémem, již ze své podstaty, silně rigidním. Do svého systému vpouští nové prvky ve velmi omezené míře, a to tím spíše, mají – li mít významný vliv na dosavadní mezinárodněprávní uspořádání a s tím spojenou mezinárodněprávní subjektivitu. Od počátku 21. století přibývá tendencí překonat právní dichotomii a zapojit nestátní aktéry do mezinárodního práva veřejného, a to jak nevládní organizace či nadnárodní korporace, tak i menšiny a jednotlivce. Státy a stejně tak mezinárodní vládní organizace stále více spolupracují s ostatními aktéry na projektech a na tvorbě legislativních návrhů a tím přispívají k jeho atrakci do veřejnoprávního života. Mezinárodní právo veřejné, i přes svůj silně rigidní přístup k právu, doznává vysoké elasticity v případech, kdy panuje široká shoda na určité skutečnosti, díky které lze překlenout dosud platné normy a zvyklosti mezinárodního práva veřejného. Mezi takové skutečnosti můžeme řadit vznik subjektu s mezinárodněprávní subjektivitou odlišnou od státu a od mezinárodních vládních organizací, či otázky mezinárodní bezpečnosti.

Mezinárodní právo veřejné a právo Evropské unie je nejucelenější odvětví práva na evropském kontinentu, které vytváří závazná pravidla chování pro státy a mezinárodní vládní organizace, jež jsou povinny se těmito pravidly řídit pod sankcí jejího vynucení. Jsou-li s určitým právním řádem spojeny povinnosti, musí s tím korelovat i jistá oprávnění. Mají-li být subjekty odpovědné dle mezinárodního práva veřejného, musí se jednat o subjekty s mezinárodněprávní subjektivitou, které mají

kapacitu být žalovány (případně žalovat). V tomto směru se již ustálila mezinárodněprávní trestní odpovědnost jednotlivců za nejzávažnější zločiny podle mezinárodního práva.

Z důvodu spojitosti témat a úzkého provázání mezinárodních nevládních organizací a subjektů mezinárodního práva veřejného, se bude část práce věnovat subjektům mezinárodního práva veřejného. Zároveň bude práce identifikovat společné přesahy subjektů mezinárodního práva veřejného s nevládními organizacemi a jejich vzájemnou kooperaci.

Práce se zaměří na řešení výzkumných otázek deskriptivního a relačního charakteru a výzkumnými problémy kauzálními ve vztahu k mezinárodním nevládním organizacím.

V deskriptivní části budou zodpovězeny otázky, jaká je definice mezinárodních nevládních organizací, dle jakých kritérií je můžeme dělit a jaké typy INGOs existují. Dále se bude práce zabývat jejich historickým vývojem a vývojem chápání výrazu mezinárodní organizace v rámci mezinárodního práva veřejného a vývoj statusu mezinárodních nevládních organizací na půdě OSN.

Komparativní metodou budou prozkoumány struktury INGOs, ze kterých se vyhodnotí, jaké orgány jsou pro tyto organizace typické a jaké existují způsoby kolektivního rozhodování a jednání vybraných organizací navenek.

Relační část bude odpovídat na otázku, zda a jakým způsobem ovlivňují INGO mezinárodní právo veřejné. V tomto případě vycházím z hypotézy, že INGO ovlivňují mezinárodní právo veřejné. A to přímo, nepřímo a zprostředkovaně. Avšak existuje i striktní názor části akademické obce, že v mezinárodním právu veřejném mohou mezi sebou provádět interakci pouze subjekty mezinárodního práva veřejného, tudíž jiné subjekty nemohou do tohoto systému svým jednáním vstoupit a ani jej ovlivnit.

Neopomenut bude historický vývoj mezinárodních organizací, ať již ve své rané podobě (která by neodpovídala dnešnímu pojetí mezinárodních organizací) od pozdního starověku, přes středověk, novověk až po moderní dobu. Dále bude provedena komparace mezi mezinárodními nevládními a mezinárodními vládními organizacemi. Práce si mimo jiné klade za cíl výzkum a extrakci dat ve vztahu ke

vzniku mezinárodních organizací vedených Asociací mezinárodních organizací, jejich třídění a následnou interpretaci takto získaných dat.

Řešena bude kauzální problematika, a to zejména důvod vzniku mezinárodních nevládních organizací na přelomu 19. a 20. století, v průběhu 20. století a na přelomu 20. a 21. století. Dále jak se měnil počet mezinárodních nevládních organizací, zda jejich počet klesá, či stoupá. Zde vycházím z hypotézy, že na konci 19. a na počátku 20. století probíhala národní obrození. Monarchistické uspořádání Evropy již neodpovídalo modernímu uspořádání společnosti a docházelo k sekularizaci a partikularizaci subjektů mezinárodního práva veřejného a k růstu počtu i dalších subjektů. Ať již s mezinárodněprávní subjektivitou, s omezenou mezinárodněprávní subjektivitou, či bez mezinárodněprávní subjektivity.

Polovina 20. století je spojována se skončením 2. světové války, kde vyvěrala velká potřeba k mezinárodní spolupráci, vzniku nových států v rámci dekolonizace a zároveň rozvoje občanské společnosti. Přelom 20. a 21. století je provázen utvářením mezinárodních nevládních organizací vznikajících již nejen z důvodů občanské společnosti, ale i z důvodu partikulárních zájmů jejich sdružených členů. Proto se další část práce bude věnovat rozdělení mezinárodních nevládních organizací na různé typy, ne z pohledu typů organizací dle UIA, ale dle jejich faktické činnosti.

Mezi poslední položené výzkumné otázky se bude řadit, jak mezinárodní nevládní organizace svou faktickou činností ovlivňují mezinárodní právo veřejné, jaký je vnitřní chod těchto organizací a jak jsou financovány.

V závěru bude zhodnocena práce, její výstupy a též autorova retrospektiva k práci samotné. Zároveň také zhodnocení postavení nevládních organizací a jejich účel v současné společnosti.

Úvod zakončím citátem Waltera Scotta, který dopadá i na téma této práce: „Právník bez dějin a literatury je řemeslník, pracující zedník. Má-li však znalosti z těchto oborů, může se nazývat architektem.“¹

---

1 Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/efocus/10-otazek-pro-stanislava-balika-100851.html?mail> [online 13. 3. 2017].

1. Mezinárodní organizace

1.1. Pojem Mezinárodní organizace

Pojem mezinárodní organizace se prosazuje na konci 19. a počátku 20. století. V poslední třetině 19. století byly v literatuře používány výrazy jako „mezinárodní veřejná unie“, „mezinárodní kancelář“ nebo „komise“, které byly pro tyto subjekty zcela příhodné, vzhledem k jejich jasnému technickému a administrativnímu vymezení. Jednou z prvních mezinárodních organizací byla Komise pro plavbu na Rýnu, vzniklá po Vídeňském kongresu k usnadnění plavby a koordinaci na řece Rýnu.

Samotný výraz mezinárodní organizace poprvé použil skotský právní akademik James Lorimer na konci 60. let 19. století. V německé literatuře se tento výraz objevil v roce 1882 ve vědeckém spise Walthera Schückinga: Die Organisation der Welt (Světová organizace), která byla publikována ve Francii ve zkrácené verzi L'Organisation internationale, (Mezinárodní organizace). Ve Spojených státech amerických byl název mezinárodní organizace poprvé použit v roce 1911 v učebnici Paula S. Reinscheho: Public International Unions (Mezinárodní veřejné unie).

V rámci mezinárodních organizací bylo poprvé toto označení použito Mezinárodní organizací práce (ILO) a paralelně s tím i v článku 23 Paktu Společnosti národů, který předpokládá vytvoření specializovaných mezinárodních organizací k podpoře mezinárodní spolupráce. V článku 24 se pakt vrací k označení „mezinárodní kanceláře“ nebo „komise“ pro organizace, které již existují.² Na počátku 20. století se pro tyto organizace používalo nejčastěji označení unie. V širší míře se začalo označení mezinárodní organizace používat až ve 30. letech 20. století. Po druhé světové válce již bylo označení mezinárodní organizace běžné.³

Mezinárodní organizace nemají smluvně zakotvenou definici. Vídeňská úmluva o smluvním právu uvádí, že pro účely smlouvy je mezinárodní organizací považována

---

2 VOLKER R.; ZANGL B.; KRUCK A., International Organization, Second Edition, s. 3 – 4.

3 POTOČNÝ M.; ONDŘEJ J., Mezinárodní právo veřejné, zvláštní část, s. 284.

organizace mezivládní.⁴ Též česká mezinárodněprávní nauka, hovoří-li o mezinárodních organizacích, hovoří o organizacích mezivládních (mezinárodních vládních organizacích – IGO), u kterých tvoří základnu státy.^{5,6} Je vhodné zmínit i politologický přístup k mezinárodním organizacím, kde Clive Archer definuje mezinárodní organizace jako formální, stále trvající struktury, ustavené na základě dohody mezi členy, ať již vládními, či nevládními, složenými z minimálně dvou států, za účelem naplnění společného zájmu, pokrývající široký rozsah institutů. Pouze asociace za účelem zisku jsou z této definice vyčleněny.⁷ Zde autor vylučuje z pojmu mezinárodních organizací pouze organizace a uskupení založené za účelem zisku. Německý politolog Wolker Rittberger považuje za mezinárodní organizaci takový subjekt, který požívá autonomie ve svém vystupování vůči svému okolí a např. vůči státům a jejich zástupcům.⁸ Jan Klebber uvádí, že z určitého pohledu tou nejtěžší otázkou, jakou si lze položit v mezinárodním právu je, co je to mezinárodní organizace? Dle Klebbera dokážeme většinou mezinárodní organizace identifikovat, ale nedokážeme je vyčerpávajícím nebo všeobsažným způsobem vydefinovat, a to kvůli své umělé konstrukci, vytvořené lidmi. Jako společné znaky mezinárodních organizací uvedl, že se jedná o spojení subjektů pravděpodobně za nějakým určitým účelem, ať už je tím účelem cokoli.⁹

UIA ve svých charakteristikách uvádí, že mezinárodní organizace se vyznačují individuální, či kolektivní účastí osob s plnými hlasovacími právy, nejméně ze 3 států.¹⁰ Stejně tak římské právo ve své zásadě *tres faciunt collegium* („tři tvoří spolek“) se přiklání k tomu, že k založení organizace jsou zapotřebí minimálně 3 subjekty.

Striktní dělení mezinárodních organizací na vládní a nevládní (či státní a nestátní) je v dnešní době stále více stíráno začleňováním nevládních aktérů do mezinárodních

---

4 Vídeňská úmluva o smluvním právu, čl. 2 odst. 1 písm. i).

5 ČEPELKA Č.; ŠTURMA P., *Mezinárodní právo veřejné*, s. 110.

6 DAVID V.; SLADKÝ P.; ZBOŘIL F., *Mezinárodní právo veřejné*, s. 134 – 135.

7 ARCHER C., *International Organizations* third edition, s. 35.

8 WAISOVÁ Š., *Mezinárodní organizace a režimy*, s. 21.

9 KLABBERS J., *An Introduction to International Institutional Law*, Cambridge, s. 7 – 8.

10 *Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns*, Union of International Associations, Brill, s. 13.

organizací, čímž se organizace, které vznikají od 90. let dvacátého století odlišují od organizací vzniklých na počátku druhé poloviny dvacátého století. Tyto nové organizační struktury v zásadě nevznikají ze shora - „top down“, ale vznikají horizontálně, případně zespodu - „bottom up“. Realizace těchto přístupů probíhá nejen na platformách generálních, ale velmi často probíhá projektová spolupráce, na tzv. PPP projektech, tedy Public Private Partnership.¹¹

1.1.1. Dělení mezinárodních organizací

Mezinárodní organizace můžeme rozdělit do tří základních skupin. Na mezinárodní organizace vládní, jejímiž členy jsou státy, případně mezinárodní vládní organizace; mezinárodní organizace nevládní, jejímiž členy jsou nestátní subjekty, tedy osoby fyzické a osoby právnické, založené podle vnitrostátního práva státu a mezinárodní organizace smíšené neboli hybridní, kde jsou zahrnuty jak státní, tak nestátní subjekty. V politologickém pojetí jsou dále řazeny do kategorie mezinárodních organizací i mnohonárodní korporace.¹²

Svoji definici soukromých subjektů, tedy subjektů nevládních, nabízejí Gianluca Squeo a Seem Sapa, kteří uvádějí, že je třeba přísné distinkce mezi nevládními organizacemi a nestátními aktéry, jelikož množina nestátních aktérů objímá všechny zbytkové kategorie. Ty mohou zahrnovat všechny soukromé nevládní subjekty, subjekty občanské společnosti a další subjekty nehledě na jejich rozdíly, velikost a aktivity.¹³

1.2 Mezinárodní vládní organizace

Mezinárodní vládní organizace neboli též mezivládní organizace jsou subjekty s mezinárodněprávní subjektivitou, odvozenou od států. Členy těchto organizací jsou primárně státy, avšak i mezinárodní vládní organizace může být členem takovéto organizace. S mezinárodními organizacemi jsou spjata privilegia a imunity. Mezinárodní vládní organizace je založena za přesně stanoveným účelem a její sídlo

---

11 OESTREICH J. E., *International Organizations as Self-Directed Actors, A framework for analysis*, s. 241 – 245.

12 WAISOVÁ Š., *Mezinárodní organizace a režimy*, s. 87.

13 GIANLUCA S., *Beyond Networks – Interlocutory Coalitions, the European and Global Legal Orders*, s. 32.

je určené v zásadě v jednom ze členských států této mezinárodní vládní organizace. Výjimečně je sídlo organizace umístěno v nečlenském státě. Jako příklad lze uvést Švýcarsko, které se v případě OSN stalo členským státem OSN až 10. září roku 2002.

V první polovině 20. století byla mezinárodněprávní subjektivita chápána jako výsada států. Tato teze byla prolomena v poradním posudku Mezinárodního soudního dvora z roku 1949, ve věci náhrad škod, utrpěných ve službách OSN, kde byla mezinárodněprávní subjektivita uznána i pro mezinárodní organizace. Ve věci uznání mezinárodněprávní subjektivity Organizace spojených národů soud stipuloval, že ačkoli považuje tuto organizaci, díky své podstatě, smyslu a univerzálnosti za subjekt s mezinárodněprávní subjektivitou, neznamená to, že je na stejné úrovni se státy nebo že by se její práva a povinnosti musela s právy a povinnostmi států shodovat. Neznamená to, že by byla něco méně, ani že by byla chápána jako nad státy. Soud ve svém poradním posudku konstatuje, že OSN, jako mezinárodní organizace, má kapacitu k právům a povinnostem dle mezinárodního práva, stejně tak k podání mezinárodních žalob k výkonu vlastních práv a k jejich udržení.¹⁴ Soud v tomto poradním posudku nejdříve zkoumal, zda právní subjektivita nevyplývá přímo ze znění charty, kde dozněl, že nikoli. Soud konstatoval, že právní subjekt v jakémkoli právním řádu není nezbytně shodný ve své povaze nebo v rozsahu svých práv, a že napříč historií byl vývoj mezinárodního práva ovlivňován požadavky mezinárodního života. Progresivní nárůst společných aktivit států už dříve vyvolal jednání subjektů odlišných od států. Tento vývoj kulminoval v červnu roku 1945 vznikem mezinárodní organizace – OSN, jejíž poslání a principy jsou stanoveny v chartě. Je zřejmé, že k dosažení cílů stanovených v chartě je nezbytné, aby taková organizace měla atributy mezinárodněprávní subjektivity.¹⁵

Ve světle tohoto posudku Mezinárodního soudního dvora je zřejmý úmysl států k vytvoření mezinárodní organizace s prvky mezinárodněprávní subjektivity. Úmysl nemusí být explicitně vyjádřený, postačí nepřímé vyjádření na základě vtělených

---

14 Dostupné z WWW: <http://www.icj-cij.org/files/case-related/4/004-19490411-ADV-01-00-BI.pdf> [online dne 23. 8. 2016].

15 Dostupné z WWW: <http://www.icj-cij.org/files/case-related/4/004-19490411-ADV-01-00-BI.pdf> [online dne 15. 2. 2017].

práv a funkcí dané organizace a k vykonávané a uznávané praxi. Ačkoli mezinárodní organizace vládní mají odlišný charakter než mezinárodní organizace nevládní, uvedený posudek může být vodítkem k budoucímu přístupu soudu ke konceptu právní subjektivity jako faktického stavu, spíše než dedukce právní doktríny mezinárodního práva či názorů vyjádřených jednotlivými státy. V Oppenheim's International Law, v souladu s přístupem Mezinárodního soudu bylo uvedeno, že *pokud subjekty odlišné od států jsou přímými nositeli práv, povinností a síly v mezinárodním právu, může na ně být nahlíženo, jako na subjekty mezinárodního práva*. Vhodnou metodou k určení právní subjektivity je zhodnocení, jakým rozsahem práv, povinností a síly daná organizace ve skutečnosti disponuje. Právní subjektivita takového subjektu odpovídá kombinaci identifikovaných právních vztahů. Pozitivističtí autoři považují uznání kapacity subjektu k výkonu práv a povinností v mezinárodním právu veřejném za jedno ze samostatných kritérií pro určení mezinárodněprávní subjektivity subjektu, které leží vedle samotného faktického výkonu těchto práv. Tedy, že nestačí samotný faktický výkon práv, ale je nutné, jako druhé kritérium uznání států.¹⁶ Pokud subjekt vykonává práva a povinnosti v oblastech, které předpokládají výkon práv a povinností, které mohou vykonávat pouze subjekty mezinárodního práva veřejného, je zde předpoklad interakce s dalšími subjekty mezinárodního práva, kterými jsou mezinárodní vládní organizace a hlavně státy. Případná interakce těchto organizací se státy implicitně zahrnuje souhlas s mezinárodně právní subjektivitou daného subjektu, jelikož v opačném případě by jednaly se subjektem v rámci mezinárodního práva veřejného neexistentním. V zásadě tedy vznik mezinárodně právní subjektivity subjektu odlišného od států a mezinárodních vládních organizací může vzniknout buď před výkonem samotné činnosti v rámci mezinárodního práva veřejného, a to výslovným uznáním států, případně v rámci vstupu do vztahů s danou organizací, a tedy konkludentním uznáním její mezinárodněprávní subjektivity.

---

16 LINDBLOM A. K., Non-Governmental Organisations in International Law, s. 87 – 88.

1.2.1. Otázka mezinárodněprávní odpovědnosti a subjektivity mezinárodních organizací

V roce 1963 Komise OSN pro mezinárodní právo vytvořila subkomisi k tématu odpovědnosti států a mezinárodních organizací. Ačkoli bylo řečeno, že téma odpovědnosti mezinárodních organizací si zaslouží pozornost, otázka odpovědnosti odlišných subjektů mezinárodního práva, jako jsou mezinárodní organizace, měla být ponechána stranou.

Komise OSN pro mezinárodní právo byla konfrontována otázkou mezinárodněprávní subjektivity mezinárodních organizací po skončení druhého čtení návrhu článku k odpovědnosti státu za mezinárodně protiprávní jednání, kde bylo komisi rezolucí Valného shromáždění OSN č. 56/82 z 12. prosince 2001 doporučeno, aby se zabývala též právní subjektivitou mezinárodních vládních organizací.¹⁷

Otázka právní subjektivity mezinárodních organizací, respektive schopnost žalovat a být žalována před vnitrostátními soudy, byla například řešena před belgickým vnitrostátním soudem, v případě Evropské školy v Mol v. Hermans-Jacobs a Heuvelmans-Van Iersel ve věci nezaplaceného školného. Soud zkoumal aktivní legitimaci evropské školy k podání žaloby, což bylo dáno přímo aplikovatelnými mezinárodními smlouvami, a soud tak projednávání žaloby neodmítnul.

O mnoho složitěji se jeví žaloba mezinárodní vládní organizace, kde stát, ve kterém se organizace domáhá svého práva, není členem takové organizace. Nejcitovanějším rozhodnutím v těchto případech bylo rozhodnutí sněmovny lordů ve Velké Británii při projednávání kauzy Arabského měnového fondu v. Hashim, ve věci podvodů generálního ředitele. Žaloba též nebyla odmítnuta, a to z důvodu, že soud uznal právní subjektivitu subjektů vytvořených podle práva cizích států.¹⁸

1.2.2. Evropská unie

K subjektivitě mezinárodních organizací se vyjadřuje i Evropský soudní dvůr v rozsudku 6/64 Costa, kde vyslovil právní názor, že *„Založením Společenství na neomezenou dobu, které má vlastní orgány, právní subjektivitu, způsobilost*

---

17 Dostupné z WWW: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/CN.4/532 [online dne 15. 2. 2017].

18 REINICH A., International Organizations Before National Courts, s. 175 – 177.

*k právním úkonům, způsobilost k mezinárodně právnímu zastoupení a zvláště skutečné pravomoci vyplývající z omezení svrchovaných pravomocí nebo jejich přenosu ze států na Společenství, tyto státy omezily, byť jen v omezených oblastech, svá suverénní práva, a vytvořily tak soubor práva použitelného na své státní příslušníky i na sebe samotné.*¹⁹ a dále ve věci 22/70 AETR, kde Evropský soudní dvůr uvádí, že „*toto ustanovení, které bylo zařazeno na začátek šesté části Smlouvy věnované „ustanovením obecným a závěrečným“*, znamená, že ve vnějších vztazích má Společenství způsobilost k navazování smluvních vztahů s třetími státy pro celou oblast cílů definovaných v první části Smlouvy, kterou šestá část doplňuje. Za účelem určení, zda Společenství má v určitém případě pravomoc k uzavírání mezinárodních dohod, je třeba vzít v úvahu systém Smlouvy i její podstatná ustanovení.²⁰

Článek 229 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství²¹ (čl. 220 SFEU²²) uváděl, že „Komise naváže veškerou účelnou spolupráci s Organizací spojených národů a jejími odbornými organizacemi a GATT a stejně tak bude udržovat vhodné vztahy se všemi mezinárodními organizacemi.“ Proto při přistoupení Evropského společenství k OSN, formou pozorovatelského statusu, který jí byl přidělen rezolucí Valného shromáždění v roce 1974, rozhodl následně 14. září 1975 Coreper II o způsobu zastupování Evropského společenství před OSN, a to tak, že Evropská komise bude vystupovat za všechny státy v oblastech, které patří do výlučné pravomoci společenství.²³ Avšak nemůže zde uplatnit hlasovací práva, jelikož není plnoprávným členem OSN, kde jsou plnoprávnými členy pouze státy.

---

19 Dostupné z WWW: https://curia.europa.eu/arrets/TRA-DOC-CS-ARRET-C-0006-1964-200406979-05_05.html [online dne 19.3.2016].

20 Dostupné z WWW: http://curia.europa.eu/arrets/TRA-DOC-CS-ARRET-C-0022-1970-200406986-06_00.html [online dne 19.3.2016].

21 Dostupné z WWW: http://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/1_avrupa_birligi/1_3_antlasmalar/1_3_1_kurucu_antlasmalar/195_7_treaty_establishing_eec.pdf [online dne 21. 3. 2017, čl. 229].

22 Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=cs> [online dne 21.3.2017, čl. 220].

23 čl. 6 Commission Staff Working Paper – Community participation in United Nations organs and conferences, dostupné z WWW: <http://aei.pitt.edu/4407/1/4407.pdf> [online dne 19.3.2016].

V případě, že je mezinárodní organizace plnoprávným členem jiné mezinárodní organizace, vyplývají z jejího členství 3 možnosti výkonu hlasovacích práv v dané organizaci, které budou představeny na příkladu Evropské unie. Evropská unie hlasuje na místo členských států nebo spolu se členskými státy podle svých pravomocí (alternativní hlasování), či vedle jednotlivých států hlasujících jako samostatné subjekty. Mohou tedy hlasovat i proti sobě navzájem.²⁴

1) Hlasování EU namísto členských států jedním hlasem.

Takovou organizací byla Mezinárodní komise rybolovu v Baltském moři (IBSFC), založená v roce 1973 v Gdaňsku.²⁵ Tato organizace však zanikla k 1.1. 2007.²⁶

Druhým příkladem je Mezinárodní komise pro ochranu tuňáků v Atlantiku, která byla založena v roce 1972. Tato komise se zabývá zachováním populace tuňáků v Atlantickém oceánu. V současné době je členem této komise 51 subjektů. Ze členských států Evropské unie jsou členy Anglie a Francie, ale pouze pro svá zámořská území, která nepokrývají Římské smlouvy. V dřívější době byly členy této organizace i Itálie, Portugalsko a Španělsko, které své členství ukončily po přistoupení Evropského společenství do komise. Kypr a Malta ukončily své členství po jejich přistoupení k Evropské unii. Evropská unie se stala sukcesorem v komisi po Evropském společenství 1. 12. 2009.^{27,28}

2) Hlasování EU se členskými státy podle svých pravomocí

V tomto případě, pokud hlasuje EU, využívá hlasů všech členských států EU (FAO, WTO, komoditní organizace).

---

24 SVOBODA P., Právo vnějších vztahů, s. 92.

25 Dostupné z WWW: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1398> [online dne 19. 2. 2017].

26 Dostupné z WWW: [http://www.marbef.org/wiki/International_Baltic_Sea_Fishery_Commission_\(IBSFC\)](http://www.marbef.org/wiki/International_Baltic_Sea_Fishery_Commission_(IBSFC)) [online dne 19. 2. 2017].

27 Dostupné z WWW: <http://www.iccat.int/en/contracting.html> [online dne 21. 3. 2017].

28 V knize Právo vnějších vztahů od Pavla Svobody je nesprávně uveden název organizace jako Mezinárodní komise pro uchování atlantického tuňáka namísto Mezinárodní komise pro ochranu tuňáků v Atlantiku. V tomto případě, i kdyby se jednalo o druhový název ryby, jednalo by se o tuňáka atlantského.

3) Evropská unie a jednotlivé státy hlasují jako samostatné subjekty

Jednotlivé státy mají sílu jednoho hlasu stejně tak, jako Evropská unie, kde každý členský stát může hájit své zájmy a hlasovat proti hlasu Evropské unie jako celku (EBRD, Madridská úmluva o ochranných známkách).²⁹

1.2.2.1. EBRD – Evropská banka pro obnovu a rozvoj

Členy Evropské banky pro obnovu a rozvoj jsou vedle států i Evropská unie a Evropská investiční banka, tedy mezinárodní vládní organizace. EBRD na svých oficiálních webových stránkách uvádí odlišnosti od dalších IFIs - mezinárodních finančních institucí. Její hlavní odlišnost spočívá v poslání, kterým je asistence rozvojovým zemím k přechodu do tržně orientovaných ekonomik. EBRD v porovnání s dalšími IFIs se specializuje na spolupráci se soukromou i veřejnou sférou, a to v rozsahu finančních nástrojů, které je banka schopná poskytnout.³⁰

IFIs jsou finanční instituce, které byly založeny více než jedním státem a vlastníci nebo podílníci (akcionáři) jsou obvykle národní vlády, ačkoli jiné mezinárodní instituce a jiné organizace příležitostně též figurují jako podílníci. I přes toto podílnictví jiných organizací mohou být v zásadě počítány za mezinárodní vládní organizace. Nejvýznačnější IFIs jsou vytvářeny mnoha státy, avšak i dvoustranné finanční instituce (vytvořené dvěma zeměmi) existují a jsou technicky IFIs. Mnoho z nich jsou mnohostranné rozvojové banky (MDB). Mnohostranná rozvojová banka je institucí vytvořenou skupinou států, která poskytuje finanční a profesionální rady k rozvoji. MDBs mají rozsáhlou členskou základnu od rozvinutých dárcovských států až po rozvojové státy, jež jsou příjemci půjček. Evropská banka pro obnovu a rozvoj je též definována jako MDB.³¹ EBRD dosahuje vysokého stabilního ratingu, na rozdíl například od Evropské investiční banky, která ačkoli dosahovala stejného ratingu AAA, její výhled byl v roce 2012 uváděn jako negativní.³² V současné době

---

29 SVOBODA P., Právo vnějších vztahů, s. 92.

30 Dostupné z WWW: <http://www.ebrd.com/pages/about/faq.shtml> [online dne 26. 8. 2014].

31 Dostupné z WWW: <http://encyclopedia.thefreedictionary.com/International+Financial+Institutions> [online dne 27. 8. 2014].

32 Dostupné z WWW: <http://www.ebrd.com/downloads/capital/moodys-press-release.pdf> [online dne 21. 3. 2017].

je uváděn rating EIB i EBRD na stupni AAA. Ačkoli je kapitál EIB desetkrát větší než kapitál EBRD, v hodnocení SCAP dosahuje EBRD ratingu aaa, na rozdíl od EIB, která dosahuje „pouze“ ratingu aa+. Tento rating značí „Stand Alone Credit Profile“, tedy jak by se se svými závazky dokázala společnost vypořádat v případě, že by ji nebyla poskytnuta pomoc jejích členů.³³ Vysoký rating dopomáhá MDBs k levným půjčkám. Ty poté mohou za mírně vyšší úrok poskytovat rozvojovým státům, které by na levné půjčky s delší dobou splatnosti jinak nedosáhly. Z rozdílové marže financuje EBRD svou činnost a navyšuje svůj kapitál.

1.2.2.2. Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek

Evropská unie není stranou Madridské dohody o mezinárodním zápisu ochranných známek, avšak je stranou Madridského protokolu.³⁴ Protokol ve svém článku č. 1 stipuluje, že mezinárodní organizace může být vedle států členem protokolu, pokud splní podmínky čl. 14 protokolu,^{35,36} který umožňuje mezinárodním organizacím být stranou protokolu, a to za předpokladu, že alespoň 1 ze členských států této organizace je stranou Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví (tzv. Pařížské unijní úmluvy) a kumulativně daná organizace provozuje úřad k účelu registrace známek na jejím území.³⁷

1.2.3. Mezinárodní organizace jako mezinárodní sdružení

Není vyloučeno se setkat s mezinárodní vládní organizací bez právní subjektivity. Těmto mezinárodním organizacím by více příslušel název sdružení. Za jedno z takovýchto sdružení lze považovat sdružení G8, které sdružuje 7 nejvyspělejších

---

33 Dostupné z WWW: <http://www.riskcontrollimited.com/wp-content/uploads/2016/07/Multilateral-Development-Bank-Ratings-and-Preferred-Creditor-Status.pdf> [online dne 21. 3. 2017].

34 Dostupné z WWW: http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/madrid_marks.pdf [online dne 19. 2. 2017].

35 Dostupné z WWW: http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=283484 [online dne 28. 8. 2014].

36 Sděl. min. zahraničí č. 248/1996 Sb. Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek, sjednaný v Madridu dne 27. června 1989.

37 Dostupné z WWW: http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=283484 [online dne 19. 2. 2017].

ekonomik světa a Rusko, ačkoli v dnešní době má Rusko pozastavené členství, z důvodu anexe Krymu. Síla toho sdružení byla prokázána například v kosovské otázce, kde finální návrh dohody ohledně vyřešení konfliktu v Kosovu (navržený sdružením G8) akceptoval jak západ, tak Slobodan Milošević.³⁸ Nutno podotknout, že návrh G8 směřoval od států západu a Slobodan Milošević byl k uzavření této dohody dotlačen pod tíhou situace. K otázce spolupráce mezi organizacemi na kosovském příkladu uvedl Albrecht Schnabel, který v Kosovu spolupracoval s Kontaktní skupinou, Evropskou unií, NATO, OBSE, OSN (UNMIK) i G8, že mezinárodní spolupráce se zdá být slabá v době prevence vzniku konfliktu, avšak ještě horší je v průběhu konfliktu samém. Je ale neopomenutelná a významně přínosná po skončení konfliktu samotného.³⁹ V období postkonfliktním se uplatňuje úspěšně i řada mezinárodních nevládních organizací, které mohou být přínosné nejen z důvodu své nezávislé činnosti, ale i díky své politické indiferentnosti, kde nově se vytvářející či obnovující státní orgány vnímají vyšší důvěru u neziskových organizací než u mezinárodních vládních organizací s obdobným účelem.

1.3. Mezinárodní nevládní organizace

Mezinárodní nevládní organizace jsou heterogenní skupinou organizací, působících v odlišných oblastech, mezi které se řadí občanská společnost, dobrovolnický sektor, sociální hnutí a nestátní aktéři.⁴⁰ Zatímco občansko-společenská literatura označuje nevládní organizace jako mezinárodní sociální nezávislá hnutí schopná „zkrotit“ státy a nadnárodní společnosti, neomarxistická literatura hodnotí nevládní organizace jako instrument podpory hegemonistického státu.⁴¹ Obě tato tvrzení o nevládních organizacích mohou být pravdivá. Občanská společnost a organizace samotné se považují a cítí být hybateli pokroku v oblastech lidskoprávních a v oblastech

---

38 Dostupné z WWW: http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/Studien_zu_ZS-5.pdf [online dne 15. 2. 2017]. SPILLMANN R. K, KRAUSE J., *Kosovo: Lessons Learned for International Cooperative Security* s. 50 – 56.

39 Dostupné z WWW: http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/Studien_zu_ZS-5.pdf [online dne 20. 2. 2017]. SPILLMANN R. K, KRAUSE J., *Kosovo: Lessons Learned for International Cooperative Security* s. 16 – 36.

40 Dostupné z WWW: <http://www.ngo.in/types-of-ngos.html> [online dne 7. 1. 2017].

41 HEINS V., *Nongovernmental Organizations in International Society Struggles over Recognition* s. 101.

sociálního pokroku. Neo-marxismus v nich vidí možnost seskupení nejširších vrstev podporujících slabší subjekty na různých úrovních, které mohou mít podobu etatickou, avšak v určitých oblastech může na stát působit i silně erozivně. Vždy záleží na okolnostech, za jakých organizace vznikly a v čí prospěch, kým a kde byly založeny.

Členy mezinárodních nevládních organizací mohou být fyzické osoby a právnické osoby soukromého práva.

Oddělení veřejných informací OSN definovalo v roce 2001 *nevládní organizace jako neprofitující skupinu občanů založenou na dobrovolnosti, která je organizovaná na lokální, národní či mezinárodní úrovni. K činnosti nevládních organizací uvedlo, že se orientují na zvláštní úkoly a jsou řízeny lidmi se stejným zájmem, že mohou vykonávat nejrůznější služby a funkce, včetně funkcí humanitárních, artikulují zájmy občanů, vůči vládám, monitorují politiku a podporují politickou participaci na místní úrovni, provádějí analýzy a expertízy, fungují jako systém včasného varování a pomáhají implementovat mezinárodní dohody.*⁴²

Tato definice nereflektuje současný stav, jelikož členy nevládních organizací mohou být i cizinci, osoby bez státní příslušnosti či právnické osoby. Z obecného pohledu k implementaci mezinárodních dohod nejsou subjekty soukromého práva adresátem mezinárodních smluv, a tedy nejsou osobami, které by byly povinovány k implementaci mezinárodních dohod. K implementaci jsou povinovány státy, státní organizace, případně mezinárodní organizace vládní. Jako jednu z možných výjimek lze chápat Mezinárodní výbor Červeného kříže, který je v Ženevské úmluvě o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli ze dne 12. 8. 1949 vyzýván a žádán k implementaci a činnosti na základě úmluvy. Např. čl. 23 věta třetí uvádí, že: *Ochranné mocnosti a Mezinárodní komitét Červeného kříže se vybízejí, aby byly nápomocny při zřízení a uznání těchto nemocničních oblastí a míst.* Nadto čl. 9 úmluvy s názvem *Činnost Mezinárodního komitétu Červeného kříže*, uvádí, že: *Ustanovení této úmluvy nejsou na překážku lidumilné činnosti, kterou by se souhlasem zúčastněných stran v konfliktu rozvinul Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo jakákoli jiná nestranná lidumilná organizace na ochranu*

---

42 WAISOVÁ Š., *Mezinárodní organizace a režimy ve Středovýchodní Evropě*, s. 91.

*raněných a nemocných, jakož i členů zdravotnického a duchovního personálu a za tím účelem, aby jim byla poskytnuta pomoc.*⁴³

Mezinárodní nevládní organizace nejčastěji pocházejí ze zemí severu (zemí rozvinutých) a zastupují zájmy zemí jihu (zemí rozvojových). Tyto organizace představují zejména liberalistické hodnoty, typické pro země severu, které se snaží prosazovat v zemích jihu. Lidská práva a svobody prosazují vůči vládám nebo režimům, které nejsou v souladu s jejich přesvědčením a kde mohou podporovat a podněcovat i revoluční podhoubí. Proto některé státy začaly omezovat vliv nevládních organizací, a to zejména těm mezinárodním nevládním organizacím, založeným v třetím státu.

Moderní mezinárodní nevládní organizace v počátku fungovaly na bázi abolicionistické, kde se svým jednáním pokoušely vytvářet tlak na rušení legislativy, která byla v nesouladu s jejich přesvědčením. Jako jedno z nejviditelnějších abolicionistických hnutí lze uvést hnutí protiotrocké. Činnost nevládních organizací se později rozvinula ve dvě relativně nezávislé, ale zároveň silně provázané oblasti. Jednou z nich bylo získání veřejného mínění pro specifický cíl solidarity s ohroženou skupinou proti skupině, která ohrožuje, tedy fragmentaci na boj dobra se zlem. Druhou oblastí bylo vhodné zachycení solidarity do právně závazného normativního textu, a to jejich prosazováním z pozic konzultačních či lobbistických, nikoli snahou politickou, tedy kandidovat a být volen. Tyto organizace nepracují pouze ve snaze aktivizovat sympatizanty ohrožené skupiny, ale pracují i s další skupinou osob, které je skupina ohrožených indiferentní, ale která nesympatizuje se skupinou ohrožujícími. Tuto dichotomii, dichotomii dobra a zla rozvíjí sociolog Emile Durkheim, který tuto situaci přirovnává k reálnému životu, kdy lidé stále operují s otázkou, co je vhodné učinit a čemu se pro změnu vyhnout.⁴⁴

---

43 Vyhláška MZV č. 65/1954 Sb.

44 HEINS V., *Nongovernmental Organizations in International Society Struggles over Recognition*, s. 69.

1.3.1. Mezinárodněprávní subjektivita mezinárodních nevládních organizací

Mezinárodní nevládní organizace již ze své soukromoprávní povahy nejsou nositeli mezinárodněprávní subjektivity, která je vyhrazena státům a mezinárodním vládním organizacím. Přesto se můžeme setkat s několika nevládními organizacemi, které jsou považovány za subjekty sui generis s mezinárodněprávní subjektivitou, a to i přesto, že nejsou územním suverénem ani mezinárodní organizací založenou na dohodě států.

Tyto subjekty sui generis jsou zřetelným důkazem, prokazujícím, že pokud státy uznají za vhodné, mohou relativně jakémukoli subjektu propůjčit mezinárodněprávní subjektivitu, relativně trvalého charakteru. Ta může být společenstvím států přestána být respektována v případě, že organizace přestane plnit účel, pro který ji byla přiznána mezinárodněprávní subjektivita.

1.3.2. Úmluva o uznání právní subjektivity mezinárodních nevládních organizací

Dne 24. dubna 1986 vznikla na půdě Rady Evropy Úmluva o uznání právní subjektivity mezinárodních nevládních organizací, která vstoupila v účinnost prvním dnem po skončení třetího měsíce po její ratifikaci třetím státem. Úmluva byla ratifikována k jejímu 21. výročí jedenácti členy Rady Evropy, a to Rakouskem, Belgií, Kyprem, Francií, Řeckem, Portugalskem, Slovinskem, Makedonií, Velkou Británií, Švýcarskem a naposledy přistoupiším Nizozemím v roce 2007. Ačkoli je úmluva otevřena i pro nečlenské státy Rady Evropy, a to i pro státy neevropské, žádný neevropský stát k této úmluvě dosud nepřistoupil. Švýcarsko, Velká Británie, Řecko a Belgie patřily mezi první čtyři signatáře úmluvy, pro které vstoupila v účinnost úmluva již 1. ledna 1991.

Samotná úmluva ve svém úvodu uvádí, že vzhledem k tomu, že mezinárodní nevládní organizace obstarávají hodnotnou činnost pro mezinárodní společenství (zejména v oblastech vědeckých, kulturních, charitativních a vzdělávacích) a zároveň přispívají k dosažení cílů a principů charty OSN a statutu Rady Evropy, přeje si, aby došlo k nastavení pravidel k uznání právní subjektivity těchto organizací, a tím usnadnění jejich aktivit na evropském území.

Členské státy úmluvy jsou vzájemně povinny uznat právní subjektivitu mezinárodní nevládní organizace na jejím území, pokud se bude jednat o nadaci, asociaci nebo jinou soukromou instituci, která je založena za neziskovým účelem mezinárodního

charakteru. A to na základě právní úpravy členského státu úmluvy, vykonávající svou činnost nejméně ve dvou státech, které nemusejí být členské, mající své sídlo na území členského státu a své řízení na území tohoto nebo jiného členského státu úmluvy.

Členské státy mohou omezit aplikaci této úmluvy, pokud dojde k ohrožení národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, zdraví a dalších práv a svobod. Aplikace úmluvy může být též omezena, pokud by ohrozila vztahy mezi státy či ohrozila udržení míru a bezpečnosti. Charta též stanovuje omezení aplikace úmluvy pro případ ohrožení morálky a dalších, blíže nespecifikovaných okolností, čímž se vymahatelnost úmluvy do jisté míry snižuje.⁴⁵

1.3.3. Základní principy statusu nevládních organizací v Evropě

Základní principy statusu nevládních organizací byly schválené účastníky mnohostranné konference pořádané Radou Evropy 5. července 2002. Mezi základní principy nevládních organizací bylo v čl. 15 zařazeno právo jakékoli osoby, ať fyzické či právnické, příslušné národnosti nebo národnosti cizí nebo skupině takových osob právo svobodného založení nevládní organizace. V čl. 26 je uvedeno, že v případě, že se založením nevládní organizace není spojen vznik její právní subjektivity, pravidla k získání právní subjektivity musí být objektivní a nesmí podléhat diskreci příslušného orgánu.

V připojeném vysvětlujícím memorandu je dále uvedeno, že právo sdružování stanovené v čl. 11 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod přispělo k rozkvětu nevládních organizací v členských státech úmluvy, kde k roku 2002 byl jejich počet odhadován na dva až tři milióny.⁴⁶

1.3.4. Doporučení Rady Evropy ke statusu nevládních organizací v Evropě

V roce 2003 Rada Evropy provedla výzkum ve členských státech ve vztahu kompatibility základních principů svobody sdružování s národní legislativou ve

---

45 Dostupné z WWW: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007a442> [online dne 24. 4. 2017].

46 Dostupné z WWW: <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/8082> [online dne 24. 4. 2018].

členských státech. S výsledky výzkumu byly státy seznámeny zprávou generálního sekretáře v říjnu 2005. V prosinci 2005 Výbor ministrů Rady Evropy rozhodl o vytvoření expertní skupiny k právnímu statusu nevládních organizací (CJ-S-ONG) pod dohledem Evropského výboru pro právní spolupráci (CDCJ). Expertní skupina měla za úkol přípravu draftu doporučení, který bude vycházet jak z dokumentu základních principů, tak ze zprávy generálního sekretáře. Dne 1. března 2007 Evropský výbor pro právní spolupráci schválil draft doporučení ke statusu nevládních organizací v Evropě a dne 10. října 2007 znění doporučení schválila Rada Evropy. Toto doporučení v zásadě kopíruje a svým obsahem doplňuje Základní principy statusu nevládních organizací v Evropě.⁴⁷

1.3.5. Mezinárodní nevládní organizace jako Amicus Curiae

Spojení Amicus Curiae lze přeložit jako přítel soudu. Výraz amicus označoval přítele již v době starověkého Říma. výraz curio, vznikl složením slov co a viria, tedy sbor mužů. Používalo se též pro označení radnice a později budovy senátu. V současnosti je výraz curia nejčastěji překládán jako soud.⁴⁸

Současná právní literatura definuje Amicus Curiae jako subjekt, který se profiluje v určité oblasti zájmu a který podává svá vyjádření a účastní se jednáních, ve kterých není stranou sporu. V případě podání vyjádření je obvyklé, že soud uděluje souhlas se zařazením vyjádření do spisu. V případě účasti na jednání bývá pravidlem, že s účastí Amicus Curiae dává souhlas strana, v jejíž prospěch Amicus Curiae jedná.⁴⁹ Výhodou účasti jako Amicus Curiae je zejména menší časová a finanční zátěž. Rozhodnutí pro Amicus Curiae není závazné a může plédovat v obdobných sporech stejnou argumentací. Na rozdíl od svědků, nejsou omezeny pouhou materií jim položených otázek. Stát se Amicus Curiae je jednoznačně jednodušším způsobem účasti na sporu, než být jednou ze stran, či vedlejším účastníkem, jelikož by musel prokazovat osobní zájem v uvedené věci. Jako Amicus Curiae však není pánem

---

47 Legal status of non-governmental organisations in Europe, Recommendation CM/REC (2007) 14 and explanatory memorandum ISBN: 978-92-871-6524-4, dostupné z WWW: <https://rm.coe.int/16807096b7> [online dne 5. 2. 2017].

48 BARTOŠEK M., Encyklopedie římského práva, s. 40 a s. 82.

49 Dostupné z WWW: <https://dictionary.law.com/Default.aspx?selected=2400> [online dne 7. 6. 2018].

sporu, nejsou mu zasílány dokumenty týkající se sporu a nemá nárok na náhradu nákladů vzniknuvších během řízení. Avšak Amici Curiae bývá jediným způsobem možnosti účasti nevládních organizací na mnoha mezinárodních kauzách.⁵⁰

1.3.6. Mezinárodní soudní dvůr

Statut Mezinárodního soudního dvora obsahuje ve svém článku 34. odst. 2, že *Dvůr může za podmínek stanovených v jeho jednacím řádu žádat od veřejných mezinárodních organizací informace ve věcech vznesených sporů a přijímá takové informace, předloží-li mu je tyto organizace ze svého vlastního podnětu*. Oproti tomuto znění, článek 66 odst. 2 hovoří už jen o mezinárodních organizacích.⁵¹ Zda mají nevládní organizace přístup k Mezinárodnímu soudnímu dvoru, mělo vyplynout z následné soudní praxe, jelikož při přípravě uvedených článků na Sanfranciské konferenci nepanovala shoda na znění a smyslu článku a strany se pokoušely předejít možným konfliktům v řešené otázce. Již na této konferenci vznesli zástupci Egypta a Mexika otázku významu spojení „veřejné mezinárodní organizace“, k čemuž předseda Právního výboru Gerald Fitzmaurice uvedl, že by se mělo jednat pouze o organizace, které mají za členy státy, nikoli tedy například o organizace vědecké. Řecký profesor John Siropoulos (Řecko) uvedl, že se domnívá, že by otázku měl vyřešit soud svou praxí, avšak že by organizace, jako je Dunajská komise, měly mít k soudu přístup.⁵² Nevyřešenou otázkou zůstávalo postavení například Mezinárodní organizace práce, která je organizací hybridní s účastí států a na kterou je nepřímo odkazováno i v dalším článku statutu Mezinárodního soudního dvora, a to konkrétně v čl. 26.

V praxi Mezinárodního soudního dvora byla řešena účast nevládních organizací již v roce 1950. Dne 30. prosince 1949 stanovil předseda Mezinárodního soudního dvora účastníkům řízení ve věci Mezinárodního statusu Jihozápadní Afriky lhůtu

---

50 SHELTON D., The Participation of Nongovernmental Organizations in International Judicial Proceedings, s. 611 – 613. Dostupné z WWW: <http://www.jstor.org/stable/2204133> [online dne 8. 6. 2018].

51 Dostupné z WWW: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf> [online dne 7. 6. 2018].

52 SHELTON D., The Participation of Nongovernmental Organizations in International Judicial Proceedings, s. 619 – 621. Dostupné z WWW: <http://www.jstor.org/stable/2204133> [online dne 8. 6. 2018].

k vyjádření svého názoru do 20. března 1950. Dne 6. března 1950 požádala Mezinárodní federace lidských práv Mezinárodní soudní dvůr o možnost poskytnout své vyjádření ve věci Mezinárodního statusu Jihozápadní Afriky, kde soud žádosti vyhověl a stanovil lhůtu k vyjádření do 10. dubna 1950. Vinou nejen několika nedorozumění, ale i technickým možnostem své doby (vše v této věci bylo řešeno poštou či telegramem) byla schopna Mezinárodní federace lidských práv doručit své vyjádření až 9. května 1950 s tím, že jsou schopni toto vyjádření před soudem ústně obhajovat. Z důvodu, že samotný proces měl být zahájen 16. května 1950, zaslal Mezinárodní soudní dvůr informaci, že toto vyjádření pro svou opožděnost nebude akceptováno.⁵³

Od doby tzv. *Asylum Case*, řešeným před Mezinárodním soudním dvorem též v roce 1950 však ani nebyl reálný pokus nevládních organizací na přímém účastenství na případech Mezinárodního soudního dvora, a to až do případu *Gabčíkovo – Nagymaros* v roce 1997. V tomto případě se několik nevládních organizací snažilo nabídnout Maďarsku svou asistenci a pomoc ve věci toho stavebního díla (např. *Fondation Cousteau*), avšak pomoc byla Maďarskem odmítnuta, jelikož Maďarsko mělo k uvedenému případu složený mezinárodní tým vysoce specializovaných odborníků, který byl schopen obsáhnout materii v celé své šíři, oproti možnostem těchto nevládních organizací, které se zabíraly pouze některými aspekty.⁵⁴

Definitivní tečku za otázkou, zda se mohou na základě čl. 34 a 66 statutu Mezinárodního soudního dvora mezinárodní nevládní organizace účastnit jednání před Mezinárodním soudním dvorem vydal Mezinárodní soudní dvůr 30. července 2004 pod označením *Practice Direction XII*, ve které uvedl, že podání mezinárodních nevládních organizací není považováno za podání, které by bylo součástí spisu, ale že takové podání bude státům a mezinárodním organizacím přístupné ve stejné míře, jako ostatní podklady.⁵⁵

---

53 Dostupné z WWW: <http://www.jstor.org/stable/762113> s. 115 – 121. [online dne 7. 6. 2018].

54 ZIMMERMANN A., *The Statute of the International Court of Justice a commentary*, s. 561 – 562.

55 Dostupné z WWW: <http://www.icj-cij.org/en/practice-directions> [online dne 8. 6. 2018].

Řada autorů, včetně řady soudců Mezinárodního soudního dvora považují čl. 34 v současném právním systému nedostatečným a volajícím po jeho revizi. Avšak je zde silná opozice, která brání rozšíření čl. 34 na další subjekty, a to z důvodu ztráty exkluzivity, zvýšení nárůstu agendy a z důvodu přetížení soudu.⁵⁶

1.3.7. Mezinárodní trestní soud

„Nevládní organizace pomohly přivést k životu ideu mezinárodního společenství. Mezinárodní společenství je během na dlouho trať, kde však stát neztratí ani nepřenechá své postavení. V současnosti vstupujeme do partnerství, kde je pouze jen několik limitů, omezujících občanskou společnost. Je jasné, že vstupujeme do éry nové diplomacie, kde nevládní organizace, lidé všech národů, mezinárodní organizace, Červený kříž a vlády následují společný cíl. Toto bylo prokázáno ve věci pozemních min a Mezinárodního trestního soudu. Není ničeho, čeho bychom nemohli společně dosáhnout. Těším se, až budeme společně hledat hranice našich možností v nadcházejících letech.“ Uvedl generální tajemník OSN Kofi Annan na fóru nevládních organizací ke globálním tématům v Berlíně 29. dubna 1999.⁵⁷

Myšlenky vzniku Mezinárodního trestního soudu vznikaly již v období založení OSN, kdy Valné shromáždění pověřilo v roce 1947 právní výbor k přípravě souboru trestných činů proti míru a bezpečnosti. Francie navíc ve stejném období iniciovala vznik statutu pro mezinárodní trestní soud. Avšak z důvodu nástupu studené války k pokroku po dlouhá desetiletí v přípravě statutu nedošlo. Na počátku devadesátých let řada nevládních organizací, mezi nimi i Americká advokátní asociace, Světové federalistické hnutí, Mezinárodní výbor právníků či Mezinárodní asociace trestního práva prosazovala ideu vzniku mezinárodního trestního soudu mezi vládními delegáty OSN. Nevládní organizace se též zasazovaly za vznik ad hoc soudů v Jugoslávii a ve Rwandě a přirozeně tak rozšířily svou podporu k rozvoji draftu statutu mezinárodního trestního soudu. V roce 1994 zpracoval právní výbor návrh statutu pro vznik stálého soudu s doporučením na konání diplomatické konference. Avšak 3 stálý členové Rady bezpečnosti OSN, a to Francie, Velké Británie a USA, se

---

56 ZIMMERMANN A., The Statute of the International Court of Justice a commentary, s. 562 – 563.

57 Dostupné z WWW: <https://www.un.org/press/en/1999/19990429.SGSM6973.html> [online dne 8. 4. 2018].

postavily na odpor proti konání konference a navrhly projednání návrhu v ad hoc komisi, což bylo chápáno jako obstrukce, která může schválení statutu na dlouhou dobu zpomalit, či zmařit. Nevládní organizace považovaly prosazení návrhu k projednávání v ad hoc komisi jako jejich velké selhání a jako promeškanou možnost k přijetí statutu vůbec. Ghanský předseda šestého výboru se na poslední chvíli pokusil návrh Francie, Velké Británie a USA nahradit znovu návrhem na konání konference, na což reagovalo Norsko s návrhem nekonat nic, a tak byla kompromisně schválena dne 9. prosince 1994, rezoluce 49/53 dle návrhu Francie, Velké Británie a USA.⁵⁸

Ještě v roce 1994 došlo ke vzniku koalice nevládních organizací na podporu vzniku mezinárodního trestního soudu, ve které mezi dalšími nevládními organizacemi byly na počátku vzniku aktivní Amnesty International, Právní výbor pro lidská práva a Světové federalistické hnutí. Vznikající koalice se dohodla, že vedoucí organizací bude Amnesty International a 16. ledna 1995 byly vyzvány desítky mezinárodních organizací k účasti na koalici. Amnesty International uvedla, že je srozuměna s tím, že každá nevládní organizace může mít jiný pohled, ale že jednota je pro vznik statutu krucióální. Dne 25. února 1995, ještě před samotným zahájením činnosti ad hoc komise se nevládní organizace sešly a formulovaly 3 závěry. Prvním závěrem bylo, že je třeba vystupovat jednotně, aby prosazování vzniku mezinárodního trestního soudu bylo realizovatelné. Druhým závěrem bylo, že žádná z nevládních organizací není sama o sobě schopna pojmout kompletní materii, která se bude na statut a související materie nabalovat. Třetím závěrem, korespondujícím se závěrem předchozím bylo, že žádná z organizací není schopna sama o sobě lobovat u všech členů OSN a že i zde je nutnost sestavení koalice ke společnému postupu a netříštění sil. Nakonec více jak 30 z nich se založením souhlasilo a požádalo sekretariát Světového federalistického hnutí o poskytnutí zázemí pro činnost. Svou činnost se dohodly provádět zejména jako stínovou činnost k činnosti ad hoc komise. Je třeba zmínit, že díky vyjednávacím úspěchům koalice a velmi dobrému marketingu v šíření a sdílení informací, se počet členů koalice rozrostl na 46 do prvního zasedání

---

58 CASSESE A., GAETA P. a JONES R. W. D. J., *The Rome Statue of the International Criminal Court: A Commentary Volume I*, Chapter 2.5, W. R. PACE, J. SCHENSE *The Role of Non-Governmental Organizations*, s. 105 – 110.

přípravného výboru, na 76 do druhého zasedání přípravného výboru, na 106 do třetího zasedání přípravného výboru, na 175 do jejího čtvrtého zasedání a přes 300 do jejího pátého zasedání. Na druhém zasedání přípravného výboru byla vznesena otázka možnosti přístupu nevládních organizací ke schůzím přípravného výboru. Této žádosti bylo vyhověno a nevládní organizace se díky tomu mohly účastnit i práce v přípravných skupinách. Tímto byly nevládní organizace oficiálně zařazeny do procesu, což mělo velký význam pro nastavení spolupráce i se sekretariátem OSN, což doznalo největšího významu na samotné Římské konferenci. Na začátku Římské konference měla koalice přes 800 členů a z toho 236 akreditovaných k účasti na konferenci. V červnu roku 2000 se koalice skládala z již více jak 1000 nevládních organizací. Po Římské konferenci se úkol koalice změnil na podporu ratifikačního procesu v jednotlivých státech a jejich implementace do národních legislativ.

Ačkoli nevládní organizace byly k činnosti ad hoc komise počátku skeptické, ad hoc komise prokázala svou schopnost posloužit jako fórum pro státy, které nezaujímaly žádnou výraznou pozici k založení soudu a na základě konzultací se počet podporovatelských států rozrostl na 20, mezi které se řadily západní státy, jako Austrálie, Dánsko, Itálie, Kanada, Německo, Nizozemí, Nový Zéland, Portugalsko, Švédsko, Švýcarsko, a dokonce i Norsko. Jako první úkol si tyto státy zadaly prosazení projednání vzniku mezinárodního trestního soudu na konferenci, která by bezprostředně následovala po jednání ad hoc komise, aby nedošlo k dalším průtahům v přípravě statutu.

Ve formování takto silného klubu států, kam se řadily i Argentina, Egypt, Jihoafrická republika a Singapur přispěl velkou měrou předseda ad hoc komise Adriaan Bos, který požádal všechny státy o připomínkování navrženého znění statutu, a to s jedním z cílů zformování států s obdobným náhledem na statut. Tato pracovní skupina států s názvem LMG (like-minded group) se postupně rozšiřovala a získávala ke konsenzu stále více členů ad hoc komise, takže jejím úkolem již nemusela být obhajoba zájmů LMG států před ad hoc komisí, ale již spolupráce na širší platformě s nevládními organizacemi. Na svém počátku se pracovní skupina skládala z dvaceti států, v prosinci roku 1997 se již skládala ze 42 států a před Římskou konferencí již ze států šedesáti. Soudržnost skupiny se prokázala zejména při snaze velkých odpůrců soudu, jako bylo USA, kde se koalici podařilo udržet i přes tlak samotného prezidenta USA.

LMG na žádost nevládních organizací zajistila místnost přímo v OSN, a to tak, aby během zasedání ad hoc komise mohly být přímo kontaktovány a mohl být s nimi veden dialog. V mezidobí sekretariát nevládních organizací vydával pravidelný newsletter Monitoring mezinárodního trestního soudu, v němž uváděl postoje a články jednotlivých států a postoje a obavy nevládních organizací. Tento monitoring se stal cenným zdrojem informací zejména pro menší delegace, které nebyly schopny obsáhnout kompletní problematiku a sledovat veškeré implikace.

To, že nevládní organizace a státy, ať již ze severu nebo z jihu, byly schopny takto široké koalice ukazovalo na vysokou profesionalitu a výkony vedoucích představitelů těchto skupin a opravdovému začlenění jednotlivých organizací a států do procesu. Zejména v koalici několika set nevládních organizací se ukázalo, že najít shodu a vést jednotnou spolupráci je možné. Každá z organizací, bez ohledu na její velikost byla zapojena do řešení příslušných otázek, které lze nazvat věcnou a místní příslušností. Nevládní organizace spolupracovali s delegacemi z vlastních států a ze států ze svého regionu v rámci místní příslušnosti a v oblasti své expertízy s ostatními státy a organizacemi, v rámci příslušnosti věcné. Na Římské konferenci USA vzneslo obavy z nezávislého prokurátora, zejména kvůli jeho přetěžování a možnému podléhání politickému tlaku řešit vybrané otázky. Právnický Výbor pro lidská práva již druhý den, bod po bodu vyvrátil obavy USA ohledně nezávislosti prokurátora. Navíc Koalice spolupracovala s prokurátorem Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, jehož intervence ohledně nezávislosti prokurátora byla pro řadu delegací rozhodujícím faktorem.

Paradoxem celého schvalovacího procesu bylo zejména to, že USA, které se snažilo vytvoření Mezinárodního trestního soudu zamezit, nakonec vedlo ke vzniku silné koalice nevládních organizací a států, které se zformovaly do nebývalých rozměrů a umožnilo statut Mezinárodního trestního soudu přijmout. Pokud by Římská konference byla na počátku procesu, jak si přáli zastánci vzniku Mezinárodního trestního soudu, namísto v projednání ad hoc výboru, nejspíše by do dnešního dne žádný Mezinárodní trestní soud neexistoval.⁵⁹

---

59 SCHABAS A. W. Oxford Commentaries on International Law, The International Criminal Court, A Commentary on the Rome Statute. s. 110 – 143.

Mezinárodní trestní soud, na rozdíl od Mezinárodního soudního dvora umožňuje nevládním organizacím účast jako Amicus Curiae, která plyne z Procedurálních pravidel soudu, schválených na prvním zasedání signatářských států Římského statutu v září roku 2002. Procedurální pravidlo 103 umožňuje státům, organizacím, a i osobám účast na soudním řízení, pokud to soud považuje za vhodné, a to v jakékoli fázi procesu.⁶⁰ Organizacemi a osobami jsou myšleny všechny druhy organizací, a jakékoli fyzické osoby, které soud ve své diskreci uzná za vhodné, kde určí, k jaké otázce se má vyjádřit a v jakém čase.⁶¹

1.3.8. Evropský soud pro lidská práva

Evropský soud pro lidská práva byl založen na základě Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Úmluva se věnuje soudu ve své hlavě II. Ochrany před soudem se dle čl. 34 dostane *každé fyzické osobě, nevládní organizaci nebo skupině osob považujících se za poškozené v důsledku porušení práv přiznaných Úmluvou a jejími protokoly jednou z Vysokých smluvních stran. Vysoké smluvní strany se zavazují, že nebudou nijak bránit účinnému výkonu tohoto práva.*⁶² Mezi nevládní organizace ve smyslu čl. 34 jsou řazeny i obchodní společnosti (i ty zrušené), profesní sdružení, obchodní unie, politické strany i náboženské subjekty. Avšak právnické osoby nemohou uplatňovat plnou šíři úmluvy, když například právo svobodného myšlení, svědomí, náboženství je vyhrazeno pouze osobě fyzické.⁶³

Dle čl. 36 úmluvy, *v zájmu řádného chodu spravedlnosti může předseda Soudu přizvat kteroukoli Vysokou smluvní stranu, která není účastníkem řízení, nebo kteroukoli dotčenou osobu, která není stěžovatelem, aby předložily písemné připomínky nebo se zúčastnily zasedání.* Tento institut se dá považovat za institut Amicus Curiae, kdy jakákoli osoba, ať již fyzická nebo právnická může intervenovat, pokud soud uzná za vhodné, ve prospěch spravedlivého procesu, tedy ne vždy jen ve prospěch stěžovatele vůči jedné z Vysokých smluvních stran. Na podání žádosti o

---

60 Rules of Procedure and Evidence, published by International Criminal Court.

61 AMBOS Kai, Treatise on International Criminal Law, Volume III: International Criminal Procedure, s. 203 – 204.

62 Dostupné z WWW: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf [online dne 11. 6. 2018]

63 LEACH P., Taking a Case to the European Court of Human Rights, s. 108 – 109.

intervenci je vyčleněna lhůta 12 týdnů a následná intervence je omezena v zásadě na 10 až 15 stran textu.⁶⁴

Intervence nevládních organizací před Evropským soudem pro lidská práva není výjimečným jevem, ale jevem zcela běžným, například v řízeních: Green and M.T. versus Velká Británie (60041/08 a 60054/08 ze dne 23.11.2010), A. and Others versus Velká Británie (3455/05 ze dne 19.2.2009), Bijelić versus Srbsko a Černá hora, Yu,ak and Sadak versus Turecko (12026/03 ze dne 8.7.2008), Nachova and Others versus Bulharsko (43577/98 a 43579/98 ze dne 6.7.2005) nebo Mamatkulov and Askarov versus Turecko (46827/99 a 46951/99 ze dne 4.2.2005).

1.4. Legitimita mezinárodních nevládních organizací

Mezinárodní nevládní organizace se těší vysoké popularitě a důvěryhodnosti veřejného mínění v porovnání s politiky, médii či obchodními korporacemi.

Alnoor Ebrahim a Edward Weisband, na základě výzkumu 57 mezinárodních nevládních organizací se sídlem v USA, rozlišili 11 typů legitimacy nevládních organizací spadajících do 3 různých kategorií, a to demokratické legitimacy, která pochází z reprezentace populace, morální legitimacy, vztahující se ve lpění na určitých hodnotách a technické legitimacy, dodržováním standardů nastavených 3. stranou, vztahující se k efektivnosti, schopnosti a finanční bezúhonnosti.⁶⁵ Technická legitimita je v současnosti nejvíce prosazována, protože její výsledky jsou nejlépe empiricky ověřitelné a na jejich základě lze porovnat a ověřit data o alokaci finančních prostředků z darů, příspěvků a dotací, které organizace obdrží.

Popularitu a důvěryhodnost často nevládní organizace používají jako hlavní zdroj své legitimacy k vystupování ve věcech veřejných. Legitimita veřejného mínění, však není prozkoušena tíhou voleb a nejsou tak nikomu za svou činnost odpovědny, což se stalo v posledních desetiletích zdrojem kritiky politiků, médií i akademiků. Řada

---

64 LEACH P., Taking a Case to the European Court of Human Rights, s. 49 – 50.

65 Pallas C. L., Gethings D., Harris M., Do the Right Thing: The Impact of INGO Legitimacy Standards on Stakeholder Input, s. 1264. DOI 10.1007/s11266-014-9475-9.

nevládních organizací byla podrobena kritice, kvůli své netransparentnosti či neadekvátnímu zacházení se svěřenými statky a nízké výkonnosti.⁶⁶

Mezinárodní nevládní organizace tento tlak začaly pociťovat o to silněji, když po 25 letech musela ukončit svou činnost Mezinárodní helsinská federace pro lidská práva, jelikož neměla dostatek finančních prostředků na splácení svých závazků. Důvodem byla zpronevěra finančních prostředků federace, které se v průběhu let dopouštěl její finanční manažer.⁶⁷ Pro své neprůhledné financování a nakládání s finančními prostředky byla prošetřována senátním finančním výborem Spojených států amerických také organizace pro ochranu přírody Nature Conservancy. Finanční výbor nařídil Nature Conservancy zreformovat její činnost v oblastech transparentnosti transakcí se spřízněnými stranami, zveřejňováním transakcí a jejich uchováváním a placením daní.⁶⁸ Světová banka i Mezinárodní měnový fond, jako mezinárodní organizace vládní, patří mezi často kritizované organizace z hlediska transparentnosti. Proto kupříkladu Světová banka zřídila místo viceprezidenta pro integritu, na kterého se může veřejnost v oblasti podezření z podvodu, korupce, tajných dohod, donucování či obstrukcí, ve kterých by byla Světová banka zahrnuta, obrátit.⁶⁹ Viceprezident pro integritu ve Světové bance v rámci své činnosti rozesílá podněty národním orgánům i k prošetření nevládních organizací, pokud má podezření na jejich podvodná jednání, která během činnosti v rámci své působnosti zjistí. Takovýchto podání již bylo viceprezidentem Světové banky realizováno na mezinárodní nevládní organizace několik set.⁷⁰

---

66 CRACK A. M., The Imperatives for Further Reform, *Globalizations*, 10:2, 293-308, s. 293 – 296, DOI: 10.1080/14747731.2013.786253. Dostupné z WWW: <http://dx.doi.org/10.1080/14747731.2013.786253> [online dne 21. 3. 2017].

67 Dostupné z WWW: <http://www.ihf-hr.org/Statement.07December2007.pdf> [online dne 22. 3. 2017].

68 Dostupné z WWW: <http://philanthropynewsdigest.org/news/senate-finance-committee-questions-nature-conservancy-practices-calls-for-changes> [online dne 23. 3. 2017].

69 Dostupné z WWW: <http://www.worldbank.org/en/about/unit/integrity-vice-presidency/report-an-allegation> [online dne 23. 3. 2017].

70 CRACK A.M., The Imperatives for Further Reform, *Globalizations*, 10:2, 293-308, s. 296, DOI: 10.1080/14747731.2013.786253. Dostupné z WWW: <http://dx.doi.org/10.1080/14747731.2013.786253> [online dne 23. 3. 2017].

1.4.1. Vliv nevládních organizací na mezinárodní sankce

Přítomnost mezinárodních lidskoprávních organizací na určitém území zvyšuje pravděpodobnost vystavení mezinárodním sankcím režim ve státě, ve kterém tyto nevládní organizace působí. Negativem této skutečnosti je fakt, že v mnoha případech sankce proti režimu nevedou ke zlepšení lidskoprávní situace místního obyvatelstva, ale k uzavření režimu, omezení dodávek základních léků a potravin a sankce tak ve svém důsledku vedou ke zhoršení stavu společnosti a stavu lidských práv.

Mezinárodní nevládní organizace na rizikových územích často představují jediný dostupný zdroj informací. Tyto organizace mohou být financovány jednou nebo i více stranami konfliktu, případně i třetím subjektem uplatňujícím své partikulární zájmy, a proto je vždy třeba zkoumat jejich nezávislost.

Častou reakcí (zejména lidskoprávních) nevládních organizací na porušování lidských práv nebo mezinárodního práva je informace o stavu lidských práv a jejich porušování, a zároveň výzva k mezinárodnímu společenství, ať mezinárodní společenství jedná, ať vystaví porušovatele mezinárodním sankcím.⁷¹ V posledních letech však roste tendence nevládních organizací k zavedení sankcí nevyzývat, jelikož si jsou i nevládní organizace vědomy rizika zhoršení faktického stavu, namísto jeho nápravy.

1.4.2. Důvěryhodnost a odpovědnost mezinárodních nevládních organizací

V posledních desetiletích se s rostoucím vlivem nevládních organizací a s jejich postupnou penetrací do mezinárodních organizací vládních (zejména formou konzultativních statusů, přípravou společných konferencí či přímým dialogem), dostává do popředí otázka odpovědnosti nevládních organizací vůči jejím partnerům a roste tlak ze strany vlád a veřejnosti na transparentnost organizací. Nevládní organizace často požívají nejvyšší důvěru veřejnosti a v zásadě poukazují, jako samozvaní arbitři, na činnost třetích subjektů (i států), jenž není v souladu s jejich proklamovaným (byť možná i zastřeným) cílem. Touto činností se organizace dostávají pod státní drobnohled a je zvýšen tlak na jejich transparentnost, otevřenost

---

71 MURDIE A., PEKSEN D., The impact of human rights INGO activities on economic sanctions, s. 33 – 36.

a celkovou reformu. Nevládní organizace se vlastní činností pokoušejí o zvyšování vlastní transparentnosti.

1.4.2.1. První vlna zvyšování transparentnosti nevládních organizací

V první vlně zvyšování transparentnosti se organizace soustředily na dobré fungování („good governance“), a to zejména vůči dárcům, kteří požadovali od organizací efektivní využívání darů, a vůči státům, které požadovaly, aby organizace byly řízeny v souladu se zákony a nevyvíjely protistátní činnost. K uspokojování potřeb dárců se začaly vydávat roční reporty k jejich činnosti, a to i ve vztahu k jejich příjmům, struktuře výdajů a dalším relevantním údajům, které poskytují možnost zhodnotit činnost organizace. Pokud organizace nenaplňovaly přání a potřeby dárců, docházelo k ukončení podpory těchto organizací. Pokud organizace nenaplňovaly zákonné podmínky fungování, docházelo k omezení nebo ukončení jejich činnosti.

1.4.2.2. Druhá vlna zvyšování transparentnosti nevládních organizací

Druhá vlna se již nesoustřeďovala na institucionální potřeby, které jsou v současnosti považovány u renomovaných nevládních organizací za standard, ale na úlohu jejich mise a faktických cílů, pro které byly organizace založeny. Ve druhé vlně se proto soustřeďují na vnitřní a vnější dialog. Vnější dialog je zaměřen zejména na komunikaci s příjemci podpory, na jejich výstupy a zpětnou vazbu. V případě neúspěchu komunikace s příjemci podpory může dojít k jednostrannému ukončení spolupráce ze strany příjemce anebo k poškození reputace organizace. V rámci vnitřního dialogu se organizace zaměřuje na komunikaci se zaměstnanci a členy organizace ohledně činnosti organizace, jejich cílů na další období a vnitřní volbu orgánů organizace. Pokud by organizace selhala ve vnitřní komunikaci, mohlo by dojít k demotivaci zaměstnanců, jejich nižší efektivitě a ke snížení počtu členů organizace.⁷²

1.4.2.3. Zákonná úprava a transparentnost nevládních organizací v České republice

V roce 1995 byl schválen Zákon o obecně prospěšných společnostech (zák. č. 248/1995 Sb.), který vymezoval cíl obecně prospěšných společností k obecně prospěšným službám poskytovaným veřejnosti, právní formu a název (který musí

---

72 Angela M. Crack (2013) INGO Accountability Deficits: The Imperatives for Further Reform, *Globalizations*, 10:2, 293-308, DOI: 10.1080/14747731.2013.786253, s. 293 – 306.

obsahovat zkratku o.p.s.) a nakládání se ziskem, jenž musí být využit na cíle, pro které organizace byla založena.⁷³ Tento zákon byl zrušen účinností nového Občanského zákoníku (zák. č. 89/2012). Občanský zákoník pojímá obecnou prospěšnost jako status, tedy její účel a činnost, nikoli jako definiční znak právní formy. Dle § 147 Občanského zákoníku „*Veřejně prospěšná právnická osoba má právo na zápis statusu veřejné prospěšnosti do veřejného rejstříku, pokud splní podmínky stanovené jiným právním předpisem.*“⁷⁴ Avšak tento jiný právní předpis nebyl schválen, jelikož poslanecký návrh z roku 2013 senát zamítl. V poslanecké sněmovně probíhal ve schvalovacím procesu nový vládní návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti, který se projednával dne 23.3. 2017 Ústavě právní výbor poslanecké sněmovny.⁷⁵ Proti přijetí zákona, a tedy rozdělení na organizace, které získají status veřejné prospěšnosti a které status veřejné prospěšnosti nezískají, brojí řada nevládních organizací. Česká rada dětí a mládeže, která sdružuje okolo sta členských organizací namítá, že většinu údajů již tyto organizace zveřejňují, a že řada menších organizací nebude mít kapacity na přípravu žádosti o získání statusu, a tím se zkrátí jejich možnosti v čerpání nejrůznějších grantů. Tomu oponoval ministr spravedlnosti Robert Pelikán, který uvedl, že „*když různé organizace zvládnou složité žádosti o dotace, proč by nedokázaly připravit podklady pro získání statusu?*“⁷⁶. S tímto vyjádřením musím plně souhlasit. Existuje řada nevládních organizací, které drtivou většinu svých nákladů spotřebují na chod organizace samotné a na účel, pro který byly založeny, je použit jen zlomek získaných finančních prostředků. Finanční toky jsou neprůhledné a chybí jakákoli hlubší kontrola. Kontrolou není myšlena pouze kontrola zákonná, tedy formální, kde veškeré finanční operace jsou z pohledu dikce zákona v pořádku, ale jedná se i o kontrolu veřejnou. Nový zákon umožní donátorům a všem osobám, které i uvažují o darování vlastních prostředků či věcných darů do dobročinných aktivit, nahlédnout do činnosti těchto organizací. Jaké finanční prostředky jsou fakticky použity na

---

73 Dostupné z WWW: <http://zakony-online.cz/?s161&q161=all> [online dne 23. 3. 2017].

74 Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ze-dne-3-unora-2012-obcansky-zakonik-18840.html> [online dne 23. 3. 2017].

75 Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=108847> [online dne 23. 3. 2017].

76 Dostupné z WWW: <http://archiv.ihned.cz/c1-65669550-neziskovky-se-boji-pelikanova-zakona-ktery-je-ma-rozdelit-na-ty-se-statnim-razitkem-kvality-a-ty-druhe> [online dne 23. 3. 2017].

pomoc, jaký finanční objem prostředků připadá na provozní náklady, kam pomoc primárně směřuje a kdo organizaci financuje. Ve věci střetu zájmů návrh zákona ukládá, aby kontrolní orgán posoudil, zda služby či zboží poskytované spřízněnými osobami této právnické osoby jsou za cenu a podmínek v místě a čase obvyklých.⁷⁷ Tyto informace jsou klíčové pro rozhodování osob, ať již právnických či fyzických, o příspěvcích do nevládních organizací. V mezidobí přípravy této práce došlo ke schválení zákona č. 303/2017 Sb., který s účinností od 1.1.2018 zrušil Status veřejné prospěšnosti, ale ponechal samotný pojem veřejná prospěšnost.⁷⁸

1.4.3. Charta odpovědnosti mezinárodních nevládních organizací

Jako jeden z dalších kroků ke zvýšení důvěryhodnosti nevládních organizací byla vytvořena Charta odpovědnosti mezinárodních nevládních organizací. Své právo provádět svou činnost INGOs v chartě odvozují z univerzálně uznané svobody projevu, svobody shromažďování a svobody sdružování, v rámci kterých INGOs přispívají k demokratickým procesům.

Legitimita dle charty vyplývá z kvality práce, z uznání a podpory lidí, s kterými a pro které mezinárodní nevládní organizace pracují, podpory svých členů, dárců, široké veřejnosti a vládních a jiných organizací z celého světa.

Úlohou INGOs dle charty je jejich doplňková role ke státu v oblasti podpory lidského rozvoje, podpory lidských práv a jejich dodržování a v neposlední řadě také v oblasti ochrany ekosystémů. Mezi další vyjmenované úlohy patří podpora role a zodpovědnosti soukromého sektoru ke zvýšení podpory lidských práv, udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí.

Dle charty mohou organizace adresovat problémy a témata, které vlády a další subjekty nejsou schopny nebo nechtějí řešit. Skrze konstruktivní připomínky mohou usilovat o podporu dobrého vládnutí a zrychlení pokroku v oblasti svého zájmu.

---

77 Dostupné z WWW: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNA9VJRHB2> [online dne 23. 3. 2017].

78 Dostupné z WWW: <http://www.ptupraha.cz/2017/09/od-1-1-2018-zrusen-status-nikoli-vsak-verejna-prospesnost/> [online dne 15.8.2018]

Řada více uzavřených států a ekonomik nahlíží na tyto organizace s nedůvěrou, zda jejich cíle jsou primárně ku prospěchu subjektů, na které je veřejně cílena, či ve prospěch osob, které tyto nevládní organizace podporují, financují nebo řídí.

Charta uznává, že transparentnost a zodpovědnost jsou základem dobré správy nejen ve vládách, obchodu, ale i u nevládních organizací, a proto se organizace zavazují dodržovat tak vysoké standardy, jaké vyžadují po dalších subjektech. Pokud některé organizace vykazují vyšší míru standardů, než požaduje současná charta, není organizace chartou limitována. Charta má být neustále zdokonalována, a to podle získaných zkušeností, s přihlédnutím k budoucímu vývoji a zejména ke zvýšení transparentnosti a zodpovědnosti.

V otázce své nezávislosti charta výslovně uvádí, že cílem organizací je politická a finanční nezávislost, že vlastní politika a programy nebudou partizánské a budou nezávislé na vládách, politických stranách a obchodních korporacích, respektive na obchodnímu sektoru obecně.

Organizace se zavazují k tvorbě finančních zpráv, a to ve státě dle své působnosti. Zprávy poté musí být kontrolovány kvalifikovanými a nezávislými auditory. Dále se zavazují k vydávání ročních reportů o své činnosti, které budou obsahovat posláním hodnoty; cíle a dosažené výstupy; dopad na životní prostředí; vlastní strukturu, vnitřní procesy a vedoucí úředníky; hlavní zdroje financování od korporací, nadací, vlád a jednotlivců; finanční výkonnost; souladnost aktivit s chartou a kontakty.

Pokud organizace budou chtít spolupracovat s dalšími partnery, musí daný partner splňovat stejně vysoké standardy jako organizace sama a dbát přiměřené opatrnosti, aby žádný z partnerů nebyl zahrnut v ilegálních či neetických praktikách.⁷⁹

1.4.4. Aktivity nevládních organizací s pochybnými cíli

Aktivita nevládních organizací mohou podkopávat současná státní zřízení a zvyšovat tam vliv nadnárodních korporací či třetích států. Řada organizací je podporována kapitálem nadnárodních korporací či jiných států a řada řídicích orgánů nevládních

---

79 Dostupné

z

WWW:

https://community.icann.org/download/attachments/51413557/INGO_CHARTER_web.pdf?api=v2

[online dne 19. 11. 2017].

organizací je obsazena osobami, které působí v nadnárodních korporacích či státních orgánech nebo tam po dlouhou dobu působily. Cílem těchto nadnárodních korporací a států mohou být podnikatelské příležitosti v uzavřených státech a ekonomikách, ať již jako prostředek k prosazení se na daném trhu, či rozšíření svých aktivit až po pokusy o dosazení osob prozápadně smýšlejících na potřebná místa ve vládě. Proto pokud se například nadnárodní korporace či jejich sdružení nebo koncern na trh nemohou dostat jako podnikatelský subjekt, „mohou zavdat podnět“ mezinárodní nevládní organizaci k podpoře lidských práv, demokratického zřízení a liberalizaci a tím i zamýšlenou liberalizaci a otevřenost trhu. Obdobná strategie však může sloužit i reverzně, tedy k zesílení totality, menší otevřenosti a k utužení současného režimu.

1.4.5. Obrana proti vměšování se do vnitřních záležitostí státu

Již v roce 2012 Amanda Murdie a Dursun Peksen prokázali úzkou souvislost mezi nevládními (lidskoprávními) organizacemi působícími na určitém území a uvalenými ekonomickými sankcemi na stát, ze strany jiného státu, kde tyto nevládní organizace operují. Čím více jsou mezinárodní organizace aktivní, tím je vyšší pravděpodobnost uvalení sankcí.⁸⁰

Státy se tak v posledních několika dekadách snaží o zamezení vměšování nevládních organizací do politického života. Nevládní organizace jsou díky své struktuře relativně nezávislé na státní moci ve státě. Zvláště pak, pokud jsou založeny v jiném státě, než kde vykonávají svoji činnost. Negativním jevem nevládních organizací je jednání organizace na základě přání dárce, nikoli na základě objektivních kritérií. A to i přesto, že by se jednalo o činnost ve shodě s účelem nevládní organizace, pokud by činnost byla prováděna selektivně. Proto například ve Velké Británii existuje komise k dohledu nad charitami „Charity Commission“, která striktně dohlíží na politické aktivity těchto organizací a v případě nedodržování pravidel může danou organizaci i rozpustit.⁸¹

---

80 MURDIE A., PEKSEN D., The impact of human rights INGO activities on economic sanctions s. 33 – 34.

81 Angela M. Crack (2013) INGO Accountability Deficits: The Imperatives for Further Reform, Globalizations, 10:2, 293-308, DOI: 10.1080/14747731.2013.786253, s. 298.

1.4.5.1. Spojené státy americké a OXFAM

V souvislosti s politickou propagandou a politickými kampaněmi jsou zajímavé stanovky OXFAM, které ve svém článku č. 4 obsahují, že v souladu se zákony Spojených států amerických, žádná výraznější část aktivit OXFAM nepovede k zapojení OXFAM do politické propagandy, účastenství nebo intervenci v žádné politické kampani, ve prospěch jakéhokoli kandidáta na veřejný úřad ve Spojených státech amerických.⁸² Tento zákaz plyne ze zákona „26 U.S. Code § 501“ s názvem Výjimky z korporátních daní, kde z článku 3 plyne zákaz politické podpory pro kandidáty na veřejný úřad nejen pro dobročinné organizace typu OXFAM, ale pro korporace, komunity, fondy a nadace, organizace náboženské, charitativní, vědecké, literární, vzdělávací, k posílení národních a mezinárodních soutěží v amatérském sportu či k prevenci krutého zacházení s dětmi a zvířaty.⁸³

1.4.5.2. Egypt a omezení lidskoprávních nevládních organizací

Dne 29. května 2017 egyptský prezident Abdal Fattáh Sísí schválil zákon na omezení aktivit nevládních organizací, zaměřených na rozvojové a sociální cíle. Zákon omezil jejich registrace a možnosti jejich financování. Jednou z dalších povinností nevládních organizací je povinnost zaplacení poplatku za možnost působit v Egyptě, a to v přepočtu ve výši 477.000 korun. Jak egyptská vláda, tak poslanci zákon hájí jako opatření pro stabilitu země i přesto, že v nynější době stoupá počet lidí ohrožených chudobou a každá pomoc by měla být vítána.⁸⁴

1.4.5.3. Rusko a zákon o zahraničních agentech

Dne 30. července 2017 nabyl v Ruské federaci účinnosti zákon č. 121 – FT o zahraničních agentech. Zákon vyžaduje po nevládních organizacích, které přijímají alespoň část finančních prostředků ze zahraničí a které se zároveň alespoň částečně podílejí na politickém životě v Rusku, aby se zaregistrovaly jako „organizace plnící funkce zahraničních agentů“. A to pod sankcí zákazu činnosti. Zároveň je v tomto

---

82 Dostupné

z

WWW:

https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/story/oxfam-constitution-2013_0.pdf [online dne 2. 6. 2017].

83 Dostupné z WWW: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/26/501> [online dne 2. 6. 2017].

84 Dostupné z WWW: <https://www.info.cz/svet/egypt-jde-tvrde-proti-lidskopravnim-organizacim-za-poruseni-novych-pravidel-aktivistum-hrozi-vezeni-10423.html> [online dne 2. 6. 2017].

zákoně stanovena i trestní odpovědnost jednotlivců za konzultační pomoc zahraničním organizacím, jejichž aktivity směřují proti ruské bezpečnosti.⁸⁵

Tento zákon se nevztahoval na média, avšak Rusko recipročně dne 15.11. 2017 schválilo v ruské dumě zákon o zahraničních agentech, vztahujících se i na média. Tento krok učinili Rusové na popud Američanů, kteří označili americkou pobočku ruské státní televize RT v USA za zahraničního agenta. A to z důvodů její ingerence do amerických prezidentských voleb, dle zákona z roku 1938, který vyvstal jako reakce na Hitlera a nacistické Německo a jeho šíření nacistické propagandy.^{86,87}

1.4.5.4. Maďarsko a Central European University

Problematika Maďarska a Central European University by se dala též nazvat jako střet Viktora Orbána a George Sorose. Univerzita byla založena Georgem Sorosem roku 1991 po skončení komunistického režimu.

Orbán, předseda maďarské vlády, označil Sorose za finančního spekulanta, který byl za své finanční spekulace v Maďarsku pokutován a který těmito spekulacemi zničil miliony životů lidí v Evropě. Označil jej za představitele kapitalistické elity, která staví kosmopolitní hodnoty nad národní zájmy a univerzitu označil za platformu sloužící k jeho kritice. Central European University je akreditována ve Spojených státech amerických, avšak i přes svoji americkou akreditaci nemá tato organizace v USA kampus. Maďarský zákon, schválený v první polovině dubna 2017, stanovuje povinnost v místě akreditace univerzity mít i vlastní kampus, což je považováno za přímý útok na tuto univerzitu. K tomuto zákonu vystoupil první místopředseda Evropské komise Frans Timmermans s prohlášením, že by tato univerzita, která byla založena v Maďarsku americkým finančníkem a filantropem „*neměla být ve svém poslání omezována*“. Toto Timmermanovo prohlášení přišlo krátce po setkání zástupců Evropské komise s několika vysokými představiteli Spojených států amerických, mezi kterými byl i Ministr zahraničních věcí Mark C. Toner, který naléhal, aby maďarská vláda umožnila univerzitě fungovat v současném stavu. Nad

---

85 Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.cz/rusko/rusko-fakta?d=2016-05> [online dne 2. 6. 2017].

86 Dostupné z WWW: <https://www.nytimes.com/2017/11/15/world/europe/russia-news-media-foreign-agents.html> [online dne 19. 11. 2017].

87 Dostupné z WWW: <https://www.fara.gov/> [online dne 19. 11. 2017].

to se George Soros setkal koncem dubna 2017 s předsedou Evropské komise Jeanem Claudem Junckerem, což bylo vykládáno britským tiskem jako podpora Bruselu. Následně Evropská komise zaslala oznámení o zahájení řízení o porušení unijních předpisů s maďarskou vládou ohledně práva Central European University na existenci a její poslání vzdělávat studenty. Nad to Timmermans uvedl, že očekává vyjádření Maďarska k zahájenému řízení do jednoho měsíce, včetně vysvětlení a nápravy daného stavu. Dle Guardianu navíc varoval Orbána, že další projednávané zákony maďarské vlády ve vztahu k nevládním organizacím a k žadatelům o azyl jsou v hledáčku Evropské komise.^{88,89}

1.4.5.5. Itálie a zahraniční nevládní organizace transportující uprchlíky do Itálie

V průběhu prvního pololetí roku 2017 bylo více jak 73.000 migrantů zachráněno u Libyjského pobřeží a transportováno na lodích do Itálie. Tento počet narostl zejména v posledním červnovém víkendu, kdy do Itálie dorazilo okolo 10.000 osob. Jednalo se zejména o migranty ekonomické, a to z Nigérie, Bangladéše, Guiney, Pobřeží Slonoviny, Gambie a Senegal. Italský premiér uvedl, že řada transportujících nevládních organizací je z Francie, Španělska a Německa, a přesto vozí migranty do Itálie. Příliv migrantů v takovémto počtu označil za neudržitelný a oznámil, že pokud situace nebude rychle vyřešena na úrovni EU, bude nucen zakázat vstup zahraničních lodí, provozovaných zahraničními neziskovými organizacemi do Itálie.⁹⁰ Navíc italské úřady obvinily některé nevládní organizace, že svou činností pomáhají pašerákům lodí. Pašeráci sledují lodě nevládních organizací a při jejich spatření opustí takovouto loď a nechají na těchto nevládních organizacích, aby se o uprchlíky postaraly. *Některé organizace jsou prý dokonce přímo ve spojení s pašeráky. Plavidla humanitárních organizací působí přímo v libyjských pobřežních vodách a "povzbuzují migraci a narušují libyjskou suverenitu", prohlásil mluvčí libyjské*

---

88 Dostupné z WWW: https://www.nytimes.com/2017/04/12/world/europe/hungary-central-european-university-soros-orban.html?_r=0 [online dne 2. 6. 2017].

89 Dostupné z WWW: <https://www.theguardian.com/world/2017/apr/26/eu-launches-legal-action-against-hungary-higher-education-law-university> [online dne 2. 6. 2017].

90 Dostupné z WWW: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/06/29/italy-threatens-close-ports-ships-carrying-rescued-migrants/> [online dne 7. 7. 2017].

pobřežní stráž Ayoub Qassem.⁹¹ O náladě v italské společnosti hovoří poslední červnový víkend roku 2017, kdy v Itálii probíhaly volby do místních zastupitelstev, ve kterých strany, podporující migranty (a zejména vládnoucí demokratická strana), utrpěly silnou porážku. I to je výstrahou pro vládu, že migrační politika nemůže být přehlížena a je velkým volebním tématem nejen v Itálii,⁹² ale sehrála významnou roli při volbách v Nizozemí a Rakousku.

1.4.5.6. Severokorejská de facto ambasáda Chongryon v Japonsku

Organizace Chongryon, byla považována za de facto ambasádu Severní Koreje v Japonsku.⁹³ Po vzoru ostatních ambasád nebylo po Chongryonu požadováno placení daní, avšak kvůli nepřátelské činnosti vůči Japonsku japonská veřejná správa rozhodla o vynětí Chongryonu z výjimky pro její placení. Tento postup veřejné správy napadly organizace propojené s Chongryonem a domáhaly se soudního zrušení z důvodu, že uvalení daní na majetek Chongryonu, který nebyl uplatňován v minulosti, je diskriminačním zacházením bez legitimního důvodu. Tokijský okresní soud v roce 2007 rozhodl, že tokijská vláda měla právo změnit daňový status Chongryonu.⁹⁴

1.4.6. Národní nadace pro demokracii - NED

1.4.6.1. Historie Národní nadace pro demokracii

Národní nadace pro demokracii (National Endowment for Democracy) vznikla v 80. letech na základě myšlenky o americkém demokratizačním úsilí v zahraničí skrze nevládní organizace (financované ze státních zdrojů) prospěšné jak pro Spojené státy americké, tak pro ty, snažící se podporovat svobodu ve světě. Model nevládních organizací financovaných ze státních zdrojů k podpoře demokratizujících iniciativ měl být cizími zeměmi oceňován jako benefit možné participace ve významném

---

91 Dostupné z WWW: <http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-65791090-z-pasovani-lidi-se-stal-miliardovy-byznys-uprchliku-miricich-do-evropy-pribude-varuje-osn> [online dne 9. 7. 2017].

92 Dostupné z WWW: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/06/29/italy-threatens-close-ports-ships-carrying-rescued-migrants/> [online dne 7. 7. 2017].

93 Dostupné z WWW: <https://japantoday.com/category/national/n-koreas-de-facto-embassy-in-japan-may-go-under-hammer-again> [online dne 5. 5. 2015].

94 DIFILIPPO A. US-Japan-North Korea Security Relations: Irrepressible Interests, s. 165.

světovém hnutí. Cílem bylo naplnit přání Američanů sdílet s ostatními zeměmi ideu jejich vlastního úspěšného modelu přechodu v demokracii.

Po druhé světové válce Američané podporovali tajné operace a fondy pro udržení demokratizačních procesů v Evropě. V 60. letech 20. století to byla CIA, která poskytovala krytí a prostředky pro boj za demokratické ideály ve světě. Na konci 60. let 20. století administrativa Lyndon B. Johnsona rozhodla, že financování by mělo být více otevřené a vytvořila soukromo-veřejné mechanismy ukazující otevřenější financování zámořských aktivit.

V roce 1978 v době prezidentsví Jimmy Cartera, kongresmané Dante Fascel a Donald Fraser navrhli vytvořit organizaci typu QUANGO (kvaziautonomní nevládní organizaci), jejímž cílem by byla podpora lidských práv finančními a technickými prvky pro nevládní organizace operující v zámoří. Nakonec Výbor pro zahraniční záležitosti rozhodoval mezi dvěma formami. A to buď variantou fondu přímo řízeného Informační agenturou Spojených států amerických, anebo národního fondu jako nevládní organizace, která byla nakonec vybrána jako varianta vhodnější. V této schválené podobě mohl NED financovat i politické strany a obchodní společnosti. Prvním předsedou NED byl na krátko zvolen kongresman Dante Fascel, po kterém nastoupil John Richardson, bývalý státní tajemník Spojených států amerických, kam byl navržen prezidentem Richardem Nixonem. Předsednictvo se skládalo ze zástupců politických stran, obchodních a vzdělávacích komunit a zástupců dělnického hnutí. V roce 1992 došlo k reformě fungování NED, kdy byl zrušen zákaz finančních subvencí nad 5 procent rozpočtu pro společnosti, kde členové předsednictva před tím působili ve vedení. Dále, že granty mohou být přidělovány neveřejně a že mohou přidělovat granty na nekompetitivní bázi. Tedy, že není důležité, jak je projekt vypracovaný, ale spíše kým, kde bude uplatňován a na co bude zaměřen. Tyto změny zdůvodnili tak, že členové nadace znají dotované organizace nejlépe, a že jak nadace, tak samotné organizace slouží národním zájmům Spojených států amerických. Jako důkaz své nezávislosti tento oficiální dokument uvádí, že členové nejsou jmenováni prezidentem Spojených států amerických, ale nástupce je vybírán odcházejícími členy předsednictva a zároveň zákon výslovně uvádí, že se nadace nikdy nemůže stát agenturou USA. Jako důkaz své důvěryhodnosti konstatují, že veškerá jejich činnost prochází kontrolou obou komor kongresu Spojených států amerických. Řada hlasů proti této organizaci uváděla, že prosazování demokracie a demokratických procesů

v jiných státech sahá za hranice únosné míry a je vměšováním se do suverenity cizích států. Další kritika směřovala k povaze NED, když uváděla, že jedinou úlohou NED jsou svobodné demokratické volby, které však ne vždy vedou ke zlepšení situace a ke zlepšení ochrany základních lidských práv. V roce 1993 došlo k další reorganizaci a systém zastoupení čtyř institucí v předsednictvu byl zrušen.⁹⁵

1.4.6.2. Současné předsednictvo NED a jejich předchozí pracovní pozice

V současnosti v předsednictvu NED působí ve funkci prezidenta Carl Gershman, bývalý seniorní rada Spojených států amerických v OSN a výkonný ředitel sociální demokracie v USA. Předsedkyní předsednictva je Judy Shelton, mimo jiné bývalá členka představenstva Hilton Hotels a Atlantic Coast Airlines a autorka knihy *Fixing the Dollar Now*. Sekretářem NED je Marilyn Carlson Nelson, současná výkonná ředitelka a bývalá předsedkyně ve společnosti Carlson Holding, největší privátně vlastněné společnosti na světě, která spoluřídila Světové ekonomické fórum v Davosu, vedla Národní ženskou obchodní radu, působila v Řídící komisi letectví, cestování a turismu, je členkou Cestovní a turistické rady a obchodního kulatého stolu a je v představenstvu gigantické nadnárodní společnosti Exxon Mobil. Pokladníkem NED je Robert Holmes Tuttle, který je spoluřídícím partnerem v Tuttle-Click Automotive group, jedné z největších půjčoven aut na světě. V dřívější době působil jako speciální asistent Ronalda Regana, který ho poté jmenoval ředitelem Prezidentského personálního oddělení, které vedl až do konce Reganova mandátu. Místopředsdou předsednictva je bývalý kongresman Martin Frost, který vystřídal řadu vedoucích pozic ve straně demokratů a je stále považován za jednoho z jejich nejlepších stratégů. Pět let působil v třetí nejvyšší funkci ve straně demokratů, kde byl předsdou komise Caucus, tedy komise, která má významný vliv na navrhování demokratických kandidátů do státních funkcí. Posledním, ne však svým významem, je místopředsda předsednictva Vin Weber. Vin Weber je úspěšným poradcem v oblasti akvizic, fúzí, krizového managementu a strategické komunikace pro řadu soukromých klientů a je jedním z prominentních stratégů republikánské strany a bývalý člen Sněmovny reprezentantů USA.⁹⁶ Hlavním výkonným úředníkem je J. William Leonard, bývalý seniorní manažer ve federální

---

95 Dostupné z WWW: <http://www.ned.org/about/history/> [online dne 27. 3. 2017].

96 Dostupné z WWW: <http://www.ned.org/about/board-of-directors/> [online dne 27. 3. 2017].

vládě, zástupce státního tajemníka ministerstva obrany Spojených států amerických pro bezpečnost a informace a ředitel dohledového úřadu bezpečnosti informací.⁹⁷ Zástupkyní prezidenta NED pro politiku a strategii je Barbara Haig, bývalá ředitelka informační agentury Spojených států amerických, jenž také působila jako dohled v rozvoji a implementaci souboru demokratizujících programů financovaných americkou vládou v Jižní Africe, Nikaragui a ve střední a východní Evropě.⁹⁸ Současný prezident NED Carl Gershman, stejně tak jako předchozí členové předsednictva Princeton Lyman, Stephen Sestanovich a Melanne Vermeer, působil v korporátním think-tanku Radě zahraničních vztahů, mezi jehož sponzory patří například Bank of America, Chevron, Citi, Exxon, Goldman Sachs, JP Morgan, PepsiCo, Shell Oil, Coca-Cola, BP, Google, Lockheed Martin, AT&T, Boeing, Facebook, DynCorp, Northrop Grumman, Pfizer, Raytheon či Microsoft. Vin Weber, současný místopředseda předsednictva NED, v době prezidenta Bushe silně obhajoval invazi a okupaci Iráku kvůli zbraním hromadného ničení a chemickým zbraním.⁹⁹ Weber je partnerem ve společnosti Mercury,¹⁰⁰ která se zabývá lobbingem pro nadnárodní korporace jako Microsoft, Visa, Pfizer, AT&T, Ebay, Ford Foundation či katarskou vládu.¹⁰¹

Některé z těchto osob zastávaly i řadu funkcí v nevládních organizacích. Uvedený nástin je zde pro představu střetu zájmů a provázanosti buď s korporacemi, nebo s vysokými politickými funkcemi a s vládou USA. Tato organizace (už ze svého popisu činnosti), složením výkonných orgánů a zaměstnanců, svým posláním a zdrojem financování, je na hony vzdálena mezinárodním nevládním organizacím a nejedná se o typ organizace QUANGO, ale GONGO, o kterých bude pojednáno dále.

---

97 Dostupné z WWW: <http://www.ned.org/experts/j-william-leonard/> [online dne 28. 3. 2017].

98 Dostupné z WWW: <http://www.ned.org/experts/barbara-haig-3/> [online dne 28. 3. 2017].

99 Dostupné z WWW: <http://landdestroyer.blogspot.cz/2016/06/the-national-endowment-for-democracy.html> [online dne 28. 3. 2017].

100 Dostupné z WWW: <http://www.mercuryllc.com/experts/hon-vin-weber/> [online dne 28. 3. 2017].

101 Dostupné z WWW: <https://www.mondialisation.ca/the-national-endowment-for-democracy-ned-an-instrument-of-regime-change-financed-by-wall-street/5532602> [online dne 9. 1. 2018].

1.4.6.3. Aktivity NED v Thajsku

NED byl aktivní například v Thajsku, kde veřejně podporoval řadu organizací, jako Thai Poor Act, Thai Civil Rights and Investigative Journalism, Thai Volunteer Service, Makhampom Foundation Cafe Democracy, Media Inside Out Group, Nadace ENLAWTHAI Foundation, Human Rights Lawyers Association a Foundation for Community Educational Media. Ačkoli NED o těchto organizacích informoval, že jsou kofinancovány ze zdrojů NED, již se nezmiňoval o financování dalších společností, jako Thain Netizen nebo Prachatai (mediální a lobystické thajské organizace), které maskovaly, odkud pocházejí jejich finanční prostředky. Mediální agentura Prachatai byla též navštěvována americkou velvyslankyní. Všechny organizace, které NED sponzoroval kritizovaly tehdejší vládu v Thajsku, na podporu sesazeného Thaksina Shinawatry, bývalého proamerického premiéra.¹⁰² Pět let po sesazení Thaksina Shinawatry se v roce 2011 premiérského úřadu ujala jeho mladší sestra Yingluck Shinawatra,¹⁰³ která vystudovala Kentackou státní univerzitu a po svých studiích nastoupila do Shinawatra Directories, dceřiné společnosti AT&T, kde se stala po krátké době ředitelkou sekce zakázek.^{104,105} Následující rok po svém zvolení se v Bangkoku uskutečnilo společné setkání mezi premiérkou Yingluck Shinawatrou, prezidentem Barackem Obamou a jeho ministryní zahraničí Hilary Clintonovou.¹⁰⁶ Jako premiérka byla Yingluck Shinawatra odvolána ústavním soudem ze své funkce v roce 2014 za zneužití svých pravomocí.¹⁰⁷

---

102 Dostupné z WWW: <http://landdestroyer.blogspot.cz/2016/06/the-national-endowment-for-democracy.html> [online 28. 3. 2017].

103 Dostupné z WWW: <https://www.theguardian.com/world/2011/aug/05/thailand-yingluck-shinawatra-prime-minister> [online dne 28. 3. 2017].

104 Dostupné z WWW: <https://www.thaiembassy.sg/announcements/cv-of-prime-minister-yingluck-shinawatra> [online dne 28. 3. 2017].

105 Dostupné z WWW: http://factsanddetails.com/southeast-asia/Thailand/sub5_8a/entry-3200.html [online dne 28. 3. 2017].

106 Dostupné z WWW: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2234978/President-Barack-Obama-schmoozes-Thai-PM-Yingluck-Shinawatra-stop-historic-Asia-visit.html> [online dne 28. 3. 2017].

107 Dostupné z WWW: <https://www.nytimes.com/2014/05/08/world/asia/court-orders-thai-leader-removed-from-office.html> [online dne 28. 3. 2017].

1.5. Mezinárodní organizace smíšené

1.5.1. Definice mezinárodních organizací smíšených

Existuje několik definic mezinárodních organizací smíšených (hybridních). Jedna z definic organizací charakterizuje jako subjekt, ve kterém jsou zastoupeny státy a mezinárodní vládní organizace na straně jedné a subjekty nevládní na straně druhé. Další z definic charakterizuje tento typ organizace jako subjekt, který není ani nevládní organizací, ani organizací vládní. Nejpodrobnější z definic tyto organizace charakterizuje jako mezinárodní organizace, které zahrnují členy státní, reprezentované vládou a/nebo vládními institucemi a nadnárodními subjekty, které mohou být z jedné země a/nebo mezinárodními nevládními organizacemi. Dalším znakem smíšené organizace je, že oba typy členů mají plná hlasovací práva v nejvyšším orgánu organizace. Avšak výše finančních příspěvků podmíněna hrazením ve stejné výši není. Oproti tomu Clive Archer považuje hybridní organizace za organizace mezinárodní nevládní. Byla zaznamenána i řada diplomatických pochybení, kdy 4 organizace byly schopny získat konzultativní status nevládní organizace Ekonomické a sociální rady OSN, a zároveň získaly status pozorovatele mezi vládními organizacemi. Největší pozdvižení bylo způsobeno případem Světové konzervativní unie (IUCN). V roce 1998 byla IUCN zaregistrována u Ekonomické a sociální rady OSN se statusem NGO. Ze seznamu byla odstraněna v roce 1999, ve kterém jí byl na konci roku udělen valným shromážděním status pozorovatele. A to z důvodu, že se jednalo o mezivládní subjekt. Existuje i velké množství mezinárodních ekonomických organizací, jež jsou hybridními organizacemi. Některé státy se angažují v komerčních aktivitách, které jiné státy již přenechaly soukromým společnostem, například Mezinárodní komora lodní přepravy nebo Mezinárodní letecká přepravní asociace.¹⁰⁸ Obě tyto organizace mají konzultativní status u Ekonomické a sociální rady OSN. Mezinárodní letecká přepravní asociace již od roku 1949 a Mezinárodní komora lodní přepravy od roku 1971.¹⁰⁹ Tyto organizace mají za členy státem vlastněné a řízené společnosti, mezi

---

108 WILLETTS P., *Non-Governmental Organizations in World Politics, The construction of global governance*, s. 72 – 73.

109 Dostupné z WWW: <http://csonet.org/content/documents/E-2014-INF-5%20Issued.pdf> [online dne 20. 2. 2017].

kteře se například až do roku 2013 mohla pyšnit i Česká republika, která prodala rozhodující podíl akcií Československých aerolinií Korean Air za 67,5 milionu korun.¹¹⁰

Mezi nejvýznamnější smíšené organizace řadíme Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného pŕlměsíce a Mezinárodní organizaci práce. Někteří autoři mezi tyto subjekty řadí například i sportovní unie jako FIFA a UEFA.

1.6 Nadnárodní korporace

Nadnárodní korporace, též nazývané jako multinacionální či transnacionální korporace, jsou společnosti, které vykonávají soustavnou činnost na více než jednom státním území. Shoda nad přesnou definicí nadnárodní korporace neexistuje, ale pro představu si ji lze definovat tak, že se jedná o podnikatelský subjekt, mající sídlo v jednom státu a alespoň v dalších dvou státech obrat v minimální výši 10 procent. Nadnárodní korporace jsou fenoménem moderní doby. Relativně moderní korporace se objevily již na počátku novověku. Politologové lavírují nad zařazením nadnárodních korporací do mezinárodních kooperativních institucí, avšak neopomenou nadnárodní kooperace vždy zmínit. Nadnárodní korporace jsou zakládány zejména za účelem zisku, avšak mohou být založeny i za jiným účelem. Pokud by tento účel byl neziskový, daná nadnárodní korporace by mohla být svojí funkcionalitou zařazena mezi mezinárodní nevládní organizace, i přes její v zásadě obchodní formu. Hlavními cíli nadnárodních korporací jsou budoucí vývoj, zisk a růst.¹¹¹ Tyto faktory jsou faktory obchodními, kdy cílem není veřejné blaho, ale generování zisku. Nic na tom nemění ani fakt, že řada nadnárodních korporací se řídí standardy ISO, má rozvojové programy pomoci a dodržuje nejvyšší kritéria ochrany zaměstnanců. Tyto atributy vypovídají o firemní kultuře, která napomáhá k jejímu kladnému vnímání klientelou, zaměstnanci a partnery.

---

110 Dostupné z WWW: <http://ekonomika.eurozpravy.cz/ceska-republika/68337-podepsano-polovinu-csa-koupila-korean-air-za-67-5-milionu-po-20-letech-prodano-co-se-zmeni/> [online dne 20. 2. 2017].

111 GHERTMAN M., Nadnárodní společnosti, s. 38.

1.6.1. Historie vzniku korporací

Korporace vznikaly v období renesance jako panovníkem udělovaná privilegia. Po pádu Římské říše (v době feudalismu) bylo feudální vlastnictví půdy rozštěpené na malá území ovládaná šlechtici. Ti půdu propůjčovali vazalům za jejich poslušnost. Tato území byla relativně soběstačná a feudálové nebyli tlačeni k žádnému rozvoji obchodu a směny. Ve 13. století začaly vznikat větrné a vodní mlýny, což vedlo k vyšší produktivitě a produkci a k oživení obchodování. Centrem obchodu a výroby se stala města, která byla na šlechtě relativně nezávislá. Šlechta, aby neztrácela svůj vliv, se pokoušela různými daněmi trhy regulovat, ale její snaha nebyla efektivní. Zatímco města vzkvétala, rozšiřovala se a rostla nová vzdělaná a bohatá třída městské buržoazie (vydělávajících na zahraničních trzích), šlechta ztrácela finanční stabilitu a půdu, na kterou byla její obživa vázána a těžko se adaptovala na nové podmínky. Nové podmínky šly ruku v ruce s novodobou formou obchodování, která se snažila o co největší unifikaci a standardizaci práce, aby nebyla závislá na lidské činnosti nejlepších řemeslníků, ale aby danou činnost zvládl i méně zručný řemeslník. Unifikace podporovala dělbu práce, jelikož řemeslníci se více soustředili na výrobu a obchodníci na jejich další prodej, bez podpory specializace. Obchodníci potřebovali mít jistou dodávku zboží o určité kvalitě a za nízkou cenu, čehož vysoká specializace (v zásadě pro tento jednoduchý tržní princip) nebyla schopna.

Šlechta hledala způsob, jak se do toho moderního obchodování zapojit, jak investovat ve vši diskrétnosti, nejlépe anonymně, s omezenou odpovědností a bez hlubokých znalostí. Buržoazie se snažila najít způsob, jakým využít svůj kapitál, růstový potenciál a své obchodní dovednosti a kontakty. To vedlo ke vzniku prvních komanditních společností ve Florencii. Florencie byla příhodným místem v rámci své polohy a uznávané měny – zlatého florinu. Komanditisté nemuseli být uváděni v seznamech obchodních partnerů. Komanditní společnosti začaly být hojně využívány v celé Evropě od investic do plantáží, až po kolonialistické výboje. Provozovatelé těchto společností se snažili o zapojení širokých vrstev a kapitálu do toho podnikání, a tak se postupně z komanditních společností vyvinuly společnosti akciové.

Ani šlechta, ani panovník mnohdy nedisponovali takovým majetkem jako tyto stále rostoucí společnosti. Měli však něco, co tyto společnosti životně potřebovaly, a to zákonodárnou moc. Panovníci a šlechta měli právo ustavovat monopoly, poskytovat

speciální ochranu, a to dovnitř státu i navenek. Rejdařské společnosti získávaly privilegia a výsady v obchodování pro určité oblasti, včetně oblastí ostrovních, kde se zákaz konkurence vztahoval i na místní obchodníky. Monopoly byly ustanoveny pro alkohol, pivo, sklo a další výrobky a výrobu. Za udělení monopolu na oplátku dostala aristokracie finanční prostředky. Kupříkladu podíl státu na zisku Východoindické společnosti, činil tři čtvrtiny, kdežto akcionáři se museli smířit se čtvrtinou jednou. Moskevská společnost v Anglii (1555) společně s Britskou Východoindickou společností (1600) a Nizozemskou Východoindickou společností (1602) patřily mezi první velké obchodní monopoly.¹¹² Michel Gertham považoval za první moderní nadnárodní společnost pruskou ocelárnu Cockeril SA, založenou v roce 1815. V 19. století vznikla řada nadnárodních společností, které fungují dodnes. Mezi nejznámější můžeme zařadit švýcarské Nestlé (1867) či francouzský Michelin (1893).¹¹³

1.6.2. Korporace na počátku Spojených států amerických

Americká revoluce jako taková byla reakcí na útlaky ze strany cizích korporací (spíše než britské nadvlády), proto otcové zakladatelé Spojených států amerických omezili korporace. Udílení jejich oprávnění neměla být dána úrovni federální, ale měla být na úrovni jednotlivých států, aby rozhodování zůstalo blíže k jednotlivým státům a federální vláda jedním rozhodnutím neudělila oprávnění pro celé Spojené státy americké. Dále korporace musely prokazovat prospěšné cíle, ať už se jednalo o stavbu železnice, mostu či jiné infrastruktury. *Thomas Jefferson považoval osvobození od monopolů za jedno ze základních lidských práv. James Madison velebil soběstačnost a přiměřeně velké podniky.. Jefferson neúspěšně prosazoval proti federalistům Georgi Washingtonovi a Johnu Adamsovi, aby listina práv zahrnovala „osvobození“ obchodu od monopolů.. Druhá fáze v evoluci korporátní formy života se odehrála za Abrahama Lincolna, který vybudoval svou právnickou kariéru bojem na straně železniční firmy.. S Lincolnovou pomocí získala právo zrušit odbory a najmout přistěhovalce. Avšak korporace stále neměly status právnické osoby, ačkoli při všech příležitostech se statusu právnické osoby domáhaly.*

---

112 RUSHKOFF D., Život, s. 23 – 28.

113 GHERTMAN M., Nadnárodní společnosti, s. 11.

Nejčastěji u 14. dodatku ústavy, zaručující práva otrokům, kde byla namísto fyzické osoby uvedena pouze osoba. Soudy tento výklad odmítaly, avšak v roce 1886 zaznělo z Nejvyššího soudu v případě Santa Clara County vs. Southern Pacific Railroad Company uvedl, že jsou osobami dle 14. dodatku ústavy.¹¹⁴

1.6.3. Nadnárodní (transnacionální) organizace a OSN

OSN používá od roku 1974 výrazu transnacionální organizace pro velké nadnárodní organizace se sídlem v rozvinutých tržních ekonomikách. Nadnárodní korporace nemusí být vždy velké soukromé společnosti, mohou být i malé a státní.¹¹⁵

1.6.3.1. Komise OSN o transnacionálních korporacích

V roce 1972 byla jmenována skupina odborníků z celého světa ke studiu transnacionálních organizací. Na základě jejich výsledků z let 1973 až 1974 vydala tato skupina doporučení k vytvoření komise pro transnacionální organizace. Ekonomická a sociální rada OSN jejich doporučení přijala a v roce 1974 vytvořila Komisi OSN o transnacionálních korporacích, včetně sekretariátu s názvem Středisko pro transnacionální korporace. Komise měla 48 členů. K jejich dispozici byla vytvořena instituce 16 odborných poradců: 5 osob z odborů, 5 ekonomů a 6 zástupců z vysokých škol.¹¹⁶ Tato komise byla zrušena v roce 1993 a její činnost převzala Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD). Komise UNCTAD se poprvé ke své činnosti sešla v roce 1964. V současnosti se skládá ze 194 členů a 400 zaměstnanců.¹¹⁷

1.6.3.2. Global Compact

V roce 1999 generální sekretář OSN Kofi Annan vytvořil platformu Global Compact, která měla sloužit jako dobrovolné partnerství mezi OSN, soukromým sektorem a nevládními organizacemi. Účelem byla podpora pracovních praktik vysokého standardu a dodržování deseti principů v oblasti lidskoprávní, pracovní, protikorupční a v oblasti životního prostředí.¹¹⁸

---

114 RUSHKOFF D., Život, s. 30 – 32.

115 GHERTMAN M., Nadnárodní společnosti, s. 6 – 7.

116 ŠRONĚK I., Transnacionální korporace a OSN, s. 8 – 9.

117 Šturma P., Balaš V., Mezinárodní ekonomické právo, s. 124 – 126.

118 Dostupné z WWW: <http://www.unhistory.org/briefing/17TNCs.pdf> [online dne 10. 3. 2017].

Lidskoprávní principy

Obchodování musí podporovat a respektovat ochranu mezinárodně respektovaných lidských práv; při obchodování mají povinnost průběžných kontrol, zda nejsou zapojeni do porušování lidských práv.

Pracovní principy

V obchodních aktivitách musí podporovat svobodu sdružování a uznávat právo na kolektivní vyjednávání; eliminovat všechny formy nucených prací; zrušit dětské práce; a zabránit diskriminaci na základě zaměstnání či profese.

Principy životního prostředí

Obchodování musí podporovat preventivní přístup k výzvám v oblasti životního prostředí; ujmout se iniciativy k podpoře větší zodpovědnosti k životnímu prostředí; a povzbuzovat k rozvoji a šíření technologií šetrných k životnímu prostředí.

Protikorupční princip

Obchodníci musí bojovat proti korupci ve všech jeho formách, včetně vydírání a úplatkářství.¹¹⁹

V současné době je signatářem Global Compactu 12.288 subjektů, z toho 4.261 obchodních společností, 5.056 malých a středních podniků, 77 globálních obchodních asociací, 429 globálních nevládních organizací, 306 fondů, a další subjekty. Mezi české participující společnosti patří T-Mobile Czech Republic, Rossmann, Karlovarské minerální vody, MSD IT Global Innovation Center a Vodafone Czech Republic.¹²⁰

1.6.3.3 John Ruggie a Obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv

John Ruggie, americký harvardský profesor byl nejen jedním z hlavních architektů Global Compactu, ale stál i za úspěchy Summitu tisíciletí, na kterém byla přijata rezoluce Deklarace rozvojových cílů tisíciletí. Na základě jeho úspěchů

---

119 Dostupné z WWW: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles> [online dne 10. 3. 2017].

120 Dostupné z WWW: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/participants> [online dne 10. 3. 2017].

v předchozím období byl John Ruggie v roce 2005 vybrán jako zvláštní zmocněnec OSN pro byznys a lidská práva. Aby byla zajištěna jeho nezávislost, rezignoval na svůj post speciálního poradce sekretáře OSN pro Global Compact a započal svou činnost jako zvláštní zmocněnec.¹²¹

Na počátku svého dvouletého mandátu se Ruggie potýkal se střetem obchodních korporací a lidskoprávních skupin, za nezájmů jednotlivých států. Vývoj činnosti zvláštního zmocněnce se rozvinula do tří fází. V první fázi identifikoval a vyjasnil existující standardy a praxi. V tomto období se zmocněnec zaměřil zejména na shromažďování relevantních dat od rozličných subjektů. Jeho výzkum se zaměřil na vývoj standardů v oblasti mezinárodních lidských práv, v mezinárodním trestním právu, praxi států a obchodních společností, komentáře k povinnostem států ve vztahu k porušování lidských práv spojených s obchodováním, které pro státy plynou ze závazků k OSN a například lidskoprávní strategie států a obchodních společností. V roce 2007 došlo k prodloužení mandátu zvláštního zmocněnce k podání doporučení na jím zpracovanou studii. V červnu roku 2008 podal zvláštní zmocněnec pouze jedno doporučení, které Rada pro lidská práva podpořila, a to koncept „ochrany, respektu a nápravy“, skládající se ze tří pilířů. Prvním pilířem je povinnost států zabránit zneužívání lidských práv třetími stranami (včetně obchodních společností). Druhým pilířem je odpovědnost společností přistupovat k lidským právům s řádnou péčí. Třetím pilířem je přístup obětí k efektivní nápravě. Rada na závěr prodloužila mandát zvláštního zmocněnce do června 2011 s tím, že má svá doporučení zpracovat jako Obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských

---

121 Dostupné z WWW: <https://www.un.org/press/en/2005/sga934.doc.htm> [online dne 14. 6. 2018].

práv.¹²² Obecné zásady byly schváleny Radou pro lidská práva na svém zasedání v červnu roku 2011.¹²³

Evropská unie vyzvala členské státy k vypracování a implementaci vlastních akčních plánů v říjnu 2011 ve vztahu k Obecným zásadám OSN v oblasti podnikání a lidských práv.¹²⁴

OECD, na základě schválení Obecných zásad OSN v oblasti podnikání a lidských práv připravila novelizaci směrnice OECD pro nadnárodní společnosti, která vznikla v roce 1976 jako nedílná součást Deklarace OECD o mezinárodních investicích a nadnárodních podnicích.¹²⁵ V rámci novelizace byla vytvořena celá nová kapitola věnující se lidským právům, která plně korespondovala s Obecnými zásadami OSN. Tato novelizace byla přijata na 50 výročním zasedání OECD dne 25. května 2011.¹²⁶

---

122 A/HRC/17/31, Human Rights Council Seventeenth session, Agenda item 3, Promotion and protection of all human rights, civil, political, economic, social and cultural rights, including the right to development, Report of the Special Representative of the Secretary-General on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises, John Ruggie Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations “Protect, Respect and Remedy” Framework. Dostupné z WWW: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/A-HRC-17-31_AEV.pdf [online dne 2. 6. 2017].

123 Dostupné z WWW: https://www.bsr.org/reports/BSR_UN_Guiding_Principles_and_ICT.final.pdf s. 3 [online dne 14. 6. 2018]

124 Brussels, 25.10.2011 COM(2011) 681 final COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility, dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:en:PDF> [online dne 14. 6. 2018].

125 Dostupné z WWW: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/narodni-kontakt-ni-misto/smernice/smernice-oecd-pro-nadnarodni-podniky--223693/> [online dne 14. 6. 2018].

126 OECD Guidelines for Multinational Enterprises, dostupné z WWW: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264115415-en> s. 3 ISBN: 978-92-64-11541-5 [online dne 14. 6. 2018].

V roce 2016 vyzvala Rada Evropy též své členské státy k implementaci Obecných zásad OSN v oblasti podnikání a lidských práv, a to s důrazem na 3 pilíře v zásadách uvedených.¹²⁷

V České republice byla zřízena koncem roku 2015 pracovní skupina pro byznys a lidská práva, se zastoupením neziskového sektoru, odboru, podniků i státní správy. Tato skupina připravila text akčního plánu pro Českou republiku v červnu 2017.¹²⁸

1.6.4. Praktiky nadnárodních korporací v přeshraničním obchodu

Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD) uvádí, že více jak polovina zahraničních investic putuje do rozvojových nebo transformujících se ekonomik. Při hlubší analýze dat však zjistíme, že mezi největší investory v Číně patří společnosti ze Singapuru, Hongkongu, Kajmanských ostrovů, Mauriciusu a z Britských panenských ostrovů, které dle údajů investují čtyřnásobně více kapitálu než například Japonsko. Co do objemu zahraničních investic Britské panenské ostrovy, Lucembursko, Mauricius, Kajmanské ostrovy a Nizozemsko produkují v součtu více investic než USA, Francie, Německo a Japonsko dohromady, které disponují 44 procenty světového HDP oproti 1 procentu HDP těchto mini států. Některé státy upravují svoji legislativu v rámci „soutěže“ o zahraniční investice a stávají se tak černými pasažéry světové ekonomiky. Ohýbání pravidel ve prospěch nadnárodních korporací vede k pochybnostem o faktické suverenitě těchto států. Některé státy jsou na zahraničních investicích přímo závislé. Typickým příkladem jsou daňové ráje, například Bermudy a Lichtenštejnsko, které mělo v roce 2007 nejvyšší hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele, a to ve výši 97.680 eur.¹²⁹ Daňové ráje jsou pod neustálým tlakem korporací, jelikož korporace nemají k danému státu žádnou vazbu a své fiktivní sídlo mohou bez vysokých transakčních nákladů přesunout do jiného, daňově příhodnějšího státu. Alain Deneault to nazývá jako „*offshore suverenitou*,”

---

127 RECOMMENDATION CM/REC(2016)3 OF THE COMMITTEE OF MINISTERS TO MEMBER STATES, dostupné z WWW: <https://edoc.coe.int/en/index.php?controller=get-file&freeid=7302> [online dne 14. 6. 2018]

128 Dostupné z WWW: http://narodniportal.cz/wp-content/uploads/2017/12/narodni_akci_plan_byznys_a_lidskaprava.pdf s. 5 [online dne 14. 6. 2018].

129 MERCKAERT J.; EDUCON C.N., *Ekonomika v pohybu, nadnárodní společnosti, daňové ráje a přelétavé bohatství* s. 44 - 45.

v níž je Coca Cola stejnou ekonomikou, jako George Forrest Group či Brazílie“.¹³⁰ Řada korporací využívala daňové ráje k přelévání peněz přes fiktivní bankovní účty, jako tomu bylo v případě italského Parmalatu do Singapur a na Kajmanské ostrovy.¹³¹ Dalšími aktivitami jsou round-tripping a treaty shopping, které díky úmluvě o zamezení dvojího zdanění odvádí kapitál ze země do daňového ráje a pak je kapitál investován zpět v zemi, odkud vyšel. Takto je například 43,6 procenta všech zahraničních investic v Indii investováno z Mauricia.¹³²

1.6.5. Kumulace světového kapitálu v nadnárodních korporacích

V roce 2011 analýza 43.000 nadnárodních korporací ukázala, že relativně malá skupina nadnárodních korporací, zejména bank, disponuje nepřiměřenou mocí v globální ekonomice. Mezi těmito korporacemi bylo identifikováno jádro čítající 1.318 společností se vzájemným provázáním akcií, díky kterému se brání proti možnému nepřátelskému převzetí. Těchto 1.318 korporací představuje 60 procent světového příjmu v kolektivním vlastnictví prostřednictvím akcií, které drží ve většině nejhodnotnějších světových korporacích (též označovaných jako „blue chips companies“) a ve výrobních společnostech. 147 z těchto korporací lze nazvat superkorporacemi, které vlastní 40 procent hodnoty této sítě.¹³³ Institut politických studií vydal v roce 2000 studii k růstu moci nadnárodních korporací. Ačkoli je tato studie relativně zastaralá, její závěry a trendy se dají aplikovat i dnes. Na základě porovnání příjmu jednotlivých korporací a HDP jednotlivých států studie dospěla k závěru, že ze 100 subjektů, států a nadnárodních korporací je v největších subjektech zastoupeno 51 korporací a 49 států. Dále studie prokázala, že v letech 1983 až 1999 rostly prodeje 200 největších nadnárodních korporací o 25 až 27,5 procenta rychleji než hrubý světový produkt. Ačkoli tyto společnosti za uvedené období vzrostly celkově o více než 350 procent, růst počtu zaměstnanců nedosáhl ani

---

130 MERCKAERT J.; EDUCON C.N., *Ekonomika v pohybu, nadnárodní společnosti, daňové ráje a přelétavé bohatství* s. 45.

131 Dostupné z WWW: http://ekonomika.idnes.cz/italsky-parmalat-vyhlasil-bankrot-dtj-/ekoakcie.aspx?c=A031228_154544_ekoakcie_ven [online dne 10.3.2017].

132 MERCKAERT J.; EDUCON C.N., *Ekonomika v pohybu, nadnárodní společnosti, daňové ráje a přelétavé bohatství* s. 10 - 11.

133 Dostupné z WWW: <http://www.globalissues.org/article/59/corporate-power-facts-and-stats> [online dne 11. 3. 2017].

15 procent. Mezi těmito 200 korporacemi mělo USA zastoupení v 82 z nich, na druhém místě bylo Japonsko se 41 korporacemi. Z uvedených 82 amerických společností neplatila v období 1996 až 1998 více jak polovina (44) plnou federální korporátní daň (která je ve výši 35 procent). V roce 1998 mělo 7 z těchto korporací díky státním subvencím dokonce kladnou bilanci se státem, tedy „daně“ pod 0 procent.¹³⁴ Daňové optimalizace, též nazývané daňově šedou zónou, lze sledovat i v případě Googlu. Společnost měla v roce 2008 celosvětové příjmy 17,44 miliardy eur a zisk ve výši 4,68 miliardy eur, tedy ziskovou marži ve výši 26,8 procenta a příjmy z Velké Británie činily 2,44 miliardy eur. Pokud by byla ve Velké Británii průměrná zisková marže 26,8 procenta (a to už autoři počítali po zdanění), vyšel by zisk 643,2 milionů eur a při korporátní dani ve Velké Británii ve výši 28,5 procent by měla být odvedena daň ve výši 183 milionů eur.¹³⁵ Guardian uvádí, že korporátní daň placená Googlem ve Velké Británii činila 600.000 liber. Zisk Googlu má být dle informací Guardianu ve více jak 90 procentech přeléván do Irska, kde je korporátní daň ve výši 12,5 procenta. Richard Murphy (finanční analytik The Sunday Times) uvádí, že se Google vyhnul v roce 2007 placení daní v Irsku ve výši 135 milionů eur tím, že irská dceřiná společnost je vlastněná jednou ze společností Googlu se sídlem na Bermudách.¹³⁶

1.6.6. Propojení kapitálu nadnárodních korporací a vlád

Propojení nadnárodních korporací a vlád i v tak rozvinutých demokraciích, jako jsou Spojené státy americké, dokresluje i to, že generální ředitel společnosti, která během 2. světové války dodávala americké armádě vojenské vybavení, (včetně například stíhacích letounů Wildcat),¹³⁷ se po druhé světové válce (na počátku padesátých let) stal ministrem obrany ve vládě jednoho z mála pětihvězdičkových amerických generálů, velitele invazních jednotek v Evropě během 2. světové války a 34.

---

134 Dostupné z WWW: <http://s3.amazonaws.com/corpwatch.org/downloads/top200.pdf> [online dne 11. 3. 2017].

135 MERCKAERT J.; EDUCON C. N., *Ekonomika v pohybu, nadnárodní společnosti, daňové ráje a přelétavé bohatství* s. 19.

136 Dostupné z WWW: <https://www.theguardian.com/technology/2009/apr/20/google-uk-tax-avoidance> [online dne 14. 3. 2017].

137 Dostupné z WWW: <http://www.fronta.cz/kratky-prehled-typoveho-oznaceni-americkych-vojenskych-letadel-v-obdobi-1939-1945> [online dne 12. 3. 2017].

prezidenta Spojených států amerických Dwighta D. Eisenhowera.^{138,139} Tímto novým ministrem obrany se stal generální ředitel General Motors Charles Erwin Wilson, který při svém svědectví v americkém kongresu, už jako ministr obrany USA, pronesl: „Co je dobré pro Ameriku, je dobré pro General Motors, a co je dobré pro General Motors, je dobré pro Ameriku“.¹⁴⁰ Což dokresluje úvahy nadnárodních korporací a připomíná výrok Ludvíka XIV. „Stát jsem já“. V dnešní době je propojení byznysu a politiky novým fenomén, kterému se snaží být v některých zemích zdánlivě bráněno. V současnosti je běžnou praxí, že korporace využívají svých finančních zdrojů k legálnímu financování kampaní jednotlivých politických stran či jednotlivých politických kandidátů. Avšak na příkladu amerických prezidentských voleb si lze povšimnout, že pokud náklady na volby přesahují 73 miliard korun, které jsou poskytovány jednotlivými sponzory, tak sponzoři očekávají „návratnost jejich investic“. Tato návratnost nemusí být přímou, či nepřímou korupcí, ale vyjádřením podpory kandidátovi, který vyjádří podporu určité politice. Ať již v oblasti výroby či služeb. Kandidují-li tedy dva kandidáti a jeden upřednostňuje investice do zdravotnictví na úkor vojenských technologií oproti druhému kandidátovi, který upřednostňuje investice do obrany na úkor zdravotního systému, je zřejmé, že prvního kandidáta budou podporovat farmaceutické společnosti, zatímco kandidáta druhého společnosti zbrojního průmyslu.

Tento trend byl v posledních letech překonán kandidaturami největších majitelů korporací do čela státu. Tímto by vhodnou politiku sami přímo tvořili, než kdyby se podíleli na podpoře jednotlivých politických stran. Za tyto vzory lze považovat amerického prezidenta Donalda Trumpa a českého premiéra Andreje Babiše. Tito obchodníci-politici jsou stěží ovlivnitelní vnější korupcí. Avšak vnitřní korupce, která bude podporovat vlastní byznys formou subvencí, dotací či pouze vhodnou formou nastavených zákonů a prostředí, upřednostňující velké korporace na úkor

---

138 Dostupné z WWW: <http://www.militaryfactory.com/5-star-generals.asp> [online dne 14. 3. 2017].

139 Dostupné z WWW: <https://www.whitehouse.gov/1600/presidents/dwightdeisenhower> [online dne 14. 3. 2017].

140 Dostupné z WWW: <http://biography.yourdictionary.com/charles-erwin-wilson> [online dne 13. 3. 2017].

malých a středních podniků, může napáchat mnohem větší škodu, než korupce vnější.

1.7. Mezinárodní režimy

V knize *International Organization* jsou mezinárodní organizace a mezinárodní režimy nazývány souborně mezinárodními institucemi.¹⁴¹ Pojem mezinárodního režimu vysvětluje ve svém díle Stephen D. Krasner tak, že režim může být definován, jako soubor implicitních nebo explicitních principů, norem nebo pravidel a rozhodovacích procesů, okolo kterých aktéři sbližují svá očekávání v dané oblasti mezinárodních vztahů. Režim nesmí být chápán jako dočasné uspořádání, které se může měnit vždy při změně zájmů či rozpoložení sil, jak k tomu může docházet u dohod. Účelem režimů je zjednodušení partikulárních dohod.¹⁴²

---

141 RITTBERGER V.; ZANGL B.; KRUCK A., *International Organization*, s. 5 – 6.

142 KRASNER S. D., *International Regimes*, s. 2.

2. Mezinárodněprávní subjektivita

Subjekty mezinárodního práva nejsou závazně definovány žádnou mezinárodní úmluvou. Část teorie hovoří, že subjektem mezinárodního práva mohou být subjekty, které toto právo tvoří a vynucují a část, která tvrdí, že subjekty mezinárodního práva jsou ty subjekty, kterým daný právní pořádek, v tomto případě mezinárodní právní pořádek, přiznává způsobilost být nositelem práv a povinností a z pravidla i způsobilost k právním úkonům.¹⁴³

2.1. Mezinárodněprávní subjektivita států

Základním subjektem s neomezenou mezinárodněprávní subjektivitou je považován stát, a to již pouhou fakticitou své existence. Níže jsou uvedeny nejmenší členské státy OSN dle počtu obyvatel, jejichž faktický vliv v mezinárodních vztazích je nepříliš významný, avšak na půdě OSN má jejich hlas při hlasování na valném shromáždění teoreticky stejnou váhu, jako hlas kteréhokoli jiného člena. Mezi nejmenší státy co do počtu obyvatel patří: Nauru (10.000 obyvatel), Tuvalu (10.000 obyvatel), Palau (21.000 obyvatel), San Marino (32.000 obyvatel), Monako, (35.000 obyvatel), Lichtenštejnsko (36.000 obyvatel), Svatý Kryštof a Nevis (53.000 obyvatel), Marshalovy Ostrovy (55.000 obyvatel), Dominika (68.000 obyvatel), Andora (86.000 obyvatel), Seychely (87.000 obyvatel) a Antigua a Barbuda (90.000 obyvatel).¹⁴⁴ Všechny tyto státní útvary jsou členy OSN, a tudíž nezpochybnitelné subjekty v rámci mezinárodního práva veřejného. Nečlenským státem OSN (avšak všeobecně uznávaným státem) je Vatikán, který je považován za nejmenší stát na světě, a tedy i za subjekt mezinárodního práva.

2.1.1. Smluvní omezení mezinárodněprávní subjektivity států ve prospěch mezinárodní organizace

Členství v mezinárodních vládních organizacích bylo výsadou států, avšak se vznikem organizací (jako Evropské společenství a později Evropská unie) se i statuty mezinárodních vládních organizací a mezinárodní úmluvy vypořádávají s tím, že stále větší množství pravomocí států je delegováno na mezinárodní organizace. Tím

---

143 VRŠANSKÝ P., VALUCH J. a kolektiv, *Medzinárodné právo verejné*, s. 194 - 195.

144 Dostupné z WWW: <http://www.osn.cz/system-osn/clenske-staty/?i=199> [online dne 6. 9. 2014].

státy de facto i de jure omezují svoji suverenitu a své pravomoci ve prospěch většího celku, který se může stát dále členem další mezinárodní vládní organizace, což bylo v období 19. století nepředstavitelné. Důvody přenosu pravomocí států, a tedy vzdání se části své suverenity, můžeme hledat zejména v cílech obranných, ekonomických, strategických, politických a partikulárních.

2.1.1.1. Obranné cíle

Mezi organizace s obrannými cíli se řadí NATO, jehož posláním je ochrana svobody a bezpečnosti svých členů politickými či vojenskými prostředky. Mezi politické prostředky NATO patří podpora demokratických hodnot a pobídka ke konzultacím a spolupráci v otázkách obrany a bezpečnosti, k budování důvěry a v dlouhodobém horizontu k předcházení konfliktů. Mezi vojenské cíle NATO patří závazek k mírovému řešení sporů. V případě nemožnosti mírového řešení může NATO postupovat vojensky v souladu se zakládací Washingtonskou smlouvou nebo na základě mandátu OSN. A to buď NATO samotné, nebo ve spolupráci s dalšími státy či organizacemi.¹⁴⁵

2.1.1.2. Ekonomické cíle

Mezi organizace s ekonomickými cíli se řadí OPEC, jehož posláním je koordinovat a unifikovat politiku členských států v petrolejářském průmyslu a zajistit stabilitu ropného trhu s cílem zajištění ekonomického, efektivního a pravidelného dodávání produktů spotřebitelům. Dále k zajištění pravidelného a spravedlivého příjmu výrobcům a přiměřeného zisku pro investory v petrolejářském průmyslu.¹⁴⁶ Pro zajímavost lze zmínit, že při svém vzniku (v roce 1960) měla tato organizace sídlo ve švýcarské Ženevě, odkud se po 5 letech přesunula do rakouské Vídně, a to přesto, že v OPEC jsou sdruženy státy z Asie, Afriky a Jižní Ameriky, a žádný evropský stát.¹⁴⁷

2.1.1.3. Strategické a politické cíle

Mezi organizace se strategickými a politickými cíli lze zařadit Radu Evropy. Rada Evropy vznikla jako politický projekt Winstona Churchila, Konráda Adenauera, Robert Schumana, Paul-Henri Spaaka, Alcide de Gasperiho a Ernesta Bevina, kteří

---

145 Dostupné z WWW: <http://www.nato.int/nato-welcome/index.html> [online dne 9. 1. 2017].

146 Dostupné z WWW: http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/23.htm [online dne 9. 1. 2017].

147 Dostupné z WWW: http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/24.htm [online dne 9. 1. 2017].

se kromě vytvoření Rady Evropy zasloužili i o vznik Evropského společenství uhlí a oceli a Evropského hospodářského společenství.¹⁴⁸ Tato organizace sdružuje 47 evropských států, včetně všech 28 států Evropské unie. Rada Evropy se zabývá otázkami lidských práv, demokracie a právního státu. Mezi její konkrétní úspěchy se řadí činnost od spolupráce v oblasti zákazu trestu smrti, který se stal podmínkou členství v Radě Evropy, až po stanovení společných standardů ve výrobě a užití farmaceutických prostředků.¹⁴⁹

2.1.1.4. Partikulární zájmy

Partikulárními zájmy jsou zde myšleny partikulární zájmy členů organizace, které si můžeme představit na Evropském společenství uhlí a oceli a navazujícího Evropského hospodářského společenství. Francie usilovala o spolupráci v oblasti železné rudy z důvodu dohledu nad její produkcí v Německu, čímž by nemohlo dojít k vojenské produkci a opakování druhé světové války. Německo usilovalo o zapojení se do evropského dění s cílem nebýt uvržen do izolace. Se stejným cílem vstupovala do ESUO i Itálie. A to s budoucí vidinou rozšíření i na další komodity, jakožto exportním prostorem pro svoji zemědělskou produkci. Státy Beneluxu – Belgie, Nizozemí a Lucembursko vstupovaly do paktu s cílem ekonomického růstu, a to zejména díky příležitosti území mezi Německem a Francií. O Velké Británii (jako o jednom z největších euroskeptiků) se hovořilo, že do unie vstoupilo ne proto, aby ji rozvinulo, ale rozložilo. I to bylo jedním z důvodů, proč Charles de Gaulle několikrát vstup Velké Británie do Evropského hospodářského společenství vetoval.¹⁵⁰

2.2. Mezinárodněprávní subjektivita organizací sui generis

2.2.1. Suverénní řád maltézských rytířů

Vznik řádu Maltézských rytířů se datuje k přelomu 11. a 12. století a první křižácké výpravě vyhlášené papežem Urbanem II. v roce 1095. Dne 15. července 1099 křižáci dobyli Jeruzalém, kde ke svému údivu nedaleko Svatého hrobu našli stále činný

---

148 Dostupné z WWW: <https://www.coe.int/en/web/about-us/founding-fathers> [online dne 21. 11. 2017].

149 Dostupné z WWW: <https://www.coe.int/en/web/about-us/achievements> [online dne 22. 11. 2017].

150 Dostupné z WWW: <http://euractiv.cz/factsheet/budoucnost-eu/eu-a-velka-britanie-historie-vztahu-a-cesta-k-referendu-000142/> [online dne 22. 11. 2017].

špitál svatého Jana, neformálně řízen křesťanským bratrstvem. Křesťanská vojska, v čele s Raimondem z Toulouse, Robertem Flanderským, Robertem z Normandie, či Godefroi z Bouillonu, trpěla nemocemi a četnými zraněními. A právě v této době byli prvně ošetřováni v nemocnici významní velitelé a rytíři a nemocnice rostla na svém významu. V čele nemocnice vstoupil Gérard Tunc, z družiny Balduina z Bouillonu, nástupce Godefroi z Bouillonu na Jeruzalémském trůnu, který provedl organizační změny v bratrstvu a z laického špitálního bratrstva se přes přijetí řehole sv. Augustina a díky nově postavenému kostelu, zasvěcenému Janu Křtiteli, který se stal patronem bratrstva, dostali k novému přízvisku Špitálníci svatého Jana neboli Johanité. *Špitální bratrstvo svatého Jana Křtitele bylo oficiálně schváleno a potvrzeno bulou papeže Pascala II., datovanou dne 15. února 1113. Touto významnou listinou byli johanité postaveni pod ochranu Svatého stolce a bylo jim zaručeno právo svobodné volby nástupců bez vměšování církevních či světských autorit.*¹⁵¹ Státní sekretariát Svatého stolce dne 16. 10. 2012 prohlásil, že uznává a zaručuje jenom 2 instituce rytířských řádů: Suverénní vojenský hospitální řád sv. Jana v Jeruzalémě, na Rhodu a Maltě (tedy Suverénní řád maltézských rytířů) a Rytířský řád Svatého hrobu Jeruzalémského. Žádná další bratrství nejsou Svatým stolicem uznávána a nemohou si dle Svatého stolce nárokovat žádné odkazy, strukturu či právní kontinuitu.¹⁵² V dnešní době je Suverénní řád maltézských rytířů, společně s Mezinárodním výborem Červeného kříže, Mezinárodním hnutím Červeného kříže a Červeného půlměsíce, Mezinárodním olympijským výborem a Meziparlamentární unií, řazen OSN mezi jiné entity, které mají právo se účastnit jako pozorovatelé zasedání Valného shromáždění OSN, a které mají permanentní kancelář v sídle OSN. Není tedy řazen ani mezi státy, ani mezi mezinárodní vládní organizace.¹⁵³ Status pozorovatele v OSN byl řádu udělen na 103. plenárním zasedání Valného shromáždění OSN dne 24. 8. 1994 rezolucí č. A/RES/48/265. Ta uvádí, že z důvodu dlouhotrvajícího poskytování humanitární asistence a díky své speciální roli v mezinárodních humanitárních vztazích, přejíc si zlepšit spolupráci

---

151 POŘÍZKA J, Řád Maltézských rytířů – Z Palestiny na Via Condotti, s. 18 – 20.

152 Dostupné z WWW: <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=17271> [online dne 17. 2. 2017].

153 Dostupné z WWW: <http://www.un.org/en/sections/member-states/intergovernmental-organizations/index.html> [online dne 16. 2. 2017].

mezi OSN a řádem, OSN rozhodlo pozvat řád k účasti na schůzích Valného shromáždění OSN, a to jako pozorovatele.¹⁵⁴ Návrh na udělení statusu pozorovatele při OSN byl navržen verbální notou 24 členských států OSN ze 4 kontinentů, mezi nimiž byla i Česká republika. V memorandu (jež je povinnou součástí návrhu rezoluce) tyto státy společně uvedly, že Suverénní řád maltézských rytířů je nejstarší institucí světa, která poskytuje humanitární asistenci, a která si získala za necelých 9 století své existence všeobecný respekt pro své humanitární aktivity ve světě a že jeho plnou suverenitu (rovného člena mezinárodního společenství) uznalo 64 členských států OSN. Řád se skládá z 9 převorství a podpřevorství a z 41 národních rytířských asociací, z nichž největší je italská, čítající 2.500 rytířů a podpůrného sboru. Akreditované delegace řádu jsou při řadě organizací, agentur a institucí, mezi které patří Mezinárodní výbor Červeného kříže, Evropská unie, Rada Evropy, Mezinárodní Institut humanitárního práva a požívá statusu pozorovatele při UNESCO, při Organizaci OSN pro výživu a zemědělství, Světové zdravotnické organizaci, Úřadu vysokého komisaře pro uprchlíky a IMO.¹⁵⁵ Zároveň je členem Mezinárodního ústavu lidských práv, Mezinárodního ústavu pro sjednocení soukromého práva, Organizace středoamerických států či Mezinárodního výboru vojenského zdravotnictví.¹⁵⁶ Oficiální stránky Velvyslanectví České republiky při Svatém stolci hovoří o Suverénním řádu maltézských rytířů jako o státu. Při rozdělení Československa zaslal velvyslanec řádu na FMZV ČSFR verbální notu, v níž uznal Českou republiku i Slovensko a potvrdil další existenci diplomatických vztahů s Českou republikou.¹⁵⁷

Ačkoli je řád ve věcech právních podřízen Svatému stolci, svrchovanost vyjadřuje například jmenováním velvyslanců řádu či emisí poštovních známek, kde má

---

154 Dostupné z WWW: <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r265.htm> [online dne 18. 2. 2017].

155 Dostupné z WWW: http://repository.un.org/bitstream/handle/11176/201410/A_48_957-EN.pdf?sequence=2&isAllowed=y [online dne 18. 2. 2017]

156 Dostupné z WWW: <https://www.orderofmalta.int/diplomatic-activities/> [online dne 24. 11. 2017].

157 Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/vatican/cz/o_velvyslanectvi/o_suverennim_radu_maltezskych_rytiru/o_s_r_m_r_h_tml [online dne 24. 11. 2017].

uzavřenou poštovní konvencí s 35 státy světa včetně České republiky. Řád informuje o své svrchovanosti jako o svrchovanosti funkční, jelikož chybí teritoriální prvek.¹⁵⁸ Suverenita Maltézkého řádu byla řešena i v řadě rozsudků Italského národního soudu. *Kasační soud ve věci Nanni v. Pace a Suverénní řád maltézkých rytířů z let 1935 až 1937 uvedl: s uznáním církve a Byzantské říše, řád po dobytí území ustavil na daném území svoji nezávislost a suverenitu. Velmistr byl uznán, jako suverénní hlava Rhodu, se všemi atributy náležející k takové pozici, včetně práv aktivní a pasivní legace, spolu s právy přímého vyjednávání s jinými státy a uzavíráním smluv a úmluv. Tyto atributy nezávislosti a suverenity v případě řádu nepřestaly do současnosti platit, alespoň ne z formálního úhlu pohledu ve vztazích k italskému státu. Stejně tak z pohledu mezinárodně právní subjektivity, a to navzdory faktu, že z důvodu britské okupace Malty nemůže být taková subjektivita spojena s držbou území. V případě Asociace italských rytířů maltézkého řádu (Association of Italian Knights of the Order of Malta) v. Picoli z roku 1974 zaměstnanec řádové nemocnice podal žalobu na Asociaci italských rytířů maltézkého řádu (ACISMOM). ACISMOM je jedna z národních asociací Maltézkého řádu, která v tomto případě namítala nedostatek jurisdikční pravomoci soudu z důvodu uznání ACISMOM jako subjektu mezinárodního práva, uznaného Itálií. Soud znovu potvrdil, že Maltézký řád je suverénní subjekt mezinárodního práva, a třebaže nemá vlastní území, je ve všech aspektech na roveň cizím státům, se kterými má Itálie standardní diplomatické vztahy. Za pozornost stojí pozice ACISMOM ve vztahu k Maltézkému řádu, kdy soud uvedl, že termín „národní“ znamená pouze, že individuální asociace je oprávněna provádět činnost pouze na území, kde byla ustanovena a nikoli, že spadá do jurisdikce na daném území. Asociace italský soud považuje za veřejná tělesa v rámci právního systému Maltézkého řádu a jsou tedy oprávněny ke stejnému právnímu zacházení, jako s Maltézkým řádem samotným. Soud též zmínil italský zákon č. 23/1938, ve vztahu k personálu, ve službách asociace, operujících v Itálii, kde byla uznána povaha organizace, jako subjektu s mezinárodněprávní subjektivitou. K jinému přístupu došel kasační soud ve věci Bacchelli v. Comune di Bologna,*

---

158 Dostupné

z

WWW:

http://www.mzv.cz/vatican/cz/o_velvyslanectvi/o_suverennim_radu_maltezskych_rytiru/o_s_r_m_r.h_tml [online dne 16. 2. 2017].

zahájeném v roce 1978, v otázce mezinárodněprávní subjektivity řádu, ve vztahu k jeho mezinárodní komunitě Řádu svaté Panny Marie. V tomto případě soud došel k závěru, že pro Řád svaté Panny Marie nemůže být předchozí rozhodnutí ve věci Maltézského řádu precedentem, z důvodu jedinečnosti Maltézského řádu, plynoucí z jeho historického pozadí a historické držby prvků nezávislosti a suverenity.¹⁵⁹

V knize Mezinárodního práva veřejného¹⁶⁰ je řád zařazen mezi zvláštní politické útvary, ale později se o řádu hovoří jako o Svrchovaném státu maltézských rytířů s exteritoriálním územím a počtem držitelů cestovního pasu, a to okolo 10.500. Řád je i v další literatuře označován jako stát, s extrateritoriálním územím, skládajícím se z Velmistrovského paláce na Via Condotti v Římě, Aventinské vily a řádových velvyslanectví u Vatikánu a Itálie. Řád je též považován za volitelnou monarchii v čele s velmistrem, který užívá hodnosti kardinála Římskokatolické církve. Organizačně je řád rozdělen na velkopřevorství, kterých je šest. A to římské, lombardské, neapolské, rakouské, anglické a české.¹⁶¹ Samotné České velkopřevorství na svých internetových stránkách uvádí, že: *Velmistr je hlavou suverénního státu a zároveň nejvyšším představeným řeholního řádového společenství. V tomto druhém poslání mu Svatá Římská církev přiznává postavení kardinála.¹⁶² Řád od roku 1877 disponuje vlastní armádou. Armádu tvoří 16 mužů, z toho 7 důstojníků, 7 poddůstojníků a 2 vojíni. K této armádě je přiděleno 200 dobrovolníků, zejména vojenských lékařů. Armáda je vybavena nemocničním vlakem. Mimo „ozbrojených sil“ disponuje řád také vlastním soudnictvím, jehož historické základy sahají až k počátkům řádu. Soudy první instance složené obvykle z předsedy a dvou soudců řeší spory mezi rytíři. Proti jejich výrokům je možné odvolat se k apelačnímu soudu ve složení z předsedy a pěti soudců.¹⁶³*

---

159 LINDBLOM A. K., Non-Governmental Organisations in International Law ,s. 66 – 67.

160 DAVID V.; SLADKÝ P.; ZBOŘIL F., Mezinárodní právo veřejné.

161 POŘÍZKA J., Řád Maltézských rytířů – Z Palestiny na Via Condotti, s. 216 – 217.

162 Dostupné z WWW: <http://www.maltezskyrad.cz/spiritualita.html> [online dne 17. 2. 2017].

163 POŘÍZKA J., Řád Maltézských rytířů – Z Palestiny na Via Condotti, s. 218.

2.2.2. Mezinárodní výbor Červeného kříže

2.2.2.1. Jean Henry Dunant

V polovině devatenáctého století docházelo ke změně struktur vznikajících nevládních organizací z organizací s religiózním zaměřením na relativně moderní mezinárodní nevládní organizace, do kterých se nesmazatelně zapsal humanista a laureát Nobelovy ceny míru Jean Henry Dunant. Dunant se v roce 1856, ve svých 28 letech stal zástupcem Společnosti ženevských kolonií v Severní Africe a Sicílii. O 2 roky později publikoval své první dílo s názvem Zpráva o vládnutí v Tunisu, ze které vyňal velmi kvalitně zpracovanou kapitolu nazvanou „Otroctví mezi muslimy a ve Spojených státech amerických“, kterou separátně vydal v roce 1863. Jeho nejslavnější dílo Vzpomínky na Solferino bylo vydáno o rok dříve v roce 1862. Tento svazek popisoval nejen průběh brutální a krvavé bitvy, ale ve své třetí části svazku se zaměřil na pomoc raněným v boji. Národy světa se měly soustředit na vytvoření společnosti, která bude pečovat v době války o raněné. Všechny takto zřízené společnosti by byly financované vládním předsednictvem složeným z předsedů vlád nejvýznamnějších států. Každá z těchto společností by měla nabírat dobrovolníky a cvičit je, aby byly schopni v boji i v následné péči poskytnout raněným ošetření, a to až do jejich zotavení. V roce 1863 Ženevská společnost pro veřejné blaho ustavila pětičlennou komisi, aby prozkoumala možnosti uvedení nápadu ve skutečnost. Komise svolala mezinárodní konferenci a založila Červený kříž. Dunant v mezidobí z vlastních zdrojů cestoval po Evropě. Snažil se zde přesvědčit co nejvíce států, aby poslaly na mezinárodní konferenci svého zástupce. Konference se nakonec 26. až 29. října účastnilo 39 zástupců z 16 států. Tito představitelé schválili velmi obecnou rezoluci a hlavní část přenechali na zpracování svým zmocněncům. Dne 22. srpna 1864 dvanáct států podepsalo mezinárodní smlouvu známou pod názvem Ženevská úmluva, kde se odsouhlasila garance neutrality pro zdravotnický personál a přijal se speciální znak, červený kříž v bílém poli. Avšak ani poté Dunant neustal ve svých humanistických aktivitách. Navrhoval rozšíření působnosti Červeného kříže na námořnictvo v době války a na přírodní katastrofy v době míru.

V roce 1866 napsal spis Všeobecná a mezinárodní společnost pro obrození Orientu, jejímž plánem bylo vytvořit v Palestině neutrální kolonii. V roce 1872 svolal konferenci k ustanovení Všeobecného spolku pořádku a civilizace, k ustanovení

arbitrážního soudu pro řešení mezinárodních sporů namísto války a k přípravě mezinárodní úmluvy o zacházení s válečnými vězni.¹⁶⁴

2.2.2.2. Vznik Mezinárodního výboru Červeného kříže

Právník Gustave Moynier, prezident Ženevské společnosti pro veřejné blaho, nabídl v roce 1863 Dunantovi tuto společnost k uskutečnění jeho humanitních myšlenek. Dunant tuto výzvu přijal a na základě jejich dohody vznikl tzv. „výbor pěti“, ve kterém dále zasedli lékaři Louis Appia a Théodore Maunoir a vojenský generál Hneri Guillaume Dufour. Za zmínku stojí, že v době vytvoření výboru pěti byl jediným nečlenem této společnosti Dunant. Týden po vytvoření výboru pěti, ve kterém se ujal Dunant funkce sekretáře, se prohlásili za Mezinárodní výbor (Komitét).^{165,166}

2.2.2.3. Právní subjektivita Mezinárodního výboru Červeného kříže

Právní subjektivita Mezinárodního výboru Červeného kříže je založena na základě čl. 60 a následujících švýcarského občanského zákoníku.¹⁶⁷ Je tedy soukromou právnickou osobou, založenou dle práva švýcarského. Otázkou však zůstává subjektivita mezinárodně právní. ICRC má řadu prvků, které jsou z významné části vyhrazené státům a mezinárodním (vládním) organizacím. Například pozorovatelský status v OSN z entit mimo států a mezinárodních vládních organizací obdrželo do dnešního dne pouze pět subjektů. Mezinárodní výbor Červeného kříže byl takovouto první organizací, které byl pozorovatelský status udělen, a to rozhodnutím Valného shromáždění OSN A/RES/45/6 ze dne 16. 10. 1990.¹⁶⁸ Druhou takovouto organizací byl Suverénní řád maltézských rytířů, a to rozhodnutím Valného shromáždění OSN A/48/L.62¹⁶⁹ ze dne 22.8.1994, následováno Mezinárodní federací společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce, rozhodnutím Valného shromáždění OSN

---

164 Dostupné z WWW: http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1901/dunant-bio.html [online dne 25. 8. 2017].

165 Dostupné z WWW: <https://www.icrc.org/en/document/history-icrc> [online dne 24. 11. 2017].

166 Dostupné z WWW: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1917/red-cross-history.html [online dne 24. 11. 2017].

167 Dostupné z WWW: <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/misc/icrc-statutes-080503.htm> [online dne 27.11.2017].

168 Dostupné z WWW: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r006.htm> [online dne 28. 11. 2017].

169 Dostupné na WWW: <http://dag.un.org/handle/11176/167678> [online dne 28. 11. 2017].

A/RES/49/2 ze dne 19.10.1994¹⁷⁰. Později byly přizvány do této exkluzivní skupiny k účasti už jen Meziparlamentní unie (20.1.2003)¹⁷¹ a Mezinárodní Olympijský výbor (19.10.2009)¹⁷². Z těchto organizací však Meziparlamentní unie vybočuje, a to jejím veřejnoprávním přesahem, respektive složením ze členů jednotlivých národních parlamentů.¹⁷³ Proto je některými autory označována jako smíšená nebo hybridní organizace.

2.2.2.4. Funkce a složení Mezinárodního výboru Červeného kříže

Mezinárodní výbor Červeného kříže je v současnosti striktně nestrannou organizací s humanitárními zájmy. Tento výbor je již od roku 1945 složen z 15 až 25 švýcarských občanů, kteří jsou dovolováni kooptací.¹⁷⁴ Mezinárodní výbor Červeného kříže (jako strážce Ženevských úmluv) vyzývá členské státy k jejich dodržování a vymáhání¹⁷⁵ a nečlenské státy k jejich přijetí.

Další významnou funkcí výboru je schvalování nových národních společností Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce¹⁷⁶ (která je organizací odlišnou od Mezinárodního výboru Červeného kříže), kam se řadí organizace Červeného kříže, Červeného půlměsíce (v arabských zemích), společnost Davidovy hvězdy (v Izraeli) nebo i například juniorské společnosti Červeného kříže.

2.2.2.5. Činnost Mezinárodního výboru Červeného kříže

Jedna ze dvou hlavních linií činností Mezinárodního výboru Červeného kříže je rozvoj mezinárodního humanitárního práva a jeho podpora. Druhá linie je linie operační, při terénních pracích, pomáhající hlavně v době konfliktu (jako nestranný

---

170 Dostupné z WWW: <http://www.un.org/documents/ga/res/49/a49r002.htm> [online dne 28. 11. 2017].

171 Dostupné z WWW: <http://dag.un.org/handle/11176/167678> [online dne 28. 11. 2017].

172 Dostupné z WWW: <https://www.olympic.org/news/ioc-becomes-un-observer> [online dne 28. 11. 2017].

173 Dostupné z WWW: <https://www.ipu.org/> [online dne 28. 11. 2017].

174 Dostupné z WWW: <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/article/other/57jmmc.htm> [online dne 4. 12. 2017].

175 Dostupné z WWW: https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/icrc_002_0703.pdf s. 32 [online dne 4. 12. 2017].

176 Dostupné z WWW: <https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/statutes-en-a5.pdf> čl. 5 odst. 2 písm. b) Stanov, [online dne 4.12.2017].

subjekt). Její funkce je pomáhající a asistující nejen na bojišti, ale na území obou stran konfliktu. Ačkoli se tyto linie zdají být odděleny, jsou ve vzájemné interakci, a to tím, že operační linie by nemohla být činná bez právního základu a právní základ by nemohl být rozvíjen bez operačních zkušeností.¹⁷⁷

2.2.2.6. Ženevské úmluvy ve vztahu k Mezinárodnímu výboru Červeného kříže

Ženevské úmluvy byly kodifikací humanitárního práva válečného, jež akcentuje na důstojnost lidské bytosti bez ohledu na její původ a nastavuje principy a fungování humanitárního personálu a humanitárních organizací.

V rámci 4 ženevských úmluv (včetně jejich protokolů) se prosazovalo smluvní vložení nevládních organizací, jako pomocníků ve válečných konfliktech. Článek 3, který je shodný ve všech Ženevských úmluvách uvádí, že *nestranná lidumilná organizace, jako je Mezinárodní komitét Červeného kříže, může nabídnout své služby stranám konfliktu*. Ačkoli je tento článek úmluv omezen pouze na vnitrostátní konflikty, čímž je do značné míry oslaben, je automaticky aplikovatelný bez jakýchkoliv podmínek reciprocit. Komentář k tomuto ustanovení uvádí, že je očividné, že jakákoli organizace může nabídnout své služby, avšak důležitost tohoto ustanovení spočívá na skutečnosti, že díky jeho kodifikaci nemůže být nahlíženo na nabídnutí svých služeb jako na nepřátelský akt, pokud nabídku učiní humanitární (lidumilná) a zároveň nestranná organizace. Jedině tak může být nabídka považována za legitimní a akceptovatelnou.

Z pohledu současného znění čl. 9 první, druhé a třetí Ženevské úmluvy a čl. 10 čtvrté ženevské úmluvy, se liší pouze v předmětu, který každá z úmluv upravuje a kde se shodně uvádí, že: *„Ustanovení této úmluvy nejsou na překážku lidumilné činnosti, kterou by se souhlasem zúčastněných stran v konfliktu rozvinul Mezinárodní komitét Červeného kříže nebo jakákoli jiná nestranná lidumilná organizace.“* Návrh tohoto článku, projednávaný na diplomatické konferenci v roce 1949, obsahoval pouze Mezinárodní komitét Červeného kříže. Z důvodu obecných obav, že by takové ustanovení mohlo vést k zamezení poskytování humanitární pomoci jinými organizacemi, byl bez připomínek přijat pozměňovací návrh k doplnění čl. 9 tak, že

---

177 Dostupné z WWW: https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/icrc_002_0963.pdf s. 1 – 6 [online dne 4. 12. 2017].

k Mezinárodnímu komitétu Červeného kříže bylo přidáno „nebo jakákoli jiná nestranná lidumilná organizace“. Komentář dále uvádí, že není vůbec k diskuzi, aby válčící strana byla povinna přijmout na svém území jakoukoli organizaci či tolerovat aktivity jakékoli cizí organizace na svém území a že ustanovení, týkající se nevládních organizací nemohou vytvořit základ pro právo nevládních organizací poskytovat humanitární asistenci.¹⁷⁸

2.2.3. Městské státy

Počátky mezinárodněprávní subjektivity sahají k prvním městským státům. Nejstaršími státy, o kterých se nám zachovaly informace, byly státy sumerské na území Mezopotámie na přelomu 4. a 3. tisíciletí před naším letopočtem. Mezi tyto státy patřily státy městské, a to Eridu, Uruk, Ur, Lagaš, Kiš a Uma.¹⁷⁹

První městské státy v antickém Řecku vznikaly v 8. – 6. století. Nejznámějšími městskými státy byly Athény a Sparta. Všechny tyto uvedené státy byly subjekty mezinárodního práva, které vykonávaly vnitřní správu na svém území a z mezinárodněprávního hlediska uzavíraly mírové dohody, vyhlášovaly války, vytvářely obranné spolky a vysílaly posly, kteří byli považováni za nedotknutelné.

Městské státy, respektive města se zvláštním statusem (s mezinárodně právní subjektivitou) vznikala i v moderní době. *Důležitost těchto „mezinárodních měst byla dána jejich strategickou polohou či náboženskou výjimečností, někdy šlo o vyřešení územního problému mezi proti sobě stojícími státy. Jejich mezinárodní charakter byl pouze dočasný, neboť šlo o obraz stávající mezinárodně politické situace, takže lze hovořit pouze o statusu přechodném, po němž následovalo přidělení k některému svrchovanému státu.*¹⁸⁰ Mezi taková města můžeme řadit Krakov, který na Vídeňském kongresu získal postavení svobodného města jako Krakovská republika, Západní Berlín po skončení 2. světové války nebo Jeruzalém, který se rozhodnutím OSN stal městem s mezinárodním statusem.¹⁸¹ Z uvedeného výčtu plyne, že právní subjektivita Krakova vznikla na základě rozhodnutí zástupců států

---

178 LINDBLOM A. K., Non-Governmental Organisations in International Law, s. 205 – 208.

179 Dostupné z WWW: <http://www.dejepis.com/ucebnice/mezopotamie/> [online dne 23. 2. 2017].

180 DAVID V., SLADKÝ P., ZBOŘIL F., Mezinárodní právo veřejné, s. 131.

181 DAVID V., SLADKÝ P., ZBOŘIL F., Mezinárodní právo veřejné, s. 132 – 134.

na mezinárodní konferenci. Subjektivita Berlína na základě dohody vítězných mocností 2. světové války o rozložení sfér vlivu a právní subjektivita Jeruzaléma na základě rozhodnutí mezinárodní organizace. Pro úplnost jsou zde uvedena další města s prvky právní subjektivity nebo s omezenou mezinárodněprávní subjektivitou, jako byl Mostar, který byl po podpisu Daytonské dohody přechodně spravován Evropskou unií či Brčko, o jehož statusu pod mezinárodním dohledem rozhodla Římská mezinárodní arbitrážní komise.¹⁸² Z výše uvedených příkladů je zřejmá živelná tvorba právního postavení subjektů v určité historické chvíli, ve které rozhodovaly politické okolnosti doby, a ne zřídka docházelo k účelovému výkladu mezinárodního práva.

2.2.4. Vatikán

2.2.4.1. Historický vývoj církevního státu Vatikánu

Roku 313 císař Konstantin legalizoval Ediktem Milánským křesťanství a církve se stala díky darům jedním z největších vlastníků půdy v Itálii, které se říkalo Patrimonium Petri. V 8. století Karel Veliký založil církevní stát a pozemky z Patrimonia podřídil papeži. Církevní (papežský) stát fungoval až do počátku 19. století, kdy byl během napoleonských válek obsazen v roce 1809 Napoleonem. Toto obsazení a zrušení církevního státu bylo revokováno Vídeňským kongresem a status církevního státu byl navrácen.¹⁸³ Závěrečný akt Vídeňského kongresu ve svém článku 103 uváděl: *Marche s Camerinem a jejich dominii, stejně tak jako vévodství Benevento a knížectví Ponte Corvo se vracejí Svatému stolci. Svatý stolec se znovu stává pánem legací Ravena, Bologna, a Ferrara, s výjimkou ferrarských území ležících na levém břehu Pádu. Rakouský císař a jeho následníci budou mít právo ve Ferrare a v Comachiu vojenskou posádku. Obyvatelé zemí, vracejících se pod vládu Svatého stolce v důsledku ujednání kongresu se budou těšit účinků článku 16 pařížské smlouvy ze 30. května 1814. Vše, čeho jednotlivci nabyli legální cestou v souladu se současnými existujícími zákony, bude zachováno. Opatření zaručující veřejný dluh a výplatu důchodů budou stanovena zvláštní konvencí mezi Svatým*

---

182 DAVID V., SLADKÝ P., ZBOŘIL F., Mezinárodní právo veřejné, s. 131 – 140.

183 ERBACHER J., Vatikán, s. 14.

stolcem a vídeňským dvorem. Tento stav trval až do roku 1870, kdy byl Řím obsazen italskými vojsky.¹⁸⁴

2.2.4.2. Vznik novodobého Vatikánu

Roku 1919 byla zahájena jednání mezi Itálií a Svatým stolcem, na základě kterých došlo 11.2.1929 k podpisu Lateránských smluv, které se skládaly z konkordátu mezi vztahem církve a Itálie, finančního odškodnění Svatému stolci a vzniku Vatikánského městského státu jako subjektu mezinárodního práva.¹⁸⁵ V preambuli se uvádí, že z důvodu zajištění absolutní a viditelné nezávislosti Svatého stolce, stejně tak garance jeho absolutní nezávislosti v mezinárodních otázkách, bylo shledáno nezbytným vytvořit za speciálních podmínek město Vatikán, uznávající plné vlastnictví, výlučnou dominanci a suverénní autoritu a jurisdikci Svatého stolce nad městem. Obdobné znění je následně obsaženo i v článku 3 smlouvy ve znění, že Itálie uznává plné vlastnictví, výlučnou dominanci a suverénní autoritu a jurisdikci Svatého stolce nad Vatikánem, a to i s veškerým příslušenstvím tak, jak definuje smlouva. Dále článek 24 smlouvy uvádí, že z pohledu suverenity v mezinárodních otázkách Svatý stolec deklaruje, že se nebude účastnit žádných sporů mezi státy, ani nebude stranou mezinárodních konferencí, které budou vytvořeny pro řešení takových sporů. Vyjma vzájemné žádosti k mírové misi Svatého stolce s výhradou práva vykonávat svou duchovní a morální moc.¹⁸⁶

2.2.4.3. Postavení Vatikánu vůči Svatému stolci dle Lateránských smluv

Z pohledu výše uvedené části preambule (a v návaznosti na článek 3 smlouvy) vyvstává otázka, zda je město Vatikán absolutistickou monarchií v čele s papežem jako monarchistickým vládcem městského státu, či zda bylo území Vatikánu postoupeno Svatému stolci, který byl (dle definice) v době a při podpisu Lateránských smluv považován za mezinárodní nevládní organizaci náboženského typu s mezinárodněprávní subjektivitou. Vznik vatikánského státu nebyl formou rozdělení státu na 2 státy. Podoba postoupení území dle uvedené části preambule spíše připomíná transfer území z jednoho suveréna (v tomto případě z Italského království) na suveréna druhého, tedy Svatý stolec. Ačkoli se v literatuře (a v právní

---

184 TARABA L., Vídeňský kongres, s. 344.

185 ERBACHER J., Vatikán, s. 14.

186 Dostupné z WWW: <http://www.aloha.net/~mikesch/treaty.htm> [online dne 23. 2. 2017].

literatuře nevyjímaje) striktně odděluje Svatý stolec jako subjekt mezinárodního práva z pozice řídicího orgánu katolické církve čítající 1.100.000.000 katolíků a Vatikán, jakožto nejmenší stát na světě, a tedy subjekt mezinárodního práva z pozice státu, je struktura velmi prolínající a hranice jsou částečně setřeny již jen osobou samotného papeže. O vztahu Svatého stolce a Vatikánu hovoří ve svém díle v podkapitole Lateránské smlouvy František Halas tak, že „*Itálie přiznala Svatému stolci, pokud jde o jeho stát, plné vlastnictví, výlučnou a absolutní svrchovanost i suverénní jurisdikci*“.¹⁸⁷ Tedy že stát Vatikán je majetkem Svatého stolce, což by se pojmově vylučovalo.

2.2.4.4. Transfer území státního suveréna na jiný subjekt

Postoupením části italského území, a tím i „zajištění absolutní a viditelné nezávislosti Svatého stolce“, lze dospět k závěru, že by transferem části území na mezinárodní nevládní organizaci územního suveréna, byť jen symbolického, mohlo dojít k zajištění mezinárodněprávní subjektivity pro daný subjekt, protože z právního hlediska se v případě Vatikánu odehrála skutečnost obdobná. V případě Svatého stolce mezinárodněprávní subjektivita nebyla právní skutečností, která by vznikla na základě transferu území, ale která byla vytvořena pouze pro „zajištění absolutní a viditelné nezávislosti“. Tento fakt je dokládán například tím, že i po zániku církevního státu nikdo nezpochyboval papežovi velvyslance a též papež velvyslance v mezidobí let 1870 a 1929 přijímal.

2.2.4.5. Vnitřní struktura Vatikánu

V čele Vatikánu (absolutistické monarchie) stojí papež, vykonávající legislativní, exekutivní i soudní moc. Vatikánská hvězdárna, vatikánská muzea, vily a infrastruktura spadají pod Governátorát. Pod četnictvo spadá státní, finanční a dopravní policie, počet obyvatel je přibližně 800, avšak Vatikánské občanství má pouze okolo 550 osob, a to papež, kardinálové, kněží pracující v nunciaturách, švýcarská garda a další. Občanství se neuděluje v zásadě doživotně, ale pouze na určitou dobu.¹⁸⁸ *Vozidla mají státní poznávací značku SCV – Stato della Città del Vaticano..lidově se zkratka SCV – VCS vysvětluje úplně jinak „Se Christo vedesse –*

---

187 HALAS F. X., Fenomén Vatikán, s. 283.

188 ERBACHER J., Vatikán, s. 18-19.

vi cacciarebbe subito“ tj. „*Kdyby to Kristus viděl, hned by vás hnal*“.¹⁸⁹ Jako další, ne však co do důležitosti, spadají do struktur Vatikánského státu:

- 1) Státní sekretariát v čele s kardinálem, který je pravou rukou papeže. Do státního sekretariátu spadá i oddělení pro styk s mezinárodními organizacemi, které připravuje účast Svatého stolce na mezinárodních konferencích.
- 2) Kongregace, které jsou v pozici ministerstev, ve kterých zasedají kardinálové. Tyto kongregace mají podvojný charakter, jelikož z pověření papeže spravují též katolickou církev po celém světě.
- 3) Biskupský synod, zřízený v roce 1965, byl vytvořen k diskuzi s biskupy v široce ohraničeném okruhu otázek fungování církve, který zasedá jednou za 3 roky. Oproti tomu biskupská návštěva zasedá zpravidla jednou za 5 let a věnuje se záležitostem celé církve.
- 4) Papežské rady vznikly v roce 1988 reformací nejrůznějších úřadů pro dialog a netrardiční kontakty s okolním světem, ať již byly nazývány sekretariátem, výborem nebo radou. Požadavek na vytvoření takového úřadu vyvstal na druhém Vatikánském koncilu. Papežské rady, kterých je v současnosti 12, jsou naroveň kongregacím s tím rozdílem, že závazné předpisy mohou vydávat zcela výjimečně a jen vůči katolíkům. Zatímco kongregace jako ministerstva, a tedy orgány výkonu veřejné správy, vydávají rozhodnutí všeobecně závazná.
- 5) Tribunály jsou dodnes zachovány dle reorganizace Pia X. Římský papež je svrchovaný soudce katolického světa, který může výkonem pověřit tribunály Svatého stolce. Nejvyšším odvolacím soudem je Nejvyšší tribunál apoštolské signatury, řešící vyjma odvolání též kompetenční spory. Druhým tribunálem je Apoštolská penitenciárie, která vznikla ve 12. století za účelem odpouštění těžkých hříchů. Zde se nejedná o výkon spravedlnosti, ale slouží k udílení milostí. Třetím tribunálem je Tribunál římské roty, který rozhoduje spory církevních hodnostářů a zkoumá platnost manželství, což je jeho nejrozsáhlejší činností. Tento soud se blíží nejvíce rázu světského soudu.

---

189 ERBACHER J., Vatikán, s. 20.

6) Officia jsou úřady zajišťující ekonomiku a provádí správu v období sedisvakance, tedy v době neobsazenosti církevního úřadu, nejčastěji diecézního biskupa a papeže. V době papežské sedisvakance se stává hlavou římskokatolické církve i státu Vatikán Camerlengo neboli kardinál komoří. V čele oficií stojí kardinálové. Pouze 2 z nich mají stálou radu, a to Officia Správy majetku Apoštolského stolce a Prefektura ekonomických záležitostí Svatého stolce. Další z oficií, Apoštolská komora, vznikla v 10. století, kde působila jako ministerstvo financí. V roce 1870 se její úloha zúžila na roli řídicího orgánu ústřední správy církve v době sedisvakance, v jejímž čele stojí Camerlengo.

7) Papežův soukromý kabinet je též řazen mezi úřady římské kurie. Papežův soukromý kabinet neboli prefektura papežského domu je úzce spjata s papežem. Čítá kolem 10 osob a je pod vedením biskupa. Hlavní náplní prefektury je příprava náboženských slavností, jež vynikají svojí organizovaností a protokolem. Svou činností se dále podílí na výběru delegací k papežské audienci, avšak v této oblasti má hlavní úlohu Státní sekretariát.

8) Římský vikariát je orgánem, který nespadá ani pod Svatý stolec, ani pod stát Vatikán, ale bude zde uveden pro úplnost úřadů, které jsou papeži podřízeny. Papež jmenuje generálního vikáře. Obdobného hodnostáře (generálního vikáře) mají všechny katolické diecéze, avšak římskou řídí vždy kardinál, jehož římský vikariát je mnohem větší než vikariáty jiné. Důležitá distinkce tkví v tom, že Římský vikariát spadá pod italské právo a pod italskou jurisdikci, nikoli pod jurisdikci Vatikánu.¹⁹⁰

2.2.5. Svatý stolec

O vztahu Svatého stolce, jeho orgánech a provázanosti s městským státem Vatikán, bylo pojednáno v předchozí části. V porovnání s Vatikánským státem, ve kterém pracuje okolo 300 osob, tak jen v Římské kurii Svatého stolce (která vznikla již ve starověku) pracuje přes 2000 osob. Římská kurie je souborem úřadů, též nazývaným dikasterie. V této části se však zaměříme na diplomatickou povahu Svatého stolce, též nazývaného Apoštolským stolcem, která je znakem suverenity. Svatý stolec je subjektem mezinárodního práva veřejného jako subjekt sui generis a pramálo na tom

---

190 HALAS F. X., Fenomén Vatikán, s. 283 – 349.

změnily lateránské smlouvy, uzavřené mezi Itálií a Svatým stolcem.¹⁹¹ Kromě subjektu sui generis se setkáme i s označením Svatého stolce jako mezinárodní organizace náboženského typu.

2.2.5.1. Svatý stolec a diplomatické akreditace

Diplomaté vysílání do Vatikánu nejsou akreditováni u Vatikánu, ale u Svatého stolce, zatímco u protějších států se neakreditují zástupci Svatého stolce, ale zastupitelství papežská. Svatý stolec vysílá své zástupce jedině v oblasti multilaterální diplomacie. Tituláři papežských zastupitelství jsou Apoštolskými nuncií nebo Apoštolskými delegáty. Všichni tyto tituláři jsou zároveň duchovními katolické církve a občané Vatikánu.¹⁹²

2.2.5.2. Historie papežské diplomacie ve středověku

Předchůdci nunciů byli již od čtvrtého století apoštolští legáti, a to ve funkcích kněží nebo jáhnů. Nejprve byli vysíláni na katolická shromáždění, ve středověku počalo jejich vysílání též k císařům, králům a knížatům. Od osmého století se rozlišovaly dva typy legátů: Legatus a latere, který byl alter ego římského biskupa s právem vydávat závazná legislativní nařízení a legatti misi nebo inviati, kteří byli pověřováni určitým úkolem bez práva vydávat závazná legislativní nařízení. Od počátku druhého tisíciletí byli legáty převážně kardinálové, a to pouze pro mimořádné a důležité úkoly. První nunciatury vznikaly na konci středověku v patnáctém a šestnáctém století v Benátkách a v Madridu.¹⁹³

2.2.5.3. Papežský nuncius jako velvyslanecký doyen a titulární arcibiskup

Během konzultací s bilaterálním velvyslancem v Belgickém království (na téma diplomacie a diplomatické zastoupení) byla řešena otázka velvyslaneckého doyena, což je služebně nejstarší člen diplomatického sboru, který požívá prestiže mluvit za ostatní členy diplomatického sboru v přijímajícím státu. Českým doyenem v novodobé historii byl pouze Karel Kovanda, který působil jako český velvyslanec při NATO a stal se služebně nejstarším velvyslancem sboru v NATO. Tato pozice je z českého pohledu výjimečná, jelikož čeští diplomaté „rotují“ po jednotlivých misích

---

191 HALAS F. X., Fenomén Vatikán, s. 306 – 308.

192 HALAS F. X., Fenomén Vatikán, s. 367.

193 HALAS F. X., Fenomén Vatikán, s. 369.

po maximálně 5 letech, oproti zemím blízkého východu, které ponechávají zejména příslušníky vládnoucího rodu i po desetiletí. V katolických zemích je zvykem, že velvyslaneckým doyenem není služebně nejstarší člen sboru, ale papežský nuncijs. Tento zvyk byl též ustanoven v čl. 4 protokolu Vídeňského kongresu ze 4. června 1815,¹⁹⁴ jenž byl nepřímo potvrzen v článku 16 odst. 3 Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích, který stanovuje, že „*tento článek se nedotýká jakékoliv praxe prováděné přijímajícím státem, pokud jde o pořadí zástupce Vatikánu*“¹⁹⁵. Doyenství papežského nuncia přetrvalo i v České republice a na Slovensku. Pouze v poválečném období, po 2. světové válce (ačkoli Československo mohlo, na rozdíl od Maďarska, Rumunska nebo Polska, vést diplomatické styky s Vatikánem) si Sovětský svaz vyhradil místo doyena zastupitelského sboru pro velvyslance ze svých řad. Proto hodlal-li se po druhé světové válce vrátit mons. Ritter do Prahy, mohl jedině v pozici internuncia, jinak by v pozici nuncia byl doyenem diplomatického sboru, což Sovětský svaz nechtěl připustit. Dle paměti Machuly, vedoucí vatikánského úřadu tehdy připomněl analogii prosazení německého zástupce jako doyena diplomatického sboru Hitlerem v Bratislavě. Vatikán nesouhlasil, aby Ritter byl za svou věrnost degradován na internuncia, avšak pokud by návrat Rittera (i pouze v pozici internuncia) byl jeho přáním, Vatikán by vyslovil souhlas. Na to Ritter uvedl: „*Tituly sem, tituly tam, do Prahy pojedu z lásky k vašemu národu a půjdu tam rád třeba i jen jako kostelník u svatého Víta*“. Titul internuncia (nebo též pronuncia) byl zrušen roku 1990. Od této doby všichni používají označení nunciové. Ne všichni jsou však zároveň doyenové diplomatických sborů.¹⁹⁶

V rámci katolické církve se vedly dohady, zda mohou být velvyslanci laici, a že duch kněžství není slučitelný s civilní diplomacií. Dospělo se však k názoru, že (vyjma velmi výjimečných případů) se jedná hlavně o činnost spojenou s činností duchovní a taková úloha má jejím zastupitelstvím i zůstat, jelikož nezastupují Vatikánský stát,

---

194 Dostupné z WWW: http://christnet.eu/clanky/1384/nunciove_muži_mezi_katolickou_cirkvi_a_staty.url [online dne 9. 3. 2017].

195 Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/videnska_umluva_o_diplomatickych_stycich.html [online dne 9. 3. 2017].

196 HALAS F. X., Fenomén Vatikán, s. 622 – 623.

ale Svatý stolec a činnost je podřízena náboženským cílům. Tito zástupci nejsou akreditováni pouze u hlav států, ale i také u katolického duchovenstva. Aby se nemohli tyto velvyslanci ocitnout jako papežští nunciové v nižší pozici než duchovní v přijímajícím státě, jsou všichni vedoucí misí titulárními arcibiskupy.¹⁹⁷

---

197 HALAS F. X., Fenomén Vatikán, s. 368 – 370.

3. Unie mezinárodních organizací - UIA

3.1. Třídění mezinárodních organizací

Členění mezinárodních organizací na vládní a nevládní determinuje, zda subjekt může být nositelem mezinárodněprávní subjektivity. Organizace, která se dlouhodobě zabývá členěním organizací, je Unie mezinárodních organizací – UIA. UIA vede nejucelenější a nejkompletnější seznam mezinárodních organizací, který se vyvíjel již od svého založení v roce 1907. UIA byla založena v Belgii Paulem Otletem (považovaným za jednoho ze zakladatelů informační vědy) a Henri La Fontainem, laureátem Nobelovy ceny v oblasti mírového hnutí. Základním cílem organizace byla podpora spolupráce mezinárodních organizací.¹⁹⁸

Aby na organizaci mohlo být nahlíženo jako na organizaci mezinárodní, musí dle UIA splňovat stanovená základní kritéria:

- 1) *cíle organizace musejí mít mezinárodní charakter a zahrnovat činnost v nejméně 3 státech;*
- 2) *individuální či kolektivní členství s plnými hlasovacími právy členů z nejméně třech států; členství musí být otevřené všem, kteří jsou způsobilí k činnosti v organizaci a mají zájem působit na cílovém poli organizace; pravidla hlasování nesmí umožnit žádné národní skupině kontrolovat organizaci (jsou vyloučeny národní organizace, které umožňují členství cizincům, dále náboženské komunity a neformální společenská hnutí);*
- 3) *statut organizace musí poskytovat členům právo pravidelně volit výkonné orgány a vedoucí reprezentanty organizace, v rámci organizace musí existovat stálé ústředí organizace a ustanovení zaručující kontinuální práci organizace;*
- 4) *pokud jsou vedoucí představitelé v jednom volebním období stejné národnosti, musí existovat princip pravidelné rotace nejvyšších představitelů, organizace musí mít vlastní úředníky;*

---

198 Dostupné z WWW: <http://uia.org/about> [online dne 10. 1. 2017].

- 5) *nejméně tři členové organizace musejí přispívat do rozpočtu organizace a nelze profitovat z distribuce členství organizace, toto ustanovení se netýká organizací, jejichž cílem je napomoci zvýšit profit všech svých členů (např. odbory, obchodní organizace), vyloučeny jsou nadnárodní korporace;*
- 6) *schopnost samostatné existence v mezinárodním systému;*
- 7) *vykonávat samostatné a pravidelné aktivity a navazovat vztahy s ostatními organizacemi.*¹⁹⁹

3.2. Fáze ročenek UIA

Shromažďování dat a informací je prvním krokem v procesu správy dat a zároveň základním krokem pro jejich třídění a interpretaci. Při nevhodné interpretaci dat může docházet k jejich zkreslení či zavádějícím výsledkům. Proto je třeba při jejich interpretaci striktně vycházet z doby, kdy byla data shromažďována, na základě významu, který jim byl v daném místě a čase přisuzován a následně na základě těchto dat systematizovat a formulovat výstupy. Proto je kruciólní uvést fáze vývoje UIA, ve kterých docházelo k úpravě metodologie či k dočasnému zhoršení přístupu k datům, například v období první a druhé světové války.

V první fázi (v letech 1905 až 1907) byla Ročenka mezinárodního života vydávána Mezinárodním mírovým institutem v Monaku.

V druhé fázi (v letech 1908 až 1914) byla rozvinuta Asociací mezinárodních organizací jako součást práce na mezinárodní dokumentaci, založené na univerzální decimální klasifikaci.

Třetí fáze (v letech 1914 až 1920) byla poznamenána odstávkami v důsledku první světové války a rovněž jejími následky.

Čtvrtá fáze (v letech 1921 až 1939) probíhala tak, že bylo pokračováno ve vydávání Společností národů. Střídavě v jazyce francouzském a anglickém, za dokumentační podpory UIA, která sloužila jako Příručka mezinárodních organizací.

---

199 WAISOVÁ Š., Mezinárodní organizace a režimy, s. 23 – 24.

Pátá fáze (v letech 1940 až 1947) byla stejně tak jako fáze třetí poznamenána odstávkami v důsledku druhé světové války a zároveň jejími následky.

V šesté fázi (v letech 1948 až 1950) byla v Ženevě publikována nová Ročenka mezinárodních organizací, za rostoucí spolupráce s nově ustanovenou UIA.

Sedmá fáze (v letech 1951 až 1965) pokračovala publikací Ročenky mezinárodních organizací v anglickém a francouzském znění přímo UIA za podpory Ekonomické a sociální rady OSN. Publikace byla rozdělena abecedně do 20 kapitol u nevládních organizací a 1 kapitoly pro organizace vládní. Od roku 1954 začala probíhat indexace pro lepší přehlednost v publikaci.

V osmé fázi (v letech 1966 až 1969) byla publikace stále dělena na 20 kapitol u nevládních organizací, ale přibyla například geografická klasifikace a odkazy. V rámci aktualizace byla přidána kategorie EEC/EFTA.

Devátá fáze (v letech 1971 až 1974) byla významná vznikem jednotného číselného sumáře, opomíjejícího indexaci odkazů. Systém byl založen na permanentním přidělení čísel jednotlivým organizacím dle anglického abecedního pořadí, kde nové organizace jsou řazeny na konec. Další uspořádání odpovídalo předchozí fázi.

Desátá fáze (v letech 1976 až 1980) byla vedena číselným uspořádáním vložených záznamů rozdělených do dvou hlavních sekcí. Před číselné uspořádání byla přidána písmena A nebo B, aby do druhé sekce mohl být zařazen velký počet organizací, které nesplňovaly kritéria předchozích vydání.

Jedenáctá fáze (v letech 1981 až 1991) zachovávala číslo dané organizace z desáté fáze, ale před toto číslo bylo přidáno písmeno (A, B, C,..), aby odlišilo druh organizace. Organizace byly řazeny dle typu do příslušné sekce. Od roku 1983 přibyl 2. a 3. svazek ročenky. Ve stejném roce vznikly 2 nové kategorie organizací: náboženské řády – R (Religious orders) a smlouvy - T (Treaties). Počátkem 23. edice (1986) se k číselným záznamům organizací přidalo další písmeno, takže například číslo A3375 se změnilo na AA3375. Toto nové první písmeno indikovalo typ organizace a sekci ročenky, ve které byl zahrnut popis. Toto písmeno (označení) se mohlo v čase měnit, a to dle změny typu samotné organizace. Druhé písmeno a čtyřčíselná řada byly neměnnou konstantou.

Dvanáctá fáze, která započala roku 1992 a trvá až do současnosti, zachovává všechny záznamy organizací, které byly integrovány do jednotné abecední sekvence. Každý záznam měl přiděleno dočasné číslo dle abecedního uspořádání k usnadnění odkazování. Původní pětiznakové označení se používalo pro editační potřeby a objevilo se na konci popisu každého záznamu.²⁰⁰

Poslední vydání Yearbook of International Organizations (2016 až 2017) je složeno z 6 svazků o objemu až 1500 stránek každého svazku, takže přehlednost a správná indexace jsou jedny z nepostradatelných součástí UIA publikací.²⁰¹

3.3. Typy a klastry organizací dle UIA

UIA dělí organizace do 15 typů. Jednotlivé typy se sdružují do klastrů podle společných znaků s dalšími organizacemi jiného typu. Těchto 15 typů organizací vytváří dohromady 5 klastrů. Klastř organizací skupiny I tvoří mezinárodní organizace typu A, B, C, D a F, klastř organizací skupiny II tvoří závislé organizace typu E, K a R, klastř organizací skupiny III tvoří organizační substituti typu S a T, klastř organizací skupiny IV tvoří národní organizace typu G a N a klastř skupiny V tvoří organizace typu H, J a U, jež jsou zaniklé, neaktivní nebo nepotvrzené. Š. Waisová, ve svém díle Mezinárodní organizace a režimy uvádí, že:

UIA identifikuje 15 typů uspořádání organizací, avšak pouze první 4 kategorie považuje za mezinárodní organizace:

- 1. kategorie A zahrnuje federace mezinárodních organizací (na mezivládní úrovni je reprezentována pouze jediným zástupcem – Organizací spojených národů);*
- 2. kategorie B zahrnuje všechny mezinárodní organizace s univerzálním členstvím (např. Mezinárodní agentura pro atomovou energii či Mezinárodní poštovní unie);*

---

200 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, Brill, 2016, s. 8 - 16.

201 Tištěná verze publikace lze zakoupit za cca 3500 eur, dle Google books lze knihu zapůjčit pouze v jedné knihovně v USA, k nastudování a nahlédnutí jsem využil jejich jedinou Evropskou pobočku v Bruselu.

3. *kategorie C sdružuje mezinárodní organizace na základě mezikontinentálního členství, jejichž členové jsou natolik reprezentativními zástupci jako v případě kategorie B (např. NATO);*

4. *kategorie D představuje regionálně definované organizace, ať už na úrovni kontinentu či transstátního regionu (např. Organizace afrických států či Rada Evropy; takto vymezených mezinárodních organizací existuje přes 250).²⁰²*

Z výše uvedeného členění by vycházelo, že UIA za mezinárodní organizace považuje (stejně tak, jako česká právní teorie mezinárodního práva veřejného) pouze mezinárodní vládní organizace, tak jak uvádí ve svém díle např. Potočný/Ondřej²⁰³, Čepelka/Šturma²⁰⁴, Türk²⁰⁵, Vršanský/Valuch²⁰⁶ a další. Avšak UIA řadí vedle organizací typu A, B, C a D také organizace typu F, které zde autorka opomenula.²⁰⁷ Dělení Š. Waisové v kategorii A a jeho popis nekoresponduje se záměry autorů UIA, kteří výslovně uvádějí, že OSN nesplňuje podmínky organizace typu A. UIA uvádí, že v zásadě neexistuje možnost pro mezinárodní vládní organizace dosáhnout podmínek k tomu, aby mohla být klasifikována jako typ A, to potvrdila na můj písemný dotaz i editorka této 5. části vydání ročenky UIA Nancy Carfrae.

3.3.1. Klastř organizací skupiny I

Mezi mezinárodní organizace jsou řazeny i organizace typu F, který společně s organizacemi typu A, B, C a D, tvoří klastř organizací skupiny I – mezinárodních organizací.

Za organizace typu A jsou považovány federace mezinárodních organizací, ve kterých mají členství minimálně 3 nezávislá mezinárodní tělesa. Takovou mezinárodní vládní organizaci dle statistik a vyjádření UIA nenalezneme. Avšak

---

202 WAISOVÁ Š., Mezinárodní organizace a režimy s. 22 – 23.

203 POTOČNÝ M., ONDŘEJ, J. Mezinárodní právo veřejné, zvláštní část s. 284.

204 ČEPELKA Č.; ŠTURMA P., Mezinárodní právo veřejné, s. 110.

205 TÜRK D., Základy mezinárodního práva, s. 109.

206 VARŠANSKÝ P.; VALUCH J. a kolektiv 2012, Mezinárodní právo veřejné, všeobecná část, s. 215.

207 Dostupné z WWW: <http://www.uia.org/statistics/organizations/types-2004.pdf> [online dne 11. 1.2017].

z důvodu univerzality OSN a její ústřední roli ve vztahu ke specializovaným agenturám, na které může být nahlíženo jako na členy systému OSN, byla i přes nesplnění kritérií mezi organizace typu A zařazena. Na označení jako organizace typu A nedosáhla ani předchůdkyně OSN – Společnost národů. Nevládních organizací typu A nalezneme dle UIA 38. Záměrně zde nepíší dle ročenky UIA, protože v poslední ročence (2016 až 2017), vlivem tiskové chyby, došlo k posunutí číselných řad a výsledná data jsou zmatečná, na což bylo na základě výzkumu a extrakci dat k této práci na jejich evropské pobočce v Bruselu upozorněno.

Za organizace typu B jsou považovány mezinárodní organizace s univerzálním členstvím, jejichž členy je minimálně 60 států (bez ohledu na geografické rozložení) nebo nejméně 30 států z vícero kontinentů s tím, že čím méně států (méně než 60 a více jak 29), tím musí být z více kontinentů. Jejich struktura a řízení musí být z hlediska geografického vyvážená. Takovýchto mezinárodních organizací vládních je registrováno 37 a mezinárodních organizací nevládních 540.

Za organizace typu C jsou považovány organizace s mezikontinentálním členstvím, pokud by členství spíše neodpovídalo členství v typu B a zároveň pokud by se jeho základna skládala z nejméně 10 států rovnoměrně rozprostřených minimálně na dvou kontinentech. Jejich struktura a řízení, stejně tak jako u typu B, musí být z hlediska geografického vyvážená. Takovýchto mezinárodních organizací vládních je registrováno 36 a mezinárodních organizací nevládních 1.616.

Za organizace typu D jsou považovány organizace, jejichž členové jsou ze stejného kontinentu nebo regionu nebo ze sousedících zemí, jejichž členové jsou minimálně ze 3 států a její název obsahuje zmínku jednoho regionu (např. středozemní, evropská a další). Takovýchto mezinárodních organizací vládních je registrováno 201 a mezinárodních organizací nevládních 6.814.

Za organizace typu F jsou považovány organizace speciální formy, jež jsou řízeny neformálně, nesmluvně či jinou formou a nejsou zde ani žádná kritéria co do počtu členů či států, ve kterých musí činnost vykonávat. Organizace může být klasifikována jako organizace typu F, pokud by zařazení do jedné z přechozích kategorií A – D přinášelo řadu otazníků a pokud má daná organizace mezinárodní dimenzi, která by byla ekvivalentní k více smluvně vázaným mezinárodním organizacím a její speciální povaha by byla nepřímou uvedenou určitým speciálním

termínem ve svém názvu i přesto, že by daný termín byl v daném použití nevhodný, jakožto například soud, parlament, knihovna, observatoř, škola, banka, registr, brigáda, klub, komunita, společný trh či jiný ekvivalentní termín v názvu. Může se jednat o těleso zaštiťující nebo těleso vedené charismatickým vůdcem, quasi-organizaci bez jasně definovaného sekretariátu nebo struktury (jako například „Skupina osmi“) nebo o neexistentní organizaci, nicméně uznávanou v běžném užívání (jako například „Světová bankovní skupina“). Může se však jednat i o těleso ilegální. Za organizaci typu F nemůžeme považovat ty organizace, které jsou bližší jinému typu organizací anebo ty, které nefungují alespoň polo-autonomně. Takovýchto mezinárodních organizací vládních je registrováno 705 a mezinárodních organizací nevládních 4.883.²⁰⁸

3.3.2. Klastř organizací skupiny II

Klastř organizací skupiny II tvoří závislé organizace typu E, K a R. Mezi organizace typu E se řadí organizace vycházející z míst, osob nebo jiných těles. V 19. století vznikla pouze 1 typu vládního a 25 typu nevládního. V současnosti takovýchto organizací vládních je registrováno 907 a nevládních 3.244. Mezi organizace typu K, řadíme organizace podpůrné nebo vnitřní tělesa a orgány organizací, které měly významnou roli v organizaci a požívaly vysoké autonomie, kterých vzniklo v 19. století 5 organizací nevládních a žádná organizace vládní. V současnosti takovýchto organizací vládních je registrováno 266 a nevládních 788. Mezi organizace typu R řadíme náboženské řády. Žádná vládní organizace typu R doposud nevznikla. V 19. století takovýchto organizací nevládních vzniklo 392, celkově je jich registrováno 902.

3.3.3. Klastř organizací skupiny III

Klastř organizací skupiny III tvoří tzv. organizační substituti, tedy organizace typu S a T. Mezi organizace typu S řadíme organizace sériových autonomních konferencí. V 19. století nebyla zaznamenána ani jedna. V současnosti je takovýchto vládních organizací registrováno 88 a nevládních 673. Organizace typu T jsou organizace mnohostranných smluv a dohod. V 19. století vzniklo 49 vládních organizací toho

---

208 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, s. 9 – 11, s. 29.

typu a žádná nevládní organizace. Celkově je registrováno 2.432 organizací typu T vládních a žádná organizace nevládní.

3.3.4. Klastř organizací skupiny IV

Klastř organizací skupiny IV tvoří národní organizace, a to organizace typu G a N. Mezi organizace typu G řadíme mezinárodně orientované národní organizace. Struktura takovéto organizace je omezena pouze na 1 případně 2 státy (pokud její název nebo činnost indikují mezinárodní charakter), která má udělen konzultativní status v rámci těles v systému OSN a která má formální vztah alespoň s jednou odlišnou mezinárodní organizací, ať již jako zakladatel, člen, nebo partner. Celkově je registrováno 155 organizací vládních a 8.245 organizací nevládních. Organizace typu N jsou národní organizace, jejichž struktura je omezena pouze na 1 stát, dle názvu nebo své činnosti aktivit však musí vykazovat znaky jako organizace mezinárodní. Dále se musí objevovat ve veřejných informačních zdrojích některého z těles OSN, což je „měkkí kritérium“ nežli u organizací typu G. Celkově je registrováno takovýchto organizací nevládních 3.375 a pouze jedna organizace vládní, vzniklá v roce 2015.

3.3.5. Klastř organizací skupiny V

Klastř organizací skupiny V tvoří zaniklé nebo neaktivní organizace nebo nepotvrzená tělesa, a to tedy organizace typu H, J a U. Mezi organizace typu H řadíme organizace, které byly zrušeny. Dále tam řadíme organizace typu A, B, C a D, které byly neaktivní po několik let a všechny neaktivní organizace vládní. Takovýchto organizací je do současnosti registrováno 842 vládních a 5.120 nevládních. Mezi organizace typu J řadíme nedávno oznámené či navržené organizace, u kterých není ještě dostatečně utvořena či ustálena její struktura, díky které by šla tato organizace zařadit pod jiný z uvedených typů nebo pokud byl její vznik navržen, ale ještě nerealizován. Takovýchto organizací je v současnosti registrováno 62 vládních a 1.108 nevládních. Mezi organizace typu U řadíme neaktivní, nebo zrušená nesmluvní tělesa, tedy organizace zrušené nebo neaktivní po dobu několika let, které v období svého fungování byly zařazeny do typů odlišných

od typu A, B, C a D. Tato skupina je nejpočetnější a zaujímá 1.924 vládních organizací a 29.796 organizací nevládních.²⁰⁹

3.6. Komparace mezi organizacemi prvního typu: A, B, C a D a mezi organizacemi druhého typu F, E, G, H a N.

Z formálně komparativního hlediska můžeme nalézt rozdíly v charakteristice organizací mezi typy A, B, C a D a typem F (včetně typů E, G, H a N). Z obecného pohledu lze uvést, že organizace prvního typu jsou více formálního a smluvního charakteru oproti organizacím typu druhého.

3.6.1. Komparace z pohledu cíle organizace

Zatímco u organizací prvního typu (A, B, C a D) musí být cíl skutečně mezinárodního charakteru (se zájmem pokrývat svoji činnost minimálně ve 3 státech), u organizací druhého typu F (včetně typů E, G, H a N) postačí, plyne-li z názvu, že cíl může být mezinárodního charakteru s tím, že bilaterální organizace jsou z tohoto okruhu vyloučeny.

3.6.2. Komparace z pohledu členství v organizaci

Organizace prvního typu musí mít členy s plnými hlasovacími právy nejméně ze 3 států. Členství musí být otevřeno pro všechny vhodné subjekty. Vyloučeny jsou náboženské řády a organizace, které jsou řízeny na základě hierarchické struktury. V organizacích druhého typu postačí, že z názvu vyplývá, že členství v organizaci může být mezinárodního charakteru. Mohou zde být zahrnuty i organizace bez členství. Avšak organizace s čistě národním charakterem, i kdyby se zahraničními členy, jsou z tohoto okruhu vyloučeny.

3.6.3. Komparace z pohledu struktury organizace

U organizací prvního typu musí být formální struktura a členové mají právo pravidelně volit řídicí orgán a funkcionáře. Organizace musí mít zajištěnou kontinuitu činnosti a stálé sídlo. Organizace druhého typu nemají předepsanou

---

209 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, s. 8 - 12 a s. 231.

žádnou formu, avšak jsou vyloučeny ty organizace, které nemají stálé sídlo a kontinuitu více jak 1 rok.

3.6.4. Komparace z pohledu fungování sekretariátu v organizaci

Pokud by v organizaci prvního typu byly pouze úředníci stejné národnosti (z důvodu usnadnění operativního managementu), neznamená to automatické odstranění této organizace z rejstříku organizací prvního typu, pokud došlo k nastavení rotace těchto úředníků v předem daných intervalech mezi členy z různých států. U organizací druhého typu žádná kritéria stanovena nejsou.

3.6.5. Komparace z pohledu financování organizace

Příspěvky do rozpočtu organizací prvního typu musí být zasílány minimálně ze tří států. Tento příjem nesmí sloužit k redistribuci mezi jejich členy (to se netýká organizací, které jsou založeny za účelem zlepšit finanční situaci svých členů či k navýšení zisků jejich členů (např. obchodní asociace či obchodní unie). Vyloučeny jsou však mezinárodní obchodní společnosti, investiční domy a kartely. U organizací druhého typu není brán žádný ohled na zdroj financování. Národní zdroje mohou být realokovány mezinárodně. Společnosti založené za účelem zisku mohou být v této kategorii zařazeny, pokud z jejich činnosti vyplývá, že se jedná o organizaci neziskovou. Stejně tak v této kategorii mohou být nadnárodní vládní podniky.

3.6.6. Komparace vztahů organizace s jinými organizacemi

Organizace prvního typu, která je formálně spojena s jinou organizací, může existovat za předpokladu, že je organizace vedena samostatně a nezávisle a že dochází k samotné a nezávislé volbě vlastních činovníků. Vnitřní a podpůrné komise jsou vyloučeny. Ve větší míře, než u organizací druhého typu je tolerováno bližší propojení s jinou organizací (dokonce mohou být takovou organizací vytvořeny) a to do té míry, dokud se z činnosti může zdát, že jsou nezávislé, případně, kde je míra autonomie nejasná.

3.6.7. Komparace organizací ve vztahu k jejich aktivitám

U organizací prvního typu musí být jasné znaky současných aktivit organizace. V případě, že organizace nevyvíjí 4 roky žádnou činnost nebo v případě, kdy se zdá být organizace čtyři roky nečinná, bude její status upraven na rozpuštěnou či neaktivní (a bude přesunuta do typu H). Mezi organizace druhého typu se řadí i organizace teprve

formující. Všechny organizace, které byly v některém ze svých stádií typem A – D, ale přestaly vykonávat činnost, jsou zahrnuty mezi organizacemi druhého typu.²¹⁰

3.7. Členění organizací UIA pomocí malých písmen

V předchozí podkapitole bylo uvedeno, jakým způsobem člení UIA organizace dle typu. Není to však jediné dělení a pro úplnost je vhodné doplnit i další 2 způsoby členění, které UIA používá, a to členění uvozené malými písmeny a členění dle činnosti.

3.7.1. Členění uvozené malými písmeny

V tomto členění vychází UIA z použití písmen v anglických názvech:

b – „Bilateral Intergovernmental Organization“ – dvoustranné mezivládní organizace, které obvykle odpovídají organizaci typu G;

c - „Conference Series“ – sériové konference, které obvykle odpovídají typu S;

d - „Dissolved, Dormant“ – zrušené, či neaktivní společnosti, které obvykle odpovídají typu H nebo U;

e - „Commercial Enterprise“ – obchodní společnosti;

f - „Foundations, Fund“ – nadace a fondy, které obvykle odpovídají typu F;

g – „Intrergovernmental“ – organizace mezivládní;

j – „Research Institute“ – výzkumné instituce;

n – „National“ – národní, které obvykle odpovídají typu N;

p – „Proposed Body“ – navržený subjekt, který obvykle odpovídá typu J;

v – „Individual Membership Only“ – určené pouze pro individuální členství;

x – „No Recent Information Received“ – bez aktuálních informací;

y – „International Organization Membership“ – členství v mezinárodní organizaci;

---

210 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, s. 13.

3.7.2. Členění dle označení

UIA člení organizace do 42 kategorií, které jsou níže seřazeny podle abecedy v anglické znění:

Akademie, agentury, organizace absolventské a veteránské, banky, charismatická tělesa, kluby, vysoké školy, společného trhu a volných obchodních zón, sériové konference, korporace a společnosti, soudy a tribunály, tělesa Evropské unie, exilové subjekty, tělesa Organizace pro výživu a zemědělství, nadace, fondy, lidskoprávní organizace, humanitární organizace, tělesa Mezinárodní organizace práce, subjekty s individuálním členstvím, lobbystická uskupení, instituce, mezivládní komunity, mezinárodní federace, rady mnohonárodních společností, tělesa NATO, networking, parlamenty, politické strany, profesionální tělesa, programy, projekty, přímo určené, náboženské řády, odborové organizace, systémy, obchodní a pracovní unie, smlouvy, tělesa Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu, tělesa OSN a tělesa Světové zdravotnické organizace.²¹¹

3.8. Vliv předsednictví v Radě Evropské unie na počet konferencí v předsednickém státu dle ročenek UIA

Ročenky UIA obsahují mimo registru mezinárodních organizací i další statistická data, mezi které patří i pořádání mezinárodních konferencí. Při zkoumání vyextrahovaných dat z ročenek UIA byl vysledován jednorázový nárůst konání mezinárodních konferencí v případech, kdy členský stát EU předsedal v Radě Evropské unie. Za mezinárodní konferenci je v rámci výzkumu považována konference (kongres či seminář), pořádaná nebo sponzorovaná mezinárodní nevládní nebo mezinárodní vládní organizací, s minimálně 50 účastníky v předsednickém státu.

Stejně jako vládní organizace využívají i nevládní organizace zájmů odborné i laické veřejnosti o předsednický stát v době předsednictví. Státy využívají předsednictví své země v Radě Evropské unie k projednání vlastních prioritních témat, která však nemusí patřit mezi klíčová témata ostatních členských států. Z daných summitů

---

211 Dostupné

z WWW:

https://uia.org/sites/uia.org/files/misc_pdfs/pubs/yb_2016_vol5_lookinside.pdf [online dne 15. 4. 2018].

připravují závěry a je snahou předsednického státu uzavřít co nejvíce projednávaných témat. Z konání velkých summitů těží i nevládní organizace, které využívají zvýšeného zájmu médií a účasti vlivných světových politiků ke zviditelnění své organizace nebo zviditelnění problému, ve kterém je jejich organizace aktivní. Cíle těchto nevládních organizací jsou zpravidla legitimní, mohou být však i propagandistické. Z důvodu zvýšeného zájmu médií a koncentrace významných osob jsou tyto summity potencionálním terčem a možným cílem teroristických organizací. Proto každý významný summit a setkání doprovází velké bezpečnostní manévry.

Z dat ročenek UIA vyplývají údaje o konaných konferencích v době předsednictví jednotlivých zemí EU. Česká republika předsedala Radě Evropské unie v první polovině roku 2009. Zatímco v roce 2008 se v České republice konalo kongresů 120, v roce 2010 se jich konalo 100 a o rok později (v roce 2011) pouhých 99. V roce 2009, kdy měla Česká republika předsednictví, byl počet takovýchto kongresů 225. Podobné statistiky zaznamenaly i další státy srovnatelné s Českou republikou jako například Dánsko, které předsedalo Radě Evropské unie v roce 2012. V roce 2011 i v roce 2013 se uskutečnilo v Dánsku shodně 151 kongresů, v roce předsednictví 224. V Portugalsku se v roce 2006 konalo 167 kongresů a v roce 2008 se konalo 195 kongresů, zatímco v roce 2007 během předsednictví se jich konalo 272. Podobné výsledky zaznamenaly i státy jako Francie a Německo. Francie během předsednictví Nicolase Sarkozyho hostila 890 kongresů, zatímco rok před tím 701 a rok poté 691. V Německu se za předsednictví Angely Merkelové konalo 716 kongresů, zatímco rok předtím 610 a rok poté 560. Jednou z výjimek této statistiky je Řecko, kde se v době předsednictví v roce 2003 konalo 227 kongresů, zatímco rok před tím 200 a rok poté 210. Ta samá situace se v Řecku opakovala během předsednictví v roce 2014, kdy se v Řecku konalo 99 kongresů, zatímco v roce předcházejícím 109 a v roce následujícím 79. Statistiky z posledních let jsou v ročenkách UIA neúplné a odkazují na to i samotné publikace v komentářích ke statistikám, kdy dle údajů UIA je statisticky následující rok doplněno okolo 11 procent kongresů a v horizontu pěti let až 35 procent, a to z důvodu postupného doplňování a dotřídování těchto mezinárodních kongresů do jednotlivých ročenek UIA.

4. Vývoj mezinárodních organizací

4.1. Historický exkurz

Historie nevládních organizací sahá již do starověkého Řecka a Říma, kdy byly často nazývány jako collegium, secta, factio, thiasos, eranos nebo koinon, v překladu nejčastěji klub, cech, spolek nebo sdružení. Později se vžil název asociace, k němuž se používalo slovo dobrovolná, aby se odlišilo od asociace jako stát, město nebo rodina, kde členství bylo automatické – vzniklo narozením, nikoli volbou. Též je to odlišovalo od spolků náboženských.²¹²

4.1.1. INGO ve starověku

Za vůbec nejstarší dochovanou INGO, tedy INGO archaického typu (která dle dnešních pravidel UIA byla čistě náboženským řádem, nikoli mezinárodní nevládní organizací), lze považovat Svrchovaný Konstantinův řád, dnes známý jako Posvátný Konstantinův řád svatého Jiřího. Ten byl založen u příležitosti Konstantinovy vítězné bitvy u Milvijského mostu²¹³ 28. října roku 312, kdy v předvečer bitvy měl Konstantin vidění Kristova monogramu s nápisem „tútó níká“, což v překladu znamenalo „v tomto znamení“. Konstantinova vítězná bitva u Milvijského mostu vedla dále k vydání Ediktu milánského.²¹⁴

4.1.2. INGO ve středověku a raném novověku

Ve středověku a raném novověku můžeme uvést další organizace, které jsou považovány za mezinárodní organizace nevládního typu. V 11. století vzniklo v letech 1048, 1084 a 1090 po jedné organizaci a v letech 1098 a 1099 po dvou organizacích, což byl počátek vzestupné tendence počtu těchto organizací, která měla svůj první vrchol ve třináctém století.²¹⁵ Jako poslední organizace vzniklá ve století

---

212 KLOPPENBORG J.S., WILSON S. G., Voluntary Associations in the Graeco – Roman World; s. 1 (1. kapitola).

213 Dostupné z WWW: <http://www.constantinianorder.org/history/index.html> [online dne 23. 8. 2016].

214 Dostupné z WWW: http://www.christnet.cz/clanky/4930/konstantinovskyy_obrat_a_ekumenicke_koncily_4_stoleti.url [online dne 24. 8. 2016].

215 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, s. 221 – 223.

jedenáctém je považována náboženská organizace řádu římskokatolického - Řád svatého Jana (1099).²¹⁶ Ve 12. století vzniklo 10 náboženských organizací a první mezinárodně orientovaná národní organizace (v roce 1193 - typu G). Ve třináctém století vzniklo 24 organizací náboženského typu a v roce 1217 vznikla první organizace typu F – tedy organizace speciální formy. Za zmínku stojí vytvoření obchodní hanzy, jejíž kořeny sahají až k roku 1161. Hanza byla původně společenstvím kupců, později se vyvinula v městské svazy, což ve svém důsledku znamenalo přeměnu z nevládní organizace na organizaci vládní. Další organizace speciální formy vznikaly až v letech 1475 a 1617. Ačkoli ve 14., 15., 16. a 17. století dominoval vznik organizací náboženských,²¹⁷ od Islámského řádu Naqshabandiyah (1350) až po řády protestantské – například Náboženskou společnost přátel (1647),²¹⁸ 16. století dalo vzniknout dalším typům organizací. V letech 1542 a 1588 vznikaly organizace typu E, tedy organizace, které vycházely z určitého místa, od určité osoby, případně od jiné organizace a nebyly náboženského charakteru. V roce 1563 vznikla první organizace typu B – tedy první organizace s univerzálním členstvím.²¹⁹ Zřizovány byly i charity – Dámská charita (1617, avšak mezinárodní se stala až v roce 1634), misionářská společnost – Společnost pro šíření křesťanského vědění (1698), bratrský klub – Grand Lodge of England (1717), herecká kočovní společnost – I Gelosi (1569) či vědecká společnost - Akademie tajemství přírody (1560).

Zdaleka nejvíce starověkých INGO, které přežily do současnosti, tvoří transnárodní náboženské řády (RINGOs). Je odhadováno, že do konce 16. století bylo založeno nejméně 90 Římsko – katolických náboženských INGO, mezi které patřily řády Benediktýnů, Cisterciánů a řády spojené s křížovými výpravami jako řád Templářských rytířů. K těmto organizacím se přidaly v 15. století protestantské RINGOs, kde je jako nejstarší uváděna Jednota bratrská nebo Moravští bratři.²²⁰

---

216 DAVIES T. NGOs A New History of Transnational Civil Society, s. 20 – 21.

217 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, Brill, 2016, s. 222 – 224.

218 DAVIES T., NGOs A New History of Transnational Civil Society, s. 20 – 21.

219 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, Brill, 2016, s. 10 a s. 222 – 225.

220 DAVIES T., NGOs A New History of Transnational Civil Society, s. 20 – 21.

Stanovy Jednoty bratrské z roku 1464, se prohlašují za nejstarší protestantskou církev. Již v těchto stanovách prosazovali křesťanský život skrz víru, lásku a naději.²²¹

4.1.3. Vrcholný novověk

V průběhu 18. století byla povaha mezinárodních nevládních organizací na hony vzdálena tomu, jak vnímáme INGO dnes.

Nový typ INGOs přichází v 70. letech 18. století s nástupem průmyslové revoluce a revolucí politických. Po skončení revolucí většinou následovaly diskuze s významným dopadem na rozvoj transnacionální občanské společnosti. Tato fáze byla doprovázena myšlenkami osvícenství, ke schopnostem lidské osoby být pánem svého osudu. Mezi tyto organizace můžeme zařadit Společnost na podporu osvobození černochů nezákonně držených v zajetí (1775), Všeobecnou společnost dobré vůle (1775) či Západoindickou komisi (nikoli společnost) z roku 1775. Vznikaly i společnosti encyklopedické - Společnost unie národů; mírové - Mezinárodní asociace (1834); pro standardizaci - Mezinárodní asociace pro sjednocení decimálního systému míry, váhy a mincí (1855), která vedla o 20 let později k podpisu metrické konvence; pro ženskou emancipaci - Společnost podporující vzdělávání žen na východě (1834); kartelových dohod - Collins - Cunard (1850) či republikánské - Univerzální konfederace přátel pravdy (1817),²²² jejíž kořeny a původ sahají do doby francouzské revoluce.²²³

Vznik relativně moderních nevládních organizací byl v počátku spojen zejména s abolicionistickými cíli těchto organizací. Jak američtí kvakeři, tak stejně tak britské protitrocké hnutí zpočátku sledovalo pouze lokální cíle, tedy zákaz otroctví ve Velké Británii, respektive snahu kvakerských komunit o zrušení otroctví v Americe. Již v roce 1767 francouzsko-americký kvaker Anthony Benezet uváděl, že „*nejdou*

---

221 Dostupné z WWW: <http://moravianarchives.org/images/pdfs/Unity%20Statutes%20of%201464.pdf>, [online dne 24. 8. 2016].

222 DAVIES T., NGOs A New History of Transnational Civil Society, s. 23-24.

223 SCHWAB G. M.; JEANNENEY J. R., The French Revolution of 1789 and Its Impact, s. 1.

*bez viny ti, kteří němí přihlížejí zjevnému bezpráví“.*²²⁴ Kvakerské organizace obdržely za svou činnost v roce 1947 Nobelovu cenu míru²²⁵ a významní quakeři stáli i u založení organizací jako Greenpeace²²⁶ nebo Amnesty International.²²⁷ V roce 1839 vznikla ve Velké Británii protiotrocká společnost založená Thomasem Clarksonem a Thomasem Fowell Buxtonem, která se v roce 1840 přeměnila na Světovou konvenci proti otrokářství. Již nedlouho od svého vzniku si vydobyla silnou reputaci v obhajobě protiotrocké agendy, díky protiotrockým kampaním a práci s místními organizacemi. Činnost Světové konvence proti otrokářství vedla ke skončení otroctví například v britských koloniích či v belgickém Kongu. V roce 1890 přispěla svou činností k vytvoření Bruselské dohody (první komplexní smlouva proti otroctví), která dovozovala inspekci lodí a zadržení osob, které převážely otroky. Zasadila se též o prosazení úmluv proti otroctví. První z nich (Úmluva o otroctví) vznikla pod záštitou Společnosti národů v roce 1926. Byla doplněna a rozšířena Dodatkovou úmluvou o zrušení otroctví, obchodu s otroky, a institucích a praktikách podobných otroctví z roku 1956.²²⁸ Tato Dodatková úmluva rozšířila ve svém článku 7 definici otroctví, zakazujíc jakoukoli dispozici s člověkem v úmyslu uvrhnout jej do otroctví, a každé jednání ve věci obchodu či přepravy otroků.²²⁹ Tato organizace je aktivní i v dnešní době, jelikož otroctví se stále objevuje v zaostalejších částech světa, například v Mauritanii, kde bylo otroctví zakázáno již v roce 1881. V posledních letech se znovu rozmohlo otroctví i v Libyi, zejména po smrti vůdce Muammara Kaddáfího, a to i přesto, že je otroctví v Libyi zakázáno již od roku

---

224 HEINS V., *Nongovernmental Organizations in International Society Struggles over Recognition* s. 65 - 67.

225 Dostupné z WWW: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1947/ [online dne 28. 12. 2017].

226 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/about/history/founders/> [online dne 28. 12. 2017].

227 Dostupné z WWW: <http://www.quakersintheworld.org/quakers-in-action/85/Amnesty-International> [online dne 28. 12. 2017].

228 Dostupné z WWW: <https://www.antislavery.org/what-we-do/how-we-work/> [online dne 7. 3. 2017].

229 Dostupné z WWW: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/SupplementaryConventionAbolitionOfSlavery.aspx> [online dne 7. 3. 2017].

1853.²³⁰ V roce 1998, za přispění Světové konvence proti otrokářství, přijala Mezinárodní organizace práce (ILO) Úmluvu proti nejhorším formám dětské práce. V roce 2011 sehrála ILO velkou roli ve vytvoření a přijetí Úmluvy o důstojné práci pro pracovníky v cizích domácnostech. Konvence se v posledních desetiletích nezabývala pouze spoluprací s Mezinárodní organizací práce, ale též s jednotlivci, kde například podporovala bývalou zotročenou osobu Hidajatou Mani před soudním dvorem ECOWASu ve věci selhání Nigérie při její ochraně před otroctvím. Toto rozhodnutí z roku 2008 nastavilo právní precedent nejen pro Nigérii, ale pro všechny státy ECOWASu ve věci ochrany lidí před otroctvím. Spolupracuje však i se státními subjekty, kde v roce 2007 vedla úspěšnou kampaň pro kriminalizaci otroctví v Mauritánii.²³¹ Světová konvence na svých stránkách uvádí, že je celosvětově nejstarší mezinárodní organizací v oblasti lidských práv.²³² UIA označuje za rok vzniku Světové konvence rok 1839, a označuje ji jako první organizaci na světě typu C. Řadí se tedy mezi organizace, kterých se účastní zástupci z minimálně 10 států a zároveň jsou z minimálně 2 kontinentů. První mezinárodní nevládní organizací je uváděna statistikami UIA organizace typu B se vznikem v roce 1563.²³³

Mezidobí 60. let 18. století a 50. let 19. století bylo zlomovým bodem v rozvoji mezinárodních nevládních organizací. V předchozím období byly INGOs převážně charakteru náboženského, případně se jednalo o bratrské a vědecké společnosti. Avšak v tomto mezidobí, spadajícím do doby první průmyslové revoluce, mají INGOs mnohem větší škálu svých zájmů s nižším zaměřením na náboženství. INGOs v období let 1767 až 1855 prokazovaly značný pokrok v přerodu z archaických forem INGOs v organizace s lépe propracovanou strukturou, které se již běžně vyskytují na konci 19. století. Některé z těchto organizací (jako například „Mezinárodní asociace“ z roku 1834) byly mezinárodní pouze ve smyslu oblasti svých zájmů. Jiné byly mezinárodní převážně ve smyslu, že se skládaly ze skupin

---

230 Dostupné z WWW: <https://face2faceafrica.com/article/slavery-africa-today> [online dne 28. 12. 2017].

231 Dostupné z WWW: <https://www.antislavery.org/about-us/history/> [online dne 7. 3. 2017].

232 Dostupné z WWW: <https://www.antislavery.org/about-us/who-we-are/> [online dne 7. 3. 2017].

233 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, s. 10 a s. 223 – 226.

osob vícero národností na území města nebo několika měst (jako Liga spravedlnosti). Některé byly tvořeny osobami z jednoho státu či národa, ale sídlily uprostřed rozsáhlých mezikontinentálních sítí jako například Mezinárodní společnost ztroskotaných lodí. Jiné organizace, například Společnost pro zlepšení vězeňské disciplíny měly přidružené společnosti v mnoha zemích po vzoru prvních misionářských skupin.²³⁴

V roce 1823 vznikla první organizace typu D, tedy organizace s regionálně definovaným členstvím, složená z nejméně 3 států v daném regionu či subregionu. Počátek 19. století byl důležitým milníkem zejména z důvodu konání Vídeňského kongresu, který je považován dle dnešního měřítka za první mezinárodní organizaci vládního typu, ačkoli „pouze“ typu F, jenž byl již výše definován jako organizace speciální formy, jež je řízena neformálně, nesmluvně či jinou formou. Zároveň zde nejsou ani žádná kritéria co do počtu členů či zemí, ve kterých musí činnost vykonávat.²³⁵ Ačkoli se o Vídeňském kongresu můžeme dočíst z mnoha otevřených zdrojů, že se jednalo o setkání téměř všech zemí Evropy,²³⁶ toto tvrzení není zcela pravdou. Zástupci „velké čtyřky“ (tedy Pruska, Rakouska, Ruska a Velké Británie) a zejména pruský diplomat Wilhelm von Humboldt navrhovali z důvodu redukce počtu účastníků, a tedy i návrhů a debat, vůbec nepustit na kongres neuznávané nebo neuznané státy Sasko, Neapolsko a Hannover, který měl být zastupován Velkou Británií, čímž by byl počet účastníků konference zredukován na 16. Nevpuštění zástupce neapolského království mohlo být též způsobeno neochotou mocností vpustit na kongres pověřeného vyslance Neapolského krále Joachima Murata – Napoleonova švagra. Hlavní roli měli hrát zástupci velké čtyřky, poté Francie a Španělsko, dále Portugalsko a Švédsko. Zbylou osmičku měli tvořit zástupci Nizozemí, Bavorska, Württemberska, Dánska, Švýcarska, Svatého stolce, Sardinského království a Království obojí Sicílie. Velká čtyřka se již před zahájením kongresu dne 18. 9. 1814 domlouvala, jakým způsobem omezit ostatní účastníky

---

234 DAVIES T., *NGOs A New History of Transnational Civil Society*, 2013, s. 36.

235 *Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns*, Union of International Associations, s. 11 a s. 224 – 228.

236 Dostupné

z

WWW:

<http://biblio.hiu.cas.cz/authorities/74777#?id=3hzhvpPDSbSvcPMhjoJ4ww&pageSize=30&sortng=relevance> [online dne 10. 2. 2016].

kongresu a degradovat je na pouhé obecnstvo. Prusové prostřednictvím Humboldta předložili pamětní list obsahující plán řízení kongresu. Prosazovali, aby o novém rozdělení rozhodovaly pouze mocnosti, kterých se dané téma týká, a tudíž by se ani neprobíralo na veřejném zasedání. Například tedy, že o Polsku rozhodne Rusko, Prusko a Rakousko, o hranicích v Itálii a Německu velká čtyřka. Naopak o zrušení obchodování s otroky, o svobodné říční plavbě či o suverenitě Neapolského království měla rozhodnout velká šestka. Zástupce Velké Británie odmítl pamětní list z důvodu, že nerespektuje některé články pařížské mírové smlouvy.²³⁷ Vídeňský kongres byl historickým milníkem i z důvodu, že zde bylo poprvé postulováno právo na sebeurčení národů.²³⁸

4.1.4. Mezinárodní organizace po roce 1850

Již v roce 1850 bylo více jak 35.000 soukromých neziskových organizací s mezinárodním zaměřením. Rozsah názvů těchto uskupení byl velmi široký. Jednalo se o asociace, společnosti, fondy, unie, komise, kluby, ligy, konference, skupiny, federace, shromáždění a mnoho dalších. Od Panamerické asociace oftalmologie, Mezinárodního úřadu pro výstavnictví, Komise pro geologickou mapu světa, Mezinárodní kanceláře katolických dětí až po Mezinárodní radu pro cín. Většina z těchto organizací byla vysoce specializovaná. Sdružovala úzkoprofilovou skupinu osob napříč státy v oblastech technických, průmyslových, vzdělávacích, volnočasových či sportu.²³⁹

První mezinárodní vládní organizace typu C byla založena roku 1875. Organizace typu C jsou organizace s mezikontinentálním členstvím, které zahrnuje alespoň 10 států z minimálně 2 kontinentů.²⁴⁰ Touto organizací byla Metrická konvence, kde zástupci 17 vlád včetně Rakousko – Uherska dne 20. 5. 1875 uzavřeli mezinárodní

---

237 Vídeňský kongres, TARABA L., s. 46 – 50.

238 Dostupné z WWW: <http://biblio.hiu.cas.cz/authorities/74777#?id=3hzhvpPDSbSvePMhjoJ4ww&pageSize=30&sorting=relevance> [online dne 10. 2. 2016].

239 BOLI J., Constructing World Culture – International nongovernmental organizations since 1875, s. 20.

240 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, s. 10.

mezivládní smlouvu, jejímž cílem bylo vytvoření univerzální dekadické soustavy jednotek, a která vedla k vytvoření orgánů jako Mezinárodního úřadu pro váhy a míry (BIPM), Všeobecné konference pro váhy a míry (CPGM) a Mezinárodního výboru pro váhy a míry (CIPM). Mezi zakladatelské členské státy, jež jsou stále členy Metrické konvence, patří Německo, Rakousko, Dánsko, Belgie, Francie, Španělsko, Itálie, Norsko, Rusko, Švédsko, Švýcarsko a Turecko. K této konvenci přistoupilo v roce 1876 Portugalsko, 1877 Argentina, 1878 Spojené státy americké, 1879 Venezuela, 1884 Velká Británie, 1885 Japonsko, 1890 Mexiko a postupně další státy. V současné době je členem konvence 58 států a 41 států je přidružených. Pro zajímavost lze uvést, že například Slovinsko přistoupilo (dle údajů BIPM) až v roce 2016. Ačkoli Česká republika a Slovensko byly součástí Rakousko – Uherska, nejsou považovány z pohledu BIPM za zakládající členy organizace. Přistoupení České republiky a Slovenska je datováno k roku 1922, a to usnesením Národního shromáždění ze dne 17. února 1922 o přistoupení a následnou Ratifikační listinou z 31. května 1922, kde následná přístupní nota byla doručena francouzské vládě dne 21. června 1922 a to i přesto, že přistoupení České republiky schválila s účinností od 1.1.1993 vláda České republiky a odeslala přístupní notu francouzské vládě dne 18. března 1993. Takže buď by mělo být její přistoupení počítáno od roku 1875, nebo 1993.^{241,242,243} Slovensko k tomu ve své důvodové zprávě o účasti delegace Slovenské republiky na 25. generální konferenci pro váhy a míry v roce 2014 uvádí, že ačkoli Slovensko vstoupilo do Metrické konvence v roce 1875, tak se oficiální vstup počítá až v rámci Československé republiky v roce 1922.²⁴⁴

4.1.5. Počty mezinárodních organizací v 19. století

V 19. století vznikly celkem 3 nevládní organizace typu A, a žádná vládní organizace typu A, dále 3 vládní organizace typu B a 29 nevládních organizací tohoto typu. Organizace typu C, kterou je i Metrická konvence, vznikla pouze jako jediná vládní

---

241 Dostupné z WWW: <http://www.csvts.cz/spolky/cms/content/ceska-republika-metricka-konvence> [online dne 12. 2. 2017].

242 Dostupné na WWW: <http://www.bipm.org/fr/about-us/member-states/> [online dne 12. 2. 2017].

243 Dostupné z WWW: <https://www.cmi.cz/metricka%20konvence> [online dne 12. 2. 2017].

244 Dostupné z WWW: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-170725?prefixFile=m> [online dne 12. 2. 2017].

organizace v 19. století, oproti patnácti organizacím nevládním. Dále vznikly 3 vládní organizace typu D a 10 takovýchto organizací nevládních. Pro úplnost všech mezinárodních organizací je nutné doplnit je o typ F (který společně se skupinou typu organizací A, B, C a D tvoří klastr mezinárodních organizací skupiny I). Zde vzniklo 5 organizací vládního typu a 51 organizací typu nevládního.

4.1.6. Počty mezinárodních organizací ve 20. století

V období počátku 20. století až do rozpadu Rakousko – Uherska a vzniku Československa byl počet vznikajících mezinárodních organizací stagnující. Za celé období vznikly pouze 3 nevládní organizace typu A, 38 nevládních organizací typu B, 40 nevládních a 1 vládní organizace typu C, 33 nevládních a 2 vládní organizace typu D a 49 nevládních a 3 vládní organizace typu F. Zatímco v samotném roce 1919 vznikly 2 nevládní organizace typu A, 12 nevládních a 2 vládní organizace typu B, 3 nevládní organizace typu C, 5 nevládních organizací typu D a 7 nevládních organizací typu F.²⁴⁵ Z porovnání dat je zjevné, že přelomové historické milníky vedly ke zvýšené aktivitě a následné zvýšené potřebě mezinárodní spolupráce, kdežto války vedly k nižší mezinárodní aktivitě a sdružování zejména za účely čistě vojenskými.

Například v období druhé světové války (v letech 1939 až 1944) nevznikla žádná vládní, ani nevládní organizace typu A. Zato vznikly 3 nevládní a 1 vládní organizace typu B, taktéž 3 nevládní a 1 vládní organizace typu C, 16 nevládních organizací typu D a 16 nevládních organizací a 4 vládní organizace typu F.

V letech 1945 až 1950 vznikla 1 vládní a 9 nevládních organizací typu A, 69 nevládních organizací a 8 vládních organizací typu B, 83 nevládních organizací a 3 vládní organizace typu C, 119 nevládních organizací a 7 vládních organizací typu D a 63 nevládních organizací a 14 vládních organizací typu F,²⁴⁶ což je 3,85 násobný nárůst u organizací typu F; 7,875 násobný nárůst u organizací typu D; 21,5 násobný nárůst u organizací typu C; a 19,25 násobný nárůst u organizací typu B.

---

245 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, s. 231 – 232.

246 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, s. 233.

Největšímu rozmachu se mezinárodní organizace těšily v devadesátých letech 20. století po skončení studené války a pádu komunistických režimů v Evropě, které bránily širšímu propojení mezi západními státy a státy sovětského bloku. Po skončení studené války tak mohl nastat rozmach mezinárodní spolupráce, a to jak na úrovni vládní, tak nevládní.

Organizací typu B vzniklo ve 20. století 503 a v 90. letech pouze 33, tedy 6,6 procenta všech organizací tohoto typu. Organizací typu C vzniklo ve 20. století 1.176, z toho v 90. letech 177, tedy 15,1 procenta všech organizací. Organizací typu D vzniklo ve 20. století 4.637 a z toho v 90. letech 1.660, což činí 35,8 procenta všech organizací. Organizací typu F vzniklo ve 20. století 3.407 a z toho v 90. letech 1.401, což činí 41,1 procenta všech organizací. Ve 20. století vzniklo 35 organizací typu A, v 90. letech vznikly takovéto organizace pouze 2, tedy 5,7 procenta všech organizací typu A. Celkově tedy v rámci klastru I vzniklo ve 20. století 694 mezinárodních vládních organizací a 9.064 mezinárodních nevládních organizací. V devadesátých letech vzniklo 218 vládních organizací a 3.055 nevládních organizací, což činí 31,4 procent všech vládních organizací a 33,7 procent všech mezinárodních nevládních organizací.²⁴⁷

---

247 Yearbook of International Organizations 2016 – 2017, Volume 5: Statistics, Visualizations and Patterns, Union of International Associations, s. 235.

5. Dělení mezinárodních organizací

5.1. Klasifikace mezinárodních organizací

5.1.1. Klasifikace podle rozsahu členství

5.1.1.1. Regionální členství versus universální členství

Klasifikace organizací podle členství je v rámci mezinárodních organizací dichotomická, dělí se na organizace regionální a univerzální. Organizace regionální jsou organizacemi sdružujícími členy z určitého regionu, který může být dělen na subregiony. Regionální organizace nemohou přijímat členy z jiného regionu, jedná se tedy o podmínku geografickou. Jako příklady takových organizací můžeme uvést Radu Evropy (z mezinárodních organizací vládních) a UEFA (z mezinárodních organizací nevládních).²⁴⁸

5.1.1.2. Limitované členství versus nelimitované členství

V nauce mezinárodních vztahů začíná převládat jiné dělení organizací než na regionální a univerzální, a to dělení na organizace s limitovaným a nelimitovaným členstvím nebo též se členstvím intenzivním a extenzivním. Organizace s limitovaným členstvím limituje účast organizací na základě určitého faktoru, ať již geografického, průmyslového či jiného. Z geografického pohledu můžeme zopakovat Radu Evropy, z pohledu průmyslového se může jednat o Organizaci zemí vyvážejících ropu. Oproti tomu organizace nelimitované nebo extenzivní předpokládají členství aktérů stejného druhu, například UNESCO a FIFA.²⁴⁹

5.1.2. Klasifikace podle účelu organizace

Zakládací dokumenty všech organizací stanovují účel, pro který byla organizace založena. Mnohdy bývá zakotven i cíl a pole její působnosti. *Cíle a pole působnosti lze dle Archera rozšířit o klasifikaci podle druhů vztahů, které organizace vytváří mezi svými členy. A to za účelem kooperativním, protikonfliktním, prevence, a dokonce i k tvorbě konfliktního potenciálu mezi členy a nečleny.*²⁵⁰

---

248 Waisová Š., Úvod do studia mezinárodních vztahů, s. 147- 148.

249 Waisová Š., Úvod do studia mezinárodních vztahů, s. 147- 148.

250 Waisová Š., Úvod do studia mezinárodních vztahů, s. 148 - 149.

5.1.2.1. Organizace s dobročinnými účely

Tento typ organizací funguje většinou na principu top-down (ze shora dolů), kde se příjemci nepodílejí ve větším měřítku na získané podpoře. Týká se to zejména podpory chudých, nemocných nebo postižených vážnou událostí, ať už se jedná o válku, přírodní katastrofu či jinou událost jako pandemii. Tyto organizace zajišťují zejména jídlo, medicínské potřeby, oblečení, dočasné bydlení, přepravu, léčiva, ale též infrastrukturní projekty. Za jednu z nejznámějších organizací lze považovat Lékaře bez hranic.

5.1.2.2. Organizace orientující se na služby

Tento typ organizací podporuje vzdělávání, zdravotní služby či infrastrukturní projekty, ve kterých se předpokládá účast adresátů pomoci, ať již v první fázi výstavby, v zapojení během hlavní fáze výstavby formou pomocných prací, či ve finální fázi převzetí správy. Mezi typy organizací dochází k překryvu a organizace může být založena pro více účelů, případně se může z jednoho účelu vyvinout do účelu dalšího. Typickým příkladem jsou infrastrukturní projekty s následným poskytováním základní péče, která se může stát v čase neudržitelnou, ať již z důvodu finančních, personálních či z důvodu, že daná situace umožňuje předat správu místním obyvatelům.

5.1.2.3. Organizace svépomoci

Jedná se o organizace, které mohou vznikat živelně, bez přesně vymezených struktur, kde členové organizace dle svých schopností a možností přispívají ke stanovenému cíli, a to darováním peněz, půdy, stavby, pracovních pomůcek, stavebního materiálu nebo vykonáváním práce. Cílem bývá rekonstrukce či stavby komunitních projektů, jako jsou dětská hřiště, sociální byty či komunitní centra.

5.1.2.4. Organizace facilitátorské

Jedná se o organizace, které pomáhají osobám zejména v méně rozvinutých oblastech s vysokou negramotností porozumět sociálním, politickým a ekonomickým faktorům a mají pomoci získat povědomí o tom, jak sami mohou zlepšit své okolní prostředí a ovlivňovat vlastní životní úroveň. Úlohou organizací je povzbudit

obyvatele k jejich činnosti, nikoli činnost vykonávat. Jako facilitátoři mohou nastítnit postupy pro destinatáře, avšak hlavní činnost v zásadě nevykonávají.²⁵¹

5.1.2.5. Organizace preventivní

Řada organizací je přítomna v oblastech, které jsou rizikové z hlediska etnických, náboženských a vojenských střetů, terorismu či v oblastech postihnutých přírodními katastrofami či katastrofami způsobenými lidskou činností a chudobou.

Mezinárodní nevládní organizace preventivní zvyšují svůj mezinárodní vliv zejména v oblastech lidských práv, v zastupování zájmů určitých skupin osob či v činnostech humanitárních. Mezi nejvýznamnější organizace jsou řazeny Amnesty international, Mezinárodní výbor Červeného kříže, OXFAM či Karterovo centrum v Atlantě. Tyto nevládní organizace bývají první, jenž získají informace o nárůstu konfliktního potenciálu, respektive jsou první, kdo o takové eskalaci otevřeně hovoří.

Jedná-li se o vnitrostátní nárůst konfliktního potenciálu (například stát versus etnické menšiny, jako je Turecko a Kurdové či stát versus terorismus, jako je Sýrie), veřejné orgány daného státu většinou konflikt marginalizují (či jej dokonce popírají) a druhá strana ho v zásadě zveličuje. Ingerence a vměšování ostatních států, pokud se nejedná o genocidní či obdobné jednání, bývá velmi zdrženlivá a snaží se o co nejdiplomatičtější vyjádření. Nevládní organizace jsou těmi subjekty, které na daném území mohly působit již dlouhou dobu před konfliktem a přes své důvěryhodné zdroje (či napřímo) mohou informovat nejen veřejnost samotnou, ale i mezinárodní společenství o aktuální situaci. Takto zareagovaly i nevládní organizace na počátku Syrského konfliktu, započatého dne 15. března 2011 demonstracemi kdy, Human Rights Watch (o které bude pojednáno níže), Mezinárodní výbor právníků a britská organizace Syrská observatoř pro lidská práva v dubnu roku 2011, započaly vyzývat k propuštění zatčených protestujících a k přijetí sankcí vůči Sýrii.²⁵² Za zmínku stojí pozadí Syrské observatoře pro lidská práva, která doslova patří Ramí Abdar Rahmánovi, členu opozice vůči syrskému režimu Bašára Asada, žijícímu v Coventry, kde tato organizace byla na počátku konfliktu financována a podporována Katarem a

---

251 Dostupné z WWW: <https://www.gdrc.org/ngo/ngo-types.html> [online dne 7. 3. 2017].

252 Dostupné z WWW: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-13180847> [online dne 3. 6. 2018]

od roku 2013 též Evropskou unií.²⁵³ Odpor Kataru k režimu Bašára Asada může plynout z nesouhlasu Sýrie s vybudováním plynovodu z Kataru přes Sýrii, což by narušilo zájmy Ruska.²⁵⁴

Na základě informací od těchto organizací mezinárodního společenství, či některé státy v zásadě vyzvou daný stát k podání vysvětlení, k zastavení dané činnosti či preventivně zasáhnou. V případě porušování práv (nad míru subjektivně snesitelnou pro jednotlivé státy či mezinárodní organizace a mezinárodní společenství) přichází sankce. A to zejména hospodářské, dle uvážení jednotlivých států, případně pozastavení členství, hlasovacích práv či dalších opatření v případě mezinárodních vládních organizací. V případě porušení kogentních norem mezinárodního práva veřejného dojde k reakci mezinárodního společenství a realizaci sankcí od charakteru hospodářského, až po preventivní vojenské zásahy. Reakce států a mezinárodních vládních organizací mohou kvůli přesně stanoveným procedurám trvat déle a stávají se méně efektivní. Proto díky rychlé reakční době je úloha mezinárodních nevládních organizací nezastupitelná. Nevládní organizace mohou podporovat dialog stran konfliktu, stát se technickým mediátorem nebo (díky silnému mezinárodnímu uznání osoby či organizace) též mediátorem zprostředkovatelem. V případě konfliktu může organizace, která je uznávána oběma stranami konfliktu nejen zajišťovat vyjednávání technicky, ale může i navrhnout řešení. V současnosti je za největšího mediátora v rámci vojenských konfliktů považováno OSN.

Mezi další činnosti nevládních organizací patří sběr důkazů o prováděné činnosti, protipropagandistická činnost, dohled nad volbami a činnost vzdělávací. Část státních subjektů vidí v činnosti nevládních organizací problém v dichotomii státní moci a občanské společnosti. Cíle států a nejrozličnějších mezinárodních nevládních organizací nejsou totožné. Proto bude nevládní organizace zaměřená na lidskoprávní otázky vždy tíhnout k lidskoprávním problémům a jejich dopad bude hodnotit silněji, než by daný kontext vyžadoval.²⁵⁵ Například Amnesty International bude ze své

---

253 Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1872890-experti-organizace-sohr-ktera-informuje-o-valce-v-syrii-neni-nezavisla> [online dne 3. 6. 2018]

254 Dostupné z WWW: <https://www.securitymagazin.cz/zpravy/valku-v-syrii-rozpoutaly-katar-saudska-arabie-aturecko-1404050691.html> [online dne 4. 6. 2018]

255 CAREY H. F.; RICHMOND O. P., Mitigating conflict The Role of NGOs, s. 15 – 17.

podstaty kritizovat vězeňské postupy na Guantanámu, mučení a praktiky obdobné bez ohledu na to, zda takovýto výslech povede k odhalení teroristů po celém světě²⁵⁶ či Greenpeace, bojující proti jaderným elektrárnám, ačkoli ty jsou nejčistším neobnovitelným zdrojem energie.^{257,258}

Role nevládních organizací narůstá zejména ve vztahu k druhé a třetí generaci mírových postkonfliktních řešení a k ekonomickému rozvoji. Tento trend parciální „privatizace“ úlohy státních aktérů vychází ze zjištění, že rozvojová asistence nevládních organizací bývá mnohem efektivnější, rychlejší, flexibilnější, inovativnější a méně finančně náročná. Též bylo prokázáno, že NGO jsou mnohem úspěšnější v otázkách rasového smíření než státní agentury.²⁵⁹

5.1.3. Klasifikace podle úrovně činnosti organizace

Podle úrovně činnosti můžeme organizace rozdělit na komunitně založené (nevládní) organizace, měšťanské (nevládní) organizace, národní nevládní organizace a mezinárodní nevládní organizace. Komunitní organizace jsou organizacemi místními, sdružují komunitu vykazující společné znaky (ať již společné místo žití nebo společné zájmy). Jejich nevládní charakter plyne již ze samotného názvu. Výraz měšťanské organizace je v této práci použit namísto výrazu organizace městské nebo organizace celoměstské, které by lépe odpovídaly anglickému překladu „*citywide*“, ale inklinovaly by k veřejnoprávnímu charakteru.

5.1.3.1. Komunitně založené organizace (CBOs)

Komunitně založené organizace vznikají z občanské iniciativy. Může se jednat o sportovní kluby, zájmové kroužky, komunitní zahrady, ale i o organizace v rozvojových zemích, sloužících v rámci rozvojové spolupráce. Mohou být

---

256 Dostupné z WWW: <http://www.romea.cz/cz/publicistika/komentare/nejenom-amnesty-international-opakovane-kritizuje-usa-za-porusovani-lidskych-prav> [online dne 19. 3. 2017].

257 Dostupné z WWW: http://www.energyweb.cz/web/index.php?display_page=2&subitem=2&sl_mode=hrch&slovník_page=greenpeace.html [online dne 19. 3. 2017].

258 Dostupné z WWW: <https://www.greenpeace.org/archive-international/Global/international/planet-2/report/2009/11/nuclear-power-an-obstacle-to.pdf> [online dne 20. 4. 2017].

259 CAREY H. F.; RICHMOND O. P., *Mitigating conflict The Role of NGOs*, s. 16 – 17.

podporovány jinými nevládními organizacemi i nevládními organizacemi mezinárodními či mezinárodními agenturami, které podporují rozvoj služeb nebo podporu obyvatel v zemích třetího světa.

5.1.3.2. Měšťanské organizace

Měšťanské organizace zahrnují takové organizace jako rotary kluby, obchodní komory, etické nebo vzdělávací subjekty či asociace komunitních organizací. Mezi další aktivity spadá podpora chudých, vyloučených či jiný zájem pro blaho celoměstské komunity.²⁶⁰

5.2. Kategorizace mezinárodních nevládních organizací

5.2.1. Kategorizace nevládních organizací podle mezinárodních zkratek

Mezinárodní organizace můžeme řadit podle zkratek. Nevládní organizace lze většinou identifikovat podle písmen NGO na konci, avšak není to pravidlem. Můžeme se setkat i s typem nevládní organizace jako CHARDS, které v názvu NGO neobsahují nebo naopak s GONGO, která sice končí na NGO, ale dle kritérií se mezi NGO neřadí, a to z důvodu jejího vládního charakteru. Můžeme se setkat i s řadou zkratek, jenž používají nebo vytváří jednotliví autoři.

Raymond L. Bryant ve svém článku False Prophets? Mutant NGOs and Philippine Environmentalism uvádí, že Mutantní organizace jsou takové organizace, které jsou založeny pod záminkou morálního a altruistického. Hlavním cílem však zůstává ekonomický prospěch sponzorů.²⁶¹

Stephen Jackson během Rwandské uprchlické krize v roce 1994 definoval další typ nevládních organizací, a to takzvané houbové NGO („mushroom NGOs“). Protože tyto organizace vznikaly živelně, přes noc, a stejně tak rychle (po získání finančních příspěvků) mizely. Pro tento typ organizací se dále vžily názvy jako měnové NGOs,

---

260 Dostupné z WWW: <https://www.gdrc.org/ngo/ngo-types.html> [dne 5. 3. 2017].

261 Dostupné z WWW: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08941920290069236> [dne 14. 12. 2017].

příležitostné a spontánní NGOs, zálibové NGOs či substitutivní nebo fiktivní NGOs.²⁶²

Raffaele Marchetti, ve své knize *Global Strategic Engagement*, rozšířil seznam zkratk, a to například o:

CRINGO – Criminal Non-Governmental Organization (kriminální nevládní organizace);

PINGO – Public Interest Non-Governmental Organization (nevládní organizace veřejného zájmu);

MANGO – o které hovoří nejen jako o Market Advocacy Non-Governmental Organization (nevládní organizace na podporu trhu), ale také jako o Mafia Non-Governmental Organization (mafíánské nevládní organizace);

MINGO – Military Non-Governmental Organization (nevládní organizace vojenské)
a

MONGO – My own Non-Governmental Organization (vlastní nevládní organizace).²⁶³

5.2.1.1. SLONGO a LONGO

V rámci této práce dochází též k identifikaci dvou nových kategorií, a to LONGO a SLONGO. LONGO, tedy lobbistické nevládní organizace, které vznikají při vládních organizacích nebo vládách a v jednáních, zastupují zájmy veřejnosti. Takové organizace vznikají hojně při Evropské unii.

Část takovýchto nevládních organizací je dokonce financována Evropskou komisí, která jejich stanoviska používá jako protiváhu průmyslovým asociacím či dalším členským a potažmo i nečlenským státům (například v triázích Evropské komise,

---

262 MAKHULU A. M.; BUGGENHAGEN B. A.; JACKSON S., *Hard Work, Hard Times: Global volatility and African Subjectivities*, s. 58 - 59.

263 MARCHETTI R., *Global Strategic Engagement, States and Non – State Actors in Global Governance*, s. 87.

zástupců průmyslu a občanské společnosti). Takovéto organizace by mohly být nazývány SLONGO (Self Lobbying Non-governmental Organization).

Rozdíl mezi GONGO (vládní nevládní organizace, o které bude pojednáno níže) a SLONGO je v tom, že zatímco organizace GONGO je vytvořena a financována ve prospěch určitého státu a činnost vykonává zejména na území jiného států nebo států (a v zásadě je i tato činnost řízena přímo státem), v případě SLONGO by se jednalo o financování organizací, které mají shodný nebo obdobný zájem jako stát, a tedy by docházelo k vzájemné podpoře.

5.2.1.2. BINGO

Lze nalézt řadu definicí BINGO organizací od „Business-Friendly International NGO“, „Big International NGO“ až po „Big Industry NGO“. Mezi mezinárodní nevládní organizace typu BINGO se neřadí mnohonárodnostní a nadnárodní korporace, které jsou založeny za účelem zisku. Smyslem nevládních organizací je (veřejně) prospěšný zájem, nikoli podnikatelská činnost. Cílem organizace může být profit jejích členů, v případě asociací obchodních společností (což bývá subjekt s vlastní právní subjektivitou odlišný od jeho členů) může být cílem asociace zviditelnění a podpora jejích členů, nikoli však zisk samotné asociace, která bývá organizací neziskovou nebo organizací, která není založena za účelem zisku.

5.2.2. Neziskové organizace jako obchodní asociace

5.2.2.1. ACEA

Mezi neziskové organizace, jako asociace obchodních společností, můžeme řadit například ACEA, která zastupuje majoritu v automobilovém průmyslu v Evropě. Ačkoli její členové jsou společnostmi založenými za účelem zisku, ACEA sama o sobě zisk nevytváří, a jako nezisková společnost ani zisk vytvářet ze své povahy nemůže. To je rozdíl mezi organizací ACEA (BINGO) a například Volkswagen group (koncern). Obě sdružují automobilové značky (subjekty), avšak v případě ACEA se jedná o rovnocenné subjekty, které jsou dobrovolnými členy ACEA, která je zastupuje v zájmu všech svých členů bez generování zisku pro subjekt ACEA jako takový. V případě Volkswagen Group jako koncernu si značky zachovávají nebo mohou zachovávat právní subjektivitu, ale jedná se o vztah subordinační, kde jeden subjekt má postavení osoby řídící. Koncern funguje za stanoveným účelem.

Nejčastěji za účelem zisku, kde jednotlivé subjekty pracují pro ziskovost organizace jako celku, i když nemusí být ve prospěch některých členů.²⁶⁴

5.2.2.2. World Steel Association – Světová ocelářská asociace

World Steel Association je neziskovou organizací se sídlem v Bruselu, která byla založena jako Mezinárodní institut železa a oceli dne 19. října 1967.

Organizace zastupuje 160 výrobců oceli (mezi nimi je 9 z 10 největších výrobců), národní a regionální asociace ocelářského průmyslu a ocelářské výzkumné instituce. Členové asociace reprezentují 85 procent výroby oceli na světě. Mezi její hlavní úkoly se řadí reprezentace ocelářského průmyslu, vystupování jako globálního lídra v hlavních strategických otázkách ocelářského průmyslu, zvláště pak po stránce ekonomické, sociální a environmentální udržitelnosti, poskytování asistence svým členům v klíčových otázkách ocelářského trhu a projektového řízení v rozličných oblastech průmyslu. Dále se zabývá podporou a propagací ocelářského průmyslu před zákazníky a dalšími odvětvími průmyslu, médií, finančními trhy a veřejností.²⁶⁵ Jednou z dalších důležitých činností, kterou asociace poskytuje, je silná protikartelová činnost. Asociace vydává příručku, jak se mají členové asociace a asociace sama chovat, aby nepřivodila ani možné vyšetřování kartelových dohod. Orgány na všech úrovních potírající kartelové dohody uznávají, že silná protikartelová politika organizací současně s kvalitní antikartelovou příručkou (pokud ji organizace dodržují nebo postupují v jejím souladu), jsou jedním z důležitých faktorů v jejich rozhodování, zda vůbec zahájit vyšetřování při případné možné indikaci kartelové dohody. Organizace má pro své potřeby a pro potřeby svých členů právní poradenství v oblasti kartelů a kartelových dohod. Právní poradce se účastní všech jednání, kde by mohla vyvstat otázka kartelů či kartelových dohod. Žádná setkání se nemohou v rámci asociace konat, pokud nebude přítomen právní poradce nebo vyškolený zaměstnanec v této oblasti. Ve výše uvedené úloze působí asociace jako dohledový orgán sice bez exekutivních pravomocí, avšak členové asociace jsou povinni dodržovat předpisy asociace a podřizovat se jejím

---

264 Dostupné z WWW: <http://www.profispolecnosti.cz/pojem/146-koncern> [online dne 7. 3. 2017]

265 Dostupné z WWW: <https://www.worldsteel.org/about-us/who-we-are.html> [online dne 3. 3. 2017].

rozhodnutím. Tím, že organizace vykonává tuto činnost, preventivně brání vzniku možného jednání, které by mohlo být považováno za kartelovou dohodu.

5.2.3. Příklady zkratk dalších organizací

5.2.3.1. BONGO

BONGO je výrazem pro obchodně orientované nevládní organizace („Business Organized NGO“), které jsou svou definicí blízké organizacím BINGO.

5.2.3.2. CSO

CSO je výrazem pro organizace občanské společnosti („Civil Society Organization“). Občanská společnost je definována jako sociální vztahy, které zahrnují dobrovolnické organizace a participace jednotlivců, jednajících v jejich soukromých zájmech. Neboli, že občanská společnost je na rovni prostředí soukromých smluvních vztahů.²⁶⁶

5.2.3.3. DONGO

DONGO je výraz pro dárcovské nevládní organizace („Donor Organized NGO“).

5.2.3.4. ENGO

ENGO je výraz pro nevládní organizace pro životní prostředí („Environmental NGO“) jako Global 2000.

5.2.3.5. FNO

FNO je výraz pro organizace založené na víře („Faith-based non-profit organizations“). Řada autorů používá výrazu RINGO („Religious International Organizations), který však dle některých autorů neodpovídá svému významu, jelikož výraz Religious je ze své podstaty užší a neměl by mezi sebe řadit náboženství, jako jsou hinduismus a buddhismus, které jsou jiného pojetí než např. náboženství křesťanské.²⁶⁷

5.2.3.6. GSO

GSOs jsou organizace, podporují široké vrstvy obyvatel (Grassroots Support Organizations), které mohou být klasifikovány za použití různých kategorií dle:

---

266 HANN C. M.; DUNN E.; Civil Society: Challenging Western Models, s. 25.

267 HAYNES J., Faith-Based Organizations at the United Nations, s. 7 – 10.

*rozsahu a úrovně operací: národní, multiregionální, regionální, místní; klientely: vesnická, městská, migranti, ženy, etnické skupiny, bezzemci; primárního zaměření: bydlení, zdravotní péče, občanská práva, životní prostředí; primární funkce: ekonomické aktivity, networking, trénink vůdčích schopností a mise: náboženské a obchodní.*²⁶⁸

5.2.3.7. GONGO

GONGO je výrazem pro státem založené NGOs (Government (sponsored) – Nongovernmental Organizations). Mezi GONGO se řadí Nashi, Ruská skupina mládeže (Russian youth group), Súdánská organizace lidských práv (Sudanese Human Rights Organization), Kyrgyzstánská asociace neobchodních a nevládních organizací (Kyrgyzstan's Association of Non-commercial and Nongovernmental Organizations) či již výše uvedený NED. Organizace GONGO se často stávají v rukou místních vlád nástrojem k násilí, případně nástrojem k zabránění demokratizace. V zahraničí se nejčastěji GONGO využívají k lobbingu, ať už na nejvyšší úrovni, například v OSN, které se snaží takovéto organizace odfiltrovat, nebo na úrovni jiných států, kde vystupují jako zástupci občanské společnosti, avšak ve skutečnosti slouží jako agenti cizích vlád. Výslednou snahou organizace bývá usazení v cílovém státě, kde dochází k ovlivňování společnosti a veřejného mínění v zájmu jiného státu. Tímto příkladem je například severokorejský Chongryon.²⁶⁹

Chongryon je rozsáhlá skupina pro severokorejské „občanské společnosti“ působící v Japonsku, kde je považována za de facto reprezentaci severokorejského režimu. Členové ústředního orgánu Chongryonu jsou též ze své pozice členy nejvyššího národního shromáždění Severní Koreje (severokorejského parlamentu).²⁷⁰ Japonské úřady již několikrát obvinily členy této organizace z pašování zbraňových

---

268 Journal of Community Practice: Organising, Planning, Development, Change; Volume 16 Issue 3, s. 344.

269 MANSBACH W. R. a RHODES E., *Global politics in a changing world*: Článek: What is GONGO by Moisés Naim, s. 222 – 223.

270 Dostupné z WWW: https://www.revolvy.com/main/index.php?s=Chongryon&item_type=topic&sr=50 [online dne 16. 7. 2018].

technologií, obchodování s farmaceutiky či přípravy propagandistických akcí ve prospěch Pchjongjangu.²⁷¹ Chongryon byl založen v roce 1955.²⁷² V době založení Chongryon dodržoval principy nevměšování se do japonské politiky I přesto nebyla japonská vláda zcela potěšena, že tak mnoho zainištěných korejců bylo v roce 1955 v Japonsku, a to speciálně z toho důvodu, že velmi mnoho z nich podporovalo komunistickou DPRK.²⁷³

5.2.3.8. CHARDS

CHARDS – jsou organizace společenství pro zdraví a rozvoj venkova („Community Health and Rural Development Society“).²⁷⁴

5.2.3.9. IGO

IGO je zkratkou pro mezinárodní organizace vládní, které jsou opačným pólem k mezinárodním organizacím nevládním (INGO).

5.2.3.10. INGYO

INGYOs jsou organizace zabývající se zastupováním zájmů mladých („Advocating Youth Interests“), jednou z priorit těchto organizací je oblast rozvoje práce mladých na všech úrovních.²⁷⁵

5.2.3.11. NGDO

NGDO je výrazem pro rozvojové NGO, pohybující se v oblasti mezinárodní rozvojové spolupráce. Mezi hlavní oblasti zájmu patří boj s chudobou, sociální spravedlnost a lidská práva. Mezi jednu z hlavních činností těchto organizací můžeme řadit fundraising, avšak každá organizace může provádět jinou činnost, a to od vzdělávání, naboru dobrovolníků, až po rozvojovou spolupráci. Její činnost můžeme základně rozdělit na krátkodobé a dlouhodobé dobrovolnické činnosti; rozvojové spolupráce v oblasti zdraví, vzdělávání a vodního managementu; rozvoje

---

271 Dostupné z WWW: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/04/20/AR2007042001594.html> [online 5. 5. 2015].

272 Dostupné z WWW: <https://www.japantimes.co.jp/news/2001/06/23/national/chongryon-head-wants-to-reach-youth-offers-olive-branch-to-mindan/#.W0y4ddIzZPY> [online 16. 7. 2018].

273 DIFILIPPO A., US-Japan-North Korea Security Relations: Irrepressible Interests, s. 152.

274 Dostupné z WWW: <http://www.ngo.in/types-of-ngos.html> [online 7. 9. 2014].

275 GIANLUCA S., Beyond Networks – Interlocutory Coalitions, the European and Global Legal Orders, s. 33.

kapacit v oblastech vědomostních, managementu, rozvoj organizací skrz akvizice, pobídky, technologie a trénink; fair trade; rozvoje vzdělávání a humanitární pomoci.²⁷⁶ Mezi NGDO patří Organizace pro prevenci slepoty (Organisation pour la Prévention de la Cécité), US Fond pro UNICEF či SOS Albánie.

5.2.3.12. NNGO

NNGOs jsou nevládní organizace severu („Northern NGO“) založené zejména v průmyslových anglofonních zemích. Slabina těchto organizací tkví v jejich vědomé i podvědomé snaze vycházet vstříc svým dárcům. Pokud jsou v dárcovství odkázány na menší skupinu velkých dárců, mohou být těmito dárci vedeny k podpoře politiky dárců, a tím odrazovat jednotlivce k zapojení se do činností těchto organizací, což může vést k redukci jejich podpory jak z veřejného, tak soukromého sektoru.²⁷⁷

5.2.3.13. QUANGO.

QUANGOs jsou kvazi autonomní nevládní organizace. Tyto organizace nabývají na síle díky stále globalizovanějšímu světu, kde státy reagují na složité globální prostředí a posunují se v institucionálních procesech ze sociálního státu na stát konkurence. Zatímco sociální stát vykonával část své činnosti mimo trh, stát konkurence prosazuje široké tržní hospodářství. Kvaziautonomní organizace mají pravomoc od státu vykonávat část veřejné správy představiteli, kteří zastupují zájmy soukromého sektoru.²⁷⁸ Mezi takové organizace se řadí například Mezinárodní organizace pro standardizaci (ISO). V literatuře někteří autoři řadí mezi QUANGO i Mezinárodní výbor Červeného kříže.²⁷⁹

Mezinárodní organizace pro standardizaci je nezávislou mezinárodní nevládní organizací se sídlem ve švýcarské Ženevě, skládající se ze 163 národních těles pro standardizaci. Nejvyšším orgánem je Valné shromáždění, které rozhoduje o strategických cílech organizace.²⁸⁰ Hlavním cílem ISO je rozvoj mezinárodních

---

276 Dostupné z WWW: http://www.trialog.or.at/images/doku/final_version_ngdo_research.pdf, s. 6 [online dne 7. 9. 2014].

277 WELCH jr. C. E., NGOs and Human Rights Promise and Performance, s. 213.

278 JENÍČEK V., Globalizace světového hospodářství, s. 79 – 80.

279 HEINS V., Nongovernmental Organizations in International Society, Struggles over Recognition, s. 25 – 26.

280 Dostupné z WWW: <https://www.iso.org/structure.html> [online dne 2. 3. 2017].

standardů. Mezi nejznámější standardy jsou řazeny ISO 9001 - management kvality, ISO/IEC 27001 – management informační bezpečnosti, ISO 14011 - management životního prostředí, ISO 22000 – management bezpečnosti potravin, ISO 50001 - energetický management či ISO 13485 - lékařské vybavení.²⁸¹ Do současnosti vydalo ISO 21.515 mezinárodních standardů, které definují základní požadavky na služby a produkty.²⁸² Některé ISO standardy mají sektorovou specializaci s odlišným ISO číslem. Například ISO 9001 (ISO 9001:2015) má sektorové specifické aplikace, mezi které jsou řazeny ISO/TS 29001 – Petrolejiářský, petrochemický a plynový průmysl a například ISO/IEC 90003 softwarové inženýrství.²⁸³

Jako jedno z nejdůležitějších globálních ISO je považováno ISO 50001 – energetický management. Světová spotřeba energie se za posledních 40 let zdvojnásobila a předpokládá se její další růst o 30 procent do roku 2030. Energetika je nákladným odvětvím nejen pro společnosti na straně výdajové, ale do budoucna bude i velkým nákladem pro světovou ekonomiku. Pokud by nedošlo k jejímu efektivnímu snižování, náklady na redukci skleníkových plynů v atmosféře by byly do roku 2030 ve výši 2,5 bilionu amerických dolarů (USD dle ISO 4217). Toto je důležitým tématem neziskových organizací jako Greenpeace. ISO 50001 je strategickým nástrojem k efektivnímu využívání energie, jež umožní organizacím neustále zlepšovat energetický management, stanovit jeho cíle a záměry a objektivně měřit jeho výsledky. Vedle ISO 50001 byly uvedeny další standardy v oblasti energetiky, a to ISO 50002 – energetický audit, ISO 50003, 50004, 50006, 50015 jako systémy energetického managementu, ISO 50047 energetické úspory či ISO 17742 energetická účinnost a úspory pro státy, regiony a města.²⁸⁴

---

281 Dostupné z WWW: <https://www.iso.org/popular-standards.html> [online dne 3. 3. 2017].

282 Dostupné z WWW: <https://www.iso.org/standards-in-action.html> [online dne 3. 3. 2017].

283 Dostupné z WWW: <https://www.iso.org/iso-9001-quality-management.html> [online dne 3. 3. 2017].

284 Dostupné z WWW:

https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso_50001_energy_management_systems.pdf [online dne 3. 3. 2017].

5.2.3.14. RINGO

RINGOs – je výrazem pro náboženské mezinárodní nevládní organizace (Religious International Non governmental Organizations) založené za účelem náboženského vyznání.

5.2.3.15. SNGO

SNGOs – jsou nevládní organizace jihu („Southern NGO“), které jsou protipólem nevládních organizací severu. Nacházejí se zejména v rozvojových státech. Mezi jejich silnou stránku patří blízkost k lidem a jejich potřebám, avšak na mezinárodním poli postrádají většího vlivu a nedostatku finančních zdrojů. Proto je důležitý dialog organizací jihu s organizacemi severu, které mají vysoké finanční zdroje a silnou lobby.²⁸⁵

5.2.3.16. TANGO

TANGO poskytuje technickou asistenci NGOs („Technical Assistance Non-governmental Organizations“) a dalším subjektům. Mezi TANGO můžeme zařadit například FHI360 a TANGO International.²⁸⁶

---

285 Dostupné z WWW: <https://www.globalpolicy.org/component/content/article/176/31858.html> [online dne 29. 12. 2017].

286 Dostupné z WWW: <http://www.ngo.in/types-of-ngos.html> [online dne 7. 1. 2017].

6. Vztah INGO k OSN a dalším IGO

Jan Klabbbers v závěru své knihy Úvod do mezinárodního institucionálního (ústavního) práva rozvíjí polemiku nad vývojem mezinárodního práva a mezinárodního společenství, kde ačkoli sám internacionalista, vyjadřuje své znepokojení nad fungováním mezinárodních organizací a jejich neustálému rozšiřování (včetně organizací občanské společnosti) a jejich neodpovědnosti a nepředvídatelnosti. Klabbbers upozorňuje na všeobecně přijímané dogma, prvně vyjádřené Davidem Kennedym, že všechno je dobré, dokud to je mezinárodní. Mezinárodní organizace vládní (až na některé výjimky) a tím spíše mezinárodní organizace nevládní neprošly tíhou demokratických voleb. I přesto jsou mezinárodní nevládní organizace vnímány jako svěží vítr do nemoderních, rigidních systémů států, které svou činností obohacují a podporují. Avšak je to právě ten formalistický přístup, který je nejlépe schopen zajistit, že politika bude fungovat skrze zákonné instrumenty a nikoli nahodile. Živelnost a pružnost nevládních organizací může být splněným snem všech demokracií, avšak může se obrátit i v největší noční můru. U řady organizací vyvěrá potřeba větší či menší reformy, avšak řada organizací je zcela nereformovatelná. Dle Thomase M. Francka, však nereformovatelnost nemusí být fatálním problémem, pokud si uvědomíme, že změna formy může být nahrazena změnou ve smýšlení. Postačí, pokud stávající formu přijmeme jako fakt a její výhody i nedostatky využijeme k potřebnému účelu.²⁸⁷

6.1. OSN

Za nejvýznamnější světovou mezinárodní organizaci je širokou odbornou i laickou veřejností považováno OSN, které Organizace mezinárodních asociací (UIA) zařadila, jako jedinou mezinárodní vládní organizaci na světě, do typu A. Vztahy mezi OSN a mezinárodními nevládními organizacemi jsou tématem na samostatnou práci, proto se tato práce omezí na dobu utváření vzájemných vztahů mezi OSN a nevládními organizacemi a na významné rezoluce k nevládním organizacím z let 1968, 1993, 1995 a 1996.

---

²⁸⁷ Klabbbers J., An Introduction to International Institutional Law, s. 339 – 343.

6.1.1. Vznik Charty OSN a její vztah k nevládním organizacím

V roce 1945 uspěly nevládní organizace při tvorbě systému Spojených národů, kde dosáhly dvou změn v navrhované chartě. Došlo k úpravě článku 71 charty o poskytnutí konzultativního statusu s Ekonomickou a sociální radou (ECOSOC), kde podpora lidských práv byla zapsána jako jedno z poslání Spojených národů.²⁸⁸ Tento článek byl do charty OSN zahrnut hlavně díky tlaku amerických nevládních organizací, které se účastnily práce delegace Spojených států amerických. *Čtyřicet dva představitelů národních prominentních veřejných a občanských organizací bylo pozváno úřadem vlády Spojených států, původně za účelem konzultací s osmi členy americké delegace o konečném obsahu Charty.*²⁸⁹ Konzultanti byli vedoucími představiteli národních organizací, mezi které se řadil Národní svaz výrobců, Obchodní komora, Americká federace pracujících, Kongres průmyslových organizací, Federální církevní výbor a Americký svaz Spojených národů. Účast konzultantů byl analyticky kongresu nazván jako „experiment demokracie v akci na diplomatické úrovni“. Vedoucí delegace Spojených států amerických, který se stal prvním americkým velvyslancem při OSN, Edward Reilly Stettinius Jr. si výslovně vyžádal asistenci těchto organizací, které měly dopomoci k orientaci v problematice a poskytovat rady a návrhy postupů. Státním tajemníkem to bylo považováno za zcela nový experiment na poli mezinárodních konferencí.²⁹⁰ Článek 71 charty, i přes několik revizí charty, nedozněl změn a ve stejném znění jej Charta OSN obsahuje již 70 let. Zde je důležité si uvědomit, že článek 71 byl prolomením prerogativu v uspořádání mezinárodních vládních organizací, kdy prvně, v takovémto rozsahu bylo umožněno nevládním organizacím se institucionálně v mezinárodní vládní organizaci angažovat.²⁹¹ Avšak NGO neuspěly v zavedení změn, týkajících se jejich začlenění do práce Valného shromáždění OSN nebo Rady bezpečnosti OSN, neboť na ně bylo nahlíženo jako na subjekty apolitické a činnost na valném shromáždění a v radě bezpečnosti byla vyhrazena pouze pro členy, kde členem mohly být pouze

---

288 WILLETTS P., *The Conscience of the World: The Influence of Non-governmental Organisations, Consultative Status for NGOs at the United Nations*, s. 30 -31.

289 ROMANCOV M. a kol., *Mezinárodní organizace*, s. 92 – 93.

290 KOREY W., *NGOs and the Universal Declaration of Human Rights*, s. 31.

291 COT J. P., PELLET A., FORTEAU M., *La Charte des Nations Unies Commentaire article par article 3e édition*, s. 1729 – 1732.

státy. V praxi nemohly být ekonomické a sociální otázky odděleny od žádných aspektů politiky, avšak pro projednávání rozličných otázek s nevládními organizacemi byl vyčleněn již zmíněný přístup dle článku 71 charty.

6.1.2. Spolupráce Ekonomické a sociální rady OSN a mezinárodních nevládních organizací

Způsob nastavení spolupráce Ekonomické a sociální rady s nevládními organizacemi byl silně ovlivněn postojem k fašismu v prvních letech po vzniku OSN, studenou válkou v 50. letech, nacionalismem v letech 60. a environmentální krizí v letech 90. V tuto dobu byly NGO schopny tlaky ustát a získat si uznání za jejich znalosti, zkušenosti a odlišné příspěvky do politických debat.²⁹² Otevřením dveří k účasti na participaci v otázkách mezinárodního práva vyvstaly další otázky související s účastenstvím v prostředí subjektů s mezinárodněprávní subjektivitou. Jednou z otázek byly výsady a imunity osob, účastnících se zasedání Valného shromáždění OSN, ve které OSN svou praxí, nikoli ze znění charty, vtělilo subjektům účastnícím se valného shromáždění výsady a imunity na základě pozvání ze strany OSN, což může být mezinárodněprávní optikou vnímáno jako nový druh obyčejového práva.²⁹³ Toto již ustálené pravidlo lze aplikovat i na subjekty, které mají pozorovatelský status v OSN, kam mimo mezivládní organizace, které jsou nejčastějším nositelem pozorovatelského statusu v OSN, řadíme například Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria, Mezinárodní Olympijský výbor či Svatý stolec.²⁹⁴ Avšak OSN ve své činnosti postoupila v udělování oprávnění nad rámec charty i v dalších oblastech, kdy například umožnila Organizaci pro osvobození Palestiny účastnit se jednání Rady bezpečnosti,²⁹⁵ ačkoli toto privilegium bylo v souladu s čl. 31 Charty OSN²⁹⁶ vyhrazeno pouze členským státům OSN.²⁹⁷ Se vznikem OSN však nedošlo

---

292 WILLETTS P., *The Conscience of the World: The Influence of Non-governmental Organisations, Consultative Status for NGOs at the United Nations*, s. 31.

293 ALVAREZ J. E., *International Organizations as Law-makers*, s. 154.

294 Dostupné z WWW: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/INF/71/5 [online dne 11.5.2017].

295 ALVAREZ J. E., *International Organizations as Law-makers*, s. 154.

296 Dostupné z WWW: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/Charta_OSN.pdf s. 22 [online dne 11. 5. 2017].

297 ALVAREZ J. E., *International Organizations as Law-makers*, s. 154.

ke vzniku žádného konzultativního statusu pro žádnou z nevládních organizací. Tento status byl poprvé udělen až o rok později v roce 1946 po ustanovení komise ECOSOC valným shromážděním v lednu roku 1946.²⁹⁸

6.1.2.1. Konzultativní status pro nevládní organizace

Valné shromáždění OSN 14. února 1946 doporučilo ECOSOCu, aby přijalo co nejrychleji vhodná opatření k zahájení procesu získávání konzultativních statusů pro Světovou odborovou federaci (World Federation of Trade Unions), Mezinárodní družstevní svaz (International Co-operative Alliance) stejně tak, jako další INGO, jejichž zkušenosti ECOSOC shledá nezbytné k poslání konzultativní spolupráce. Valné shromáždění dále doporučilo ECOSOCu přijmout co nejrychleji vhodná opatření, která by umožnila Americké organizaci práce (American Federation of Labour) a dalším národním a regionálním nevládním organizacím získání konzultativního statusu.^{299,300} Valné shromáždění tedy nerozlišovalo v rámci technické kvality mezi mezinárodními nevládními organizacemi a mezi nevládními organizacemi, ačkoli tuto odlišnost vnímalo, jelikož ve svém doporučení ECOSOCu rozdělilo svá doporučení do dvou odstavců. Jedno jmenovitě pro mezinárodní nevládní organizace a druhé pro nevládní organizace na úrovni národní a regionální. Regionálními nevládními organizacemi byly myšleny nevládní organizace na subnárodní úrovni. ECOSOC na svém prvním zasedání vytvořila komisi složenou ze zástupců výboru ve složení: Čína, Kuba, Francie, Řecko, Libanon, Peru, Ukrajinská Sovětská socialistická republika (lze nalézt pod označením Ukrainian S.S.R., jelikož pod označením U.S.S.R. se nalézalo označení pro Unii sovětských socialistických republik), Unie sovětských socialistických republik, Velká Británie, Spojené státy americké a Jugoslávie. Tato Komise připravila pro ECOSOC již na její druhé zasedání dne 21. června 1946 zprávu k nastavení konzultací ECOSOCu s nevládními organizacemi. Konzultativní status mohly obdržet nevládní organizace, které splní základní kritéria. Mezi kritéria patřilo, že se oblast zájmu dané organizace musí

---

298 Dostupné z WWW: <http://www.staff.city.ac.uk/p.willetts/NGOS/CONSSTAT.HTM> [online dne 5. 9. 2015].

299 Dostupné z WWW: <http://www.unmultimedia.org/searchers/yearbook/page.jsp?volume=1946-47&page=588>, s. 551. [online dne 5. 9. 2015].

300 Dostupné z WWW: <http://www.worldlii.org/int/other/UNGA/1946/33.pdf> [online dne 21. 4. 2018].

prolínat s náplní ECOSOC, posláni musí být v souladu s chartou, musí reprezentovat podstatnou část organizovaných osob ve zvláštní oblasti zájmu, ve které operuje a musí mít autoritu mluvit za jeho členy skrze své odpovědné zástupce.

Z pohledu národních organizací zpráva doporučovala, aby tyto organizace prezentovaly svůj pohled prostřednictvím své vlády či prostřednictvím mezinárodní nevládní organizace, ke které náleží. Avšak i přesto mohou být způsobilé k získání konzultativního statusu, pokud pokrývají oblast, kterou nepokrývá mezinárodní nevládní organizace nebo má speciální zkušenosti v dané oblasti. Zpráva doporučovala, aby nevládní organizace neměly stejná práva účasti jako nečlenské státy rady nebo jako specializované agentury.³⁰¹ V roce 1946 patřily mezi specializované agentury OSN Mezinárodní organizace práce, Organizace OSN pro výživu a zemědělství, Organizace OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu, Mezinárodní organizace pro civilní letectví, Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, Mezinárodní měnový fond, Světová zdravotnická organizace, Mezinárodní obchodní organizace, Světová poštovní unie, Mezinárodní telekomunikační unie a Mezinárodní uprchlická organizace, která byla roku 1952 zrušena. Vznik Mezinárodní uprchlické organizace, která již jako jediná nepatří mezi specializované agentury OSN, byl první poválečnou reakcí OSN na uprchlickou krizi a krizi spojenou s přemístěním obyvatelstva. I přes svůj úspěch s poskytováním ochrany a asistence a schopností hledat řešení, byla shledána finančně velmi náročnou a byla také ovlivněna politikou studené války. Proto bylo rozhodnuto nahradit ji dočasnou, původně neoperativní, agenturou a doplnit tuto novou instituci o revidované ustanovení smlouvy o status uprchlíků.³⁰² Zpráva dále uváděla, že konzultace by měly být využívány na jedné straně k zabezpečení expertních informací nebo rad a na druhé straně umožnit organizacím, které reprezentují důležitou část veřejného mínění, vyjádřit jejich pohled.

---

301 Dostupné z WWW: http://cdn.un.org/unyearbook/yun/chapter_pdf/1946-47YUN/1946-47_P1_SEC4.pdf [dne 6. 9. 2015], s. 551.

302 Dostupné z WWW: <http://legal.un.org/avl/ha/prsr/prsr.html> [online dne 6. 9. 2015].

6.1.2.2. Dělení nevládních organizací

Z důvodu vyhnutí se duplikačním konzultacím, zvláště s odkazem na specializované agentury, měl brát ECOSOC v úvahu rozličné vztahy mezi těmito agenturami a nevládními organizacemi.³⁰³

Tyto organizace byly rozděleny do třech kategorií:

- (a) Organizace, které mají základní oblast zájmu ve většině zájmů rady a jsou úzce spojeny s ekonomickým nebo sociálním životem oblastí, které reprezentují;
- (b) Organizace, které mají speciální způsobilost, ale jejich činnost se dotýká pouze několika oblastí zájmu rady a
- (c) Organizace, které se primárně zaměřují na rozvoj veřejného mínění a šíření informací.

Organizace v kategorii (a) a (c) mohou vyslat pozorovatele na veřejná zasedání rady. Jejich připomínky však budou umístěny na list a k jejich projednání dojde pouze na základě žádosti člena rady. Organizace mohou být radou přizvány ke konzultaci s komisí ustanovenou k tomuto účelu, pokud rada uzná za vhodné nebo pokud o konzultaci organizace výhradně požádá.

Ke splnění usnesení valného shromáždění rada rozhodla umístit Světovou odborovou federaci, Mezinárodní družstevní svaz a Americkou organizaci práce do kategorie (a).

Organizace v kategorii (a) mohou napřímo konzultovat rozličné komise. Organizace v kategorii (b) a (c) mohou být spojeny ke konzultacím se zvláštní komisí nebo komisemi a mohou volně konzultovat, ať již napřímo, případně prostřednictvím komisí, subjekty ustanovené k tomuto účelu.

Konzultace s radou, jejími komisemi a ad hoc vytvořenými tělesy se skládá z následujícího:

---

303 Dostupné z WWW: http://cdn.un.org/unyearbook/yun/chapter_pdf/1946-47YUN/1946-47_P1_SEC4.pdf [online dne 6. 9. 2015].

(a) organizace ve všech 3 kategoriích vztahů mohou vyslat oprávněného představitele na jednání rady a jejích komisí k předběžné agendě, jenž dopředu komunikovaly;

(b) organizace v kategorii (a) a (b) mohou podat písemné stanovisko radě a jejím komisím a činit ústní stanoviska Komisi pro nevládní organizace OSN a dalším komisím;

(c) Organizace v kategorii (a) mohou:

i) požádat komisi, aby podala žádost generálnímu sekretáři k umístění dalšího bodu programu do předběžné agendy rady;

ii) činit ústní stanoviska radě na body jimi navrhované;

iii) na doporučení komise činit ústní stanoviska na radě k bodům jimi navrhovaným a

iv) navrhopvat body do předběžné agendy komisí.

(d) Organizace na seznamu mohou:

i) být vyzvány generálním sekretářem podat písemné stanovisko radě nebo jejím komisím a

ii) na doporučení generálního sekretáře a na žádost komise být přizvány na slyšení k radě.

(e) Organizace obecně mohou být přizvány ke konzultaci s ad hoc komisemi rady a na konference pořádané radou a sekretariátem.

6.1.3. Komise Ekonomické a sociální rady OSN

Mezi pomocné orgány rady jsou řazeny provozní komise, regionální komise a permanentní komise. Komise jsou oprávněny přijímat vlastní procedurální pravidla. Rada ve svém stanovisku 414 (XIII) požadovala po svých komisích učinit opatření ke konzultacím s organizacemi, kterým rada udělila konzultativní status (a to v souladu s principy schválenými radou k tomuto účelu) a která jsou obsažená

v rezoluci 288 B (X). Komise musí jednat v souladu s těmito požadavky a musí korespondovat v obecném duchu s pravidly rady.³⁰⁴

6.1.3.1. Regionální komise Ekonomické a sociální rady OSN

Mezi komise regionální jsou řazeny Ekonomická komise pro Afriku, Evropská hospodářská komise, Hospodářská komise pro Latinskou Ameriku a Karibik.

6.1.3.2. Provozní komise Ekonomické a sociální rady OSN

Mezi komise provozní jsou řazeny Komise pro prevenci kriminality a trestní spravedlnost, Komise pro omamné látky, Komise pro otázky populace a rozvoje, Komise pro vědu a technologie pro rozvoj, Komise pro sociální rozvoj, Statistická komise, Komise pro postavení žen a Fórum o lesích.

6.1.3.3. Stálé komise Ekonomické a sociální rady OSN

Mezi komise stálé jsou řazeny Komise pro program a koordinaci, Komise pro vyjednávání s mezivládními agenturami a Komise pro nevládní organizace.

6.1.3.4. Komise pro nastavení konzultací s nevládními organizacemi

ECOSOC dne 1. října 1946 schválil zprávu Komise pro nastavení konzultací s nevládními organizacemi. V této zprávě komise doporučila, aby rada udělila konzultativní status Mezinárodní obchodní komoře v rámci kategorie (a). O 4 roky později (v březnu roku 1950) došlo poprvé k zániku konzultativního statusu, a to u Americké organizace práce z důvodu jejího členství jako vedoucího člena Mezinárodní konfederace svobodných odborů.³⁰⁵ Dne 1. listopadu 2006 se Mezinárodní konfederace svobodných odborů sloučila se světovou konfederací práce a vznikla tak největší odborová federace na světě pod názvem Mezinárodní odborová konfederace.³⁰⁶

---

304 Dostupné z WWW: http://legal.un.org/repertory/art71/english/rep_orig_vol3-art71_e.pdf s. 554 - 555

[online dne 6. 9.2015].

305 Dostupné z WWW: <http://www.staff.city.ac.uk/p.willetts/NGOS/CONSSTAT.HTM> [online dne 6. 9. 2015].

306 Dostupné z WWW: <https://www.cmkos.cz/obsah/742/mezinarodni-odborova-konfederace-meokituc> [online dne 11. 1. 2018].

6.1.3.5. Komise pro nevládní organizace

Členové Komise pro nevládní organizace jsou voleni každý rok na své první schůzi na principu vyrovnaného geografického zastoupení.

Mezi hlavní funkce Komise se řadí posuzování žádostí organizací obou kategorií k získání konzultativního statusu a k posouzení žádostí o doplnění organizací na seznam komise, případně o žádost organizace k přeřazení do jiné kategorie. Další funkcí je možná konzultace komise se kteroukoli výše uvedenou organizací a příprava reportů z konzultací. Komise má též povinnost konzultace s generálním sekretářem v záležitostech, které mají vliv na konzultativní status dle čl. 71 Charty OSN. Komise též posuzuje žádosti nevládních organizací k doplnění programu rady.³⁰⁷

6.1.4. Konzultativní status nevládních organizací

Dne 16. února 1949 Ekonomická a sociální rada požádala (214 E (VIII)) Generálního sekretáře OSN, aby připravil zprávu k aktivitám uskutečněným nevládními organizacemi do 1. června 1949 v implementaci konzultativního statusu a na jejich práci k podpoře aktivit rady, speciálně na ty organizace, které získaly svůj konzultativní status během prvních šesti zasedání rady. Stejným usnesením nařídila rada Komisi pro nevládní organizace, aby na základě zprávy generálního sekretáře učinila radě doporučení k:

- a) využití organizací poskytujících podporu neziskovým organizacím a
- b) návrhům na zlepšení existujících ustanovení ke konzultacím, které komise bude považovat za vhodné.

Zpráva generálního sekretáře zahrnovala specifické komentáře a návrhy ke konzultativnímu uspořádání nevládních organizací.

Komise pro nevládní organizace jednohlasně doporučila, aby právo podávat návrhy bodů na jednání rady bylo úplně zakázáno, ale v podané zprávě, reprezentant Spojených států amerických (který byl v té době předsedajícím komise), podal současně návrh k novele k udržení práva podávat návrhy bodů, ale zároveň přenést na zodpovědnost Komise pro nevládní organizace prvnímu pročtení návrhů

---

307 Dostupné z WWW: <http://habitat.igc.org/ngo-rev/1296.html> [online dne 1. 3. 2017].

nevládních organizací. Ve stejnou chvíli uvedl, že členové Komise pro nevládní organizace mají za to, že by dané právo mělo být zakázáno z důvodů propagandistických, jelikož navrhované body více rozsévaly rozkoly mezi členy, než by prosazovaly úkoly rady a že body byly navrhovány bez adekvátních podkladů. Avšak nevládní organizace tolik lpěly na zachování tohoto práva, že Spojené státy americké tedy navrhují jeho zachování zároveň s přijmutím opatření proti jeho zneužívání.³⁰⁸

Odebrání práva k podání návrhů na body programu bylo napadeno představiteli pěti nevládních organizací s konzultativním statutem: Americkou organizací práce, Mezinárodním družstevním svazem, Mezinárodní konfederací křesťanských odborů (která se přeměnila v roce 1968 na Světovou konfederaci práce), Světovou odborovou federací a Světovou federací sdruženích pro Spojené národy. Všechny organizace vyjma Světové odborové federace konstatovaly, že dodatek navržený Spojenými státy americkými by byl akceptovatelný kompromis.

Nevládní organizace konstatovaly, že zrušení práva podat návrhy na body programu by bylo významným oslabením demokratických procesů, že toto právo je napříč světem známo jako jedno z hlavních oprávnění organizací a že potrestat všechny nevládní organizace zákazem užívání tohoto privilegia je nespravedlivé. Dále uváděly, že nevládní organizace nebyly odpovědné za rozkoly mezi členy rady a že jejich práce s podpůrnými orgány rady byla podhodnocena. Limitace návrhů na 2.000 slov navržená Komisí pro nevládní organizace na písemné stanovisko byla kritizována jako neadekvátní a odrazující k podávání stanovisek. Všichni členové rady, kteří se zúčastnili diskuze, souhlasili, že konzultace mezi nevládními organizacemi a radou byly jako celek prospěšné. Avšak vnímali, že současné nastavení není tak prospěšné, jak se předpokládalo. Představitelé Belgie byli přesvědčeni, že chyba byla již v chartě, která nečinila nevládní organizace organickou součástí rady. Ustanovení, kterými byla udělena nevládním organizacím

---

308 Dostupné z WWW:

<http://www.unmultimedia.org/searchers/yearbook/page.jsp?volume=1950&page=670&searchType=advanced> s. 656 – 657, [online dne 6. 9. 2015].

práva, nestanovila jejich odpovídající odpovědnost, což mohlo vést v určitých případech k lehkovážnosti některých nevládních organizací.

Mnoho zástupců států (zahrnující mexické, indické a chilské) uvádělo, že zneužívání privilegia k podávání návrhů bodů agendy neospravedlňuje jeho zakázání.

Představitelé Spojených států amerických, Velké Británie, Francie, Kanady, Indie a Austrálie zastávali názor, že největší část činnosti práce nevládních organizací by se měla odehrávat na přípravných pracovních mítincích spíše než na úrovni rady. Zástupce Velké Británie uvedl, že nevládní organizace zanedbávaly jiné kanály konzultací, kde jako příklad uvedl Světovou odborovou federaci, která požádala radu o diskuzi nad zprávou jedné z komisí rady, ačkoli se neúčastnila několika posledních jednání komise. Zástupce Indie souhlasil, že by nevládní organizace měly nejdříve spolupracovat se specializovanými agenturami a komisemi. Pokud jejich spolupráce bude úspěšná, nebude důvod se dovolávat svého práva na jednání rady. Navrhl tedy dodatek (E/L.27), podle kterého bude po nevládních organizacích vyžadováno poskytnout dopředu své připomínky komisi, do které agenda spadá a podat zde i návrhy bodů s dostatečným předstihem před jednáním komise. Představitelé Francie a Austrálie vyzdvihovali hodnotu práce nevládních organizací v konzultacích na pracovní úrovni.³⁰⁹

6.1.5. Rezoluce Ekonomické a sociální rady ve vztahu k nevládním organizacím

6.1.5.1. Rezoluce rady 1296 (XLIV) z roku 1968

V roce 1968 byla schválena rezoluce, upravující konzultativní status nevládních organizací s OSN, respektive s Ekonomickým a sociálním výborem OSN.

Rezoluce upravila konzultativní status tak, že:

- 1) činnost nevládní organizace musí spadat do kompetencí rady, tedy oblastí ekonomických, sociálních, kulturních, vzdělávacích, zdraví, vědy, technologií a otázky lidských práv;

---

309 Dostupné

z

WWW:

http://cdn.un.org/unyearbook/yun/chapter_pdf/1950YUN/1950_P1_SEC4.pdf s. 657 – 658, [online dne 6. 9. 2015].

- 2) cíl a poslání nevládní organizace musí být v souladu s duchem, posláním a principy Charty OSN;
- 3) za mezinárodní nevládní organizace jsou považovány ty organizace, které nebyly založeny mezivládní dohodou. Jako nevládní organizace jsou považovány i ty organizace, které přijímají členy dosazené vládní autoritou, pokud dané členství nebrání organizaci ve svobodném vyjadřování;
- 4) organizace se musí zavázat podpořit práci OSN a prohlubovat povědomí o jejích principech a aktivitách;
- 5) organizace musí mít reprezentativní charakter a musí zastupovat významné množství subjektů z vícero států a nejlépe i kontinentů. Pokud by existovalo větší množství organizací v rámci shodného nebo podobného tématu, jsou tyto organizace vyzvány k utvoření komise, která bude zastupovat zájmy všech těchto organizací. Pokud by v rámci komise došlo k minoritnímu nesouhlasu vůči většině, je možné prezentovat oba názory jak minoritní, tak majoritní;
- 6) organizace musí mít své sídlo, výkonného úředníka a demokraticky přijaté stanovy, které se registrují u generálního sekretáře;
- 7) organizace musí být oprávněna vystupovat za své členy a na vyzvání je povinna toto oprávnění doložit;
- 8) národní nevládní organizace by měly být reprezentovány vůči OSN mezinárodními organizacemi, ke kterým přísluší, ale ve výjimečných případech je možné přijmout po konzultaci s dotčeným státem i takovou národní nevládní organizaci, která by posloužila k vyrovnanému a efektivnímu reprezentování nevládních organizací a pokud má speciální zkušenosti, na které rada dbá zvýšené pozornosti;
- 9) vyjma národních nevládních organizací, musí být organizace ve své struktuře mezinárodní, kde členové vykonávají v oblastech zájmu organizace hlasovací práva a
- 10) základní zdroj financování mezinárodních nevládních organizací by měl být skrze národní organizace nebo její členy. Výše darů a jména či názvy osob musí být oznámeny Komisi pro nevládní organizace. V případě poskytnutí finančních

příspěvků státem, ať již přímých nebo nepřímých, je organizace povinna tento příspěvek nahlásit komisi prostřednictvím generálního sekretáře.

Rezoluce zdůrazňuje rozdíl mezi účastí nečlenských států rady a specializovaných agentur na konzultacích podle čl. 69 a 70 Charty OSN a konzultací nevládních organizací podle čl. 71, kde uvádí, že toto úmyslné rozčlenění je zásadní a nastavení konzultací nemá být chápáno jako oprávnění nevládních organizací na stejné participaci, jako nečlenské státy rady a specializované agentury. Zatímco nečlenské státy je rada povinna dle čl. 69 charty vyzvat k účasti, v případě specializovaných agentur dle čl. 70 charty může učinit opatření k účasti jednání na radě, zatímco u nevládních organizací dle čl. 71 charty může učinit vhodná opatření pro poradní styk, tedy i účast na radě. Zatímco povinnost je stanovena pouze vůči státům, oprávnění vykonává vůči specializovaným agenturám, a stejně tak nevládním organizacím.

Rozlišení subjektů plyne v rezoluci ze záměru, aby nedošlo k zahlcení rady, nebo aby se nezměnila z koordinačního tělesa, jak je předpokládáno chartou, na diskuzní fórum. Smysl konzultací je shledáván v získávání expertních informací a doporučení na straně jedné a umožnění vyjádření pohledů organizací, které reprezentují významnou část veřejného mínění, na straně druhé.

Rada dle této rezoluce bude v rámci konzultativního statusu rozlišovat mezinárodní nevládní organizace na dva typy.

- 1) Organizace, jejichž činnost se ve své velké části shoduje s činností rady, jsou schopny průběžné spolupráce k dosažení cílů OSN a zároveň jsou zahrnuty do ekonomického a sociálního života lidí, tvořícího značnou část populace ve značné části zemí, budou zařazeny do kategorie I a
- 2) organizace, jejichž činnosti se shodují s činností rady pouze v několika bodech a aktivitách, pro které by jim měl být přiznán konzultativní status, budou zařazeny do kategorie II.

Organizace, které sice nepožívají konzultativního statusu, ale které rada nebo generální sekretář (po konzultaci s radou nebo Komisí pro nevládní organizace) označili za přínosné pro jejich příspěvky k práci rady nebo jiných těles OSN, mohly být zařazeny na seznam Komise pro udržitelný rozvoj. Na seznam mohly být zařazeny i organizace s konzultativním statutem. Všechny organizace na seznamu

mohly být buď radou, nebo jejími subkomisemi kontaktovány v jakékoli otázce, avšak seznam nenahrazuje konzultativní status.

Ve vztahu konzultací s radou, organizace kategorie I mohly navrhnout Komisi pro nevládní organizace, aby komise požádala generálního sekretáře umístit bod speciálního zájmu organizace do předběžné agendy rady.

Organizace v kategoriích I i II mohly vyslat svého zástupce jako pozorovatele na veřejná zasedání rady a jejích podpůrných těles. Organizace na listu rady se mohou účastnit těch veřejných zasedání, které spadají do jejich oblasti působnosti. Mezi další povinnosti organizací obou kategorií je řazena povinnost jednou za 4 roky předat Komisi pro nevládní organizace report aktivit organizace, zejména ve vztahu k činnosti OSN, na základě kterého komise posoudí zařazení daných organizací a jejich případné překvalifikování. O překvalifikování do jiné kategorie může organizace též sama požádat. Ve výjimečných případech může komise požadovat po organizacích obou kategorií nebo organizacích ze seznamu report mimo uvedenou dobu 4 let.

Písemná stanoviska mohou být podána organizacemi obou kategorií k tématům, která spadají do činnosti dané organizace a splňují požadované náležitosti. Písemné stanovisko musí být podáno v jednom z oficiálních jazyků a s dostatečnou časovou rezervou pro vyjasnění případných nejasností ze stran generálního sekretáře před tím, než daný dokument rozešle. Stanovisko nesmí u organizací kategorie I překročit limit 2.000 slov a u organizací kategorie II 1.500 slov. V případech, kdy by organizace překročily svůj limit, musí připravit shrnutí, které bude splňovat požadavek na slovní limit, případně mohou zaslat dostatečný počet kopií plného textu v pracovním jazyce skupiny. Taková stanoviska budou rozeslána členům komise, případně dalším orgánům, vyjma stanovisek, která již byla projednávána, případně již byla v obdobné podobě komisi, případně dalším orgánům, prezentována. Organizace na seznamu mohou podat své stanovisko na základě žádosti oprávněného orgánu. Na tyto organizace se pak uplatňují ve věci jejich stanoviska stejná pravidla jako na organizace kategorie II. Stanoviska jsou rozesílána v jednacím jazyce a na základě žádosti člena komise i v jakémkoli jiném oficiálním jazyce.

Komise nebo jiné orgány mohou konzultovat organizace obou kategorií buď přímo, nebo prostřednictvím k tomu ustavených komisí. Je možné, aby o slyšení

požádala i organizace sama. V případě organizací ze seznamu je třeba doporučení generálního sekretáře na žádost komise nebo jiných orgánů.

Komise pro nevládní organizace pravidelně kontroluje aktivity organizací s konzultativním statutem a organizací na seznamu formou reportů. V reportech uvádí, jaké organizace splňují principy, kterými se řídí konzultativní status, a jak přispěly k činnosti rady a mohou radě doporučit, v případě že organizace nesplňuje požadavky na konzultativní status, odebrání či pozastavení konzultativního statusu.

Konzultativní status může být odebrán rozhodnutím Ekonomické a sociální rady, na základě doporučení Komise pro nevládní organizace, či může být pozastaven až na období 3 let v případě, že:

- 1) existují podložené důkazy o tajném vládním financování, které slouží k přesvědčení organizace konat proti principům a posláním Charty OSN;
- 2) organizace zneužívá svého konzultativního statusu k systematickému angažování v politických nebo nepodložených jednáních proti členskému státu OSN či proti smyslu a duchu charty a
- 3) v posledních 3 letech organizace neučinila žádný pozitivní či efektivní příspěvek k práci rady, jejích komisí nebo jiných orgánů.³¹⁰

6.1.5.2. Rezoluce rady 1993/24

Na počátku roku 1993 přijala Ekonomická a sociální rada rezoluci ve věci úpravy nevládních organizací, kde uvádí, že s ohledem na ustálenou praxi a ve světle zkušeností nabytých z nedávné konference OSN k životnímu prostředí a rozvoji rozhodla, že se práce Komise pro nevládní organizace může účastnit jakýkoli členský stát OSN.³¹¹

6.1.5.3. Rezoluce rady 1993/80

Ve druhé polovině roku 1993 přijala Ekonomická a sociální rada další rezoluci, kterou založila otevřenou pracovní skupinu k revizi konzultativního statusu

---

310 Dostupné z WWW: <http://habitat.igc.org/ngo-rev/1296.html> [online dne 2. 3. 2017].

311 Dostupné z WWW: <http://www.un-documents.net/1993-214.htm>, ECOSOC resolution 1993/24, [online dne 2. 3. 2017].

nevládních organizací, skládající se ze všech členských států, které projeví zájem na participaci. Jedním z úkolů pracovní skupiny byla revize způsobů a prostředků ke zlepšení práce Komise pro nevládní organizace a Oddělení nevládních organizací sekretariátu OSN. Dalším úkolem skupiny bylo zavedení koherentních pravidel k účasti nevládních organizací na mezinárodních konferencích pořádaných OSN. Dále měla skupina na starost umožnit nevládním organizacím vyjádřit svůj postoj, a to zejména těm z rozvojových zemí. Přizvání k účasti na pracovní skupině obdržely i další specializované agentury, orgány a tělesa OSN.

Účast nevládních organizací v pracovní skupině byla umožněna organizacím s konzultativním statutem, organizacím ze seznamu a dalším organizacím, které byly akreditovány k účasti na konferencích pořádaných OSN, případně dalším organizacím, které o to požádají a jsou otevřenou pracovní skupinou schváleny. Organizace, které mají konzultativní status, se mohou účastnit debaty bez hlasu rozhodujícího. Ostatní organizace se mohou do debat zapojit podle časových možností a v případě velkého zájmu organizací na debatě, budou vyzvány k ustavení společného zástupce, který zformuje jejich stanoviska.³¹²

6.1.5.4. Rezoluce rady 1995/304

Ve druhé polovině roku 1995 rada svou rezolucí prodloužila mandát pracovní skupiny o jeden rok s povinností zasedat minimálně 2 týdny, navýšila počet členů Komise pro nevládní organizace s důrazem na vyrovnané geografické zastoupení a nařídila komisi zasedat vždy, pokud její zasedání budou nezbytná k řešení určité otázky, a to i případně ad hoc.³¹³

6.1.5.5. Rezoluce rady 1996/31

V roce 1996 schválila rada rezoluci, která doplňuje a upravuje předchozí rezoluce rady, a to zejména rezoluci rady 1296 (XLIV) z 23. května 1968 tak, že rezoluce doplňuje a (v jejím rámci) upravuje svůj náhled na nevládní organizace a na fungování a spolupráci s tělesy OSN. Rezoluce již v uváděných principech nelpí na univerzalitě nevládních organizací, ale připouští širší možnosti spolupráce i

---

312 Dostupné z WWW: <http://www.un-documents.net/1993-80.htm#fn205> [online dne 2. 3. 2017].

313 Dostupné z WWW: <http://www.un.org/documents/ecosoc/dec/1995/edec1995-304.htm>, ECOSOC resolution 1995/304, [online dne 2. 3. 2017].

s organizacemi národními, subregionálními a regionálními, dokonce umožňuje členství organizacím, jejichž zastřešující mezinárodní organizace má konzultativní status u rady, aby zažádala o konzultativní status též, pokud prokáže ve svém přehledu aktivit přímou relevanci k cílům a posláním OSN. Na druhou stranu rezoluce omezila výklad článku 71 Charty ve vztahu k článkům 69 a 70, kde uvádí, že pod články 69 a 70, které jsou vyčleněny státům a odborným organizacím je širší, než je udělen nevládním organizacím na základě čl. 71 a že čl. 71 nemá sloužit k zahlcení rady nebo k transformaci rady na diskuzní fórum. Toto uvedené opatření omezilo možnosti nevládních organizací v prosazování zájmů a dostalo samotné nevládní organizace pod tlak států, pod jejich efektivní kontrolu, která narušuje nezávislost nevládních organizací ve vztahu k radě. Mezi další omezení nevládních organizací ve vztahu k radě a k OSN plyne i ze samotných možností nevládních organizací, které nepožívají výsad a imunit, a proto je zde možnost, že se na samotné jednání, v rámci svého oprávnění na základě čl. 71, nebudou jejich zástupci schopni dostavit.^{314,315}

6.2. INGO a Světová obchodní organizace

Světová obchodní organizace („World Trade Organization“ - „WTO“) vznikla jako nástupce GATT, který ačkoli se již od svého založení choval jako mezinárodní organizace, tak oficiálně nebyl ani smlouvou, ani mezinárodní organizací, jelikož fungoval pouze na základě Protokolu o prozatímním provádění. Světová obchodní organizace byla založena na základě Závěrečného aktu Uruguayského kola, který byl podepsán dne 15. dubna 1994 v Marrákeši.³¹⁶ Její hlavní činnost představuje usnadnění obchodů mezi státy a řešení obchodních sporů.^{317,318}

Článek V této smlouvy upravuje vztah WTO s dalšími organizacemi, tak, že:

---

314 COT J. P., PELLET A., FORTEAU M., La Charte des Nations Unies Commentaire article par article 3e édition, s. 1729 – 1732.

315 Dostupné z WWW: <http://www.un.org/documents/ecosoc/res/1996/eres1996-31.htm> [online dne 17. 7. 2018].

316 ŠTURMA P.; BALAŠ V., Mezinárodní ekonomické právo, s. 155 – 226.

317 Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm [online dne 11. 1. 2018].

318 Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/inbrief_e/inbr02_e.htm [online dne 11. 1. 2018].

1. Generální rada uzavře vhodná ujednání o účinné spolupráci s jinými mezivládními organizacemi, které vyvíjejí činnost, vztahující se k činnosti WTO.

2. Generální rada bude moci uzavřít vhodná ujednání o konzultacích a spolupráci s nevládními organizacemi, zabývajícími se otázkami, které se vztahují k otázkám řešeným WTO.³¹⁹

V současné době je akreditováno k WTO 52 nevládních organizací, které v rámci svých akreditací mohou vysílat své představitele na různá jednání WTO, a to i bez předchozí registrace.³²⁰

6.2.1. Úprava vztahů WTO s nevládními organizacemi

Dne 23.7.1996 vydala WTO manuál k úpravě vztahů s nevládními organizacemi, kde považuje za přínos nevládních organizací zejména nárůst povědomí o WTO mezi veřejností a k tomuto cíli se rozhodla vylepšit svoji transparentnost a rozvinout komunikaci s nevládními organizacemi. K dosažení tohoto cíle mají členové WTO zajistit větší informovanost o aktivitách WTO a distribuci podkladů a výstupů co nejrychleji po jejich přípravě a nastavit k distribuci online prostředky. Úloha sekretariátu se v oblasti komunikace s nevládními organizacemi měla zaměřit na přímé kontaktování a využít ho jako vhodný nástroj k obohacení diskuze v rámci veřejných debat. Pokud dojde k jednání mezi nevládními organizacemi a předsedou nebo členy komisí, je názor daného člena či předsedy považován za názor soukromý, dokud příslušný orgán WTO nerozhodne jinak. V posledním článku manuálu je však pozice nevládních organizací oslabena tím, že vzhledem k charakteru WTO, jako organizaci mezivládní, a vzhledem k právním vztahům mezi jejími členy se nemohou nevládní organizace účastnit jednání WTO napřímo, ale měly by svůj vliv uplatňovat v rámci konzultativních procesů v rámci členských států.³²¹

Světová obchodní organizace udržuje pravidelné dialogy s nevládními organizacemi v mnoha oblastech spojených s mezinárodním obchodem. Cílem je posílení

---

319 Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.

320 Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/forums_e/ngo_e/ngo_e.htm [online dne 24. 2. 2017].

321 Dostupné z WWW: https://www.wto.org/English/forums_e/ngo_e/guide_e.htm [online dne 17. 7. 2018].

spolupráce a zvýšení povědomí nevládních organizací o činnosti WTO.³²² *Jedním z prvních příkladů spolupráce byl návrh na předložení stanoviska Centra pro ochranu moří, které vystupovalo jako amicus curiae v panelu proti Spojeným státům americkým (Import Prohibition of Certain Shrimp and Shrimp Products).*³²³

6.2.2. Veřejné fórum WTO

Největší akcí WTO v oblasti spolupráce s nevládními organizacemi je veřejné fórum, které poskytuje platformu pro diskuzi účastníků na nejnovější vývoj ve světě obchodu a k podpoře multilaterálního obchodu. Veřejného fóra se pravidelně účastní okolo 1.500 účastníků z občanské společnosti, akademie, obchodníků, médií, vlád a mezivládních organizací.³²⁴

Od roku 2001, kdy Veřejné fórum vzniklo, se fóra zúčastnilo již více jak 9.000 osob. Do roku 2005 bylo jméno fóra Veřejné sympozium. Účastníci fóra se mohou nejen pasivně účastnit, ale aktivně se zapojit vlastním workshopem pro další účastníky.

6.2.3. Ministerská konference WTO

Dalším způsobem zapojení nevládních organizací do činností WTO je registrace na Ministerskou konferenci WTO, což je nejvyšší rozhodovací orgán WTO, který zasedá každé 2 roky. Během konference jsou nevládní organizace informovány oddělením vnějších vztahů WTO o pokroku v projednávaných bodech na konferenci a nevládní organizace k tomu mohou přijímat poziční zprávy a předávat je sekretariátu WTO.

Na ministerskou konferenci WTO v Bali v roce 2013 bylo registrováno 346 nevládních organizací z 66 států světa o celkovém počtu 694 účastníků. V rámci této konference NGO zorganizovaly řadu paralelních meetingů a seminářů k ministerské

---

322 Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/forums_e/ngo_e/ngo_e.htm [online dne 24. 2. 2017].

323 Šturma P., Balaš V., Mezinárodní ekonomické právo, s. 226.

324 Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/forums_e/public_forum_e/public_forum_e.htm [online dne 24. 2. 2017].

konferenci, které byly připraveny v NGO centru nedaleko konané ministerské konference.³²⁵

6.3. INGO a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) je organizací s komplexním přístupem k bezpečnosti, včetně kontroly zbraní a zahrnující otázky politicko-vojenské, ekonomické, životního prostředí, lidských práv, národních menšin, demokratizace a policejní strategie. Všechny členské státy požívají stejných práv, rozhodnutí jsou schvalována politickým konsenzem, avšak nikoli právně závazným.³²⁶

6.3.1. OBSE a spolupráce s nevládními organizacemi

Již od svého vzniku v Helsinkách roku 1975, na základě Závěrečného aktu konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, ze kterého se v roce 1995 transformovala v OBSE, byl vytvořen úzký vztah mezi OBSE a nevládními organizacemi. Mnoho nevládních organizací se snažilo podporovat hodnoty OBSE, některé z nich dosáhly svou činností rozhodujících a zásadních změn ve střední a východní Evropě. Těmto organizacím OBSE poskytovala ochranu proti diskriminaci i perzekuci.

6.3.1.1. Definice a struktura nevládních organizací dle OBSE

OBSE definovalo nevládní organizace jako subjekty, které se za nevládní organizaci prohlásí,³²⁷ s výjimkou těch osob a organizací, které se uchylují k násilné činnosti či k podpoře terorismu.³²⁸ Škála těchto organizací je dle OBSE široká a řadí mezi ně organizace zabývající se jednotlivými kauzami nebo obecnými tématy, jako jsou lidská práva, základní svobody nebo politické zájmy. Další skupinou nevládních organizací jsou organizace, které se snaží prevencí zabránit konfliktům a na místě vykonávají dialog skrze mediaci či získávání důvěry obyvatelstva skrze svoji činnost. Neméně důležité nevládní organizace se zabývají vzděláváním a výzkumem.

---

325 Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc9_e/ngo_e.htm [online dne 24. 2. 2017].

326 Dostupné z WWW: <http://www.osce.org/whatistheosce> [online dne 26. 2. 2017].

327 Dostupné z WWW: <https://www.gdrc.org/ngo/ngo-enhance.html> [online dne 27. 2. 2017].

328 Dostupné z WWW: <http://www.osce.org/mc/39530?download=true> (část. IV., odst. 16) [online dne 27. 2. 2017].

S OBSE spolupracují nevládní organizace malé, velké, regionální i mezinárodní, s veřejnou finanční podporou, i bez podpory. Důvodem, proč OBSE nerozlišuje mezi typy ani velikostí či původem nevládních organizací je prozřetelný, jelikož každá z těchto organizací může mít svým způsobem podíl na plnění cílů OBSE.³²⁹

6.3.1.2. Studie OBSE o nevládních organizacích

V roce 1994 generální sekretář OBSE vyzval na Summitu v Budapešti k vypracování studie k posílení spolupráce mezi OBSE a nevládními organizacemi. V rámci studie tým pod vedením Dr. Piotra Switalskiho oslovil 600 nevládních organizací s požadavkem na vyjádření jejich pohledů a návrhů na spolupráci. Do studie se zapojilo 20 států s vlastními zkušenostmi se spoluprací s nevládními organizacemi.

Studie o nevládních organizacích považovala za silné stránky nevládních organizací lidskoprávní oblast, podporu v oblasti prevence konfliktů a v úlohách krizového managementu.

6.3.1.3. Role nevládních organizací ve vztahu k OBSE

Nevládní organizace měly velkou příležitost k aktivnímu vystupování v rámci seminářů v oblasti lidskoprávní i případnou tvorbou písemných prezentací, na základě kterých byly přizvány k prezentaci ústní v rámci diskuzních skupin OBSE či na podpůrných pracovních implementačních skupinách. Implementační pracovní skupiny byly utvářeny s dostatečnou časovou rezervou, již uzpůsobenou k případné diskuzi s nevládními organizacemi. Zde je důležité zmínit, že Budapešťský summit učinil precedentní přístup nevládních organizací na pracovní skupiny v oblasti lidskoprávní po vzoru jejich účasti na pravidelných setkáních v oblasti lidskoprávní.

NGO mohly zasílat své písemné příspěvky všem členským delegacím, byl jim umožněn přístup k výpočetní technice, a navíc byly státy vybízeny k zahrnutí zástupců nevládních organizací do svých národních delegací. Státy byly dále žádány, aby usnadnily přístup zástupcům nevládních organizací na neformální setkávání zástupců států během zasedání OBSE. Rostoucí zájem ze strany nevládních organizací spolupracovat s OBSE byl zaznamenán na revizním summitu v Budapešti, kde bylo registrováno více jak 300 představitelů nevládních organizací a bylo přihlášeno 57 písemných prezentací. Nepostradatelná úloha nevládních organizací

---

329 Dostupné z WWW: <https://www.gdrc.org/ngo/ngo-enhance.html> [online dne 26. 2. 2017].

byla identifikována též v oblasti dohledu nad volbami, kde Kancelář pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) zahrnula národní i mezinárodní nevládní organizace do svých aktivit volebních pozorovatelů. Mezi takové nejznámější nevládní organizace řadíme Mezinárodní nadaci pro volební systémy, Mezinárodní republikánský institut či Norský helsinský výbor. Většinou tyto organizace působí v daném státě dostatečně dlouhou dobu již před samotnými volbami a jsou tedy schopny poskytnout ODIHR hodnotnou politickou analýzu.

ODIHR obdržela řadu stížností na porušování lidských práv v členských státech, což vedlo k vytvoření systému k ukládání a třídění dokumentů, které ODIHR obdržela od nevládních organizací ve vztahu k neimplementování lidskoprávních zásad. Tato databáze poskytuje rejstřík stížností, který slouží jako upozornění předsedajícímu o porušování či špatné implementaci lidskoprávních závazků a na základě těchto indicií může informovat stálou radu.

6.3.2. Summity OBSE od 90. let 20. století

Jednotlivé summity OBSE nejsou dopředu rozplánovány, ale konají se vždy až na základě schválené žádosti některého z členů. Po Helsinském a Pařížském summitu se v 90. letech konal v roce 1992 Helsinský summit a v roce 1994 Budapešťský summit. Summit v Lisabonu v roce 1996 se nevládním organizacím příliš nevěnoval a svůj prostor dostaly až na Istanbulsém summitu v roce 1999. Poslední summit se konal v roce 2010 v kazašské Astaně.

6.3.2.1. Helsinský summit z roku 1992

Helsinský summit v roce 1992 připravil deklaraci „Výzva ke změně“, ve které uvádí, že účastnické státy zajistí větší otevřenost institucí a struktur OBSE a šíření informací ve vztahu k OBSE. K tomuto účelu měl sekretariát za úkol organizaci veřejných konzultací a usnadnění toku informací a kontaktů s médii v rámci současného finančního rozpočtu.

Ve vztahu k nevládním organizacím bylo cílem OBSE zvýšit možnosti zahrnout nevládní organizace do aktivit OBSE, například přípravou příruček pro nevládní organizace, volným přístupem organizací k určitým okruhům seminářů a na všechny plenární zasedání revizních konferencí, seminářů Úřadu OBSE pro demokratické instituce a lidská práva, Ekonomického fóra OBSE a implementačních seminářů v oblasti lidských práv. Pro komunikaci s nevládními organizacemi měla každá

delegace při OBSE a každé ministerstvo zahraničí, stejně tak jako OBSE samotné, ustanovit odpovědnou osobu.

Dalšími aktivitami bylo usnadnění neformálních setkávání zástupců států a nevládních organizací, podpora nevládních organizací k uspořádávání seminářů na témata spojená s OBSE a usnadnění a podpora přípravy prezentací a studií nevládních organizací pro státy.³³⁰

6.3.2.2. Budapešťský summit z roku 1994

Na summitu v Budapešti byla schválena deklaráce s názvem „směrem ke skutečnému partnerství v nové éře“, která uváděla, že znalosti expertů OBSE z Kanceláře pro demokratické instituce a lidská práva by v oblasti lidských práv měla být nápomocna vyslaným misím OBSE. Tyto mise dostaly za úkol dosadit osobu, která bude spolupracovat s ODIHR a s nevládními organizacemi v oblasti lidských práv. Svůj prostor získaly nevládní organizace i v oblasti ekonomické, kde participující státy summitu v Budapešti vyzvaly sekretariát k vyšší spolupráci se soukromým sektorem, obchodními asociacemi a s nevládními organizacemi v aktivitách ekonomického směru.³³¹

Spolupráce s nevládními organizacemi si vyžadovala i zlepšování kapacit těchto organizací, a proto se ODIHR zavázal k přípravě řady workshopů pro nevládní organizace v oblasti organizační, komunikační a managementu. I přes vysoký počet organizací, které navazovaly s ODIHR spolupráci, byl jediným selektivním kritériem teroristický paragraf z Helsinského summitu,³³² který stanovil, že „tato ustanovení se nevztahují na osoby a organizace, které se uchylují k užití násilí nebo veřejně tolerují terorismus nebo užití násilí“.³³³

6.3.2.3. Istanbulský summit z roku 1999

V Istanbulském dokumentu z roku 1999 se uvádí, že nevládní organizace zastupují nepostradatelnou roli v propagaci lidských práv, demokracie a práva zákona.

---

330 Dostupné z WWW: <http://www.osce.org/mc/39530?download=true> [online dne 27. 2. 2017].

331 Dostupné z WWW: <https://www.osce.org/mc/39554?download=true> [online dne 27. 2. 2017].

332 Dostupné z WWW: <https://www.gdrc.org/ngo/ngo-enhance.html> [online dne 1. 3. 2017].

333 Dostupné z WWW: <http://www.osce.org/mc/39530?download=true> (část 4., odst. 16), [online dne 1. 3. 2017].

Nevládní organizace jsou považovány za nedílnou součást silné občanské společnosti a státy se zavazují podpořit schopnost nevládních organizací k umožnění využití jejich úplného potenciálu k rozvoji občanské společnosti a k respektu k lidským právům a základním svobodám.

6.3.2.4. Astanský summit z roku 2010

Prozatím poslední summit OBSE se konal v kazašské Astaně v roce 2010. Závěry ze summitu byly zpracovány v Astanské pamětní deklaraci s názvem „směrem k bezpečnostní komunitě“. Závěry z Astanského summitu se nevládním organizacím věnují jen okrajově, a to oceněním důležité role, kterou zastává občanská společnost a svobodná média v zajištění plného respektování lidských práv, základních svobod, demokracie a zahrnujíc svobodné volby. Více se summit věnoval mezistátní spolupráci a plnění cílů OBSE, ale v rámci summitu nebyl přijat žádný akční plán, který by posunul dopředu rozvíjející se agendu OBSE.³³⁴

6.4. INGO a Rada Evropy

Rada Evropy byla založena dne 5. května 1949 s cílem podpory lidských práv a demokracie v Evropě, na jejíchž základě se dále zabývá problematikou korupce, terorismu, bioetiky či kyberzločinů.³³⁵ Rada Evropy v rámci své činnosti spolupracuje s dynamickými složkami společnosti reprezentovanými nevládními organizacemi. Za jednu z hlavních výzev současnosti považuje podporu nevládních organizací, občanské společnosti a rozvoj jejího spolupodílení na demokracii v Evropě.³³⁶

6.4.1. Navázání spolupráce s nevládními organizacemi

V 80. letech 20. století si byl Výbor ministrů Rady Evropy vědom absence účinných mezinárodních instrumentů k usnadnění aktivit nevládních organizací na mezinárodním poli. Z toho důvodu výbor vytvořil expertní komisi na mezinárodní nevládní organizace k přípravě vhodného instrumentu.

Tato komise po třech schůzích v letech 1982 a 1983 připravila Evropskému výboru pro právní spolupráci ke schválení návrh Evropské úmluvy o uznání právní

---

334 Dostupné z WWW: <http://www.osce.org/cio/74985?download=true> [online dne 28. 2. 2017].

335 Dostupné z WWW: <http://www.radaevropy.cz/> [online dne 11. 1. 2018].

336 Dostupné z WWW: <http://www.coe.int/en/web/ingo> [online dne 18. 2. 2017].

subjektivity mezinárodních nevládních organizací. Tento návrh byl přijat Výborem ministrů dne 24. října 1985 a úmluva byla otevřena k přistoupení od 24. dubna 1986.³³⁷ V tentýž den k úmluvě připojilo svůj podpis Rakousko, Belgie, Řecko, Portugalsko, Švýcarsko a Velká Británie, později též Kypr, Francie, Nizozemí, Slovinsko a Makedonie.³³⁸ Aby daná organizace mohla těžit z ustanovení úmluvy, musela splňovat 4 základní kritéria:

- 1) mít neziskový cíl mezinárodní užitečnosti;
- 2) být založena dle práva některého z členů;
- 3) pečovat o důležité aktivity v nejméně dvou státech a
- 4) mít své sídlo na území člena a centrální management tamtéž, případně na území jiného člena.

Státy mohly ve výjimečných případech odmítnout uznání takové organizace, například pokud by ohrožovala národní bezpečnost, veřejnou bezpečnost či působila škodlivě k prevenci veřejného pořádku či kriminalitě.³³⁹

6.4.2. Konference mezinárodních nevládních organizací

Rada Evropy spolupracuje s nevládními organizacemi mezinárodními i národními. Spolupráce s mezinárodními organizacemi probíhá skrz Konferenci mezinárodních nevládních organizací Rady Evropy, která aktivně přispívá do rozhodovacího procesu Rady a implementace jejího programu občanské společnosti s partnerskými nevládními organizacemi s cílem posílit roli občanské společnosti v pluralitní demokracii, zvláště pak podporu veřejné participace v rozhodovacím procesu.³⁴⁰

---

337 Dostupné z WWW: <http://www.coe.int/en/web/ingo/legal-standards-for-ngos> [online dne 19. 2. 2017].

338 Dostupné z WWW: http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/124/signatures?p_auth=Zchlq8k [online dne 19. 2. 2017].

339 Dostupné z WWW: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/124> [online dne 19. 2. 2017].

340 Dostupné z WWW: <http://www.coe.int/en/web/ingo/overview> [online dne 18. 2. 2017].

6.5. INGO a UNESCO

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) je odbornou organizací OSN, která rozvíjí humanitu a intelektuální solidaritu a je zdárným příkladem spolupráce mezinárodní vládní organizace s mezinárodními organizacemi nevládními. Již od svého založení UNESCO usilovalo o spolupráci s nevládními organizacemi, které považovalo za zásadní partnery z občanské společnosti k implementaci aktivit a programu organizace. Od doby svého založení již UNESCO vytvořilo rozsáhlou síť pro spolupráci s nevládními organizacemi, které mají experty ve svém poli působnosti ve vzdělávání, vědě, kultuře a komunikaci. UNESCO spolupracuje i neformálně s řadou nevládních organizací nejen na mezinárodní úrovni, ale i na úrovni národní, díky které se UNESCO daří vytvářet strategické aliance, podporovat efektivní implementaci programů, zesílit viditelnost a dopad svých aktivit, ať již globálně, regionálně, či na úrovni jednotlivých států, a tím dosahuje zesílení monitoringu a multiplikačního efektu činnosti UNESCO.

6.5.1. Spolupráce s nevládními organizacemi

Oficiálním partnerem UNESCO se může stát jakákoli mezinárodní, regionální, národní nebo místní nevládní organizace, jejíž cíl, funkce a struktura jsou nevládní, neziskové a demokratického charakteru. Dále musí být organizace aktivní v jedné nebo více specifických oblastech UNESCO kompetencí, v duchu spolupráce, tolerance a solidarity v zájmu lidstva, být právnickou osobou, mít stálé sídlo, být řízena demokraticky přijatými stanovami a musí existovat a vykonávat činnost v kompetencích UNESCO minimálně 2 roky od podání žádosti.

6.5.2. Dělení nevládních organizací

V současné době spolupracuje s UNESCO 373 mezinárodních nevládních organizací a 24 nadací.³⁴¹ Organizace se dělí na organizace s konzultativním statusem (CNS) jako Čínská vzdělávací asociace pro mezinárodní výměnu (China Education Association for International Exchange) nebo Výtvarné vzdělávání slepých (Art Education of the Blind); asociace s přidruženým statusem (ASC) jako Výbor na ochranu novinářů (Committee to Protect Journalists) nebo Mezinárodní charita

---

341 Dostupné z WWW: <http://en.unesco.org/partnerships/non-governmental-organizations> [online 13. 10. 2015].

(Caritas Internationalis) a nadace (FON) jako Světová antidopingová agentura WADA či organizace Notebook pro každé dítě (One laptop per child). Na dalších stránkách UNESCO lze dohledat, že organizací, které mají oficiální vztah s UNESCO, je v současnosti 381, z toho 22 nadací, 62 organizací s přidruženým statutem a 297 organizací se statutem konzultativním. Celá tato databáze je propojena s databází UIA – Uníí mezinárodních asociací.^{342,343}

6.5.3. Partnerství s nevládními organizacemi

UNESCO vnímá partnerství s nevládními organizacemi jako rovnocenné partnerství se vzájemnými právy a povinnostmi, spolupracující v rámci kompetencí UNESCO a aktivit nevládní organizace. Partnerská dohoda zahrnuje jak prvky bilaterální spolupráce, tak prvky spolupráce kolektivní. Dohoda bývá charakteru tematického, dle pole působnosti příslušné organizace a UNESCO. Oficiální partnerství je považováno za privilegium pro prohloubenou vzájemnou spolupráci.

6.5.4. Mechanismy kolektivní spolupráce

Kolektivní spolupráce je vyčleněna pouze pro partnerské organizace k podpoře společných aktivit, a to různými mechanismy:

- 1) Mezinárodní konferencí nevládních organizací, která se koná mezi zástupci nevládních organizací každé dva roky v sídle UNESCO, případně v některém členském státě, a slouží k posouzení současného stavu spolupráce s UNESCO a ke kolektivní konzultaci k hlavním liniím programu UNESCO;
- 2) Komisí pro spolupráci nevládních organizací a UNESCO, která je složena ze zástupců zvolených Mezinárodní konferencí nevládních organizací, reprezentuje zájmy všech partnerských nevládních organizací vůči UNESCO;
- 3) Výkonným výborem nevládních partnerů (NGP), na kterém se mohou podílet všechny oficiální partnerské organizace a

---

342 Dostupné z WWW: <https://en.unesco.org/partnerships/non-governmental-organizations/list> [online dne 28.2.2017].

343 Dostupné z WWW: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002229/222986e.pdf> [online dne 17.7.2018]

4) kolektivními konzultacemi ve specifické oblasti, pravidelně organizované dle implementačních potřeb UNESCO.

6.5.5. Základní principy partnerství

V souladu se základními principy, kterými se řídí partnerství UNESCO s dalšími organizacemi, platí, že:

- 1) partnerství musí vést k oboustrannému prospěchu stran;
- 2) partnerství je založeno na rovnosti mezi partnery;
- 3) partneři UNESCO musí být právnickou osobou;
- 4) odpovědnost a role každé ze stran musí být jasně definována;
- 5) nesmí se provádět žádné neoprávněné znevýhodnění žádného individuálního partnera;
- 6) partnerství musí být akčně orientované, za účelem tvorby konkrétních měřitelných výsledků, po celou dobu partnerství a
- 7) obě strany se zavazují v případě nedostatků upozornit na kvalitu vzájemných pracovních vztahů.

UNESCO zásadně nespolupracuje s organizacemi, které:

- 1) jsou zahrnuty v jakékoli službě, produktu nebo aktivitě, které jsou v konfliktu s mandátem organizace nebo podkopávají jeho práci nebo reputaci;
- 2) se podílely na poškozování lidských práv, tolerovaly nucené práce nebo dětské práce;
- 3) se přímo podílely na prodeji nebo výrobě nášlapných min, tříštivých střel nebo jinak nespĺňují relevantní požadavky OSN a
- 4) porušují sankce schválené Radou bezpečnosti OSN.

6.5.6. Přínosy spolupráce s nevládními organizacemi

Partnerství jsou prospěšná pro obě strany, z důvodů vysoké specializace jednotlivých nevládních organizací, které jsou na jedné straně schopny dodat velké množství

informací, doporučení a zkušeností, a na druhé straně díky uvedené spolupráci napřímo ovlivňují činnost největších univerzálních vládních organizací.

Mimo přímé spolupráce je pro nevládní organizace přínosem zvýšená publicita zveřejněním v rejstříku nevládních organizací a nadací, pravidelná měsíční písemná komunikace zaměřená na nevládní organizace, fóra na webových stránkách UNESCO, speciálně vyčleněná pro aktivity, publikace či další relevantní informace k nevládním organizacím.³⁴⁴

6.6. INGO a Světová banka

Světová banka společně s Mezinárodním měnovým fondem připravila v roce 1999 strategii k redukci chudoby ve finančně závislých státech. Tato iniciativa vedla státy, které požadovaly půjčky od těchto mezinárodních organizací k udržitelnému sociálnímu a ekonomickému rozvoji. Na tyto cíle navazovala rezoluce OSN z roku 2000 s názvem Deklarace rozvojových cílů tisíciletí, která stanovila další cíle rozvoje, které měly být dosaženy do roku 2015. Již v roce 2002 splnilo podmínky strategie k redukci chudoby 10 států a dalších 42 naplnilo podmínky mezitimní strategie k redukci chudoby.^{345,346,347,348}

Strategie k redukci chudoby se stala hodnotným nástrojem též pro nevládní organizace, díky kterému byly nevládní organizace schopny se na strukturálních změnách v těchto státech podílet. Jedním z příkladů podílu na strukturálních změnách díky tlaku nevládních organizací „jihů“ byla kooperace s organizacemi „severů“, kde došlo na základě jejich společného tlaku na Světovou banku ke změnám v požadavcích vůči státům jihů. Esenciálním pro nevládní organizace „jihů“

---

344 Dostupné z WWW:

http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/NGO/pdf/Official_partnership_brochure_Eng.pdf [online dne 1. 3. 2017].

345 MURPHY J. Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, TheWorld Bank, INGOs, and Civil Society: Converging Agendas? The Case of Universal Basic Education in Niger s. 359 – 362.

346 Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/prsp.htm> [online dne 5. 6. 2018].

347 Dostupné z WWW: <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm> [online dne 5. 6. 2018].

348 CRAIG D., PORTER D., Poverty Reduction Strategy Papers: A New Convergence s. 53 – 54.

ve vztahu k organizacím „severu“ bylo zajištění prosazování agendy a zájmu „jihu“, nikoli agendy a zájmů organizací „severu“, byť se mohlo jednat na první pohled o zájmy shodné.^{349,350}

6.7. INGO a CITES

CITES patří mezi nejúspěšnější environmentální smlouvy na světě. K uvedeným mezinárodním organizacím jsou v této kapitole zařazeny, jako vzor mezinárodního režimu, který se do současnosti mezinárodní (vládní) organizací nestal. Tento režim má za cíl zachovat divokou faunu a floru pro budoucí generace. Členy tohoto režimu je 182 států a od roku 2015 také Evropská unie. Ačkoliv se jedná o režim, CITES řídí své aktivity pomocí sekretariátu, zřízeným ve Švýcarsku s počtem 40 osob. V rámci činnosti CITES se angažuje řada nevládních organizací. Oproti státům, které zastávají střídmější postoje k nalezení vyváženosti mezi rozvojem a udržitelností, nevládní organizace bývají ve svých názorech daleko radikálnější. CITES spolupracuje zejména s Komisí pro přežití druhů, která čítá přes 7.000 dobrovolníků, s Centrem práva životního prostředí, Světovým konzervačním monitorovacím centrem a s dalšími nevládními organizacemi, dle aktuálních potřeb CITES.^{351,352}

---

349 O'BRIEN R., *Contesting Global Governance* s. 12 – 16.

350 MURPHY J. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, *TheWorld Bank, INGOs, and Civil Society: Converging Agendas? The Case of Universal Basic Education in Niger* s. 359 – 362.

351 Dostupné z WWW: <https://www.cites.org/eng> [online dne 6. 6. 2018]

352 BOGDANDY A., *The Exercise of Public Authority by International Institution* s. 478 – 486.

7. Důvěryhodnost a odpovědnost nevládních organizací

Ačkoli jsou nevládní organizace dle veřejného mínění celosvětově dlouhodobě hodnoceny jako jedny z nejdůvěryhodnějších subjektů, potýkají se s krizí transparentnosti, ať již se jedná o jejich faktickou činnost či nakládání s dary z veřejných sbírek či z veřejných prostředků. Nevládní organizace se stávají terčem útoků států, u kterých nevládní organizace kritizují jejich činnost zejména v oblastech lidských práv, ochrany životního prostředí, či porušování práva mezinárodního. Tyto kritizované státy zpětně odkazují na netransparentnost nevládních organizací a v určitých případech i na činnost protistátní a příslušnými legislativními kroky činnost nevládních organizací ostrakizují a omezují.

Z důvodu vystavení silnému tlaku veřejnosti a státních orgánů jsou mezinárodní nevládní organizace tlačeny k co nejvyššímu stupni transparentnosti, spočívající zejména ve zveřejňování auditovaných účetních reportů, struktury organizace, způsobu vybírání projektů a jejich výsledků. Mezi mezinárodními nevládními organizacemi je již standardem ověřování účetních závěrek mezinárodně uznávanými auditními společnostmi a nad to většina z nich svou činnost a své zprávy nechává ověřovat dalšími nezávislými sdruženími.

7.1. Důvěryhodnost nevládních organizací

Zatímco konec 20. století byl spojen s vnímáním nevládních organizací, jako organizací, které podporují veřejné blaho, v případech, kde se pomoci států nedostává, vnímání optikou 21. století je již tento nekritický pohled překonán. Odborná i laická veřejnost, po posledních 30 letech růstu počtu nevládních organizací, rozpočtů a jejich odpovědnosti očekávají výsledky a podstatnou změnu v uvedených oblastech. Jelikož pro podporu přínosu nevládních organizací, vzhledem k jejich nákladovosti není dostatek podpůrných důkazů, je čím dál častějším jevem napadání nevládních organizací nejen politiky a médií, ale i akademickou sférou a veřejností. Z těchto důvodů je pro nevládní organizace důležitější, než kdykoli v minulosti prokazování odpovědnosti a legitimacy.³⁵³

---

353 YU S. MCLAUGHLIN D. A., *Revue canadienne de recherche sur les OBSL et l'économie sociale, Program Evaluation and Impact Assessment in International Non-Governmental*

7.2. Odpovědnost nevládních organizací

Již v období několika posledních desetiletí probíhá debata nad pozicí nevládních organizací v občanské společnosti, o jejím přínosu a o zvyšování její (z)odpovědnosti. V současnosti neexistuje závazná definice odpovědnosti nevládních organizací. Young a Billis uvádějí, že odpovědnost není synonymem k vnější regulaci. L. B. Chisolm považuje za odpovědnost naplnění povinností předepsaných standardů chování, ačkoli tyto standardy nejsou přesně definovány. L.P. Lawry považuje odpovědnost za pojem vycházející z etiky, které se však s pojmem etiky neshoduje.³⁵⁴

7.3. Accountable Now

Accountable Now, dříve známá pod názvem Charta mezinárodních nevládních organizací,³⁵⁵ je globální platformou založenou v roce 2008 deseti organizacemi občanské společnosti, podporující organizace k vyšší transparentnosti, odpovědnosti a efektivitě. Činnost Accountable Now netkví pouze ve zveřejňování účetních závěrek a reportů, které jsou jejím základem, avšak plní i dalších kritéria, která si organizace vymezila ve 12 závazcích odpovědnosti, a to:

spravedlnosti a rovnosti; ženských právech a rovnosti pohlaví; zdravé planety; dlouhodobého efektu činnosti; práce s lidmi, kteří této činnosti věří a plně podporují; silného partnerství; podpory zásadních změn ve společnosti; otevřenosti organizací; podpory a efektivnosti zaměstnanců a dobrovolníků; kvalitního zacházení s finančními prostředky; vstřícným rozhodovacím procesům ke všem dotčeným subjektům a odpovědnému vedení.

Accountable Now se skládá z 27 organizací, které se zavázaly k progresivnímu naplňování závazků odpovědnosti ve všech svých politikách a činnostech. Zejména každoročně podávat zprávy o přijatých opatřeních v naplňování závazků odpovědnosti a každou takovou zprávu předkládat ke schválení nezávislému panelu

---

Organizations (INGOs): Exploring Roles, Benefits, and Challenges Vol. 4, No. 2, s. 23 – 25. Dostupné z WWW: <https://www.cites.org/eng> [online dne 6. 6. 2018]

354 CNAAN R. A. Nonprofit Management & Leadership, vol. 7, no. 2, Winter 1996, s. 221 – 224, Dostupné z WWW: <https://doi.org/10.1002/nml.4130070211> [online dne 19.7.2018]

355 Dostupné z WWW: <http://accountablenow.org/about-accountable-now/members/> [online dne 20. 10. 2017].

organizace Accountable Now. Dále mají povinnost publikovat zprávy o přijatých opatřeních společně s posudkovou zprávou nezávislého panelu Accountable Now na svých webových stránkách a dávají souhlas s jejich prezentací na webových stránkách Accountable Now.³⁵⁶

Z níže uvedených organizací jsou členy Accountable Now Greenpeace International, Oxfam International a Transparency International.³⁵⁷

7.4. BBB Wise Giving Alliance

BBB Wise Giving Alliance slouží jako nezávislý hodnotitel stavu nevládních organizací ve stanovených objektivních kritériích standardů charitativních organizací. BBB WGA si stanovila 20 objektivních kritérií, kde hodnotí, zda je organizace naplňuje v dostatečné míře. BBB WGA nesestavuje žebříčky, která organizace splňuje kritéria nejlépe, ale jejím cílem je umožnit a poskytnout přehled pro dárce k usnadnění výběru organizace, kterou chtějí finančně či jiným způsobem podpořit. BBB WGA vydala okolo 1.300 posudků o národních charitativních organizacích, které pořádají veřejné sbírky pro dobročinné účely, a to až již na základě žádosti samotné organizace nebo dárců. Navíc polovina ze 112 BBB WGA kanceláří v USA a Kanadě vyprodukovala dalších více jak 10.000 reportů, používajících pro posouzení stejné standardy jako BBB WGA.

Mezi 20 kritérií patří:

dohled představenstva; velikost představenstva; zasedání představenstva; kompenzace představenstvu; střet zájmů; efektivnost; report o efektivnosti; programové výdaje; výdaje na fundraising; akumulované fondy; auditované zprávy; podrobné členění výdajů; přesné výkazy výdajů; rozpočtový plán; nezavádějící materiály; výroční zprávy; veřejné webové stránky; zachování anonymity dárců,

---

356 Dostupné z WWW: <https://accountablenow.org/accountability-in-practice/our-accountability-commitments/> [online dne 9. 7. 2017].

357 Dostupné z WWW: <https://accountablenow.org/accountability-in-practice/accountability-reports/> [online dne 9. 7. 2017].

pokud to požadují; marketingová otevřenost (například kolik procent z výtěžku případně na správu organizace) a řešení stížností.^{358, 359}

Z organizací uvedených v další kapitole si nechala osvědčit naplnění 20 kritérií organizace Human Rights Watch a několik regionálních organizací Oxfam (např. Canada, America),³⁶⁰ Rotary Foundations of Rotary International a řada dalších Rotary klubů a nadací,³⁶¹ Amnesty International of the USA,³⁶² Greenpeace Fund³⁶³ či americká a kanadská pobočka Lékařů bez hranic (Doctors Without Borders / Médecins Sans Frontières).³⁶⁴

Za nejzávažnější nedostatek této organizace je v rámci této práce považováno, že organizace, která splní všechna kritéria a rozhodne se označit na svých stránkách či dalších materiálech organizace logo BBB WGA, musí organizaci zaplatit licenční poplatky, což může vést ke snaze přehlížet drobné nedostatky v naplňování kritérií, ve snaze získat co největší příjem organizace. V internetových diskuzích, zda je prospěšné se prezentovat takovouto známkou či jakou má hodnotu pro obchodní aktivity, byla většina reakcí negativních a část prezentovala názor, že je to pouze licenční továrna na peníze. Pro naplnění účelu organizace by mohlo být zpoplatněno

---

358 Dostupné z WWW: <http://www.give.org/about-bbb-wga/more-about-us/> [online dne 27. 6. 2017].

359 Dostupné z WWW: <https://charityreports.bbb.org/public/seal.aspx?ID=34521032010> [online dne 27. 6. 2017].

360 Dostupné z WWW: <http://www.give.org/search/?term=oxfam&tobid> [online dne 9. 7. 2017].

361 Dostupné z WWW: <http://www.give.org/search/?term=rotary&location=&FilterAccredited=false&tobid> [dne 9. 7. 2017].

362 Dostupné z WWW: <http://www.give.org/search/?term=amnesty&location=&FilterAccredited=false&tobid> [online dne 9. 7. 2017].

363 Dostupné z WWW: <http://www.give.org/search/?term=greenpeace&location=&FilterAccredited=false&tobid> [online dne 9. 7. 2017].

364 Dostupné z WWW: <http://www.give.org/search/?term=without+borders&tobid> [online dne 9. 7. 2017].

zpracování posudku, a to ať již organizace ve splnění kritérií uspěje či nikoli. Nárok na označení „BBB certified“ by již zpoplatněn být neměl.³⁶⁵

Na stránkách BBB jsou shrnuty základní údaje každé certifikované organizace, a to velmi přehledně a dostatečně pro komparaci jednotlivých údajů u jednotlivých organizací.

7.5. Charity Navigator

Charity Navigator je největší americkou nevládní organizací, sloužící k posuzování nevládních organizací, založenou v roce 2001. Charity Navigator již ohodnotila finanční zdraví, odpovědnost a transparentnost u více než 8.000 organizací a poskytuje základní data k dalšímu 1,4 milionu amerických nevládních organizací. Již v roce 2002 byla s více jak 1.100 posuzovanými charitami největším nezávislým hodnotitelem charit.

7.5.1. Financování Charity Navigator

Charity Navigator nepřijímá žádné dary od organizací, které hodnotí, a ani nezpoplatňuje nashromážděná a interpretovaná data. Financování je zajištěno jednotlivými dárci, obchodními společnostmi a nadacemi.

7.5.2. Hodnocení nevládních organizací

Hodnocení nevládních organizací u Charity Navigator probíhá jiným způsobem než u Accountable Now. Zatímco Accountable Now hodnotí organizace podle toho, jestli splňuje nebo nesplňuje daná objektivní kritéria, Charity Navigator obdržená data vyhodnocuje a vytváří vlastní, zejména procentuální hodnocení jednotlivých charit. Hodnocení charit je vyjádřeno v celkovém hodnocení, v hodnocení finančního zdraví, A&T ratingu, v rozložení výdajů, programových výdajů, administrativních výdajů a procentuálním vyčíslení příjmů, oproti nákladům na výkonného ředitele. Na základě výsledků jsou organizace dále děleny do kategorií podle obdržených hvězd od jedné do čtyř. Smysl hodnocení organizací dle hvězd je v tom, že organizace ohodnocené čtyřmi hvězdami lze na webových stránkách, na rozdíl od ostatních organizací, vyfiltrovat.

---

365 Dostupné z WWW: <https://www.blogmarketingacademy.com/better-business-bureau/> [online dne 9. 7. 2017].

Online přístup na stránkách www.charitynavigator.org umožňuje online porovnání nevládních organizací navzájem, a to bez nutnosti se jako uživatel do systému jakkoli registrovat.^{366,367,368,369,370}

7.5.3. Nevládní organizace hodnocené Charity Navigator v České republice

V České republice dle Charity Navigator působí 11 amerických organizací, které obdržely maximální hodnocení 4 hvězd.

Jednou z těchto čtyřhvězdičkových organizací je Advocacy International, a to i přesto, že přes 40 procent výdajů organizace je určeno na výplatu výkonného ředitele. Při bližším prozkoumání účetních závěrek této organizace lze zjistit, že na samotnou pomoc z výdajů 276.305 dolarů bylo alokováno pouhých 17.192 dolarů na mezinárodní podporu, aniž by byla tato podpora blíže specifikována. Veškeré finance se zdají být zkonsumovány jednou osobou, a to výkonným ředitelem této organizace. Organizace, respektive její výkonný ředitel, na svých stránkách vydává každý měsíc dvoustránkový Newsletter, kde informuje o svých aktivitách. To je jedinou na první pohled veřejně viditelnou činností organizace, z čehož je zřejmé, že ani čtyřhvězdičkové hodnocení organizací nemusí vypovídat pranic o kvalitě organizace, stačí pouze účelově splnit kritéria, aby formálně odpovídala prověřovaným kritériím.

Podobným typům organizací se říká organizace kufříkové, které se skládají z malých skupin osob, kde je většina příjmů alokována na platy a na další výdaje této úzké skupiny osob.^{371,372,373}

---

366 Dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=content.view&cpid=1653> [online dne 4. 1. 2018].

367 Dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=content.view&cpid=628> [online dne 4. 1. 2018].

368 Dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=content.view&cpid=1535> [online dne 4. 1. 2018].

369 Dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=content.view&cpid=4981> [online dne 4. 1. 2018].

370 Dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=search.map> [online dne 4. 1. 2018].

371 Dostupné z WWW: http://www.advocatesinternational.org/webfm_send/321 [online dne 4. 1. 2018].

8. Globální mezinárodní nevládní organizace

Tato kapitola se věnuje organizacím celosvětově známým a mezinárodně uznávaným, jako jedněm z vedoucích nevládních organizací ve svých oborech, ať již jsou to Greenpeace International v oblasti životního prostředí, Amnesty International v ochraně lidských práv a práv politických vězňů, uprchlíků a migrantů či v oblasti trestu smrti, OXFAM International v oblasti hladomoru a lidského utrpení obecně, Human Rights Watch v oblasti reportingu dodržování lidských práv, Lékaři bez hranic (Médecins Sans Frontières) v oblasti zajišťování zdravotní péče při katastrofách a Rotary International přispívající k řešení výzev v rozličných oblastech od úrovně místní po úroveň celosvětovou.

8.1. Greenpeace International

Greenpeace International je mezinárodní nevládní organizací v oblasti životního prostředí, založenou v roce 1971. Organizace prosazuje ochranu přírody a šíření povědomí o ochraně životního prostředí s ohledem na budoucnost a změnu smýšlení lidí. Mezi činnosti ochrany přírody patří i záchrana ohrožených druhů zvířat.³⁷⁴

Kořeny Greenpeace International sahají do roku 1970, kdy skupina složená z Irvinga Stonea, právníka; Paula Côté, studenta práv a Jima Bohlena, vědeckého pracovníka v oblasti lesního hospodářství založila výbor Don't Make A Wave Committee.³⁷⁵ Tato skupina vyrazila z Vancouveru lodí na Aljašku, aby se pokusila zabránit Spojeným státům americkým v testování jaderných zbraní na Aleutských ostrovech, což se jako zázrakem, v roce 1971 podařilo. V současnosti sídlí Greenpeace International v Amsterodamu. Organizace se skládá z 26 národních a regionálních kanceláří po celém světě, které pokrývají svou činnost ve více než 55 zemích světa. Na těchto kancelářích leží zodpovědnost za aplikaci globálních strategií do

---

372 Dostupné z WWW: http://www.advocatesinternational.org/webfm_send/309 [online dne 4. 1. 2018].

373 Dostupné z WWW: <http://www.advocatesinternational.org/newsletters> [online dne 4. 1. 2018].

374 Dostupné z WWW:

<http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2016/SGC-Articles-of-Association.pdf> [online dne 25. 8. 2017].

375 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/multimedia/photos/founders/> [online dne 14. 8. 2017].

kontextu příslušného geopolitického zařazení a fundraising, tedy získávání finančních prostředků na činnost organizace.

Mezi hlavní úlohy Greenpeace International patří tvorba strategií na globální úrovni, a to v úzké spolupráci s regionálními a národními kanceláři, spolupráce při zakládání dalších regionálních a národních kanceláří a rozvoj vztahů tam, kde není založeno zastoupení Greenpeace.³⁷⁶

8.1.1. Zastoupení Greenpeace International

Zatímco ve většině rozvinutých států se zastoupení Greenpeace nachází, ve státech rozvojových zastoupení v zásadě chybí. Ve Velké Británii, USA a Nizozemí lze nalézt po dvou pobočkách, v severských státech Finsku, Švédsku a Norsku po jednom zastoupení, stejně tak ve státech Visegrádské čtyřky, Rumunsku, Bulharsku, Francii, Německu, Španělsku a dalších evropských státech, včetně Ruska. Oproti tomu v Africe se nachází jediné zastoupení, a to v Jihoafrické republice. V Asii se nachází 10 zastoupení, včetně Indie, Číny, Japonska a Jižní Koreje. V Austrálii se nachází 1 zastoupení, stejně tak, jako v Kanadě. Ve Střední Americe se zastoupení nachází pouze v Mexiku a v Jižní Americe pouze v Brazílii, Chile a Argentině.³⁷⁷

8.1.2. Greenpeace International a příklady výsledků její činnosti

Greenpeace International za svou skoro padesátiletou historii dokázala díky zachycování a publikování neutěšeného stavu přírody, zvířat a lidí změnit postoj mnoha států a zapříčinila se o celosvětové zlepšení životního prostředí. Tato organizace staví na příbězích, které dokážou strhnout veřejné mínění a média. Greenpeace konfrontuje světovou ochranu přírody se snahou nadnárodních korporací o co nejvyšší zisk, bez ohledu na environmentální dopady. Nejen ve světě, ale i v České republice jsou environmentální dopady silným tématem, týkajícím se například těžby nerostných surovin. V České republice se v současnosti vede debata nad otázkou rozšiřování těžby uhlí, která má přinést značný ekonomický zisk a zvýšit či udržet zaměstnanost v regionu. Zisk z těžby však bude ve prospěch soukromých korporací a je otázkou, zda v době nedostatku pracovní síly i v nekvalifikovaných

---

376 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/about/how-is-greenpeace-structured/> [online dne 14. 8. 2017].

377 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/about/worldwide/> [online dne 14. 8. 2017].

oborech je dobrou cestou k ekonomickému růstu rozšiřování ekologických zátěží. Proti prolomení limitů těžby uhlí v České republice vystupuje i národní pobočka Greenpeace, a to jak informováním o nesouhlasu místních občanů s rozšiřováním těžby, přípravou průzkumů veřejného mínění až po billboardovou kampaň žít nebo těžit.^{378,379}

V 90. letech přispělo Greenpeace k přijetí rozhodnutí států Basilejské úmluvy, které se zavázaly nevyvážet toxické odpady do států východní Evropy a států rozvojových. Toto rozhodnutí následovalo poté, co Greenpeace odkrylo lodní náklad německého toxického odpadu do Albánie a následně další várku toxického odpadu směřující na Filipíny. V roce 1994 členové Greenpeace našli úniky ropných a znečišťujících látek v severoruském regionu Komi, kde tyto úniky devastovaly rozsáhlá území, která se stala neobyvatelnými nejen pro lidi, ale i pro divokou zvěř.^{380,381}

Greenpeace uvádí, že při ekologické havárii v Mexickém zálivu, způsobené British Petroleum na plošině Deep Water Horizon, kde došlo k úniku 4,9 milionu barelů ropy, a bylo největším pobřežním zamořením ropou v historii Spojených států amerických, tak oproti tomu je dle údajů Greenpeace každoročně v Ruské federaci vypuštěno více jak 30 milionů barelů ropy.³⁸²

Greenpeace je organizací, která potřebuje oslovit masy, jelikož jednotlivci jsou těmi, kteří se zajímají o ochranu přírody více než většina nadnárodních korporací, kterým jde primárně o zisk, i když i v této oblasti dochází ke strukturálním změnám a

---

378 Dostupné z WWW: http://www.greenpeace.org/czech/cz/Kampan/klima_a_energetika/zit-nebo-tezit/Verejnost-tezbu-odmita/ [online dne 15. 8. 2017].

379 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/czech/cz/news/zivot-zacina-tezba-konci/reklamni-billboard/> [online dne 15. 8. 2017].

380 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/other/Greenpeace-Chronicles.pdf> s. 96, [online dne 15. 8. 2017].

381 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/campaigns/climate-change/arctic-impacts/The-dangers-of-Arctic-oil/Black-ice--Russian-oil-spill-disaster/> [online dne 15. 8. 2017].

382 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/campaigns/climate-change/arctic-impacts/The-dangers-of-Arctic-oil/Black-ice--Russian-oil-spill-disaster/> [online dne 15. 8. 2017].

společnosti jsou nuceny kvůli veřejnému mínění tlačit na ekologizaci svých provozů a environmentálně přijatelné politice. Například společnost IKEA, jež spotřebovává 1 procento světové těžby dřeva pro komerční účely, může díky své velikosti diktovat podmínky, které dřevo bude pro své výrobky používat, a jaké musejí být zachovány standardy těžby a zpracování. IKEA pro své dodávky požaduje dřevo z udržitelných zdrojů s certifikací FSC a všichni dodavatelé musí dodržovat standardy IWAY Forestry Standard.³⁸³

8.1.3. Spolupráce Greenpeace International a Lékařů bez hranic

V listopadu roku 2015 započala spolupráce Greenpeace International a Lékařů bez hranic na ochraně uprchlíků, kteří se snažili přes Egejské moře přebrodit z Turecka do Řecka. Tato uprchlická krize, které Evropa čelí, je největší uprchlickou krizí od druhé světové války. Nabídka na společnou spolupráci od Greenpeace byla ze strany Lékařů bez hranic téměř bez prodlení přijata. Greenpeace zaslalo několik lodí k záchraně uprchlíků, a to ve spolupráci s řeckou pobřežní stráží. Za 4 měsíce své činnosti se Greenpeace podařilo pomoci více jak 18.000 uprchlíků. Poté musela být spolupráce ukončena, jelikož Greenpeace nedisponuje prostředky a kapacitou trvale nahrazovat jakoukoli péči, ale spíše asistovat ve chvíli prvotních následků katastrofy, a to dříve než samotné státy či mezinárodní společenství dokáží zformovat účinnou pomoc.^{384,385}

8.1.4. Greenpeace International na sociálních sítích

Greenpeace International se snaží o změnu lidského vnímání ochrany přírody reklamními a online kampaněmi. Své aktivity medializuje prostřednictvím sociálních sítí, kde na Twitteru či Facebooku každoročně navyšuje dosah svých příspěvků. V letech 2014 a 2015 narostla celková viditelnost organizace na sociálních sítích a médiích o 27, respektive o 19 procent. Na facebookových stránkách činil nárůst „like“ 144 procent na 43,3 milionu; nárůst v počtu sdílení o 85 procent na 10,8

---

383 Dostupné z WWW:

http://www.ikea.com/ms/cs_CZ/pdf/IKEA_Forestry_Positive_2020_Infographic_Czech.pdf [online dne 30. 8. 2017].

384 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/press/releases/2015/MSF-and-Greenpeace-launch-life-saving-operations-in-the-Aegean-Sea/> [online dne 15. 8. 2017].

385 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/campaigns/peace/refugee-crisis/> [online dne 15. 8. 2017].

milionu a nárůst v počtu komentářů o 129 procent na 1,7 milionu. Meziroční nárůst na Twitteru v oblasti „impressions“ narostl o 161 procent na více jak 706 milionů. V oblasti retweetů zaznamenaly nárůst o 210 procent na 1,55 milionu a v oblasti „like“ o 369 procent na 1,1 milionu.

Tyto sociální sítě jsou relativně levným a účinným nástrojem k ovlivňování veřejného mínění v široké mase za relativně krátkou dobu. Zdárným příkladem byl Auckland, kde měli porazit 500 let starý strom ke stavbě soukromé verandy. Během 48 hodin místní komunita nasbírala více jak 26.000 podpisů, lidé hlídkovali nepřetržitě u stromu několik dní, a nakonec docílili zachování tohoto stromu pro budoucí generace.³⁸⁶

8.1.5. Financování Greenpeace

Financování Greenpeace lze rozložit na dvě složky. Celkové příjmy všech složek Greenpeace a celkové příjmy Greenpeace International.

8.1.5.1. Financování Greenpeace International

Celkové příjmy Greenpeace International činily za rok 2014 73,5 milionu eur. V roce 2015 příjmy stouply na 84,9 milionu eur. Tento nárůst byl zapříčiněn zejména snížením hodnoty eura vůči ostatním měnám a zvýšením příjmů od národních poboček Greenpeace.

Na fundraising vynaložila Greenpeace International částku okolo 5 procent z celkové výše svých příjmů, což je zhruba ve výši, ve které fundraisingové aktivity provádělo již v letech 1998 a 1999 (příjmy okolo 30 milionu eur a fundraisingové výdaje 1,5 milionu eur).

Představenstvo Greenpeace International nemá nárok na mzdu, ale může být odměňováno podle stráveného času na úkolech organizace.

---

386 Dostupné z WWW:

<http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2016/2015-Annual-Report-Web.pdf> [online dne 25. 8. 2017].

Za rok 2014 činila odměna představenstva 90.000 eur a za rok 2015 85.000 eur. Odměny byly rozděleny 29.000 eur pro předsedkyni představenstva, další 3 osoby obdržely 10.000 eur a další členové 5.000 až 9.000 eur.³⁸⁷

8.1.5.2. Financování všech složek Greenpeace

Celkové příjmy všech složek Greenpeace činily za rok 2014 296,6 milionu eur. V roce 2015 stouply příjmy na 346,1 milionu eur, kde na zvýšení příjmů měla vliv již výše zmíněná změna kurzu eura vůči ostatním měnám.

8.1.6. Fundraising všech složek Greenpeace

Údaje týkající se fundraisingu jsou v posledních dvou zveřejněných účetních závěrkách významnou položkou, kde náklady na fundraising jsou ve výši více jak třetiny celkových příjmů. V roce 2014 byla částka investovaná na fundraising 107 milionu eur a v roce 2015 dokonce 116,6 milionu eur. Tyto výdaje, poměrově i v absolutních číslech, rostly po celou dobu sledovaného období, což znázorňuje uvedená tabulka s obsahem fundraisingových nákladů, celkových příjmů, procentního podílu fundraisingových nákladů na příjmech a čistý příjem.^{388,389,390,391,392,393,394,395,396,397,398}

---

387 Dostupné z WWW:

<http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2016/2015-Annual-Report-Web.pdf> s. 25 – 28, [online dne 30. 8. 2017].

388 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2016/2015-Annual-Report-Web.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

389 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/1999/AnnualReport99.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

390 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2001/1/annualreport10pp.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

391 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/PageFiles/24221/stichting-greenpeace-council-a.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

392 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2005/12/annual-report-2005.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

393 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2009/9/gpi-annual-report-2007.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

394 Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2007/11/annual-report-06.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

Rok	fundraisingové výdaje v mil. euro	celkové příjmy	procentní podíl	čistý příjem
1998	21,3	110,8	19,22382671	89,5
1999	29,6	126	23,49206349	96,4
2000	40,6	143,6	28,2729805	103
2001	45,3	157,7	28,72542803	112,4
2002	47,9	165,3	28,97761645	117,4
2003	42,9	163,4	26,25458996	120,5
2004	43	162	26,54320988	119
2005	44,1	173,5	25,41786744	129,4
2006	49,2	177	27,79661017	127,8
2007	55,6	212,3	26,18935469	156,7
2008	60,3	202,6	29,76307996	142,3
2009	63,1	199,9	31,56578289	136,8
2010	68,8	230,6	29,83521249	161,8
2011	77,3	241,1	32,06138532	163,8
2012	90,9	268,3	33,87998509	177,4
2013	98,8	288,4	34,25797503	189,6

395 Dostupné z WWW:

http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2011/GPI_Annual_Report_2010.pdf [online dne 30. 8. 2017].

396 Dostupné z WWW:

http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2010/Annual_Report_2009/AR2009.pdf [online dne 30. 8. 2017].

397 Dostupné z WWW:

<http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2013/GPI-AnnualReport2012.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

398 Dostupné z WWW:

http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2015/ANNUAL_REPORT_2014.pdf [online dne 30. 8. 2017].

2014	107	296,6	36,07552259	189,6
2015	116,6	346,1	33,68968506	229,5

Z tabulky vyplývá, že výše investice do fundraisingu pozitivně ovlivňuje čistý příjem organizace. I přes neustálý nárůst výdajů na fundraising co do absolutních čísel, příjem očištěný o fundraising byl v Greenpeace stále vyšší. Toto pravidlo však neplatilo v době ekonomické krize v roce 2008 a léta následujícího, kdy i přes zvyšování fundraisingových investic příjmy klesaly.

Otázka hranice pozitivního přínosu fundraisingu se může znázornit na případu Greenpeace z let 2013 a 2014, kdy se výdaje na fundraising zvýšily o 8,2 milionu eur a příjmy se též zvýšily o 8,2 milionu eur, tedy výdaje na fundraising byly pokryty celým finančním nárůstem. Rok 2014 byl též výjimečný z pohledu podílu nákladů na fundraising, kdy byl z dosud zveřejněných účetních závěrek tento podíl nejvyšší.

8.1.6.1. Fundraisingový efekt

Fundraisingový efekt má své přirozené hranice a nelze vyjít s tvrzením, že čím vyšší fundraisingový fond, tím vyšší čistý příjem. Zda jsou investice do fundraisingu účelné, záleží na typu organizace, její velikosti, zaměření a cílových skupinách. V zásadě lze tvrdit, že čím nižší fundraising, tím procentuálně efektivnější, což například u Greenpeace znamenalo, že v případě investic ve výši 21,3 milionu ročně byl výtěžek faktorem 5, tedy na každou investovanou jednotku činil příjem více jak 5 jednotek (rok 1998), zatímco v roce 2014 činily investice 107 milionů a výtěžek byl faktorem 2,77, avšak v absolutních číslech je příjem v roce 2014 vyšší než příjem v roce 1998. Čím více investic do fundraisingu, tím větší možnost diverzifikovaných reklamních aktivit a pokrytí. Pokud by však fundraising přesáhl vyšší míru příjmů, mohla by být kampaň kontraproduktivní, jelikož by dárci nechtěli přispívat na organizaci, která polovinu příjmů vynaloží na fundraising.

8.1.7. Představenstvo Greenpeace International

Představenstvo Greenpeace International se skládá ze 7 osob s funkčním obdobím na 3 roky, v současné době 4 členové představenstva jsou ve funkci člena představenstva první období a další 3 osoby jsou ve funkci člena představenstva druhé období, čímž je zajištěna kontinuita pokračování činnosti organizace a

zachována historická paměť tohoto orgánu. Členové představenstva mají za sebou širokou škálu zkušeností z oborů neziskových, výzkumných a environmentálních.

8.2. Amnesty International

Amnesty International byla založena v roce 1961 britským právníkem Peterem Benesonem, který byl pobouřen odsouzením dvou portugalských studentů na více jak 7 let vězení za přípitek na svobodu. To jej vedlo k publikaci článku v deníku Observer s názvem „Zapomenutí vězni“, který vzbudil tak široký ohlas a byl přetištěn v mnoha státech světa, že již 2 měsíce od své publikace došlo k setkání skupiny delegátů z Belgie, Německa, Švýcarska, Francie, Irska, USA a Velké Británie a společně se rozhodli založit mezinárodní organizaci na pomoc „vězňům svědomí“. Vězně svědomí „prisoners of conscience“ Amnesty International definovala jako kategorii vězňů, kteří byli zatčeni pro své přesvědčení, barvu pleti, etnický původ nebo svou víru a kteří neobhajovali ani neomlouvali násilí.

V roce 1962 Amnesty International uskutečnila první průzkumné cesty, kde první vedla do Ghany a druhá do Československa.^{399, 400, 401} „*Práce Amnesty International byla od prvních let existence organizace většinou světové veřejnosti vítána. Již roku 1965 získala status konzultanta při Radě Evropy a Spojených národech, roku 1969 při UNESCO a v roce 1972 při Komisi pro lidská práva Organizace amerických států. Roku 1977 byla AI udělena Nobelova cenu míru za přínos k zajištění svobody, spravedlnosti a míru ve světě.*“⁴⁰² Amnesty International se též zasloužila o propuštění Josefa Berana, arcibiskupa pražského z internace, která započala roku 1961 a měla trvat více jak 10 let. Díky snaze Amnesty International a veřejnému tlaku byl z internace propuštěn.^{403,404 405 406} Po svém propuštění v roce 1967 v Římě

---

399 Dostupné z WWW: https://www.amnesty.cz/data/file/834-vons_tomek.pdf?version=1447074797 [online dne 9. 7. 2017].

400 Dostupné z WWW: <https://dmuamnesty.wordpress.com/2012/05/06/a-short-history-of-amnesty-international/> [online dne 9. 7. 2017].

401 Dostupné z WWW: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1977/amnesty-history.html [online dne 9. 7. 2017].

402 Dostupné z WWW: https://www.amnesty.cz/data/file/834-vons_tomek.pdf?version=1447074797 [online dne 9. 7. 2017].

403 Dostupné z WWW: https://www.amnesty.cz/data/file/834-vons_tomek.pdf?version=1447074797 [online dne 9. 7. 2017].

zapálil svíčku k oslavě svého osvobození a veřejně prohlásil: *Mé propuštění se stalo díky Amnesty International. První věc, kterou bych teď měl udělat, je sloužit za ni mši.*⁴⁰⁷

V roce 1963 byl propuštěn první vězen svědomí, a to ukrajinský arcibiskup Josyf Slipyi ze Sibíře, což odstartovalo dekády kampaní za osvobození takto vězněných lidí. V roce 1972 vznikla první kampaň Amnesty International proti mučení. Dne 9. prosince 1975 přijalo Valné shromáždění OSN rezoluci Deklaraci o ochraně všech osob před mučením a jiným krutým nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním. Dne 8. prosince 1977 si Valné shromáždění OSN specificky vyžádalo Komisi pro lidská práva k přípravě úmluvy v intencích Deklarace z 9. prosince 1975. V roce 1984 Valné shromáždění OSN svou rezoluci schválilo Úmluvu proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.⁴⁰⁸

8.2.1. Amnesty International ve vztahu k Chartě 77 a VONS

8.2.1.1. Charta 77

V Československu jako reakce na Závěrečný akt Helsinské konference vznikla neformální občanská iniciativa zvaná Charta 77. Mezi první mluvčí této charty a signatáře patřili význačné osobnosti české a československé historie jako Jan Patočka, Václav Havel, či Jiří Hájek.⁴⁰⁹ Charta 77, vedla i v Amnesty International k otázce, jak se k takovému dokumentu postavit. *Část členské základny, sekci a veřejnosti volala po výraznější podpoře tohoto nového pokojného hnutí na obranu lidských práv. Aktivisté Charty 77 riskovali osobní pohodlí, svobodu nebo možná i životy, jak se podle první reakce režimu mohlo zdát. Ovšem otevřená identifikace s*

---

404 Dostupné z WWW: <https://dmuamnesty.wordpress.com/2012/05/06/a-short-history-of-amnesty-international/> [online dne 9. 7. 2017].

405 Dostupné z WWW: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1977/amnesty-history.html [online dne 9. 7. 2017].

406 Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.org/download/Documents/120000/act300042001en.pdf> [online dne 9. 7. 2017].

407 Dostupné z WWW: https://www.amnesty.cz/data/file/1849-existence_2-2011-priloha.pdf?version=1452277299 [online dne 9. 7. 2017].

408 Dostupné z WWW: <http://legal.un.org/avl/ha/catcidtp/catcidtp.html> [online dne 10. 7. 2017].

409 Dostupné z WWW: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/patock.html> [online dne 19. 6. 2017].

kritiky politického režimu by byla v práci AI zcela novým prvkem a pravděpodobně by ohrozila úzkostlivě budovanou pověst nestrannosti. Proto se AI držela tak jako dosud podpory konkrétních obětí porušování lidských práv⁴¹⁰ a otiskovala jimi připravená prohlášení či informovala o českých samizdatech s odkazem na to, že data nejsou ověřená Amnesty International, ale jsou závažného charakteru a je třeba je zmínit. Vyjma dalších činností, spočívajících zejména v publikování dokumentů chartistů Amnesty International informovala též o politických procesech např. s Alešem Březinou, Vladimírem Laštůvkou, Alešem Macháčkem a Otou Ornestem.⁴¹¹

8.2.1.2. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných – VONS

Zástupci Amnesty International se též pokoušeli účastnit procesů s politickými vězni, kdy například její zástupce, který se chtěl zúčastnit procesu v Brně, byl zadržen a vyslýchán přes 5 hodin. Stejná situace nastala během procesu se členy VONS v Praze, kde byl pozorovatel Amnesty International vyslýchán přes 4 hodiny a následně vyhoštěn z českého území. Tento proces probíhal se členy VONS, Petrem Uhlem, Václavem Havlem, Václavem Bendou, Ottou Bednářovou, Jiřím Dienstbierem a Danou Němcovou. 22.–23. října 1979 se zástupce AI Henry Goldman opět marně snažil o přístup do soudní síně. Přesto na základě rozhovorů, které Goldman vedl na chodbách soudní budovy s rodinnými příslušníky souzených, AI rozhodla, že proces nebyl spravedlivý a uznala obžalované obránce lidských práv za „vězně svědomí“.⁴¹²

8.2.2. Amnesty International a Nelson Mandela

V době uvěznění Nelsona Mandely vyvstala otázka, zda jej označit za vězně svědomí. Tato otázka byla řešena na zasedání mezinárodní rady v roce 1964 v Canterbury. Amnesty International odmítla Nelsona Mandelu jako vězně svědomí, jelikož podmínkou bylo nehájit a neospravedlňovat násilí.⁴¹³ I přesto, že Nelson

---

410 Dostupné z WWW: https://www.amnesty.cz/data/file/834-vons_tomek.pdf?version=1447074797 [online dne 10. 7. 2017].

411 Dostupné z WWW: https://www.amnesty.cz/data/file/834-vons_tomek.pdf?version=1447074797 [online dne 10. 7. 2017].

412 Dostupné z WWW: https://www.amnesty.cz/data/file/834-vons_tomek.pdf?version=1447074797 [online dne 10. 7. 2017].

413 Dostupné z WWW: <https://dmuamnesty.wordpress.com/2012/05/06/a-short-history-of-amnesty-international/> [online dne 10. 7. 2017].

Mandela nebyl Amnesty International označen za vězně svědomí, byl v roce 2006 Amnesty International jmenován ambasadorem svědomí, stejně tak, jako před tím U2 či Václav Havel.⁴¹⁴

8.2.3. Financování Amnesty International

Amnesty International je z většiny financována jednotlivými dárci. V roce 2015 obdržela od jednotlivců z celkových 278 milionů eur 200 milionů eur a v roce 2016 z celkových 279 milionů eur 210 milionů eur. Po oba roky byla použita na fundraising částka ve výši 40 milionů eur, tedy jedna sedmina rozpočtu. Zbytek příjmů tvoří granty, dědictví, odkázaný majetek a příjmy z vedlejších činností.⁴¹⁵

Více jak 95 procent prostředků není vázáno na specifickou činnost nebo zemi, takže je Amnesty International může použít dle potřeb, které považuje v oblasti své činnosti za nejakutnější. Na vlastní provoz a prezentaci výsledků její činnosti spotřebuje okolo 11,5 procenta příjmů.⁴¹⁶

8.2.4. Odměňování vrcholných manažerů Amnesty International

Ačkoli vysoké příjmy některých vrcholných představitelů nevládních organizací jsou v této práci podrobeny kritice, u některých organizací tyto příjmy nejsou k nahlédnutí vůbec. Na stránkách Amnesty International nelze dohledat strukturu výdajů na mzdové náklady zaměstnanců a členů představenstva.

Z veřejných zdrojů lze dohledat, že generální sekretářka Irene Khan, která si vybuodovala reputaci v oblasti boje proti chudobě, pobírala po dobu čtyř let roční plat ve výši minimálně 132.490 liber. Jako generální sekretářka byla podrobována kritice, že se jako první muslimská představitelka v čele Amnesty International zaměřovala hlavně na porušování lidských práv na Guantanámu, a tolik se nezabývala činností Talibánu a teroristických skupin.

---

414 Dostupné z WWW: <https://www.irishtimes.com/news/mandela-gets-amnesty-award-as-ambassador-of-conscience-1.1023628> [online dne 10. 7. 2017].

415 Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.org/en/2016-global-financial-report/> s. 14, [online dne 5. 1. 2018].

416 Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.org/en/2016-global-financial-report/> [online dne 5. 1. 2018].

Amnesty International v roce 2011 vyplatila Irene Khan a jejímu zástupci odstupné ve výši 500.000 a 300.000 liber. Tuto částku Amnesty International nechtěla veřejně potvrdit, ani komentovat, ale lze usuzovat, že částka z důvodu nepopření této výše byla částkou vyplacenou.⁴¹⁷

Zde dochází ke střetu dvou zájmů organizace, zda zveřejnit tuto vyplacenou částku, a dostát transparentnosti ve svém financování, avšak utrpět na reputaci s tím, že značná část příjmů je „utrácena“ za vrcholné představitele organizace. Nebo informaci nezveřejnit a spoléhat na to, že se k veřejnosti tato informace nedostane nebo že nebude ověřitelná a tím organizace neutrpí na reputaci. Ovšem s tím rizikem, že pokud se veřejnost tyto informace dozví, poškodí to reputaci organizace tím více.

Transparentnost by měla být jedním z domén této organizace, která se snaží o dodržování lidských práv, a to i svou silnou morální autoritou, kde tyto „utajované“ skandály renomé organizace poškozují. Přiznání chyby s informací, co se to stalo, proč se to stalo, jaké byly možné způsoby řešení, jakým způsobem se pochybení vyřešilo a jak zamezit jejímu opakování do budoucna, může naopak renomé organizace posílit.

8.2.5. Představenstvo Amnesty International

Představenstvo Amnesty International se skládá z předsedy a místopředsedy představenstva, hospodáře a z 8 řádných členů, kde z každé jednotlivé národní organizace Amnesty International či ze státu, kde Amnesty International svou pobočku nemá, může být zvolena za řádného člena maximálně 1 osoba. Volba probíhá na Valném shromáždění jednou za dva roky, kde se obměňuje polovina členů představenstva, kteří mohou být znovu zvoleni maximálně na jedno další po sobě jdoucí volební období. Tito zástupci jsou zvoleni na období 4 let a scházejí se zpravidla čtyřikrát do roka, ačkoli minimum setkání je stanoven na dvě setkání ročně. Řádní členové představenstva volí hospodáře, předsedu a místopředsedu, kteří nebývají z jejich řad, ačkoli to stanovy nezakazují.

---

417 Dostupné z WWW: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1358537/Revealed-Amnesty-Internationals-800-000-pay-offs-bosses.html> [online dne 31. 8. 2017].

Předsedkyně představenstva Amnesty International je původem z Austrálie, místopředseda z Norska, dalším členem Nizozemec sídlící v Brazílii, Ghaňan, Ind a občanky Kanady, Nairobi, Mexika a 3 osoby spojené s New Yorkem – USA.^{418,419}

8.3. Human Rights Watch

Human Rights Watch, v doslovném překladu Lidskoprávní hlídka, vznikla roku 1978 v Helsinkách jako reakce na přijetí Závěrečného aktu Helsinské konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, ze dne 1. 8. 1975. Tato hlídka vznikla v Helsinkách pod názvem Helsinki Watch. Ve svém počátku se nejednalo o početnou organizaci, avšak v dnešní době Human Rights Watch zaměstnává okolo 400 osob po celém světě. Posláním Helsinki Watch byla podpora skupin v zemích sovětského bloku k monitoringu jejich vlád, aby jednaly v souladu s Helsinskou dohodou. Ke splnění tohoto účelu vydala Helsinki Watch metodologii, jak státy zneužívají svou moc a poukazovala na porušování lidských práv ve státech východní Evropy a Sovětském svazu. Helsinki Watch byla jedním z přispěvatelů k demokratické transformaci v 80. letech 20. století.⁴²⁰ V roce 1981 vznikla Americas Watches, která se mimo jiné zabývala rolí zahraničních vlád, zejména však Spojených států amerických, ve vztahu k vojenské a politické podpoře nedemokratických režimů. V roce 1985 vznikla Asia Watch, v roce 1988 Africa Watch a o rok později blízkovýchodní Middle East Watch, které společně utvářely The Watch Committees. V roce 1988 byl přijat zastřešující název Human Rights Watch. Human Rights Watch aktivně vystupovala během války v Perském zálivu či genocidě ve Rwandě. Její významnou úlohou v rámci mezinárodních vztahů byla podpora, ale zároveň i kritické hodnocení mezinárodních soudních tribunálů ve Rwandě a Jugoslávii a hrála význačnou roli v přípravě římského statutu Mezinárodního trestního tribunálu. V současnosti pro svou činnost využívá i

---

418 Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.org/en/about-us/international-board/> [online dne 30. 8. 2017].

419 Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.ie/wp-content/uploads/2016/05/Statute-of-Amnesty-International.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

420 Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/history> [online dne 19. 6. 2017].

řadu moderních řešení od statistického výzkumu a metodologických postupů až po satelity či analýzy detonací.⁴²¹

8.3.1. Charta odpovědnosti nevládních organizací

Human Rights Watch jako charitativní organizace obdržela v rámci organizace BBB Wise Giving Alliance potvrzení o splnění všech 20 kritérií ve všech kategoriích financování, fundraisingu a informovanosti, vládnutí a míry efektivnosti.^{422,423} Human Rights Watch se neangažují v politických kauzách a zachovávají si neutralitu, pokud se jedná o válečné konflikty.

8.3.2. Financování Human Rights Watch

Financování Human Rights Watch probíhá prostřednictvím soukromého financování. Financování z veřejných zdrojů není akceptováno, a to ani přímo, ani nepřímo. Organizace, které podporují Human Rights Watch a jsou částečně financovány z veřejných zdrojů, mohou podporovat Human Rights Watch pouze prostřednictvím zdrojů, které byly získány od privátních subjektů, nikoli od subjektů vládních nebo z vládních grantů.⁴²⁴

Celková hodnota majetku organizace činila ke konci roku 2015 240,3 milionů dolarů. V roce 2016 se celková hodnota snížila na 220,6 milionů dolarů. Na tomto snížení se podílelo zejména snížení celkové podpory veřejnosti o 5 milionů dolarů a investiční ztráta ve výši 2,5 milionů dolarů.

Příjmy organizace v roce 2015 činily 68,5 milionů dolarů, výdaje činily 75,7 milionů dolarů, z toho výdaje na management 4,6 milionů dolarů a fundraising 14,1 milionů dolarů. Příjmy organizace v roce 2016 klesly na 58,4 milionů dolarů a výdaje stouply

---

421 Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/history> [online dne 20. 6. 2017].

422 Dostupné z WWW: <http://www.give.org/about-bbb-wga/more-about-us/> [online dne 27. 6. 2017].

423 Dostupné z WWW: <https://charityreports.bbb.org/public/seal.aspx?ID=34521032010> [online dne 27. 6. 2017].

424 Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/financials> [online dne 21. 6. 2017].

na 78,2 milionů dolarů, z toho výdaje na management 5 milionů dolarů a fundraising 15,5 milionů dolarů.⁴²⁵

Na mzdové náklady výkonného ředitele organizace je ročně alokováno 490.000 dolarů a náhrady ve výši 77.000 dolarů, což znamená vysokou finanční zátěž. Ačkoli organizace nepřijímá žádné dary ani příspěvky od státních organizací či fondů, je důležité zmínit, že 16 anonymních dárců dohromady přispívá na činnost organizace 22,865 milionů dolarů, což je zhruba třetinový celkový příjem organizace za rok a jeden z anonymních dárců přispěl částkou přesahující 8 milionů dolarů.^{426,427,428} Pokud jsou tito dárci anonymní, nelze než pojmát znepokojení, že dárci může svým darem ovlivňovat, kam budou finanční prostředky alokovány, a to jak neformálním způsobem, tak i způsobem legitimním, a to uvázáním prostředků na určitou specifikovanou činnost.

8.3.3. Představenstvo Human Rights Watch

Představenstvo organizace se skládá z 30 řádných členů a 28 emeritních členů. Nejvyšší vedení se skládá ze 7 osob spojených se Spojenými státy americkými - Hassan Elmasryh, který vystudoval University of Chicago, Robert Kissane, který v současnosti žije v New Yorku, Michael G. Fisch, který vystudoval Standfordskou Univerzitu v Kalifornii, Amy Rao, původem z Indiany, Amy Towers v současnosti žijící v New Yorku, Catherine Zennström, francouzská občanka, která studovala v Kalifornii a Oki Matsuoto, který před založením vlastní společnosti Monex pracoval na vysoké pozici v Goldman Sachs & Co.⁴²⁹

---

425 Dostupné z WWW: https://www.hrw.org/sites/default/files/supporting_resources/financial-statements-2016.pdf [online dne 10. 7. 2017].

426 Dostupné z WWW: https://www.hrw.org/sites/default/files/supporting_resources/2015-form-990.pdf [online dne 10. 7. 2017].

427 Dostupné z WWW: https://www.hrw.org/sites/default/files/supporting_resources/2015-form-990t_0.pdf [online dne 10. 7. 2017].

428 Dostupné z WWW: https://www.hrw.org/sites/default/files/news_attachments/english_annual_report-2016.pdf [online dne 10. 7. 2017].

429 Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/about/people/board-directors> [online dne 11. 7. 2017].

Způsob volby členů představenstva Human Rights Watch na svých stránkách neuvádí a je v tomto ohledu nejméně transparentní organizací z organizací v této kapitole posuzovaných.

8.3.4. Senior management Human Rights Watch

Senior management se skládá ze 48 osob, které jsou jmenovitě uvedeny na oficiálních webových stránkách, včetně krátkého CV. Část managementu je za svou činnost honorována částkami přesahujícími 100.000 dolarů ročně, kde 12 nejvýše honorovaných osob je dohromady odměněno částkou 3 miliony dolarů ročně a přes dalších 500.000 dolarů obdrží na dalších kompenzacích.^{430,431}

8.3.5. Poradní komise Human Rights Watch

K řešení specifických otázek HRW zřídila poradní komisi. Poradní komise neslouží jako servisní komise představenstva, ale v této komisi zasedají osobnosti z oblasti práva, žurnalistiky, akademických kruhů, veřejného zdraví, sociálních aktivit a okruhů spojených s lidskými právy obecně. Tyto osoby jsou úzce spjaty s veřejností, s politiky, s novináři akademickou obcí a mezi těmito subjekty obhajují lidská práva, činnost organizace a rozšiřují povědomí o problematice, které organizace řeší. Nejčastějším fórem, kde tyto diskuze probíhají, jsou konference a akademická půda.⁴³²

8.4. OXFAM

Pod označením OXFAM („Oxford Committee for Famine Relief“, v doslovném překladu Oxfordský výbor pro boj s hladomorem) nebo OXFAM International je rozuměna organizace Stichting Oxfam International založená v roce 1995 v Nizozemí, se sídlem v Haagu. V současnosti sekretariát OXFAM sídlí v britském Oxfordu a své pobočné kanceláře provozuje v Bruselu, Addis Abebě, New Yorku a ve Washingtonu. Tato mezinárodní nevládní organizace je mezinárodní konfederací sdružující 20 mezinárodních organizací se sídlem v Austrálii, Belgii, Brazílii,

---

430 Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/about/people/senior-management> [online dne 10. 7. 2017].

431 Dostupné z WWW: https://www.hrw.org/sites/default/files/supporting_resources/2015-form-990.pdf [online dne 10. 7. 2017].

432 Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/about/people/advisory-committees> [online dne 11. 7. 2017].

Dánsku, Francii, Hongkongu, Indii, Irsku, Itálii, Jihoafrické republice, Japonsku, Kanadě, Mexiku, Německu, Nizozemí, Novém Zélandu, Québecu, Spojených státech amerických, Španělsku a Velké Británii, odkud název OXFAM původně pochází. OXFAM byl založen v roce 1942 během druhé světové války na podporu hladovějících žen a dětí v okupovaném Řecku, kam byla tímto výborem zaslána potravinová pomoc skrze alianční námořní blokádu.

V současné době OXFAM International spolupracuje s partnery z více jak devadesáti zemí světa a nezabývá se pouze bojem s hladomorem, ale též chudobou a lidským utrpením, a to nezávisle na rase, původu či náboženském vyznání. OXFAM se zapojuje do výzkumných aktivit zjišťujících příčiny chudoby a její důsledky. Jejím cílem v boji s chudobou je motivace osob chudobou zasažených k aktivní svépomoci, s cílem budoucí soběstačnosti bez vnější pomoci. Prostředky, kterými se snaží těchto cílů dosáhnout, jsou široké rozvojové programy, veřejné vzdělávání a kampaně a humanitární asistence v době válečných konfliktů a přírodních katastrof.

8.4.1. Charta odpovědnosti mezinárodních nevládních organizací

OXFAM přistoupil k první globální chartě v nevládním sektoru již v roce 2006 a reporty ke své činnosti pravidelně zveřejňuje na svých stránkách.⁴³³ Poslední zpráva o činnosti byla zveřejněna za období let 2014 a 2015.

8.4.2. Financování OXFAM

8.4.2.1. Příjmy rozpočtu OXFAM

V roce 2013 stejně tak, jako v roce 2012, činily příjmy OXFAM (za účetní období 1.4.2013 – 31.3.2014) okolo 11 milionů liber, v roce 2014 příjmy mírně stouply na 11,5 milionů liber, zatímco v roce 2015 příjmy OXFAM výrazně stouply na 17 milionů liber.

8.4.2.2. Výdaje rozpočtu na zaměstnance

V roce 2013 operovalo v OXFAM 102 zaměstnanců s celkovými mzdovými náklady 5,5 milionů liber.⁴³⁴ V roce 2014 počet zaměstnanců stoupl na 113 a mzdové náklady

---

433 Dostupné z WWW: <https://www.oxfam.org/> [online dne 3. 6. 2017].

434 Dostupné

z

WWW:

https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/story/2013-14_soi_annual_report_and_accounts.pdf [online dne 4. 6. 2017].

na 6 milionů liber, zatímco v roce 2015 počet zaměstnanců stoupl na 128 osob se mzdovými náklady 7,5 milionů liber.⁴³⁵

8.4.3. Orgány OXFAM

8.4.3.1. Představenstvo OXFAM

Představenstvo OXFAM se skládá z tolika členů, kolik má přidružených organizací s tím, že se členem představenstva stává i výkonný ředitel. Členy představenstva jsou v zásadě generální ředitelé přidružených organizací, kde každá organizace má právo navrhnout jednoho člena. V případě hodných zřetele, mezi které se počítají zejména zdravotní důvody, je možnost navrhnout na člena představenstva osobu, která není generálním ředitelem, avšak tento návrh podléhá schválení předsedou představenstva. Do pravomocí představenstva patří vedení společnosti, včetně rizikových operací, příprava strategických plánů, pravidel chování a vnitřních procesů a přípravy návrhů na přijetí organizace, jako organizace přidružené. Představenstvo může udělit plnou moc k zastupování organizace výkonnému řediteli v rozsahu svých pravomocí.

8.4.3.2. Dozorčí rada OXFAM

Dozorčí rada se dle stanov skládá z tolika členů, kolik má přidružených organizací s tím, že je navíc jedno místo vyčleněno pro předsedu dozorčí rady a případně ještě jedno další místo, pokud bude pokladníkem zvolena osoba nezasedající v dozorčí radě. Mezi hlavní úkoly dozorčí rady patří jmenování a odvolání výkonného ředitele, předsedy a místopředsedy dozorčí rady, pokladníka, schvalování účetních závěrek a rozpočtů, dosazování auditorů a schvalování revizí stanov.

8.4.3.3. Výkonný ředitel OXFAM

Hlavní úlohou výkonného ředitele, vyjma účasti na jednáních představenstva, je plnění úkolů svěřených představenstvem a povinnosti stanovené vnitřními předpisy, kam spadá řízení sekretariátu OXFAM a informování představenstva o všech skutečnostech, které mají významný vliv na chod organizace.⁴³⁶

---

435 Dostupné z WWW: https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/2015-16_soi_annual_report_financial_statements.pdf [online dne 4. 6. 2017].

436 Dostupné z WWW: <https://www.oxfam.org/> [online dne 3. 6. 2014].

8.5. Lékaři bez hranic

Lékaři bez hranic („Médécins Sans Frontières“) jsou nezávislou organizací, založenou lékaři a novináři v Paříži roku 1971 na pomoc osobám trpícím válkou a hladomorem. Událostí, která vedla k založení organizace (stejně tak, jako byla bitva u Solferina, při založení Mezinárodního výboru Červeného kříže), byla spouštěcím mechanismem válka a hladomor v Biafře, který vedl ke vzniku Lékařů bez hranic.⁴³⁷ Biafra byl stát vzniklý a zaniklý mezi léty 1970 až 1976 na území dnešní Nigérie. Tento stát uznalo ve své době pouze několik Afrických států, Haiti a Francie v čele s Charlesem de Gaullem.⁴³⁸ Organizace Lékaři bez hranic byla vytvořena 300 dobrovolníky z řad lékařů, sester, novinářů a dalších profesí, pro zajištění urgentní lékařské péče bez ohledu na rasu, pohlaví, náboženství či státní hranice.

Mezi první místa, kde organizace Lékaři bez hranic zasahovala, patřilo nikaragujské hlavní město Managua po zemětřesení v roce 1972, v Hondurasu po hurikánu v roce 1974 a v Kambodži v roce 1975 během uprchlické krize.

Lékaře bez hranic je možné napřímo kontaktovat ve 30 státech světa včetně České republiky, Spojených států amerických a například Japonska. Tyto pobočky jsou umístěny ve vyspělých státech, nikoli ve státech, kam později směřuje urgentní pomoc.

V současnosti organizace Lékaři bez hranic zaměstnává více jak 35.000 osob a za rok 2015 ošetřila více jak 8.500.000 osob.⁴³⁹ V roce 2011 v rámci reorganizace Lékařů bez hranic došlo k přesunutí sídla do Švýcarska.⁴⁴⁰

8.5.1. Charta odpovědnosti

Organizace je v současnosti složena zejména z lékařů a pracovníků zdravotnického sektoru, ale je otevřena pro všechny osoby, které mohou pomáhat k dosahování cílů

---

437 Dostupné z WWW: <http://www.msf.org/en/msf-history> [online dne 4. 6. 2017].

438 Dostupné z WWW: http://neviditelnypes.lidovky.cz/svet-rozvodny-statu-2-015-/p_zahranici.aspx?c=A141118_210725_p_zahranici_wag [online dne 4. 6. 2017].

439 Dostupné z WWW: <http://www.msf.org/en/msf-history> [online dne 4. 6. 2017].

440 Dostupné z WWW: http://www.msf.org/sites/msf.org/files/msf_financial_report_2015_final_0.pdf [online dne 2. 7. 2017].

organizace. Dodržují nezávislost, neutralitu, nestrannost a zásady lékařské etiky.⁴⁴¹ Lékařská etika nemůže být zaměňována s Hippokratovou přísahou, která je již v mnoha svých částech zastaralá, a dokonce i v rozporu s platným právem nejen v České republice.⁴⁴²

Lékařská etika, ve smyslu jejích zásad, je respekt k pacientově autonomii, důvěrnosti a informovaném souhlasu, léčení pacienta s důstojností a v respektu k jeho kulturnímu a náboženskému přesvědčení.

Nezávislost, neutralita a nestrannost však nesmí být zaměňována s mlčením. Pokud jsou členové organizace svědky extrémního násilí vůči skupině i vůči jednotlivci, pokud je silná potřeba upozornit na neakceptovatelná utrpení ve spojení s bráněním poskytování první pomoci, pokud zařízení poskytující péči jsou v ohrožení nebo kde jsou podmínky poskytování pomoci nedostatečné nebo zneužívané, mohou otevřeně a veřejně o těchto událostech hovořit.⁴⁴³

8.5.2. Lékaři bez hranic v zahraničních misích

8.5.2.1. Lékaři bez hranic v Sýrii

Již od roku 2011 dochází na území Sýrie k silným nepokojům, občanské válce a vojenským střetům nejrůznějších zájmových skupin, které v průběhu konfliktu vytvářely koalice a bojovaly i proti sobě navzájem. Zatímco USA podporovala kurdské jednotky, syrskou opozici a jednotky proti Islámskému státu, které byly zároveň proti režimu Bašára Asada, Turci bojovali s Kurdy předstírajíc, že bojují s YPG, Bašár Asad bojoval proti IS a proti jednotkám podporovaným USA, Rusko podporovalo syrský režim a bojovalo proti Islámskému státu, a svou zájmovou politikou v Sýrii se dostávalo do střetu s USA a Tureckem. Toto je jen částečný obraz nad děním na území Sýrie v poslední dekádě.

Prezident Lékařů bez hranic ve své zprávě pro výroční valnou hromadu vyjádřil své silné znepokojení nad současnou situací v Sýrii, kde v roce 2012 vstoupil v platnost zákon, zakazující poskytování zdravotnické péče opozičním jednotkám. V roce 2015

---

441 Dostupné z WWW: <http://www.msf.org/en/msf-charter-and-principles> [online dne 7. 7. 2017].

442 Dostupné z WWW: http://www.peengel.cz/euthanasie_soubory/Page288.htm [online dne 7. 7. 2017].

443 Dostupné z WWW: <http://www.msf.org/en/msf-charter-and-principles> [online dne 7. 7. 2017].

došlo k 94 leteckým útokům a útokům ostřelovačů na 63 míst, podporovaných Lékaři bez hranic, kde byly způsobeny škody různé úrovně, které ve dvanácti případech vedly k totálnímu zničení lékařského zázemí. V důsledku těchto útoků bylo zabito 23 osob a zraněno 58 osob podpůrného lékařského personálu Lékařů bez hranic.⁴⁴⁴

8.5.2.2. Lékaři bez hranic v Afghánistánu

Nejtragičtější misí v roce 2015 byla mise v afghánském Kunduzu, kde díky vyjednané mezinárodní dohodě všech zúčastněných stran měla být respektována neutralita lékařského zařízení a personálu, jakožto zařízení nezávislého. Avšak nálet vzdušných sil jednotek Spojených států amerických na tuto nemocnici vedl ke smrti 14 zaměstnanců, 24 pacientů a 4 pečovateli. Lékaři bez hranic ve svém prohlášení uvedli, že nelze takovou situaci přejít pouze interním vyšetřováním ze strany Spojených států amerických, s výsledným konstatováním, že došlo k chybě. Tato situace vedla k tomu, že více než milion osob v severovýchodním Afghánistánu se ocitla bez chirurgické péče, poskytované ve vysoké kvalitě.

8.5.2.3. Lékaři bez hranic v dalších nestabilních regionech

K dalším úmrtím v řadách Lékařů bez hranic došlo i na několika dalších kontinentech světa, od zabití jejich příslušníka ve Středoafričské republice, několika pohřešovaných v Demokratické republice Kongo, úmrtí několika osob při tragické letecké nehodě helikoptéry v Nepálu, až po bombardování nemocnice v Súdánu súdánskou armádou či ostřelování nemocnice na Ukrajině.⁴⁴⁵

8.5.2.4. Lékaři bez hranic a změna poskytování pomoci v roce 2016

V roce 2016 směřovala pomoc Lékařů bez hranic zejména do oblastí válečných konfliktů v Afghánistánu, Iráku, Jemenu, Jižním Súdánu, Nigérii a Sýrii. Svůj přístup oproti běžnému poskytování své pomoci museli upravit například v Sýrii, kde z důvodu těžko přístupné oblasti a nedostatku státního souhlasu s poskytováním pomoci byla nucena poskytovat pomoc distančně pouze školeními a zásobováním.

---

444 Dostupné z WWW: http://www.msf.org/sites/msf.org/files/international_activity_report_2015_en_2nd_ed_0.pdf s. 82, [online dne 2.7.2017].

445 Dostupné z WWW: http://www.msf.org/sites/msf.org/files/msf_financial_report_2015_final_0.pdf [online dne 3. 7. 2017].

8.5.3. Lékaři bez hranic a mezinárodněprávní subjektivita

Mezinárodněprávní subjektivita je doménou států a mezinárodních vládních organizací. Setkáváme se však i se subjekty ad hoc jako Mezinárodní výbor Červeného kříže, Suverénní řád maltézských rytířů či Svatý stolec, které požívají mezinárodněprávní subjektivity.

Pokud subjekty odlišné od států jsou přímými nositeli práv, povinností a síly v mezinárodním právu, může na ně být nahlíženo jako na subjekty mezinárodního práva.⁴⁴⁶ Již článek 1 odst. 3 Charty OSN uvádí, že: „*Cílem OSN je uskutečňovat mezinárodní součinnost řešením mezinárodních problémů rázu hospodářského, sociálního, kulturního nebo humanitního a podporováním a posilováním úcty k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství.*“

Lékaři bez hranic jsou díky své historii, důvěryhodnosti a systému průhledného financování organizací dostatečně osvědčenou k tomu, aby jako další z ad hoc organizací získala alespoň částečnou mezinárodněprávní subjektivitu, respektive možnost operovat v oblastech postižených katastrofou za souhlasu tamních vlád, kde by požívali pro své mírové mise, respektive pro lékařská a obdobná zařízení a pro personál výsad a imunit jako diplomatická zastoupení států a mezinárodních organizací vládních.

8.5.4. Financování Lékařů bez hranic

Okolo 5,7 milionů jednotlivých dárců přispívá na činnost Lékařů bez hranic, což tvoří 92 procent všech příspěvků. Zbylých 8 procent tvoří příspěvky od vlád a mezinárodních organizací. V případech, kdy organizace poskytuje pomoc v oblastech, kde hrozí bezprostřední nebezpečí zneužití jejich asistence deklarují, že tuto činnost financují pouze z kapitálu příspěvků jednotlivých dárců, nikoli z příspěvků státních či veřejných.⁴⁴⁷ Ačkoli z pohledu rozložení finančních příspěvků je tento přístup zcela formální, jelikož všechny veřejné příspěvky činí pouhých 8 procent celkových příjmů, je možné pouhou účetní evidencí roztrždit tyto finanční prostředky k rozdílnému použití. Pokud by měla být do důsledků zajištěna plná

---

446 LINDBLOM A. K., *Non-Governmental Organisations in International Law*, s. 87 – 88.

447 Dostupné z WWW: <http://www.msf.org/en/our-finances> [online dne 2. 7. 2017].

nezávislost finančních zdrojů, musela by organizace Lékařů bez hranic postupovat obdobně, jak činí organizace Human Rights Watch, která veškeré finanční prostředky od veřejných subjektů nepřijímá. Avšak i tento pokus o oddělení aktivit financovaných ze soukromých a veřejných zdrojů má svůj smysl, a to v prokázání, které činnosti by byla organizace schopna financovat sama i bez veřejných podpor, a že je sto prokázat i finanční nezávislost na veřejném sektoru, který se podílí na její činnosti „pouhými“ 8 procenty.

80 procent rozpočtu organizace je použito na financování vlastních humanitárních aktivit, zbylých 20 procent je použito na administrativní náklady, management a na fundraising. Organizace si uchovává rezervu pro případ nenadálých krizí, aby mohla ihned reagovat a poskytnout nezbytnou pomoc.⁴⁴⁸ V roce 2015 došlo k nárůstu poměru financování humanitárních aktivit na 82 procent oproti 18 procentům použitých na administrativní náklady, fundraising a management. Tento posun byl zaznamenán zejména z důvodu navýšení financování humanitárních aktivit a stagnací financování vlastního provozu. Zatímco celkové výdaje za rok 2014 činily 1,066 miliardy eur, tak výdaje za rok 2015 se navýšily na 1,283 miliardy eur.⁴⁴⁹ V roce 2016 dle prozatím neschválené, ačkoli auditované účetní závěrky se výdaje navýšily na 1,459 miliardy eur. I přes tato navýšení skončila hospodaření ve všech 3 posledních uzavřených účetních obdobích v přebytku, a to zejména díky navýšení příspěvků od soukromých dárců, které pokrylo i snížení příjmů od subjektů veřejných, které kleslo na 5 procent celkových příjmů. Zhruba polovina výdajů organizace je spojena s výdaji na odměňování pracovníků organizace v terénu, dalšími největšími položkami jsou lékařská vybavení, ubytování a cestovní výdaje.⁴⁵⁰ Účetní závěrky jsou auditované společně KPMG a Ernst & Young a jsou online dostupné.

---

448 Dostupné z WWW: <http://www.msf.org/en/our-finances> [online dne 2. 7. 2017].

449 Dostupné z WWW: http://www.msf.org/sites/msf.org/files/msf_financial_report_2015_final_0.pdf [online dne 2. 7. 2017].

450 Dostupné z WWW: http://www.msf.org/sites/msf.org/files/msf_financial_report_2016_final.pdf [online dne 2. 7. 2017].

8.5.5. Orgány Lékařů bez hranic

8.5.5.1. Valná hromada Lékařů bez hranic

Mezinárodní valná hromada se skládá ze dvou zástupců z každé národní pobočky Lékařů bez hranic. Tato valná hromada je nejvyšším orgánem organizace a dohlíží na plnění lékařské humanitární mise a poskytuje strategické plány všem entitám v rámci organizace.

8.5.5.2. Představenstvo Lékařů bez hranic

Představenstvo je nejvyšším orgánem mezi valnými hromadami, je odpovědné valné hromadě a skládá se ze zástupců operačního vedení Lékařů bez hranic, ze zástupců zvolených valnou hromadou a z prezidenta, který představenstvu předsedá.⁴⁵¹

8.6. Rotary International

Rotary International bylo založeno roku 1905 v Chicagu Paulem Harrisonem, místním chicagským právníkem, s cílem výměny názorů a ideálů lidí z různých oblastí zájmů, k tvorbě dlouhodobých přátelství a kontaktů, které by byly zpětně použity k činnostem podporujících komunity, ve kterých žijí. Již 16 let po svém založení se Rotary International rozšířilo na 6 kontinentů, do valné části zemí světa a v současnosti je tvořen více jak 35.000 kluby.

Název rotary byl přijat na základě principu rotujících zasedání této komunity v kancelářích svých členů. Již z tohoto historického pozadí lze usuzovat, že Rotary klub nebyl určen pro široké vrstvy osob, ale pro vůdčí osobnosti a bohaté podnikatele.

Pokud se chce stát osoba členem Rotary klubu, tak dle neformálního interview se členem organizace probíhá přijímací řízení do organizace v zásadě na základě doporučení jiného člena, po kterém následuje neformální schválení či neschválení ostatními členy klubu. Lze též poslat žádost, která bude probíhat obdobným procesem jako na návrh člena. Rotary komunita čítá více jak 1,2 milionu osob, okolo 300.000 osob v Evropě, Asii a Severní Americe, 100.000 osob v Jižní Americe a 100.000 osob v Africe, Austrálii a Pacifiku.

---

451 Dostupné

z

WWW:

http://www.msf.org/sites/msf.org/files/msf_financial_report_2015_final_0.pdf [online dne 2. 7. 2017].

V současnosti se Rotary International zabývá globálními výzvami. V roce 1979 započal boj proti obrně na Filipínách s očkováním 6 milionů dětí, a ačkoli ještě na konci 80. let byla obrna endemická ve 125 státech světa, v dnešní době je to již pouze ve třech státech.^{452,453,454,455,456}

8.6.1. Financování Rotary International a Rotary Foundation

Účetní období obou Rotary organizací končí 30.6. každého roku. Každá z organizací má kromě odděleného účetnictví i oddělenou právní subjektivitu.

8.6.1.1. Financování Rotary International

V letech 2014 až 2015 byl čistý majetek Rotary International 141 milionů dolarů, příjmy 86 milionů dolarů a výdaje 91 milionů dolarů. V roce 2016 stouply příjmy na 98 milionů dolarů a výdaje na 103 milionů dolarů. Čistý majetek Rotary International tak v roce 2015 klesl na 126,5 milionu dolarů.

8.6.1.2. Financování Rotary Foundation

V letech 2014 až 2015 byl čistý majetek Rotary Foundation 952 milionů dolarů, příjmy 271,5 milionů dolarů a výdaje 266 milionů dolarů. V roce 2016 klesly příjmy na 258 milionů dolarů, avšak výdaje stouply na 271 milionů dolarů a čistý majetek Rotary Foundation se zmenšil na 930 milionů dolarů.⁴⁵⁷

8.6.2. Orgány Rotary International

8.6.2.1. Představenstvo Rotary International

Představenstvo Rotary International se skládá z úřadujícího a již nově zvoleného prezidenta (ale ještě neuvedeného do funkce), dále viceprezidenta, správce majetku, patnácti ředitelů a generálního sekretáře. Všechny osoby jsou voleny na 2 roky. V České republice není možné znovuzvolení do funkce, avšak zda je znovuzvolení

---

452 Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/history> [online dne 3. 7. 2017].

453 Dostupné z WWW: <https://my.rotary.org/en/join-rotary/prospective-members> [online dne 3. 7. 2017].

454 Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/membership> [online dne 3. 7. 2017].

455 Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary> [online dne 3. 7. 2017].

456 Dostupné z WWW: <https://my.rotary.org/en/document/annual-report-2015-16-interactive-rotary-international-and-rotary-foundation> [online dne 3. 7. 2017].

457 Dostupné z WWW: <https://my.rotary.org/en/document/annual-report-2015-16-interactive-rotary-international-and-rotary-foundation> [online dne 4. 7. 2017].

možné v Rotary International nebylo možné na jejich stránkách dohledat, a to ani způsob jejich volby. V současnosti jsou v představenstvu 4 ředitelé z USA. Další členové představenstva jsou též většinou z vyspělých západních zemí jako Anglie, Austrálie, Brazílie, Francie, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Německo a Švédsko. Z rozvojových zemí jsou členové představenstva pouze z Guatemaly, Indie, Rumunska a Ukrajiny.⁴⁵⁸

8.6.2.2. Dozorčí rada Rotary International

Dozorčí rada Rotary International se skládá z šestnácti osob, mezi kterými je předseda dozorčí rady a již zvolený nástupce předsedy dozorčí rady (oba jsou občané Spojených států amerických), dále generální sekretář a další 3 Američané. Na rozdíl od představenstva jsou voleni na 4 roky, a to na návrh nástupce předsedy dozorčí rady. Cílem dozorčí rady je řízení a vedení nadace Rotary Foundation.^{459,460}

8.6.2.3. Výkonné vedení Rotary International

Organizace je řízena generálním sekretářem, jeho zástupcem a 6 generálními manažery zodpovědnými za oblasti komunikací, strategií, financování, programu a členství. Do pravomocí výkonného vedení organizace dále spadají technologie, právní servis a správa mezinárodních kanceláří v Buenos Aires, Curychu, Novém Dillí, Sao Paulu, Soulu, Sydney a Tokiu.⁴⁶¹

---

458 Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/our-leaders/directors> [online dne 4. 7. 2017].

459 Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/our-leaders/trustees> [online dne 4. 7. 2017].

460 Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/financials> [online dne 4. 7. 2017].

461 Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/our-leaders/executive-staff> [online dne 4. 7. 2017].

9. Mezinárodní nevládní sportovní organizace

Mezinárodní nevládní sportovní organizace jsou neopomenutelnou součástí mezinárodních vztahů. Svými příjmy mnohonásobně převyšují mezinárodní nevládní organizace, působící v oblastech environmentálních či lidskoprávních a svou faktickou sílu sebevědomě uplatňují i vůči státům. Otázky sportu se řeší na nejvyšších úrovních a věnuje se mu řada vládních organizací jako například Rada Evropy, která svou nedávnou rezolucí CM/Res (2010)11 potvrdila ustanovení EPAS (rozšířená dílčí dohoda o sportu), týkající se mezivládní sportovní kooperace členských států a podpory dialogu mezi členskými státy, sportovními federacemi a nevládními organizacemi v oblasti etiky, autonomie sportovního hnutí až po ochranu mladých atletů.⁴⁶² Evropská komise již v roce 2007 připravila Bílou knihu o sportu, kde vyzdvihuje roli sportu jako sociálního, kulturního, etického a zdravotního hybatele společnosti.⁴⁶³ Stejně tak většina vrcholných politiků je zaangažována ve sportu, kde lze příkladem uvést angažovanost Vladimíra Putina, ruského prezidenta, při vyloučení Ruska ze zimních Olympijských her 2018.

Mezinárodní olympijský výbor byl vybrán mezi tři níže uvedené organizace jako zastřešující organizace a výstavní síň sportu na nejvyšší úrovni. Další dvě organizace FIFA a UEFA jsou organizacemi fotbalovými. Mezinárodní olympijský výbor přispívá (skrze olympijské hnutí) k rozvoji lidstva vzděláváním prostřednictvím sportu založeném na přátelství, fair play a solidaritě a zajišťuje k tomuto cíli olympijské hry. FIFA zajišťuje a řídí celosvětové fotbalové soutěže a činnosti, spadající pod unifikační činnost fotbalu v globálním měřítku. UEFA zajišťuje činnost obdobnou, ale na úrovni evropského kontinentu. Ze všech výše uvedených organizací jako jediná neplní svou úlohu celosvětově, ale z hlediska počtu členů je největší evropskou mezinárodní nevládní organizací.

9.1. Mezinárodní olympijský výbor

Mezinárodní olympijský výbor je globální mezinárodní nevládní organizací se sídlem ve švýcarském Lausanne. Otcem zakladatelem této organizace, respektive

---

462 Dostupné z WWW: <https://www.coe.int/en/web/sport/epas> [online dne 5. 1. 2017].

463 Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52007DC0391> [online dne 5. 1. 2017].

reinkarnace myšlenky vytvoření novodobých olympijských her, byl Pierre de Coubertin. Po prvním neúspěšném pokusu o vzkříšení olympijských her v roce 1892 zorganizoval v roce 1894 Mezinárodní atletický kongres v Paříži, na kterém již myšlenka Olympijského hnutí a Olympijských her byla přijata a 23. června 1894 byl založen Mezinárodní olympijský výbor. Dne 6. dubna 1896 byly zahájeny první novodobé Olympijské hry.^{464,465} První zimní Olympijské hry se uskutečnily v roce 1924 ve francouzském Chamonix.⁴⁶⁶

Cílem Mezinárodního olympijského výboru je propagace celého Olympijského hnutí, podpora etického a řádného vedení sportu a stejně tak vzdělávání ve sportu, které vede účastníky ke sportovnímu duchu. Charta zakazuje jakékoli násilí, vměšování politiky do sportu, zneužívání sportu pro politické účely a jakoukoli diskriminaci, ať již rasovou, genderovou či jinou. Pro tyto cíle Mezinárodní olympijský výbor jedná se všemi veřejnými i soukromými subjekty, které mohou myšlenku olympijského hnutí podpořit.⁴⁶⁷

9.1.1. Olympijské hnutí

Olympijské hnutí se skládá ze tří hlavních částí, a to Mezinárodního olympijského výboru, Mezinárodních sportovních federací a Národních olympijských výborů. Mimo tyto tři hlavní části jsou součástí olympijského hnutí i Organizační komise pro Olympijské hry, národní asociace a kluby, stejně tak atleti, trenéři a rozhodčí. Každá osoba (ať již fyzická nebo právnická), která je jakkoli právně spjata s olympijským hnutím, musí dodržovat ustanovení Olympijské charty.⁴⁶⁸ Olympijská charta ve své

---

464 Dostupné z WWW: <http://ciol.cloudapp.net/Default/basicfilesdownload.ashx?itemId=985> [online dne 2. 10. 2017].

465 Dostupné z WWW: <https://www.olympic.org/about-ioc-institution> [online dne 2. 10. 2017].

466 Dostupné z WWW:

<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf>, s. 11, [online dne 2. 10. 2017].

467 Dostupné z WWW:

<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf> [online dne 2. 10. 2017].

468 Čl. 1 Olympijské charty, dostupné z WWW:

<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf> [online dne 2. 10. 2017].

preambuli uvádí, že rovná práva a svobody ve sportu musí být zajištěny, nehledě na jakoukoli diskriminaci, ať již rasovou, národní, sociální či politickou. Mezi poslání Mezinárodního olympijského výboru patří zabránit politickému zneužívání sportu a sportovců. Každý, kdo je zvolen do Mezinárodního olympijského výboru, musí složit přísahu, kde se zavazuje vyvarovat jakéhokoli vlivu politického či obchodního a k boji proti všem projevům rasové diskriminace. Stejně povinnosti vyvarování se politických a dalších vlivů a ochranu své autonomie mají všechny národní olympijské výbory. Demonstrace a politická, rasová či náboženská propaganda není dovolena na akcích spojených s olympijským hnutím.⁴⁶⁹

9.1.1.1. Zneužití sportu v politice v období stavby Berlínské zdi

Z 12. na 13. srpna 1961 byly východoněmeckými ozbrojenými silami obsazeny hranice se Západním Berlínem a v následujících dnech byla postavena Berlínská zeď, která rozdělila nejen obyvatele Berlína a oddělila Západní Německo od východního Německa, ale i západní Evropu od východní.⁴⁷⁰

V roce 1962 se měly uskutečnit dva světové šampionáty na území západních mocností. První šampionát se měl uskutečnit v hokeji v americkém Colorado Springs a druhý šampionát v lyžování ve francouzském Chamonix.

Západní mocnosti se obávaly že by účastí východního Německa (NDR) na turnaji pod vlajkou NDR, včetně obdržení víza de facto existenci NDR uznaly. Z druhé strany, pokud by neumožnily a negarantovaly účast některému z účastníků, hrozilo by přesunutí šampionátu do jiné země, kde by daný precedent mohl vyvstat na novo. V této věci se angažoval i americký vojenský generálmajor Marshal S. Carter, pozdější ředitel americké NSA, který tuto situaci konzultoval i v rámci NATO. Američané se nakonec z této situace vyvlékli tak, že nemohou vydat víza do doby než ALO (Allied Travel Office), sídlící v Západním Berlíně, vydá dočasné cestovní povolení. Jelikož je ALO nevydala, nebylo možné na základě čeho vydat víza. I přesto, že američtí představitelé byli členy ALO, Mezinárodní hokejová federace toto

---

469 Dostupné z WWW: https://stillmed.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf [online dne 18. 10. 2017].

470 Dostupné z WWW: http://www.zemskolanj.cz/zep_soubory/berlin_zed.pdf [online dne 18. 10. 2017].

vysvětlení akceptovala a turnaj se mohl odehrát ve Spojených státech amerických, a to i přes neúčast východoněmeckého týmu. Na to se na poslední chvíli odhlásily z důvodu solidarity s NDR týmy Československa, Sovětského svazu, Rumunska a Jugoslávie. Večer před zahájením turnaje se na turnajovém mítinku mezinárodní hokejové federace do debaty zapojil guvernér Colorada Steve McNichols se slovy, že „*nezávisle na politickém cítění, všechny země mohou soutěžit na mezinárodním poli a světových turnajích. Je to tradicí Američanů, mít možnost vyhrát i prohrát*“. Načež mu československý hokejový delegát odpověděl, že náš tým se nebál soutěžit, že byl velmi silný, ale že tím vyjadřují solidaritu jednomu z členů mezinárodní hokejové federace.

Situace ohledně lyžařského šampionátu, po zkušenosti s hokejovým šampionátem, vyeskalovala mnohem silněji. Argumentace Francouzů ohledně nemožnosti udělení víz z důvodů ALO (ve které kromě Američanů byli Francouzi, Britové a reprezentanti SRN) již akceptována nebyla a vedení se v hlasování dohodlo, že nebude-li umožněn přístup sportovcům z NDR, tak se závody konat mohou, ale nikoli pod názvem mistrovství světa. Předseda lyžařské federace oslovil prezidenta Francie Charlese de Gaullea, prezidenta Spojených států amerických Johna F. Kennedyho a britského premiéra Harolda Mcmillana k jejich osobní intervenci, avšak neúspěšně. První, kdo opustil konání šampionátu, bylo Československo, záhy následováno sovětskou, polskou a jugoslávskou reprezentací.

Ztráta názvu akce mistrovství světa a odjezd několika reprezentací znamenal pro Chamonix katastrofu. Příjmy ze vstupného, z vysílacích práv a turismu klesly na minimum. Veřejné mínění bylo nakloněno pořádání turnajů a další národní sportovní asociace se obávaly, že z důvodu neobdržení víz pro sportovce z NDR dojde k tomu, že všechny turnaje budou pořádány pouze ve státech sovětského bloku, případně ve státech neutrálních. Otázka víz pro sportovce se stala jednou z nejdiskutovanějších otázek, ve kterých se angažovalo celé NATO, ministři zahraničí a jednotlivé státy. Pro další šampionát ve skoku dalekém v Holmenkollenu se Norsko, po předchozích zkušenostech pokoušelo na mezinárodním poli o povolení víz alespoň pro jednoho sportovce. A to pro olympijského vítěze z roku 1960, trojnásobného vítěze turnaje čtyř můstků a mistra světa z roku 1962 z polského Zakopane, Helmuta Recknagela. I

přes podporu dalších severských států, Kanady a Islandu, zatvrzelé jádro NATO Norsko nepřesvědčilo, avšak rozvířilo debatu v rámci NATO do následujících let.⁴⁷¹ V roce 1968 se již NDR účastnilo Olympijských her. V roce 1972 došlo ke vzájemnému uznání SRN a NDR smlouvou o zásadách vztahů mezi oběma státy.⁴⁷²

9.1.1.2. Mezinárodní olympijský výbor a OSN

Dne 19. října 2009 byl Mezinárodnímu olympijskému výboru přiznán status pozorovatele při OSN. Toto rozhodnutí vzešlo jako ocenění snahy MOV v dosažení cílů rozvoje OSN v oblastech humanitární asistence, vzdělání, rovnosti pohlaví, environmentálních cílů a boje proti AIDS.⁴⁷³

Tím se MOV zařadil v rámci OSN mezi další 4 entity: Suverénní řád maltézských rytířů, Mezinárodní výbor Červeného kříže, Meziparlamentní unii a Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce.⁴⁷⁴

Dne 14. října 2017 byl zvolen novým předsedou Etické komise MOV bývalý generální sekretář OSN Pan Ki-mun (Ban Ki-moon), mezi jehož první úkol patřil případ podezření z kupování hlasů brazilským členem MOV Carlosem Nuznamem, jenž se snažil získat pořádání her do brazilského Ria.⁴⁷⁵

9.1.2. Financování Mezinárodního Olympijského výboru

Financování organizace je zcela ze soukromých zdrojů a není zde státní či veřejné podpory. Největší příjmy organizace plynou z pořádání letních a zimních Olympijských her.

---

471 Heather L. DICHTER H. L.; Andrew L. JOHNS A. L., *Diplomatic Games: SPORT, STATECRAFT, AND INTERNATIONAL RELATIONS SINCE 1945*, s. 29 – 45.

472 Dostupné z WWW: <https://www.valka.cz/11867-Willy-Brandt-a-jeho-Ostpolitik> [online dne 18. 10. 2017].

473 Dostupné z WWW: <https://www.olympic.org/news/ioc-becomes-un-observer> [online dne 18. 10. 2017].

474 Dostupné z WWW: <http://www.un.org/en/sections/member-states/intergovernmental-organizations/index.html> [online dne 18. 10. 2017].

475 Dostupné z WWW: <http://www.philstar.com/sports/2017/09/15/1739398/former-un-leader-ban-ki-moon-tabbed-ioc-ethics-chair> [online dne 18. 10. 2017].

9.1.2.1. Finanční prostředky generované z Olympijských her

Olympijské hry jsou největším generátorem příjmů organizace, kdy se ve dvouletém cyklu střídají letní a zimní olympijské hry. Největší příjem plyne z vysílacích práv, a to ve výši 47 procent, následovaný příspěvky sponzorů (45 procent), prodejem vstupenek (5 procent) a prodejem licencí (3 procenta).⁴⁷⁶

Příjmy z Olympijských her za posledních 6 čtyřletých cyklů neustále a výrazně rostly. Zatímco celkové příjmy v cyklu 1993 až 1996 činily 2,63 miliardy dolarů, v cyklu 2009 až 2012 již příjmy činily přes 8 miliard dolarů. Ke stagnaci, respektive k mírnému poklesu, došlo pouze v období 2013 až 2016, kdy celkové příjmy klesly na 7,8 miliardy dolarů.

Při bližší analýze období 2009 až 2012 a 2013 až 2016 lze konstatovat, že příjmy i nadále rostly v globálních položkách, a to vysílacích právech a sponzorských programech, avšak výrazně poklesly příjmy ze vstupného (na 43 procent) a z prodeje licencí (na 44 procent).

Tento pokles lze sledovat zejména v umístění letních Olympijských her v Londýně (2012) a Brazílii (2016). Finanční pokles příjmů byl způsoben zejména nižší kupní silou v Brazílii a výrazně nižší návštěvností způsobenou nejistou bezpečnostní situací a strachem z nemocí, zejména z viru Zika, kvůli kterému odvolala svoji účast řada sportovců, zejména tenistů.^{477,478}

9.1.2.2. Dělení finančních prostředků z Olympijských her

Celých 65 procent příjmů plynoucích z Olympijských her je recyklováno napřímo do hnutí, a to do národních olympijských výborů, kontinentálních asociací, mezinárodních federací, dalších mezinárodních organizací a do poskytování pomoci k rozvoji sportu v potřebných oblastech. 25 procent je dále přerozdělováno

---

476 Dostupné z WWW: <https://www.olympic.org/ioc-financing-revenue-sources-distribution> [online dne 17. 10. 2017]

477 Dostupné z WWW: <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/IOC-Marketing-and-Broadcasting-General-Files/Olympic-Marketing-Fact-File-2017.pdf> online s. 6 [online dne 17. 10. 2017].

478 Dostupné z WWW: <http://www.telegraph.co.uk/sport/0/rio-olympics-which-athletes-have-withdrawn-over-zika-fears/> [online dne 17. 10. 2017].

k podpoře olympijských her samotných a příslušného národního olympijského výboru. Pouze 10 procent příjmů zůstává na operativní a administrativní náklady celého hnutí.

9.1.3. Struktura Mezinárodního olympijského výboru

Všichni kandidáti na člena Mezinárodního olympijského výboru jsou nejdříve podrobeni analýze Nominační komise Mezinárodního olympijského výboru, která své závěry předá Výkonnému výboru.⁴⁷⁹ Členy se mohou stát pouze fyzické osoby, jejichž celkový počet nesmí přesáhnout 115. Většinu členů výboru tvoří osoby, které nejsou vázány na určitou funkci, kde z každé země může být maximálně 1 osoba a celkový počet nesmí přesáhnout 70 osob. Dále z aktivních sportovců, jejichž počet nesmí překročit 15 osob, předsedů nebo osob zastávajících nejvyšší výkonné funkce v mezinárodní federaci, jejichž počet nesmí překročit 15 osob a z předsedů nebo osob zastávajících nejvyšší výkonné funkce v národních olympijských výborech, jejichž počet nesmí překročit 15 osob. Členové výboru jsou zvoleni na 8 let a to i opakovaně. Členství zaniká mimo jiné dosažením 70. roku věku s tím, že může být prodlouženo u maximálně 5 členů na další období 4 let. Členové Mezinárodního olympijského výboru společně tvoří nejvyšší orgán, na kterém se scházejí pravidelně jednou ročně.

9.1.4. Výkonný výbor Mezinárodního olympijského výboru

Výkonný výbor se skládá z 15 členů včetně 4 místopředsedů, kteří jsou voleni na období 4 let a předsedy, který je volen na období 8 let.

Mezi pravomoci výkonného výboru patří dohled nad dodržováním charty, vypracovávání výroční zprávy, účetní závěrky, zajišťování vedení všech zápisů a účtů a na návrh předsedy jmenování a odvolání generálního ředitele.

9.1.5. Předseda Výkonného výboru Mezinárodního olympijského výboru

Předseda výkonného výboru zastupuje olympijský výbor a řídí jeho veškeré činnosti. Předseda může též rozhodnout ve věcech spadajících do pravomoci výkonného

---

479 Dostupné z WWW: <https://www.olympic.org/about-ioc-institution> [online dne 17. 10. 2017].

výboru či valného shromáždění v záležitostech, které nesnesou odkladu, které však musí být doschváleny na dalším zasedání příslušného orgánu.⁴⁸⁰

9.2. Mezinárodní federace fotbalových asociací - FIFA

FIFA (Fédération Internationale de Football Association) je mezinárodní nevládní organizací s celosvětovou působností založenou v Paříži dne 21. května 1904 pro rozvoj mezinárodního fotbalu. Mezi zakládající členy patřila Belgie, Dánsko, Francie, Nizozemí, Španělsko, Švédsko a Švýcarsko. V den založení se připojila telegramem i Německá fotbalová asociace. Každou zemi reprezentoval zástupce z již existujících národních asociací, a to Francii Unie francouzského atletického sportu, Belgii Belgická unie sportu a Španělsko reprezentant madrického fotbalového klubu. Členský příspěvek byl pro představu 50 francouzských franků.⁴⁸¹

V současnosti je FIFA tvořena 6 konfederacemi: AFC, CAF, CONCAF, CONMEBOL, OFC, UEFA a 211 asociacemi.⁴⁸²

9.2.1. Vývoj FIFA

Ve svých počátcích se FIFA soustředila na pořádání fotbalového mistrovství světa, kde ještě v roce 1974 měla Evropa zastoupení devíti týmy včetně NDR a pořádající SRN, Jižní Amerika 4 týmy, střední Amerika jeden tým, z Afriky pouze Zair a posledním účastníkem byla Austrálie. Žádný tým z Asie se nekvalifikoval. V roce 1982 se počet týmů rozšířil na 24 a v roce 1998 na týmů 32. S počtem týmů narůstala též účast zástupců ostatních konfederací FIFA.⁴⁸³

9.2.2. FIFA a její vliv na mezinárodní vztahy

Fotbal se stal již v na přelomu let 80. a 90. centrem sportovní diplomacie, což se ukázalo například v roce 1993, kde zástupci Íránu, Iráku a Saudské Arábie společně se Severní i Jižní Koreou a Japonskem jednali v poklidné a přátelské atmosféře,

---

480 Dostupné z WWW: <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf> [online dne 2. 10. 2017].

481 Dostupné z WWW: <http://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/history/index.html> [online dne 18. 10. 2017].

482 Dostupné z WWW: <http://www.fifa.com/associations/index.html> [dne 18. 10. 2017].

483 Dostupné z WWW: <http://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/history/new-era.html> [online dne 18. 10. 2017].

společně u jednoho stolu ohledně průběhu finále kvalifikace na závěrečný turnaj mistrovství světa, odehrávající se ve Spojených státech amerických. Dva roky nazpět, v roce 1991, dokonce Severní a Jižní Korea vyslala společný tým na mistrovství světa mládeže do Portugalska.⁴⁸⁴

Ačkoli FIFA a UEFA nejsou subjekty mezinárodního práva, řada autorů řadí FIFA, UEFA a další mezinárodní sportovní asociace (společně například s Meziparlamentní unií) do takzvané kategorie smíšených mezinárodních organizací.⁴⁸⁵ Vliv a síla těchto mezinárodních nevládních organizací na státní aktéry byla zmíněná v oblasti hokeje a lyžování v předchozí podkapitole.

Vliv těchto organizací se zřetelně ukázal i na nedávném příkladu Polska, kde FIFA a UEFA neuznaly nálezný varšavského rozhodčího soudu, který odvolal na žádost polského ministerstva sportu vedení polské fotbalové asociace a dosadil jako kurátora vládního úředníka Roberta Zawlockiho. FIFA a UEFA ve svém prohlášení uvedly, že dále uznávají bývalé vedení, jakožto jediné legitimní pro mezinárodní reprezentaci polského fotbalu, a že jakákoli korespondence od Roberta Zawlockiho bude ignorována, jelikož FIFA a UEFA zásadně nedovolují jakékoli zásahy státních vlád do chodu fotbalových svazů.⁴⁸⁶

9.2.3. FIFA a humanitární činnost

FIFA začala svou humanitární činnost v roce 1995, když vytvořila hnutí „Fotbal naděje“, kterým podporuje tisíce dětí ve věku 5 až 14 let po celém světě, nejvíce však v rozvojových státech.⁴⁸⁷ *Na programy pomoci věnuje FIFA 0,7 procenta svých celkových příjmů. K dosažení předsevzetí byly stanoveny dva strategické pilíře činnosti: Prvním je vytváření partnerství, především s národními svazy, agenturami OSN, nevládními organizacemi, státními agenturami pomoci a rozvoje a dalšími. FIFA považuje partnerství za klíčový koncept své činnosti na podporu rozvoje.*

---

484 Dostupné z WWW: <http://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/history/new-era.html> [online dne 18. 10. 2017].

485 VARŠANSKÝ P.; VALUCH J., Medzinárodné právo verejné, všeobecná časť, s. 216.

486 Dostupné z WWW: <https://sport.aktualne.cz/fotbal/varsava-ma-vazny-problem-svazu-hrozi-vyloucenim-z-fifa/r~i:article:618030/> [online dne 11. 1. 2017].

487 Dostupné z WWW: <http://www.archiv.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=126> [online dne 8. 2. 2017].

Druhým pilířem je stanovování konkrétních cílů. „Všechny naše programy se zaměřují na mír, boj proti diskriminaci, zlepšování sociálních podmínek, podporu zdraví, vzdělání a životního prostředí.“⁴⁸⁸ Uvedl Joseph Blatter, tehdejší prezident FIFA. Z mezinárodních organizací spolupracuje FIFA s agenturou OSN pro uprchlíky (UNHCR), kde například dodala sportovní vybavení pro uprchlíky v táborech nebo s Mezinárodní organizací práce (ILO) na spolupráci při odstraňování dětské práce ve výrobních fotbalových potřeb v Pákistánu, kde se za pomoci FIFA dokázalo dětské práce zcela odstranit. V tomto konkrétním případě se jednalo i o spolupráci s nadnárodní korporací Adidas, která v první fázi vložila do projektu 2 miliony dolarů.

Dalším příkladem spolupráce FIFA je s Dětským fondem OSN (UNICEF). UNICEF je jedním z kladných příkladů propojení mezinárodní vládní organizace s mezinárodními organizacemi nevládními a korporacemi. S UNICEF spolupracuje i řada fotbalistů – David Beckham, Ryan Giggs či Ole Gunnar Solskjaer, kde v rámci kampaně bojovali na ochranu malých dívek proti nuceným pracím v thajském Bangkoku.⁴⁸⁹ V roce 1999 uvedl tehdejší generální tajemník OSN Kofi Annan při vzniku strategické aliance mezi Mezinárodní federací fotbalových asociací a OSN tato slova: *“ S velkým potěšením oznamuji, že vzniklo nové partnerství mezi jedinou skutečně univerzální mezinárodní organizací – OSN, a jediným skutečně univerzálním mezinárodním sportem – fotbalem.”⁴⁹⁰*

9.2.4. Financování FIFA

Financování FIFA je závislé na příjmech generovaných v souvislosti s mistrovstvím světa ve fotbale. Celkové příjmy FIFA za čtyřletý cyklus činí 5,66 miliardy amerických dolarů, z toho 4 miliardy v roce pořádání mistrovství světa, což je přibližně polovina ve srovnání s příjmem Mezinárodního olympijského výboru za celé Olympijské hry (cca 8 miliard). Většinu příjmu činí prodej vysílacích práv (53

---

488 Dostupné z WWW: <http://www.archiv.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1263> [online dne 8. 2. 2017].

489 Dostupné z WWW: <http://www.archiv.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1263> [online dne 8. 2. 2017].

490 Dostupné z WWW: <http://www.archiv.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1263> [online dne 8. 2. 2017].

procent), poté prodej marketinkových práv (26 procent) a v neposlední řadě příjmy z prodeje vstupenek (10 procent) a prodeje licencí (6 procent). Zbylou část činí příjmy ze světového klubového šampionátu, Olympijského fotbalového turnaje a dalších méně významných projektů. Pro větší přehlednost příjmů a výdajů se FIFA řídí účetními standardy IFRS 15.

9.2.4.1. Příjmy a výdaje FIFA

Příjmy FIFA v souladu IFRS pro roky čtyřletého cyklu, kdy neprobíhá mistrovství světa ve fotbale, jsou v cyklu 2015 až 2018 počítány na zhruba 500 milionů dolarů ročně. V roce pořádání mistrovství světa příjmy vzrůstají na 4 miliardy. Plánované výdaje se s blížícím mistrovstvím světa zvyšují z 661 milionů dolarů v roce 2015, přes 893 milionů dolarů v roce 2016 a 1,103 miliardy dolarů v roce 2017 konče. Celkový deficit za tyto 3 roky činí 997 milionů dolarů. Ačkoli výdaje v roce pořádání mistrovství světa jsou naplánovány na 2,9 miliardy dolarů, příjmy jsou naplánovány na 4 miliardy, a tedy za celkový cyklus je plánovaný přebytek 100 milionů dolarů.

9.2.4.2. Náklady na pořádání mistrovství světa ve fotbale

Celkový rozpočet na uspořádání mistrovství světa 2018 v Rusku činí 1,948 miliardy dolarů, z toho celá třetina je určena na místní náklady, jedna pětina na odměny pro účastnické týmy, dále 12 procent na televizní produkci a 11 procent na klubový program. Zbylé finance jsou rozděleny na přípravu cen, IT řešení, ubytování, fanouškovskou zónu, pojištění, systém vstupného, cestovné pro týmy, rozhodčí a další.

9.2.4.3. Redistribuce příjmů v rámci FIFA

Z celkového čtyřletého cyklu FIFA investuje necelou třetinou svého příjmu do rozvoje a vzdělávání, přesněji 1,65 miliardy dolarů. Z toho celá polovina je určena pro členské asociace, 11 procent pro konfederace a další činnosti jako programy pro rozhodčí, pro technický vývoj, cestovní výdaje a vybavení, avšak žádná z těchto aktivit nepřesahuje 3 procenta z této části podpory. Podpora pro ženský fotbal v rámci tohoto programu činí 28 milionů dolarů, tedy objem okolo 1,7 procenta.⁴⁹¹

---

491 Dostupné z WWW:

<http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/footballgovernance/02/87/89/44/fr2016digitalenneutral.pdf> [online dne 19. 10. 2017].

9.2.5. Orgány FIFA

Mezi tělesa FIFA se řadí kongres, jako nejvyšší orgán organizace, výkonný výbor, sekretariát, stále a ad hoc výbory, nezávislé komise a nezávislí auditoři.

9.2.5.1. Kongres FIFA

Kongres je nejvyšším orgánem FIFA, schází se jednou ročně na pravidelném zasedání, avšak na žádost 1/5 členů může být svoláno mimořádné zasedání. Každá asociace disponuje jedním hlasem, avšak nelze hlasovat korespondenčně nebo v zastoupení. Delegáti konfederací mají pouze právo účasti, nikoli právo volit. Pro změnu stanov je třeba návrhu nejméně 3 asociací a pro platnou volbu musí být přítomno minimálně 50 procent asociací s rozhodným hlasovacím právem a z této absolutní většiny musí být pro přijetí minimálně $\frac{3}{4}$. Pro přijetí dalších dokumentů postačuje prostá většina.

9.2.5.2. Výkonný výbor FIFA

Výkonný výbor se skládá z předsedy, 8 místopředsedů a dalších 37 členů. Výkonnému výboru předsedá předseda výkonného výboru, který je volen kongresem. Předseda je zvolen, hlasovala-li pro něj většina delegátů, a to v případě, že bylo 2 a méně kandidátů. V případě vyššího počtu kandidátů je při volbě eliminován kandidát nejslabší a takto se pokračuje, než ve volbě zůstanou pouze 2 kandidáti.

Výkonný výbor má za úkol stanovení cílů, strategického vedení, politik a hodnot z pohledu organizace a rozvoje fotbalu a všech souvisejících oblastí. Mezi další pravomoci výboru patří ustanovování ad hoc komisí, dohled nad sekretariátem a volba generálního sekretáře.

Členové výkonného výboru, stejně tak jeho předseda jsou voleni na období 4 let a mohou být zvoleni na maximálně 3 období.⁴⁹²

9.3. Unie evropských fotbalových asociací - UEFA

UEFA („Union Européenne de Football Association“) byla založena dne 15. června 1954 ve švýcarské Basileji. Sídlo UEFA se v 60. letech na 3 dekády přestěhovalo do

---

492 Dostupné z WWW:

http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/generic/02/78/29/07/fifastatutsweben_neutral.pdf
[online dne 18. 10. 2017].

Bernu, odkud se v roce 1995 přesunulo do dnešního sídla v Nyonu. UEFA zaměstnává 574 osob z 37 států. UEFA je jednou ze 6 konfederací sdružených ve FIFA, a je řídicím orgánem Mistrovství Evropy, Ligy mistrů a Evropské ligy.

9.3.1. Členské asociace UEFA

UEFA zastřešuje 55 národních fotbalových asociací,⁴⁹³ mezi které patří Albánie, Anglie, Andora, Arménie, Ázerbájdžán, Belgie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Černá hora, Česká republika, Chorvatsko, Dánsko, Estonsko, Faerské ostrovy, Finsko, Francie, Gibraltar, Gruzie, Irsko, Island, Itálie, Izrael, Kazachstán, Kosovo, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Makedonie, Malta, Moldávie, Německo, Nizozemí, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, San Marino, Severní Irsko, Skotsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Ukrajina a Wales.

Z výše uvedených členských asociací je zřejmé, že se ne vždy jedná o celky shodné se státními územími, ale že se jedná i o celky nižšího územního uspořádání. Například Velká Británie je v rámci UEFA rozčleněna na 5 národních asociací, a to Anglii, Irsko, Skotsko, Wales a Gibraltar. Právě zmíněný Gibraltar (v roce 2013) a poté Kosovo (v roce 2016) byly poslední dvě asociace přijaté v posledních deseti letech do UEFA. Přijetí Kosova bylo, obzvláště z pohledu mezinárodněprávního, ostře sledované.

9.3.1.1. Vstup Gibraltaru do UEFA

Gibraltar byl přijat jako členská asociace do UEFA v roce 2013. Tato přihláška však nebyla první, kterou Gibraltar předložil. UEFA se zabývala přijetím Gibraltaru již v roce 2007, kde pro přijetí hlasovaly pouze Anglie, Skotsko a Wales. Gibraltarská fotbalová asociace byla založena roku 1895 a je zde registrovaných 600 hráčů z celkového počtu 30.000 obyvatel, čímž se stala nejmenší asociací v rámci UEFA. Ve svém prvním oficiálním utkání Gibraltar nastoupil proti reprezentaci Slovenska,⁴⁹⁴ se kterým bezbrankově v roce 2013 remizoval.⁴⁹⁵ Gibraltar, stejně jako

---

493 Dostupné z WWW: <http://www.uefa.org/about-uefa/index.html> [online dne 7. 6. 2017].

494 Dostupné z WWW: http://fotbal.idnes.cz/fotbalova-reprezentace-gibraltar-prvni-zapas-uefa-fwq-/fot_reprez.aspx?c=A131118_164959_fot_reprez_tru [online dne 7. 6. 2017].

495 Dostupné z WWW: http://fotbal.idnes.cz/ohlasy-na-pripravny-fotbalovy-zapas-gibraltar-slovensko-pmd-/fot_reprez.aspx?c=A131120_094702_fot_reprez_ald [online dne 7. 6. 2017].

později přijaté Kosovo, má zvláštní mezinárodněprávní postavení, což mohlo být jednou z překážek dřívějšímu vstupu do UEFA, a potažmo do FIFA.

Gibraltar je spornou a ožehavou otázkou vztahů mezi Španělskem a Velkou Británií, která sahá až do roku 1713, kdy byla mezi Velkou Británií a Španělskem uzavřena Utrechtská smlouva, kde jedním z výstupů války o španělské dědictví bylo přiřčení (v čl. X) vlastnictví Gibraltarů Velké Británii. Otázkou zůstávalo, zda přešlo na Velkou Británii pouze vlastnictví, či svrchovaná státní moc. Tato otázka je jablkem sváru mezi těmito zeměmi více jak 300 let. Ačkoli se převážná část teoretiků přiklání na stranu Velké Británie, Jiří Malenovský uvádí, že: *Ustanovení článku X neobsahuje žádnou výslovnou zmínku ani nevýslovný náznak toho, že „vlastnictví“ má být vykládáno zvláště, tedy i jako imperium. To zakládá prima facie důvod k tomu, domnívat se, že vlastnictví v článku X Utrechtské smlouvy není se svrchovaností synonymní.*⁴⁹⁶ Zde je nutné přihlížet k pozdějšímu výkladu smlouvy stranami, kdy se Velká Británie k území chovala jako její suverén a Španělsko v určitých dobách tomuto chování nijak silně neodporovalo. Pokud tedy *impérium* území nepřešlo na Velkou Británii již Utrechtskou smlouvou, mohlo tedy přejít v některém pozdějším okamžiku. Velká Británie navrhla Španělsku řešení sporu před Mezinárodním soudním dvorem, které však tento návrh odmítlo. Na území Gibraltarů se již třikrát konalo referendum o připojení ke Španělsku, které však bylo vždy odmítnuto.⁴⁹⁷ Současnou otázkou však je, jak by se obyvatelé Gibraltarů postavili k referendu v situaci, kdy se Velká Británie rozhodla vystoupit z Evropské unie.

9.3.1.2. Vstup Kosova do UEFA

Kosovo je územím rozkládajícím se na Balkánském poloostrově a je Srbskem považováno za integrální a nedělitelnou autonomní oblast Srbska. Ačkoli Kosovo vyhlásilo svoji nezávislost již roku 2008, dodnes se vedou spory o jeho mezinárodněprávní postavení a nezávislosti.

---

496 Dostupné z WWW: <https://mv.iir.cz/article/view/718/766>, J. Malenovský, 300 let Utrechtské smlouvy a nevyřešený rébus mezinárodněprávního postavení Gibraltarů, [online dne 7. 6. 2017].

497 Dostupné z WWW: <https://mv.iir.cz/article/view/718/766>, J. Malenovský, 300 let Utrechtské smlouvy a nevyřešený rébus mezinárodněprávního postavení Gibraltarů, [online dne 7. 6. 2017].

Řada států, mezi nimi i Česká republika, uznala Kosovo jako nezávislý stát, avšak i některé členské státy Evropské unie, s významnými menšinami na jejich území či separatistickými tendencemi, jako Španělsko, Slovensko, Kypr, či Řecko uznání Kosova rezolutně odmítly. Ohledně vyhlášení nezávislosti Kosova, kvůli základnímu a zcela protichůdnému nesouladu mezi členskými státy, projednala Rada EU (která zasedala den po vyhlášení nezávislosti dne 18. února 2008) tuto situaci se závěrem, že o otázce nezávislosti Kosova si každý členský stát Evropské unie rozhodne sám, a to v souladu s národní praxí a mezinárodním právem. Na závěr uvedla, že rada zdůrazňuje, že dodržuje zásady Charty OSN a helsinského Závěrečného aktu a zásady suverenity a územní celistvosti a rezolucí Rady bezpečnosti OSN. Avšak zdůrazňuje své přesvědčení, že vzhledem ke konfliktu z let devadesátých a následné mezinárodní správě území je Kosovo případem *sui generis*, kterým nejsou zpochybněny výše uvedené zásady a rezoluce.⁴⁹⁸

Kosovo bylo přijato za člena UEFA v roce 2016, a to velmi těsným poměrem hlasů 28:24 a dvěma neplatnými hlasy. Tím se stalo 55. asociací přidruženou k UEFA. Proti jejímu přijetí nejostřeji vystupovalo Srbsko, kde předseda srbské fotbalové asociace Tomislav Karadžić ještě před volbou uvedl: „*Fotbal nesmí překročit určitou linii změnou hranic jakékoli země a přijetí samozvané republiky Kosovo by bylo překročením takové linie.*“⁴⁹⁹

Již o 2 roky dříve, v prosinci 2014, bylo Kosovo přijato do Mezinárodního olympijského výboru,⁵⁰⁰ jakožto 206. člen, kde proti jeho přijetí protestovali i představitelé Brazílie, hostící Olympijské hry 2016.⁵⁰¹ K přijetí Kosova do MOV se

---

498 Dostupné z WWW:

https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/98818.pdf s. 7 [online dne 7. 6. 2017].

499 Dostupné z WWW: http://sport.lidovky.cz/kosovo-uz-je-v-uefa-otevre-to-pandorinu-skrinku-protestuji-srbove-1dg-/fotbal.aspx?c=A160503_202856_ln-sport-fotbal_gib [online dne 7. 6. 2017].

500 Dostupné z WWW: <https://www.sport.cz/ostatni/ostatni/clanek/794467-kosovo-bude-pri-premiere-na-oh-reprezentovat-osm-sportovcu.html> [online dne 7. 6. 2017].

501 Dostupné z WWW: http://sport.lidovky.cz/neni-v-osn-ale-na-olympiadu-kosovo-smi-srbsko-uz-nema-silu-vzdorovat-1gx-/oh-2016.aspx?c=A141210_204748_ln-sport-ostatni_makr [online dne 7. 6. 2017].

vyjádřil i srbský předseda vlády Ivica Dačić, který prohlásil, že „*MOV se teď postavil do role politického arbitra a že jde o precedent do budoucna.*“⁵⁰²

9.3.2. UEFA a její přínos společnosti

UEFA prosazuje rovnost ve sportu bez ohledu na rasu, pohlaví, politickou příslušnost či náboženské přesvědčení. Stanovila 11 základních hodnot s fotbalem na prvním místě. K udržení pozice fotbalu, jako světového fenoménu, přistupuje UEFA tvrdě k dopingům, nelegálnímu sázení, korupci a s tím souvisejícím podváděním při zápasech. UEFA disponuje již řadu let systémem, který detekuje možné nelegální sázení, zejména přes asijské sázkové (virtuální) kanceláře, kde lze sázet například i na českou juniorskou ligu. V případě zvýšených aktivit, zejména ve vysokých sázkách, případně v exponenciálním nárůstu sázek nižších, systém zašle varování příslušným orgánům, které mohou zasáhnout zvýšeným dohledem na utkání a případnou změnou delegací rozhodčích a delegátů. UEFA nečelí pouze hrozbám spojeným se sázkami, ale též s primitivnějším, avšak stejně tak nebezpečným jevem, xenofobií. UEFA prosazuje přísný respekt ke všem rasám, pohlavím, lidské důstojnosti, smyslu pro fair play, k hráčskému zdraví, pravidlům, rozhodčím, soupeři i fanouškům.

V rámci fair play a dopingů mají všechny členské asociace povinnost spolupracovat s celosvětovou antidopingovou organizací WADA a dodržovat její předpisy. V případě pozitivního dopingového nálezu u hráče je příslušná organizace povinna toto jednání prošetřit a případné provinění potrestat. Účastníkem řízení je v České republice i Antidopingový výbor ČR, který má právo, stejně tak jako WADA se proti rozhodnutí příslušného orgánu odvolat i dovolat. K boji proti dopingům existuje řada významných mezinárodních dokumentů jako Světový antidopingový kodex, Mezinárodní úmluva proti dopingům ve sportu, Evropská antidopingová úmluva či Mezinárodní olympijská charta.⁵⁰³

---

502 Dostupné z WWW: http://sport.lidovky.cz/neni-v-osn-ale-na-olympiadu-kosovo-smi-srbsko-uz-nema-silu-vzdorovat-1gx-/oh-2016.aspx?c=A141210_204748_in-sport-ostatni_makr [online dne 7. 6. 2017].

503 Dostupné z WWW: <http://www.antidoping.cz/dokumenty.php> [online dne 7. 6. 2017].

9.3.3. Financování UEFA

Financování UEFA, na rozdíl od FIFA, není zcela závislé na příjmech generovaných v souvislosti s mistrovstvím ve fotbale. Celkové příjmy UEFA za čtyřletý cyklus 2012/13 až 2015/16 činil 10,11 miliardy eur, což je oproti příjmům FIFA dvojnásobná hodnota. Příjmy v roce pořádání Mistrovství Evropy činily 4,58 miliardy eur, z toho 1,92 miliardy plynuly z příjmů z Mistrovství Evropy, což byl nárůst o 0,5 miliardy eur, ve srovnání s předchozím Mistrovstvím Evropy v roce 2012. Tento přínos prokazatelně plynul zejména z rozšíření počtu účastníků z 16 mužstev na 24 mužstev. Většinu příjmů činil prodej vysílacích práv (70 procent), následován prodejem marketinkových a obchodních práv (20 procent) a příjmy z prodeje vstupenek (9 procent). Další příjmy, včetně příjmů ze správy majetku byly, ve výši jednoho procenta. Z příjmové struktury jasně plyne, že příjmy z vysílacích práv jsou poměrově výrazně vyšší než příjmy z práv marketingových, ve srovnání s FIFA. Tento výrazný rozdíl je způsoben jinou strukturou pořádaných projektů. Zatímco u FIFA je to zejména mistrovství světa ve fotbale, soustředěného na 64 zápasů, UEFA ve čtyřletém cyklu odehrála 2.089 utkání. Z toho plyne, že příjmy za samotného Mistrovství Evropy jsou nižší než za Mistrovství světa, avšak díky množství odehraných dalších utkání a zejména klubových soutěží, ať již Liga mistrů či Evropská liga, plyne UEFA mnohem více finančních prostředků z práv vysílacích. A to ve vztahu k počtu odehraných utkání, kde jsou příjmy z marketingových práv kvůli nižší exkluzivitě a potencionálně nižšímu celosvětovému dopadu poměrově nižší.

9.3.3.1. UEFA a její příjmy dle struktury soutěžních utkání

Příjmy můžeme rozdělit do dvou základních skupin, a to příjmy ze soutěží mezi národními týmy, kde příjmy v roce pořádání Mistrovství Evropy (2016) činily 2,12 miliardy eur (z toho 1,92 miliardy eur z Mistrovství Evropy), což tvořilo 46 procent příjmů; a příjmy z klubových soutěží ve výši 2,42 miliardy eur, což tvořilo celkově 53 procent ročních příjmů.

9.3.3.2 Redistribuce příjmů v rámci UEFA a její výdaje

Ačkoli je UEFA jednou ze šesti konfederací FIFA, je nejmovitější konfederací FIFA a její příjmy jsou vyšší než příjmy samotné FIFA. Zatímco FIFA má dohled nad všemi členskými asociacemi na světě, UEFA obstarává soutěže v nejbohatším světovém regionu s nejsilnějším fotbalovým zázemím.

V období sezóny 2015/16 činily příjmy UEFA již zmiňovaných 4,58 miliardy eur, kde 2,27 miliardy eur bylo rozděleno mezi soutěžící týmy (301 milionů eur pro národní asociace účastníci se Mistrovství Evropy, 200 milionů eur na evropskou kvalifikaci, 1,35 miliardy eur na Ligu mistrů, 411 milionů eur na Evropskou ligu a 7 milionů eur na UEFA Super Cup), 537 milionů eur na přípravu fotbalových akcí, 159 milionů eur na platy, 108 milionů eur do informačních technologií a 70 milionů eur na příspěvcích do národních asociací. Přes 1,16 miliardy eur je vyčleněno na solidární platby. Čistý výsledek za rok 2016 tak činil 102 milionů eur. V případě UEFA, stejně tak jako u dalších nevládních organizací, bychom neměli mluvit o zisku, protože tyto organizace zisk nevytváří. Pokud vygenerují přebytek, tak jej buď rozdělí mezi své členy, použijí na krytí deficitu z minulých let nebo uloží do rezerv. V současnosti činí rezervy UEFA 633 milionů eur, ačkoli dle vnitřních předpisů má být rezerva 500 milionů eur, což by mělo pokrývat případné ztráty, které by mohla UEFA utrpět.

9.3.3.3. Výdaje UEFA na vnitřní chod organizace

V sezóně 2015/2016 klesly administrativní náklady, včetně nákladů mzdových na 3,1 procenta, což je výrazné snížení ve srovnání se sezónou 2011/2012, kdy tyto výdaje činily 5,1 procenta. V absolutních číslech však v sezónách 2011/2012 a 2015/2016 bylo použito na tyto výdaje zcela stejného množství prostředků, a to 142 milionů eur. Takže tento významný procentuální pokles byl zaznamenán zvýšením příjmů za současného udržení nákladů.⁵⁰⁴

9.3.4. Orgány UEFA

9.3.4.1. Kongres UEFA

Kongres je nejvyšším orgánem UEFA, schází se jednou ročně na pravidelném zasedání, avšak rozhodnutím výkonného výboru může být svolán kongres mimořádný. Mimořádný kongres může být též svolán na žádost nejméně pěti členů. Na kongresu disponuje každá asociace jedním hlasem, avšak nelze hlasovat korespondenčně nebo v zastoupení. Pokud není stanoveno jinak, schvalují se

---

504 Dostupné z WWW:

<http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/Finance/02/45/50/26/2455026DOWNLOAD.pdf> [online 22. 10. 2017].

předpisy prostou většinou přítomných zástupců. V případě návrhu bodu na projednání (vzneseného asociací), musí být podán nejméně 2 měsíce před konáním kongresu, a to s jasně formulovaným bodem a s odůvodněním tohoto návrhu.

9.3.4.2. Výkonný výbor UEFA

Výkonný výbor se skládá z předsedy, 5 místopředsedů a dalších 10 členů. Výkonnému výboru předsedá předseda výkonného výboru. Předseda je zvolen, hlasovala-li pro něj absolutní většina delegátů. Do výkonného výboru je schvalována 1 další osoba na návrh komise žen, která požívá stejných pravomocí jako jakýkoli člen výkonného výboru. Členové výkonného výboru jsou voleni na období 4 let, kdy se obměňuje vždy polovina výkonného výboru v období roku předcházejícímu Mistrovství Evropy a roku následujícím po Mistrovství Evropy.

Výkonný výbor požívá dle čl. 24 stanov právo na celkovou kontrolu nad organizací a nad vydáváním nezbytných opatření a strategického vedení. Mezi další pravomoci výboru patří ustanovení ad hoc komisí, dohled nad sekretariátem a volba generálního sekretáře.⁵⁰⁵

---

505 Dostupné na WWW:

https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/09/93/25/2099325_DOWNLOAD.pdf [online dne 22. 10. 2017].

Závěr

Mezinárodní nevládní organizace, stejně tak jako nadnárodní korporace jsou nestátními aktéry mezinárodních vztahů. Za jednou ze základních úloh nevládních organizací se považuje dosahování veřejně prospěšných cílů, nikoli vytváření zisku. Pokud příjmy nevládních organizací převýší jejich výdaje, finanční prostředky buďto uloží do rezerv nebo použijí k účelu, ke kterým byly založeny. Tím se odlišují od nadnárodních korporací, které jsou založeny zejména za účelem zisku a slouží k profitu jejich podílníků. Mezinárodní vládní organizace jsou založeny za účelem spolupráce mezi státy, tam kde společné spravování věcí veřejných dosahuje vyšší efektivity, než spravování státem samotným. Účast na mezinárodní vládní organizaci může pro stát znamenat faktické částečné vzdání se suverenity a její přenesení na mezinárodní kolektivní subjekt, který může být schopen prosadit svou kolektivní vůli i proti vůli některých členů. Zatímco nadnárodní korporace se neomezují na geografickou oblast své působnosti a využívají ke generování zisku nejpříhodnější destinaci, tak vládní i nevládní organizace mohou být regionálně územně omezeny tak jako Rada Evropy v případě mezinárodních organizací vládních či UEFA u mezinárodních organizací nevládních. Zatímco úloha státu je zejména konceptem ochrany státního území a udržování veřejného pořádku, mezinárodní nevládní i vládní organizace usilují o koordinaci a harmonizaci mezinárodních aktivit a celospolečenských zájmů, ať se již jedná o ochranu životního prostředí, lidská práva, mezinárodní mír a bezpečnost, obchodní spolupráci či kvalitativní standardizaci, a to s přihlédnutím ke své členské základně a poli své působnosti vtělené příslušnými zakládacími dokumenty. Zakládací dokumenty jak vládních, tak nevládních organizací stanovují těmto organizacím mantinely, které by neměly být organizacemi překročeny. Mezinárodní nevládní organizace jsou širokým pojmem a zahrnují množinu rozličných subjektů. Proto se práce zaměřila pouze na tento typ mezinárodních aktérů a dalším aktérům se v práci věnovala pouze ve vztahu komparativním k mezinárodním organizacím nevládním.

První výzkumnou otázkou této práce bylo posouzení právního statusu mezinárodních nevládních organizací. Mezinárodní nevládní organizace nemohou být dle odborné literatury řazeny mezi subjekty mezinárodního práva veřejného. Tato základní domněnka je v disertační práci podrobena důkladnému zkoumání a jejímu ověřování. Atributy subjektu mezinárodního práva veřejného v zásadě splňují pouze státy a

mezinárodní organizace státy založenými, tedy mezinárodní organizace vládní. Existuje však úzká skupina subjektů sui generis, odlišných od států a mezinárodních vládních organizací, které mají minimálně některé prvky mezinárodně právní subjektivity.

Práce se tedy dopodrobna věnovala mezinárodně uznaným a uznávaným subjektům sui generis, které překročily svůj národní právní rámec a mezinárodní společenství či jednotlivé státy jejich mezinárodněprávní subjektivitu deklarovaly, případně jim mezinárodněprávní subjektivitu nebo její prvky vtělily. Mezi subjekty (sui generis) mezinárodního práva je řazen Svatý stolec, Suverénní řád maltézských rytířů a Mezinárodní výbor Červeného kříže. U Svatého stolce, stejně tak jako u Suverénního řádu maltézských rytířů, byla mezinárodněprávní subjektivita deklarována s historickým odkazem na mezinárodně právní subjektivitu těchto subjektů, kde územní prvek, jako atribut mezinárodněprávní subjektivity byl v případě Svatého stolce propojen s územím Vatikánu a u Suverénního řádu maltézských rytířů bylo odkázáno na jeho historické panství. V případě Mezinárodního výboru Červeného kříže byla mezinárodněprávní subjektivita konstituována, a to činností a chováním států de facto, ať již získáním pozorovatelského statusu v OSN či jejím výslovným uvedením v Ženevských úmluvách, a to pro jeho dlouhodobou činnost ve prospěch lidstva. Proto lze shrnout, že ačkoli atribut území a vykonávání faktické moci na takovém území jsou stále základními atributy subjektů mezinárodního práva, není to kritérium nepřekročitelné. Dalším kritériem je dlouhodobost činnosti organizace a faktické vnímání existence subjektu ve veřejném prostoru. I při splnění všech kritérií není žádný právní nárok na určení, že se o subjekt s mezinárodněprávní subjektivitou jedná.

Mezinárodní nevládní organizace nemají územní suverenitu a ani kapacitu mocenského vymáhání svých práv a o dosažení svých cílů nejčastěji usilují formou snahy o získání podpory určitého spektra veřejnosti, a to ať již na základě společných zájmů oborových, genderových, národnostních, věkových nebo rasových.

Mezinárodním nevládním organizacím česká literatura mezinárodního práva veřejného nevěnuje širší pozornost, a pokud mezinárodní nevládní organizace zmiňuje, tak pouze v intencích, že nejsou řazeny mezi subjekty mezinárodního práva veřejného.

Druhou výzkumnou otázkou, byla definice mezinárodních nevládních organizací a jejich rozdělení na rozličné typy a druhy. Definice mezinárodních nevládních organizací je díky své rozmanitosti daleko složitější než otázka definice mezinárodních organizací vládních, ke kterým Jan Klebber uvedl, že není nikterak obtížné mezinárodní organizace identifikovat, ale je skoro tou nejtěžší otázkou v mezinárodním právu je vydefinovat.

Mezinárodní nevládní organizace jsou co do svého účelu, rozsahu činnosti, počtu členů, financování a další řady parametrů nanejvýš rozličné subjekty. V práci bylo identifikováno ke dvaceti typům nevládních organizací a také byly identifikovány další dva nové typy. I přes tuto širokou identifikaci organizací (anebo právě pro tuto širokou typovou identifikaci), při zvoleném metodologickém postupu komparační metodou, nebyla práce schopna definovat mezinárodní nevládní organizace o mnoho lépe, než jaké závěry učinil Jan Klebber, když uvádí, *že se jedná o spojení subjektů, pravděpodobně za nějakým určitým účelem, ať již je tím účelem cokoli*. Po provedené analýze a komparaci řady nevládních organizací z rozdílných oborových sektorů lze Klebberovu definici rozšířit ve vztahu k mezinárodním nevládním organizacím tak, *že se jedná o spojení minimálně tří subjektů, alespoň zdánlivě na sobě nezávislých, jakékoli velikosti, které jako celek minimálně předstírají svůj přeshraniční přesah, které jsou založené alespoň za zdánlivým účelem, ve prospěch být jen jednoho ze svých členů anebo být jen jedné třetí osoby, a to činností zejména podpůrnou, resistantní či záškodnickou*. Ačkoli uvedená definice konotuje negativní pohled na mezinárodní nevládní organizace, je nutné říci, že definice se pokouší subsumovat celou množinu těchto mezinárodních nevládních organizací, a že naprosté většiny organizací se tyto krajní limity nedotýkají.

V dalších výzkumných otázkách historie mezinárodních nevládních organizací, jejich vzniku, struktury a vývoje, bylo využito zejména statistických dat UIA. Práce zmapovala počty a strukturu prvních nevládních organizací a jejich charakter, stejně tak jako počty typů a druhů nevládních organizací. Počet nevládních organizací kontinuálně roste, kde jediná kolísání, respektive nevýznamný nárůst byl zaznamenán v období válečných, zejména první a druhé světové války. V počátku měly nevládní organizace charakter religiózní (například i organizace s vlivem na vydání Ediktu milánského), poté zájmových sdružení (například středověké obchodní

hanzy), až po organizace podporující národní osvobození a lidskoprávní organizace ve století devatenáctém a na počátku století dvacátého.

Ve dvacátém a jednadvacátém století se s rozvojem globalizace, rozvolněného pohybu služeb, osob i kapitálu, snížením protekcionistických opatření a s nárůstem nadnárodních korporací mění struktura světového hospodářství a posouvá se hranice globálního vládnutí od centra státu do sítí mezinárodních struktur. Státy samotné již nejsou schopny efektivně bránit daňovým únikům či přelévání kapitálu nadnárodních korporací. Se změnou úlohou států v mezinárodních vztazích a nutnosti mezinárodní spolupráce se mění i úloha a struktura mezinárodních nevládních organizací, které se stávají globálními hráči na mezinárodním poli. Mezinárodní nevládní organizace jsou významným globálním partnerem jak pro státy, tak pro nadnárodní korporace, a to zejména uplatňováním svého vlivu na veřejné mínění.

Síla moderních nevládních organizací se projevuje i v období mezinárodních a vnitrostátních konfliktů a přírodních katastrof, kdy zejména rychlá a efektivní reakční schopnost na tyto události, je pomocí neocenitelnou, kdy potřeba vyvěrá v řádech hodin, nikoli týdnů či dokonce měsíců.

Mezinárodní nevládní organizace jsou schopny okamžitě aktivizovat kapitál a lidské zdroje. V případě válečných konfliktů je síla nevládních organizací multiplikována nejen touto rychlou reakční dobou, ale i svou terénní znalostí, jelikož v zemích ohrožených válečným konfliktem zpravidla již organizace bývá prostřednictvím své pobočky etablována a dokáže navázat velmi rychlou spolupráci s místními orgány. Navíc spolupráce s takovou organizací je akceptovatelná státem, ve kterém působí mnohem lépe, než jednotky třetích států či veřejné organizace mezinárodního společenství.

Jedná-li se o občanskou válku, přínosnost nevládních organizací vyniká v období postkonfliktním, kdy se jednotlivé třetí státy během konfliktu v zásadě přikloní k jedné ze stran (a to ať již faktickou činností nebo naopak nečinností) a v době usmiřování nejsou schopny být jednou ze stran akceptovány jako ona pomocná ruka, ale spíše jako invazní jednotka. Nevládní organizace, které v dobách konfliktu pomáhaly na obou stranách konfliktu s řešením humanitárním, tak jsou doslova k postkonfliktní mediaci mezi stranami předurčeny.

Globální nevládní organizace jsou (stejně tak jako nadnárodní korporace) z většiny nezávislé na státních finančních prostředcích, a tedy jediný účinný nástroj proti těmto nestátním aktérům je legislativní regulace. Legislativní regulace nevládních organizací (na rozdíl od nadnárodních korporací) nemá vážné dopady na ekonomiku státu, avšak může mít významný dopad politický. Silná regulace nevládních organizací je spojena zejména s autoritářskými a nedemokratickými režimy, nicméně její regulace probíhá i ve vyspělých demokraciích, jako jsou státy Evropské unie nebo Spojené státy americké.

Nevládní organizace jsou v současnosti v neustálé tenzi se státy a nadnárodními korporacemi. Pokud nevládní organizace zkritizuje nadnárodní korporaci nebo stát, tak se tyto subjekty pokouší recipročně zdiskreditovat onu nevládní organizaci. Dalším mlýnským kamenem jsou samotní zaměstnanci nevládních organizací, kde v počtu desítek tisíc těchto organizací, stejně tak jako ve zbytku společnosti, se najdou osoby, které defraudují finanční prostředky, zneužívají lidskou práci či jinak dehonestují principy a zásady nevládních organizací samotných. Tyto prohřešky jednotlivců mají silně negativní dopad na fungování dané organizace, jelikož většina příspěvků mezinárodních nevládních organizací bývá od jednotlivých dárců. Proto se nevládní organizace snaží o co nejprůhlednější financování a o co největší transparentnost ve všech svých procesech. Organizace bez transparentních procesů fungování a financování mohou být nevládními organizacemi pouze zdánlivými, či se za tímto statutem skrývajícími. Tyto fiktivní organizace, které nevládními organizacemi nejsou, využívají jak státy západní, k prosazování svých zájmů zejména ve státech východních a v rozvojových zemích, tak státy východní, zejména ke špionážní činnosti ve státech západních. Mezinárodní nevládní organizace mají sloužit k faktické pomoci, k upozorňování na činnosti bezpráví, a to bez ohledu na to, který subjekt se daného jednání dopustí. Organizace, které jsou zdánlivě prolidskoprávní, ale přitom si netransparentně vybírají pouze některé státy ke své činnosti, nelze považovat za organizace s objektivním úmyslem pomoci. Transparentnost u takovýchto organizací nesmí být pouze deklarována, ale organizace musí vždy zřetelně komunikovat, proč upozorňuje na porušování lidských práv v daném státě, ale nikoli ve státě jiném, popřípadě čím je dána tato výběrovost. V opačném případě se totiž nemusí jednat o legitimní cíl ochrany lidských práv, ale pouze o snahu poškodit zájmy daného státu.

Poslední kapitoly disertační práce se zabírají globálními nevládními organizacemi z oblastí lidských práv, životního prostředí, komunitního spravování, lidského strádání, zdravotní péče a sportu, a to z pohledu výzkumné otázky, jak mezinárodní nevládní organizace svoji faktickou činností ovlivňují mezinárodní právo veřejné, či jaký vliv mají na státní aktéry. Tato výzkumná otázka byla pojata kauzálně, kdy u jednotlivých organizací byly uvedeny konkrétní situace, které měly vliv v oblasti práva vyhrazeného pro subjekty práva mezinárodního. Jako příklad lze uvést Evropskou unii fotbalových asociací (UEFA), která vydala stanovisko, že neuznává nového předsedu Polské fotbalové asociace, dosazeného polským státem, s tím, že od něj nebude přijímat jakoukoli korespondenci a nedojde – li k jeho volbě v souladu se stanovami UEFA, odejme Polsku pořadatelství evropského fotbalového šampionátu. V období stavby Berlínské zdi hrozilo, že pokud sportovci z NDR neobdrží do Francie vízum, bude mistrovství světa v lyžování uváděno pouze jako závod bez označení mistrovství světa. Problémem víz pro sportovce z NDR se tehdy přímo zabíral i prezident Spojených států amerických J. F. Kennedy a francouzský prezident Charles de Gaulle. Západní státy NDR neuznávaly a vydání víz pro sportovce z NDR považovaly za silný politický precedent. Velkého úspěchu v počátku své činnosti dosáhla též skupina, která se cestou lodí z Vancouveru na Aljašku pokusila zabránit Spojeným státům americkým v testování jaderných zbraní na Aleutských ostrovech, což se této skupině, v současnosti známé jako Greenpeace, podařilo.

Ačkoli mezinárodní nevládní organizace nejsou subjekty mezinárodního práva veřejného, tak jsou rovnocennými partnery jak pro státy a mezinárodní organizace vládní, tak pro nadnárodní korporace. V posledních kapitolách je popsána jejich činnost, způsob komunikace a jejich vnější vliv kterého si jsou tyto organizace vědomy a dokáží ji patřičně využít.

K otázce financování jednotlivých organizací bylo komparační metodou ověřeno, že valná většina etablovaných mezinárodních nevládních organizací je nezávislá na státních příjmech. Čím vyšší je podíl příspěvků od veřejných institucí či států, tím může být činnost organizace zranitelnější a její nezávislost oslabována. Zatímco sportovní organizace získávají nejvyšší podíl příjmů z vysílacích práv, vstupenek a sponzorů a jsou tak relativně nezávislé na donátorech, tak Lékaři bez hranic jsou plně odkázány na jednotlivé dárce, kteří tvoří 95 příjmů organizace. Zbýlých 5 procent

tvoří příjmy od veřejných subjektů. Human Rights Watch dokonce ve svých stanovách zakotvila, že nepřijímá žádné finanční příspěvky od veřejných subjektů, a to ani od subjektů soukromých, které jsou spolufinancovány z veřejných zdrojů, pokud neprokáží, že dané finanční příspěvky nepocházejí ze zdrojů veřejných. Zatímco financování a výdaje organizací jako Oxfam, Rotary International, Lékaři bez hranic či Greenpeace se pohybují v řádech desítek až jednotlivých stovek miliónů dolarů, příjmy uvedených sportovních organizací se pohybují v řádech jednotek miliard dolarů. Typicky nejvyšším orgánem organizací je valná hromada a mezi valnými hromadami jsou organizace řízeny představenstvem. Rozsah a způsob určení delegátů valných hromad a volba či jmenování představenstva je však rozdílné, dle specifik a potřeb každé z organizací.

Na závěr závěru si dovoluji, jak bylo uvedeno v úvodu, krátkou retrospektivu k této práci. Nad tématem disertační práce ve vztahu k mezinárodním nevládním organizacím jsem uvažoval již během svých magisterských studií. V počátku vytváření práce bylo nejtěžším úkolem metodologické pojetí práce a vymezení rozsahu a obsahu práce. Ačkoli jsem měl od několika starších kolegů doktorandů základní poučku k práci, „*nikdy nic nemaž, bude se to hodit*“, dvakrát jsem smazal úvodních 50 stran práce a dvakrát začínal zcela od začátku. I v průběhu psaní práce, jejíž oficiální počátky se vztahují k roku 2011, jsem docházel k závěrům, které jsem v mezích musel aktualizovat nebo opravovat, jelikož téma nevládních organizací bylo a je velice živelné, a to i ve vztahu k mezinárodnímu právu veřejnému. Původně jsem měl záměr v závěru práce shrnout, zda jsou tedy mezinárodní nevládní organizace spíše škodlivým prvkem nebo potřebným prvkem, zda jsou investice do těchto organizací neefektivní nebo efektivní. Avšak na takovéto otázky neexistuje žádná správná jednoznačná odpověď a pokud ano, nebyl jsem ji schopen nalézt. Důležitost nevládních organizací tkví v upozorňování na činěné bezpráví či poškozování životního prostředí a je pak zejména na společnosti, jak se k takovému chování státu vyjádří ve volbách, či zda přestane využívat výrobky dané nadnárodní korporace. Sportovní organizace se oproti tomu snaží zaujmout příkladem, kdy není trpěna žádná diskriminace na základě barvy pleti, politického či náboženského vyznání, národnosti či státní příslušnosti. Jakékoli diskriminační zákazy a zásahy států vůči sportovcům, byť neudělením víz, by pro daný stát znamenalo sportovní izolaci, která by byla pro obyvatelstvo drtivé většiny planety neakceptovatelná.

Práce se úspěšně vypořádala s tématem mezinárodních nevládních organizací, kdy splnila zadání, zodpověděla výzkumné otázky, a navíc vedla polemiku s autory českých neprávnických děl ve vztahu k mezinárodním nevládním organizacím.

Práce v rámci řešených výzkumných otázek otevřela řadu otázek nových, které, doufám, zaujmou i další studenty a doktorandy na poli vědeckého bádání a poslouží jim jako inspirace.

Seznam zkratek

ACEA	Asociace Evropských automobilových výrobců
AFC	Asijská fotbalová konfederace
ALO	Spojenecká výjezdí kancelář
ASC	asociace s přidruženým statusem
BINGO	velké mezinárodní nevládní organizace
BIPM	Mezinárodní úřad pro váhy a míry
BONGO	obchodně orientované nevládní organizace
CAF	Konfederace afrického fotbalu
CBO	Komunitně založené organizace
CDCJ	Evropský výbor pro právní spolupráci
CHARDS	organizace společenství pro zdraví a rozvoj venkova
CIPM	Mezinárodního výboru pro váhy a míry
CITES	Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin
CJ-S-ONG	Expertní skupina k právnímu statusu nevládních organizací
CNS	organizace s konzultativním statusem
CONCACAF	Konfederace severoamerických, střeadoamerických a Karibské fotbalové asociace
CONMEBOL	Jihoamerická fotbalová konfederace
CPGM	Všeobecná konference pro váhy a míry
CRINGO	kriminální nevládní organizace
CSO	organizace občanské společnosti

DONGO	dárcovské nevládní organizace
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj
ECOSOC	Ekonomická a sociální rada
ECOWAS	Hospodářské společenství západoafrických států
EEC	Evropské hospodářské společenství
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu
EIB	Evropská investiční banka
ENGO	nevládní organizace pro životní prostředí
EPAS	rozšířená dílčí dohoda o sportu
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
FAO	Organizace pro výživu a zemědělství
FIFA	Mezinárodní federace fotbalových asociací
FNO	organizace založené na víře
FON	nadace
G8	Sdružení nejvyspělejších států světa
GATT	všeobecná dohoda o clech a obchodu
GONGO	státem založené NGO
GSO	organizace podporující široké vrstvy obyvatel
HDP	Hrubý domácí produkt
IFI	mezinárodní finanční instituce
IFRS	mezinárodní standardy účetního výkaznictví
IGO	mezinárodní vládní organizace

ILO	Mezinárodní organizace práce
INGO	mezinárodní nevládní organizace
INGYO	organizace zabývající se zastupováním zájmů mladých
ISO	Mezinárodní organizace pro normalizaci
IUCN	Světové konzervativní unie
LMG	stejně smýšlející skupiny
LONGO	lobbystická nevládní organizace
MANGO	nevládní organizace na podporu trhu nebo mafiánské nevládní organizace
MDB	Mezinárodní rozvojová banka
MINGO	nevládní organizace vojenské
MONGO	vlastní nevládní organizace
MOV	Mezinárodní olympijský výbor
MSD	Mezinárodní soudní dvůr
NATO	Severoatlantická aliance
NDR	Německá demokratická republika
NED	Národní nadace pro demokracii
NGDO	rozvojové nevládní organizace
NGO	nevládní organizace
NGP	výkonný výbor nevládních partnerů
NNGO	nevládní organizace severu
NSA	Národní bezpečnostní agentura
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

ODIHR	Kancelář pro demokratické instituce a lidská práva
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OFC	Oceánská fotbalová konfederace
OPEC	Organizace zemí vyvážejících ropu
OSN	Organizace Spojených Národů
OXFAM	Oxfordský výbor pro boj s hladomorem
PINGO	nevládní organizace veřejného zájmu
QUANGO	kvaziautonomní nevládní organizace
RINGO	Transnárodní náboženské řády (náboženské NGO)
SCAP	profil kredibility
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SLONGO	samolobbistická nevládní organizace
SNGO	nevládní organizace jihu
SRN	Západní Německo
TANGO	organizace poskytující technickou asistenci NGO
UEFA	Unie evropských fotbalových asociací
UIA	Unie mezinárodních asociací
UNESCO	Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
UNCTAD	Konference OSN o obchodu a rozvoji
UNHCR	Agentura OSN pro uprchlíky
UNICEF	Dětský fond OSN
UNMIK	Mise spojených národů v Kosovu
USA	Spojené státy americké

USD	americký dolar
WADA	Světová antidopingová agentura
WTO	Světová obchodní organizace
YPG	Lidové obranné jednotky

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

ALVAREZ E José. *International organizations as law-makers*. Oxford: Oxford University Press, 2006. ISBN: 0198765630.

AMBOS Kai, *Treatise on International Criminal Law, Volume III: International Criminal Procedure*, Oxford United Kingdom: Oxford University Press, 2016. ISBN: 978-0-19-966561-7.

ARCHER Clive, *International Organizations*. London: Vydavatelství Psychology Press, 2001. Third edition. ISBN: 0-415-24690-3.

Armin Von BOGDANDY ... [ET AL.] (EDS.). *The exercise of public authority by international institutions advancing international institutional law*. Heidelberg: Springer, 2010. ISBN: 9783642045318.

BARTOŠEK Milan, *Encyklopedie římského práva*, 2. přepracované vyd. Praha: Panorama, 1994. ISBN: 9788020002433.

BOLI John a THOMAS M. George. *Constructing world culture: international nongovernmental organizations since 1875*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1999. ISBN: 9780804734226.

CAREY F. Henry a Richmond P. Oliver, *Mitigating conflict The Role of NGOs*, London: FRANK CASS PUBLISHERS, 2003. ISBN: 0 7146 5430 2

CASSESE Antonio, GAETA Paola a JONES R. W. D. John, *The Rome Statue of the International Criminal Court: A Commentary* Volume I, Chapter 2.5, PACE W. R., SCHENSE J., *The Role of Non-Governmental Organizations*, New York: Oxford University Press, 2002. ISBN: 0-19-925897-X (Vol. I).

CNAAN A. Ram, *Nonprofit Management & Leadership*, vol. 7, no. 2, 1996. Dostupné z WWW: <https://doi.org/10.1002/nml.4130070211> [online dne 19.7.2018].

COT Jean-Pierre a PELLET Allain, Secrétaire de la Rédaction FORTEAU Mathias a PÉREZ Javier de Cuellar, préface de KOFI ANNAN. *La Charte des Nations Unies: commentaire article par article*. 3e éd. Paris: Economica, 2005. ISBN: 9782717850574.

CRAIG David, PORTER Doug, *World Development*, Vol. 31, No. 1, Pergamon, 2003. PII: S0305-750X(02)00147-X, Poverty Reduction Strategy Papers: A New Convergence.

ČEPELKA Čestmír; ŠTURMA Pavel, *Mezinárodní právo veřejné*. Praha: nakladatelství Eurolex Bohemia, 2003. ISBN: 80-86432-57-2.

DAVID Vladislav; SLADKÝ Pavel; ZBOŘIL František. *Mezinárodní právo veřejné*. Praha: Linde Praha - právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2004. ISBN: 80-7201-473-0.

DAVIES Thomas Richard, *NGOs: a new history of transnational civil society*. New York: Oxford University Press, 2014. ISBN: 978184904310-6.

DIFILIPPO Anthony, *US - Japan-North Korea Security Relations: Irrepressible Interests*. London: Routledge, 2012. ISBN: 9781136659829.

Energy management systems. ISO 50001. Switzerland International Organization for Standardization. [online]. Geneva: 2016. ISBN: 978-92-67-10695-3. Dostupné z WWW:

https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso_50001_energy_management_systems.pdf [online dne 3. 3. 2017].

ERBACHER Jürgen, *Vatikán*. Praha: Vydavatelství Grada publishing, a.s., 2012. ISBN: 978-80-247-3911.

GHERTMAN Michel, *Nadnárodní společnosti*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství HZ Praha, spol. s.r.o., 1996. ISBN: 80-86009-06-8.

GIANLUCA Squeo. *Beyond Networks – Interlocutory Coalitions, the European and Global Legal Orders*. Florence: Springer International Publishing Switzerland, 2016. ISBN: 978-3-319-28875-8

HALAS F. X., *Fenomén Vatikán*. 2. rozšířené vydání. Brno: Vydavatelství Brno - Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013. ISBN: 978-80-7325-313-4.

HANN C. M., DUNN Elizabeth, *Civil Society: Challenging Western Models*, London: Routledge, 2004 (1. vydání 1996). ISBN: 0-203-63386-5

HAYNES Jeffrey. *Faith-Based Organizations at the United Nations*. New York: Palgrave Macmillan, 2014. ISBN: 978-1-137-40451-0.

HEATHER L. Dichter; JOHNS L. Andrew. *Diplomatic Games: SPORT, STATECRAFT, AND INTERNATIONAL RELATIONS SINCE 1945*. Kentucky: University Press of Kentucky, 2014. ISBN: 978-0-8131-4566-2.

HEINS Volker, *Nongovernmental Organizations in International Society Struggles over Recognition*. New York: Macmillan division of St. Martin's Press, 2008. ISBN: 16: 978-0-230-60036-2.

JENÍČEK, Vladimír. *Globalizace světového hospodářství*. Praha: C.H. Beck, 2002. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN: 8071797871.

KLABBERS Jan, *An Introduction to International Institutional Law*: Cambridge: Cambridge University Press, 2002. ISBN: – 13; 978-0-521-81774-5.

KLOPPENBORG J. S., WILSON S.G., *Voluntary Associations in the Graeco – Roman World*. New York: Routledge, 1996. ISBN: 0-415-13593-1.

KOREY William, *NGOs and the Universal Declaration of Human Rights*. New York: Palgrave, 2001. ISBN: 978-0-230-10816-5.

KRASNER Stephen D., *International Regimes*. New York: Cornell University Press, 1983. ISBN: 978-0-8014-9250-1.

LEACH Philip, *Taking a Case to the European Court of Human Rights*. 3rd edition. New York: Oxford University Press, 2011. ISBN: 9780199585021.

LINDBLOM Anna Karin, *Non-Governmental Organisations in International Law*. New York: Cambridge University Press, 2005. ISBN: 0-521-85088-6.

MAKHULU Anne-Maria, Buggenhagen A. Beth, a Jackson Stephen, *Hard Work, Hard Times: Global volatility and African Subjectivities*. Berkley: University of California Press, 2010. ISBN: 9780520098749.

MANSBACH W. Richard a RHODES Edward, *Global politics in a changing world: a reader*. 4th ed. Boston: Houghton Mifflin, 2009. ISBN: 9780618974511

MARCHETTI Raffaele, *Global Strategic Engagement, States and Non – State Actors in Global Governance*. USA Lanham: Lexington Books, 2016. ISBN: 978-1-4985-1013-4

MERCKAERT Jean; EDUCON C. Nelh, *Ekonomika v pohybu, nadnárodní společnosti, daňové ráje a přelétavé bohatství*. Praha: Educon, 2012. ISBN: 978-80-905286-0-4.

O'BRIEN, Robert. *Contesting global governance: multilateral economic institutions and global social movements*. New York: Cambridge University Press, 2000. ISBN: 0521773156.

OESTREICH J. E., *International Organizations as Self-Directed Actors, A framework for analysis*, New York: Taylor & Francis Group, 2012. ISBN: 13: 978-0-203-12378-2,

OPPENHEIM, L., R. Y. JENNINGS, Arthur WATTS, L. OPPENHEIM. *Oppenheim's international law*. 9th ed. New York: Longman, 1996. ISBN: 9780582302457.

POŘÍZKA J, Řád *Maltézských rytířů – Z Palestiny na Via Condotti*. Praha: Elka Press, 1997. ISBN: 80-7176-582-1

POTOČNÝ, Miroslav; ONDŘEJ, Jan, *Mezinárodní právo veřejné, zvláštní část*. 6. doplněné a rozšířené vydání. Praha: nakladatelství C. H. Beck, 2011. ISBN: 978-80-7400-398-1.

REINICH August, *International Organizations Before National Courts*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. ISBN: 0-511-03318-4.

RITTBERGER Volker; ZANGL Bernhard; KRUCK Andreas, *International Organization*. Second Edition. New York: NY Palgrave Macmillan, 2012. ISBN: 978-0-230-32164-9.

ROGER S. Clark, *Human Rights Quarterly, The International League for Human Rights and South West Africa 1947-1957: The Human Rights NGO as Catalyst in the International Legal Process*, Vol. 3, No. 4, Baltimore. The Johns Hopkins University Press, 1981. DOI: 10.2307/762113. Dostupné z WWW: <http://www.jstor.org/stable/762113> [online dne 7. 6. 2018].

MURPHY Jonathan. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, Vol. 16, No. 4, December 2005 (C _ 2005) DOI: 10.1007/s11266-005-9147-x, *The World Bank, INGOs, and Civil Society: Converging Agendas? The Case of Universal Basic Education in Niger*. Online ISSN:1573-7888.

ROMANCOV Michael a kol., *Mezinárodní organizace*. Plzeň: nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN: 978-80-7380-310-0.

RUSHKOFF Douglas., *Život, s.r.o.: Jak si korporace podmanily svět a jak si ho vzít nazpátek*. 1.vydání. Praha: Nakladatelství Argo, tiskárna Akcent, 2014. ISBN: 978-80-257-1275-7.

SHELTON Dinah, *The American Journal of International Law, The Participation of Nongovernmental Organizations in International Judicial Proceedings*, Vol. 88, No. 4, Cambridge. Cambridge University Press, 1994. Dostupné z WWW: <http://www.jstor.org/stable/2204133> [online dne 8. 6. 2018].

SCHABAS A. William, *Oxford Commentaries on International Law, The International Criminal Court, A Commentary on the Rome Statue*, New York: Oxford University Press, 2010. ISBN: 978-0-19-956073-8.

SCHWAB M. Gail, JEANNENEY R. John, (editors, prepared under the auspices of Hofstra University). Westport, Conn: Greenwood Press, 1995. ISBN: 9780313031281.

SPILLMANN R. Kurt, KRAUSE Joachim, *Kosovo: Lessons Learned for International Cooperative Security*. New York. Lang Peter, 2000. ISBN: 9780820450605.

SVOBODA Pavel, *Právo vnějších vztahů*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN: 978-80-7400-352-3.

ŠRONĚK Ivan, *Transnacionální korporace a OSN*. Praha. ÚVTEI/publikace SIVO: 1985.

ŠTURMA P., BALAŠ V., *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7179-069-3.

TARABA L., *Vídeňský kongres*. Praha: Baset - Nakladatelství Miloš Uhlíř, 2002. ISBN: 8086223353.

TÜRK D., *Základy mezinárodního práva*. Beroun: Ediční středisko v nakladatelství Eva Rozkotová, Univerzita Karlova v Praze, 2010. ISBN: 978-80-904209-9-1.

VARŠANSKÝ P., VALUCH J. a kolektiv, *Medzinárodné právo verejné. všeobecná časť*. 1. vydání. Bratislava: Eurokódex, 2012. ISBN: 978-80 89447-71-8.

VOLKER Rittberger, ZANGL Bernard, KRUCK Andreas, *International Organization*. 2. vydání. New York: NY Palgrave Macmillan, 2012. ISBN: 978-0-230-32164-9.

WAISOVÁ Š., *Mezinárodní organizace a režimy ve středovýchodní Evropě*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN: 80-86432-46-7.

WAISOVÁ Š., *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN: 978-80-7380-177-9.

WELCH, Claude Emerson. *NGOs and human rights: promise and performance*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, c2001. ISBN: 0-8122-3569-x.

WILLETTS Peter, *Non-Governmental Organizations in World Politics, The construction of global governance*. New York: Routledge Taylor & Francis e-Library, 2011. ISBN: 0-203-83430-5 Master e-book ISBN.

WILLETTS Peter, *"The conscience of the World": the influence of nongovernmental organizations in the UN system*. Washington, D.C: Brookings Institution, 1996. ISBN: 9780815794196.

Yearbook of International Organizations 2016 – 2017. Visualizations and Patterns, Volume 5: Statistics. Union of International Associations, Brill: 2016. ISBN: 9789004317284.

ZIMMERMANN Andreas, *The Statute of the International Court of Justice: a commentary*. New York: Oxford University Press, 2006. ISBN: 978-0-19-926177-2.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

192 EX/5.INF, Follow-Up to Decisions and Resolutions Adopted by the Executive Board and the General Conference at their Previous Sessions. [online]. UNESCO Dostupné z WWW: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002229/222986e.pdf> [online dne 17.7.2018]

1946-47 Part 1: The United Nations. Section 4: The Economic and Social Council. Chapter X: Specialized agencies: Chapter Y: Non-governmental organizations, s. 551. [online]. The Yearbook of the United Nations. Dostupné z WWW: <http://www.unmultimedia.org/searchers/yearbook/page.jsp?volume=1946-47&page=588> [online dne 5. 9. 2015].

1950 Part 1 Chapter 4 Economic and Social Questions, s. 657 – 658. [online]. Dostupné z WWW: http://cdn.un.org/unyearbook/yun/chapter_pdf/1950YUN/1950_P1_SEC4.pdf [online dne 6. 9. 2015].

1950 Part 1: The United Nations. Section 4: Economic and Social Questions. Chapter T: Relations with Non-Governmental Organizations s. 656 – 657. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.unmultimedia.org/searchers/yearbook/page.jsp?volume=1950&page=670&searchType=advanced> [online dne 6. 9. 2015].

1993/214. Review of the arrangements for consultation with non-governmental organizations [online]. Economic and Social Council. 1993. ECOSOC resolution 1993/214. Dostupné z WWW: <http://www.un-documents.net/1993-214.htm> [online dne 2. 3. 2017].

1993/80. Review of the arrangements for consultation with non - governmental organizations. [online]. Economic and Social Council. 1993. ECOSOC resolution 1993/80. Dostupné z WWW: <http://www.un-documents.net/1993-80.htm#fn205> [online dne 2. 3. 2017].

1995/304. General review of arrangements for consultations with non - governmental organizations. [online]. Economic and Social Council. 1993. ECOSOC resolution 1995/304. Dostupné z WWW: <http://www.un.org/documents/ecosoc/dec/1995/edec1995-304.htm> [online dne 2. 3. 2017].

1996/31. Consultative relationship between the United Nations and non-governmental organizations. [online]. Economic and Social Council. Dostupné z WWW: <http://www.un.org/documents/ecosoc/res/1996/eres1996-31.htm> [online dne 17. 7. 2018].

2016 Global Financial Report. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.org/en/2016-global-financial-report/> [online dne 5. 1. 2018].

5 - Star Generals of American Military History. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.militaryfactory.com/5-star-generals.asp> [online dne 14. 3. 2017].

About EBRD. [online]. EBRD. Dostupné z WWW: <http://www.ebrd.com/pages/about/faq.shtml> [online dne 26. 8. 2014].

About UEFA. [online]. UEFA.com. Dostupné z WWW: <http://www.uefa.org/about-uefa/index.html> [online dne 7. 6. 2017].

About UIA. [online]. UIA. Dostupné z WWW: <http://uia.org/about> [online dne 10. 1. 2017].

About us. [online]. Charity Navigator. Dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=content.view&cpid=1653> [online dne 4. 1. 2018].

Accountability Commitments. [online]. Accountable Now. Dostupné z WWW:

<https://accountablenow.org/accountability-in-practice/our-accountability-commitments/> [online dne 9. 7. 2017].

Accountability Reports. [online]. Accountable Now. Dostupné z WWW: <https://accountablenow.org/accountability-in-practice/accountability-reports/> [online dne 9. 7. 2017].

ADAM T., Krátký Přehled typového označení amerických vojenských letadel v období 1939 - 1945. [online]. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.fronta.cz/kratky-prehled-typoveho-oznaceni-americkych-vojenskyh-letadel-v-obdobi-1939-1945> [online dne 12. 3. 2017].

Advisory Committees. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/about/people/advisory-committees> [online dne 11. 7. 2017].

Advocates International. [online]. Advocates International. Dostupné z WWW: http://www.advocatesinternational.org/webfm_send/309 [online dne 4. 1. 2018].

Achievements. [online]. Council of Europe. Dostupné z WWW: <https://www.coe.int/en/web/about-us/achievements> [online dne 22. 11. 2017].

Amnesty. [online]. Give.org. Dostupné z WWW: <http://www.give.org/search/?term=amnesty&location=&FilterAccredited=false&tobid> [online dne 9. 7. 2017].

Amnesty International. [online]. Quakers in the World. Dostupné z WWW: <http://www.quakersintheworld.org/quakers-in-action/85/Amnesty-International> [online dne 28. 12. 2017].

Amnesty International - History. [online]. Nobelprize.org. Dostupné z WWW: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1977/amnesty-history.html [online dne 9. 7. 2017].

Amnesty.org. External document. Amnesty International press release. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.org/download/Documents/120000/act300042001en.pdf> [online dne 9. 7. 2017].

ANDERSON Sarah and CAVANAGH Sarah, TOP 200 – The Rise of Corporate Global Power. [online]. Institute for Policy Studies. Dostupné z WWW: <http://s3.amazonaws.com/corpwatch.org/downloads/top200.pdf> [online dne 11. 3. 2017]

Aplikace o/dok. Návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti a o změně souvisejících zákonů. Dostupné z WWW: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNA9VJRHB2> [online dne 23. 3. 2017].

Appendix 3: Table 1 Number of international organizations in this edition by type (2005/2006). [online]. UIA. Dostupné z WWW: <http://www.uia.org/statistics/organizations/types-2004.pdf> [online dne 11. 1.2017].

Applying the UN Guiding Principles on Business and Human Rights to the ICT Industry. [online]. BSR Dostupné z WWW: https://www.bsr.org/reports/BSR_UN_Guiding_Principles_and_ICT.final.pdf [online dne 14. 6. 2018]

Articles of Associations. [online]. Greenpeace. 2016. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2016/SGC-Articles-of-Association.pdf> [online dne 25. 8. 2017].

Associations. [online]. FIFA.com. Dostupné z WWW: <http://www.fifa.com/associations/index.html> [dne 18. 10. 2017].

AUBRECHT, R; Aubi. Willy Brandt a jeho Ostpolitik. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.valka.cz/11867-Willy-Brandt-a-jeho-Ostpolitik> [online dne 18. 10. 2017].

BARBARA Haig. [online]. National Endowment for Democracy.
Dostupné z WWW: <http://www.ned.org/experts/barbara-haig-3/> [online dne 28. 3. 2017].

Becoming an NGO, Official Partner of UNESCO . [online]. UNESCO Dostupné z WWW:
http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/NGO/pdf/Official_partnership_brochure_Eng.pdf [online dne 1. 3. 2017].

Berlínská zed'. [online]. Dostupné z WWW:
http://www.zemskolanj.cz/zep_soubory/berlin_zed.pdf [online dne 18. 10. 2017].

BIENVENU Helene, BARDI Balint. Hungry Law That Could Close Soros-Backed University Faces Uncertainty. [online]. 2017. Dostupné z WWW:
https://www.nytimes.com/2017/04/12/world/europe/hungary-central-european-university-soros-orban.html?_r=0 [online dne 2. 6. 2017].

Board of Directors. [online]. Dostupné z WWW:
<https://www.hrw.org/about/people/board-directors>. [online dne 11. 7. 2017].

Brief History. [online]. Organization of the Petroleum Exporting Countries.
Dostupné z WWW: http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/24.htm [online dne 9. 1. 2017].

BRYANT L. Raymond, False Propeths? Mutant NGOs and Philippine Environmentalism. [online]. Pages 629 – 639, Published online 2011.
<https://doi.org/10.1080/08941920290069236> Dostupné z WWW:
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08941920290069236> [dne 14. 12. 2017].

CARTALUCCI T., The National Endowment for Democracy (NED), An Instrument of « Regime Change » Financed by Wall Street. [online]. 2016. Mondialisation.
Dostupné z WWW: <https://www.mondialisation.ca/the-national-endowment-for->

democracy-ned-an-instrument-of-regime-change-financed-by-wall-street/5532602

[online dne 9. 1. 2018].

CARTALUCCI, T. The National Endowment for Democracy (NED), Not National and Not for Democracy. [online]. 2016. New Eastern Outlook.

Dostupné z WWW: <http://landdestroyer.blogspot.cz/2016/06/the-national-endowment-for-democracy.html> [online dne 28. 3. 2017].

CARUANA, V. NGOs and Development Cooperation in Malta. [online].

Dostupné z WWW: http://www.trialog.or.at/images/doku/final_version_ngdo_research.pdf [online dne 7. 9. 2014].

Civil society at the Bali Ministerial Conference. [online]. World Trade Organization.

Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc9_e/ngo_e.htm [online dne 24. 2. 2017].

Concentration of transnational companies, Corporate Power Facts and Stats [online]. Global Issues. Dostupné z WWW: <http://www.globalissues.org/article/59/corporate-power-facts-and-stats> [online dne 11. 3. 2017]

Conference for Security and Co-operation in Europe 1992 SUMMIT. [online].

CSCE. Helsinki. 1992. Dostupné z WWW: <http://www.osce.org/mc/39530?download=true> [online dne 27. 2. 2017].

Consultative Status for NGOs at the UN. Willett, P. [online]. City University London. 2001. Dostupné z WWW

<http://www.staff.city.ac.uk/p.willetts/NGOS/CONSSTAT.HTM> [online dne 6. 9. 2015].

Contracting Parties. [online]. Dostupné z WWW:

<http://www.iccat.int/en/contracting.html> [online dne 21. 3. 2017].

Convention européenne sur la reconnaissance de la personnalité juridique des organisations internationales non gouvernementales. [online]. Council of Europe. Strasbourg. 1986.

Dostupné z WWW:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007a442> [online dne 24. 4. 2017].

Convention on International Trade in Endangered, Species of Wild Fauna and Flora. [online]. CITES. Dostupné z WWW: <https://www.cites.org/eng> [online dne 6. 6. 2018]

CRACK, M. A. INGO Accountability Deficits: The Imperatives for Further Reform. [online]. 2013.

Dostupné z WWW: <http://dx.doi.org/10.1080/14747731.2013.786253> [online dne 21. 3. 2017].

Criteria. [online]. BBB. Dostupné z WWW: <https://charityreports.bbb.org/public/seal.aspx?ID=34521032010> [online dne 27. 6. 2017].

CV of Prime minister Yingluck Shinawatra. [online]. Royal Thai Embassy. Dostupné z WWW: <https://www.thaiembassy.sg/announcements/cv-of-prime-minister-yingluck-shinawatra> [online dne 28. 3. 2017].

Česká republika & Metrická konvence. [online]. Česká Metrologická společnost, z.s. Dostupné z WWW: <http://www.csvts.cz/spolky/cms/content/ceska-republika-metricka-konvence> [online dne 12. 2. 2017].

Členské státy OSN. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.osn.cz/system-osn/clenske-staty/?i=199> [online dne 6. 9. 2014]

DANELIUS, H. Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. [online]. New York. 1984. Dostupné z WWW: <http://legal.un.org/avl/ha/catcidtp/catcidtp.html> [online dne 10. 7. 2017].

Democracy's Dangerous Impostors. Naím, M. [online]. 2007.

Dostupné z WWW: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/04/20/AR2007042001594.html> [online 5. 5. 2015]

Details of Treaty No. 124. [online]. Council of Europe. Dostupné z WWW: <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/124> [online dne 19. 2. 2017].

Diplomatic Activities. [online]. Sovereign Order of Malta. Dostupné z WWW: <https://www.orderofmalta.int/diplomatic-activities/> [online dne 24. 11. 2017].

Directors. [online]. ROTARY. Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/our-leaders/directors> [online dne 4. 7. 2017].

Dispute settlement. [online]. World Trade Organization. Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm [online dne 11. 1. 2018].

Dokumenty. [online]. Antidopingový výbor ČR. Dostupné z WWW: <http://www.antidoping.cz/dokumenty.php> [online dne 7. 6. 2017].

Don't make a wave committee. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/multimedia/photos/founders/> [online dne 14. 8. 2017].

Dwight D. Eisenhower [online]. The White House. Dostupné z WWW: <https://www.whitehouse.gov/1600/presidents/dwightdeisenhower> [online dne 14. 3. 2017].

eFocus. 2016. 10 otázek pro Stanislava Balíka. [online]. EPRAVO.cz. Praha. 2016. Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/efocus/10-otazek-pro-stanislava-balika-100851.html?mail .ISSN 1213 - 189X> [online dne 13. 3. 2017].

Enlarged Partial Agreement on Sport (EPAS). [online]. Council of Europe. Dostupné z WWW: <https://www.coe.int/en/web/sport/epas> [online dne 5. 1. 2017].

EU a Velká Británie: Historie vztahů a cesta k referendu. [online].

Dostupné z WWW: <http://euractiv.cz/factsheet/budoucnost-eu/eu-a-velka-britanie-historie-vztahu-a-cesta-k-referendu-000142/> [online dne 22. 11. 2017].

EuroZprávy. cz. Podepsáno: Polovinu ČSA koupila Korean Air za 67,5 milionu. Po 20 letech prodáno! Co se změní. [online]. 2013. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.eurozpravy.cz/ceska-republika/68337-podepsano-polovinu-csa-koupila-korean-air-za-67-5-milionu-po-20-letech-prodano-co-se-zmeni/> [online dne 20. 2. 2017].

Executive staff. [online]. ROTARY. Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/our-leaders/executive-staff> [online dne 4. 7. 2017].

États membres. [online]. Bureau International des Poids et Mesures. Dostupné na WWW: <http://www.bipm.org/fr/about-us/member-states/> [online dne 12. 2. 2017].

Fakta o lidských právech v Rusku. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.cz/rusko/rusko-fakta?d=2016-05> [online dne 2. 6. 2017].

Fara foreign agents registration. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.fara.gov/> [online dne 19. 11. 2017].

FIFA. [online] FIFA STATUS. 2016. Regulations Governing the Application of the Statutes. Dostupné z WWW: http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/generic/02/78/29/07/fifastatutsw_eben_neutral.pdf [online dne 18. 10. 2017].

Financial report 2016. [online]. FIFA. Dostupné z WWW: http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/footballgovernance/02/87/89/44/fr2016digitalen_neutral.pdf [online dne 19. 10. 2017].

Financials. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/financials> [online 21. 6. 2017].

Financials 2016. [online]. Advocates International. Dostupné z WWW: http://www.advocatesinternational.org/webfm_send/321 [online dne 4. 1. 2018].

First report on responsibility of international organizations by Mr. Giorgio Gaja, Special Rapporteur. [online]. Dostupné z WWW: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/CN.4/532 [online dne 15. 2. 2017].

Former UN leader Ban Ki-moon tabbed for IOC ethics chair. [online]. PhilStar Global. 2017. Dostupné z WWW: <http://www.philstar.com/sports/2017/09/15/1739398/former-un-leader-ban-ki-moon-tabbed-ioc-ethics-chair> [online dne 18. 10. 2017].

Founding fathers. [online]. Council of Europe. Dostupné z WWW: <https://www.coe.int/en/web/about-us/founding-fathers> [online dne 21. 11. 2017].

Fundamental Principles on the Status of Non-governmental Organisations in Europe and explanatory memorandum. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/8082> [online dne 24. 4. 2018].

Glossary of statistical terms. International Baltic Sea Fishery Commission. [online]. OECD. Dostupné z WWW: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1398> [online 19. 2. 2017].

GOODWIN - GILL, G. S. Convention relating to the Status of Refugees Geneva, 28 July 1951, Protocol relating to the Status of Refugees New York, 31 January 1967. [online]. United Nations. Dostupné z WWW: <http://legal.un.org/avl/ha/prsr/prsr.html> [online dne 6. 9. 2015].

Google is accused of UK tax avoidance. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.theguardian.com/technology/2009/apr/20/google-uk-tax-avoidance> [online dne 14. 3. 2017].

Greenpeace. [online]. Dostupné z WWW: http://www.energyweb.cz/web/index.php?display_page=2&subitem=2&sl_mode=hrch&slovník_page=greenpeace.html [online dne 19. 3. 2017].

Greenpeace annual report 2005. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2005/12/annual-report-2005.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

Greenpeace annual report 2006. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2007/11/annual-report-06.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

Greenpeace annual report 2007. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2009/9/gpi-annual-report-2007.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

Greenpeace annual report 2009. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2010/Annual_Report_2009/AR2009.pdf [online dne 30. 8. 2017].

Greenpeace annual report 2010. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2011/GPI_Annual_Report_2010.pdf [online dne 30. 8. 2017].

Greenpeace annual report 2012. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW:
<http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2013/GPI-AnnualReport2012.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

Greenpeace annual report 2014. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW:
http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2015/ANNUAL_REPORT_2014.pdf [online dne 30. 8. 2017].

Greenpeace structure and organisation. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW:
<http://www.greenpeace.org/international/en/about/how-is-greenpeace-structured/>
[online dne 14. 8. 2017].

Greenpeace. [online]. Give.org Dostupné z WWW:
<http://www.give.org/search/?term=greenpeace&location=&FilterAccredited=false&tbodyid> [online dne 9. 7. 2017].

Greenpeace 2001. [online] Greenpeace. Dostupné z WWW:
<http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/2001/1/annualreport10pp.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

Greenpeace Global Annual Report 1999. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW:
<http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/1999/AnnualReport99.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

Greenpeace International Annual Report 2015. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW:
<http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/greenpeace/2016/2015-Annual-Report-Web.pdf> [online dne 25. 8. 2017].

Henry Dunant – Biographical. [online]. Nobelprize.org. Dostupné z WWW:
http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1901/dunant-bio.html
[online dne 25. 8. 2017].

History. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/history> [online dne 19. 6. 2017].

History of the ICRC. [online]. International Committee of the Red Cross. Dostupné z WWW: <https://www.icrc.org/en/document/history-icrc> [online dne 24. 11. 2017].

History. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.constantinianorder.org/history/index.html> [online dne 23. 8. 2016].

History of FIFA - A New Era. [online]. Fifa.com. Dostupné z WWW: <http://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/history/new-era.html> [online dne 18. 10. 2017].

History of FIFA – Foundation. [online]. FIFA. Dostupné z WWW: <http://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/history/index.html> [online dne 18. 10. 2017].

Hon. Vin Weber [online]. Mercury. Dostupné z WWW: <http://www.mercuryllc.com/experts/hon-vin-weber/> [online dne 28. 3. 2017].

How we work. [online]. Anti-slavery. Dostupné z WWW: <https://www.antislavery.org/what-we-do/how-we-work/> [online dne 7. 3. 2017].

HUDEMA M., Z zašování lidí se stal miliardový byznys. Uprchlíků mířících do Evropy přibude, varuje OSN. [online]. 2017. Hospodářské noviny. Dostupné z WWW: <http://zahranicni.ihned.cz/evropa-slovensko/c1-65791090-z-pasovani-lidi-se-stal-miliardovy-byznys-uprchliku-miricich-do-evropy-pribude-varuje-osn> [online dne 9. 7. 2017].

Human Rights Watch, Inc. Annual report. 2016. [online] Dostupné z WWW: https://www.hrw.org/sites/default/files/news_attachments/english_annual_report-2016.pdf [online dne 10. 7. 2017].

Human Rights Watch, Inc. Financial Statements. 2016. [online] Dostupné z WWW: https://www.hrw.org/sites/default/files/supporting_resources/financial-statements-2016.pdf [online dne 10. 7. 2017].

Humphreys J. Mandela gets Amnesty award as ambassador of conscience. [online]. The Irish Times. 2006. Dostupné z WWW: <https://www.irishtimes.com/news/mandela-gets-amnesty-award-as-ambassador-of-conscience-1.1023628> [online dne 10. 7. 2017].

Charles Erwin Wilson Facts. [online]. Dostupné z WWW: <http://biography.yourdictionary.com/charles-erwin-wilson> [online dne 13. 3. 2017].

Chongryon. [online]. Revolvly. Dostupné z WWW: https://www.revolvly.com/main/index.php?s=Chongryon&item_type=topic&sr=50 [online dne 16. 7. 2018].

Chongryon head wants to reach youth, offers olive branch to Mindan. [online]. The japantimes news. Dostupné z WWW: <https://www.japantimes.co.jp/news/2001/06/23/national/chongryon-head-wants-to-reach-youth-offers-olive-branch-to-mindan/#.W0y4ddIzZPY> [online 16. 7. 2018].

IMF Support for Low-Income Countries. [online]. International Monetary Fund. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/prsp.htm> [online dne 5. 6. 2018].

Info.cz, Egypt jde tvrdě proti lidskoprávním organizacím. Za porušení nových pravidel aktivistům hrozí vězení. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.info.cz/svet/egypt-jde-tvrde-proti-lidskopravnim-organizacim-za-poruseni-novych-pravidel-aktivistum-hrozi-vezeni-10423.html> [online dne 2. 6. 2017].

INGO Accountability Charter 10 commitments to accountability by international non-governmental organisations. [online] Dostupné z WWW:

https://community.icann.org/download/attachments/51413557/INGO_CHARTER_web.pdf?api=v2 [online dne 19. 11. 2017].

Inter – Parliamentary Union. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.ipu.org/> [online dne 28. 11. 2017].

Interactive World Map. [online]. Charity Navigator. Dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=search.map> [online dne 4. 1. 2018].

Intergovernmental Organizations. [online]. United Nations. Dostupné z WWW: <http://www.un.org/en/sections/member-states/intergovernmental-organizations/index.html> [online dne 18. 10. 2017].

International Activity Report 2015. [online]. MSF Dostupné z WWW: http://www.msf.org/sites/msf.org/files/international_activity_report_2015_en_2nd_ed_0.pdf [online dne 2.7.2017].

International Baltic Sea Fishery Commission (IBSFC). [online]. Dostupné z WWW: [http://www.marbef.org/wiki/International_Baltic_Sea_Fishery_Commission_\(IBSFC\)](http://www.marbef.org/wiki/International_Baltic_Sea_Fishery_Commission_(IBSFC)) [online dne 19. 2. 2017].

International Committee of the Red Cross – History. [online]. Nobelprize.org Dostupné z WWW: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1917/red-cross-history.html [online dne 24. 11. 2017].

International Financial Institutions. [online]. Dostupné z WWW: <http://encyclopedia.thefreedictionary.com/International+Financial+Institutions> [dostupné dne 27. 8. 2014].

International financial report 2015. [online]. Dostupné z WWW: http://www.msf.org/sites/msf.org/files/msf_financial_report_2015_final_0.pdf [online dne 2. 7. 2017].

International financial report 2016. [online]. Dostupné z WWW: http://www.msf.org/sites/msf.org/files/msf_financial_report_2016_final.pdf [online dne 2. 7. 2017].

International humanitarian law. [online]. ICRC. Switzerland. 2002. Dostupné z WWW: https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/icrc_002_0703.pdf [online dne 4. 12. 2017].

International Board. [online]. Amnesty International. Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.org/en/about-us/international-board/> [online dne 30. 8. 2017].

International Olympic Committee. Olympic Charter. 2015. [online] Dostupné z WWW: https://stillmed.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf [online dne 18. 10. 2017].

International Olympic Committee. Olympic Charter. 2017. [online] Dostupné z WWW: <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf> [online dne 18. 10. 2017].

IOC Becomes un Observer. [online]. IOC News. Dostupné z WWW: <https://www.olympic.org/news/ioc-becomes-un-observer> [online dne 28. 11. 2017].

ISO 9000 family - Quality management. [online]. ISO Dostupné z WWW: <https://www.iso.org/iso-9001-quality-management.html> [online dne 3. 3. 2017].

Italský Parmalat vyhlásil bankrot. [online]. 2003. MF DNES. Dostupné z WWW: http://ekonomika.idnes.cz/italsky-parmalat-vyhlasil-bankrot-dtj-/ekoakcie.aspx?c=A031228_154544_ekoakcie_ven [online dne 10. 3. 2017].

JAKOUBEK, J., Není v OSN, ale na olympiádu Kosovo smí? Srbsko už nemá sílu vzdorovat. [online]. Lidovky. cz. Dostupné z WWW: <http://sport.lidovky.cz/neni-v->

osn-ale-na-olympiadu-kosovo-smi-srbsko-uz-nema-silu-vzdorovat-1gx-/oh-2016.aspx?c=A141210_204748_in-sport-ostatni_makr [online dne 7. 6. 2017].

JELÍNEK F., Česká Republika a Metrická konvence. [online]. Česká metrologická společnost, z. s. Dostupné z WWW: <http://spolky.csvts.cz/cms/content/ceska-republika-metricka-konvence> [online dne 12. 2.2017].

Journal of Community Practice: Organising, Planning, Development, Change; Volume 16 Issue 3, ISSN 1070-5422.

Just Got BBB Accreditation. But, Does It Matter Anymore? [online]. Blog Marketing Academy. Dostupné z WWW: <https://www.blogmarketingacademy.com/better-business-bureau/> [online dne 9. 7. 2017].

KOMÁREK Michal, Amnesty International opakovaně kritizuje USA za porušování lidských práv. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.romea.cz/cz/publicistika/komentare/nejenom-amnesty-international-opakovane-kritizuje-usa-za-porusovani-lidskych-prav> [online dne 19. 3. 2017]

Kongres Vídeňský. [online]. Historický ústav AV ČR. Dostupné z WWW: <http://biblio.hiu.cas.cz/authorities/74777#?id=3hzhvpPDSbSvcPMhjoJ4ww&pageSize=30&sorting=relevance> [online dne 10. 2. 2016].

Konstantinovský obrat a ekumenické koncily 4. století. [online]. Christnet. Dostupné z WWW: http://www.christnet.cz/clanky/4930/konstantinovsky_obrat_a_ekumenicke_koncily_4_stoleti.url [online dne 24. 8. 2016].

Kosovo bude při premiéře na OH reprezentovat osm sportovců. [online]. Sport. cz. Příština. 2016. Dostupné z WWW: <https://www.sport.cz/ostatni/ostatni/clanek/794467-kosovo-bude-pri-premiere-na-oh-reprezentovat-osm-sportovcu.html> [online dne 7. 6. 2017].

Kosovo už je v UEFA. Otevře to Pandořinu skříňku, protestují Srbové. [online]. Lidovky.cz. 2016. Dostupné z WWW: http://sport.lidovky.cz/kosovo-uz-je-v-uefa-otevre-to-pandorinu-skrinku-protestuji-srbove-1dg-fotbal.aspx?c=A160503_202856_ln-sport-fotbal_gib [online dne 7. 6. 2017].

KRAMER, A. E. Russia May Make All Outside News Media Register as ‘Foreign Agents’. [online]. 2017. Dostupné z WWW: <https://www.nytimes.com/2017/11/15/world/europe/russia-news-media-foreign-agents.html> [online dne 19. 11. 2017].

Lateran Pacts of 1929. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.aloha.net/~mikesch/treaty.htm> [online dne 23. 2. 2017].

Law.com, Search legal terms and definitions. [online]. Dostupné z WWW: <https://dictionary.law.com/Default.aspx?selected=2400> [online dne 7. 6. 2018].

Legal standards for Non-Governmental Organisations. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.coe.int/en/web/ingo/legal-standards-for-ngos> [online dne 19. 2. 2017].

Lékařské sliby a přísahy. [online]. Dostupné z WWW: http://www.peengel.cz/euthanasie_soubory/Page288.htm [online dne 7. 7. 2017].

LEONARD, W. J. [online]. National Endowment for Democracy. Dostupné z WWW: <http://www.ned.org/experts/j-william-leonard/> [online dne 28. 3. 2017].

List of non - Member States, entities and organizations having received a standing invitation to participate as observers in the sessions and the work of the General Assembly. [online]. Dostupné z WWW: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/INF/71/5 [online dne 11. 5. 2017].

LOWE David, Idea to Reality: NED at 30. [online]. National Endowment for Democracy. Dostupné z WWW: <http://www.ned.org/about/history/> [online dne 27. 3. 2017].

MALENOVSKÝ, J. [online] 300 let Utrechtské smlouvy a nevyřešený rébus mezinárodněprávního postavení Gibraltarů: Mezinárodní vztahy. 1/2003. 26. s. Dostupné z WWW: <https://mv.iir.cz/article/view/718/766> [online dne 7. 6. 2017].

MAWDSLEY E., PORTER G., TOWNSEND J., How Can Southern NGOs Have More of an Influence on the Development Agenda?. [online]. University of Durham, November 2000. Dostupné z WWW: <https://www.globalpolicy.org/component/content/article/176/31858.html> [online dne 29. 12. 2017].

Médecins Sans Frontières and Greenpeace collaborate to save lives in the Aegean Sea. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/campaigns/peace/refugee-crisis/> [online dne 15. 8. 2017].

Members. [online]. Accountable Now. Dostupné z WWW: <http://accountablenow.org/about-accountable-now/members/> [online dne 20. 10. 2017].

Membership. [online]. ROTARY. Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/membership> [online dne 3. 7. 2017].

Metrická konvence. [online]. Český metrologický institut. Dostupné z WWW: <https://www.cmi.cz/metricka%20konvence> [online dne 12. 2. 2017].

Mezinárodní helsinská federace pro lidská práva, oznámení o ukončení její činnosti. Dostupné z WWW: <http://www.ihf-hr.org/Statement.07December2007.pdf> [online dne 22. 3. 2017].

Mezinárodní odborová konfederace. [online]. ČMKOS. Dostupné z WWW: <https://www.cmkos.cz/obsah/742/mezinarodni-odborova-konfederace-meok-ituc> [online dne 11. 1. 2018].

Mezopotámie. [online]. Dějepis.com. Dostupné z WWW: <http://www.dejepis.com/ucebnice/mezopotamie/> [online dne 23. 2. 2017].

Mission, Vision, and Goals. [online]. Charity Navigator. Dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=content.view&cpid=1535> [online dne 4. 1. 2018]. A dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=content.view&cpid=4981> [online dne 4. 1. 2018].

Moody's investors service. [online]. Global Credit Research. 2012.

Dostupné z WWW: <http://www.ebrd.com/downloads/capital/moodys-press-release.pdf> [online dne 21. 3. 2017].

More About Us. [online]. BBB WGA. Dostupné z WWW: <http://www.give.org/about-bbb-wga/more-about-us/> [online dne 27. 6. 2017].

MSF and Greenpeace launch life saving operations in the Aegean Sea. [online]. Greenpeace. Brussels/Athens. 2015.

Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/press/releases/2015/MSF-and-Greenpeace-launch-life-saving-operations-in-the-Aegean-Sea/> [online dne 15. 8. 2017].

MSF History. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.msf.org/en/msf-history> [online dne 4. 6. 2017].

MSF Charter and principles. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.msf.org/en/msf-charter-and-principles> [online dne 7. 7. 2017].

MURDIE Amanda, PEKSEN Dursun, The Impact of human rights INGO activities on economic sanctions, The Review of International Organizations, 2013. 8, (1), 33-53. Dostupné z WWW: https://www.researchgate.net/publication/257694680_The_Impact_of_Human_Rights_INGO_Activities_on_Economic_Sanctions [online dne 7.7.2017]

My ROTARY.____[online]. ROTARY. Dostupné z WWW: <https://my.rotary.org/en/join-rotary/prospective-members> [online dne 3.7.2017].

N Korea's de facto embassy in Japan may go under hammer again. [online]. Japan today.

Dostupné z WWW: <https://japantoday.com/category/national/n-koreas-de-facto-embassy-in-japan-may-go-under-hammer-again> [online dne 5. 5. 2015].

Na pomoc lesům. [online]. IKEA. Dostupné z WWW: http://www.ikea.com/ms/cs_CZ/pdf/IKEA_Forestry_Positive_2020_Infographic_Czech.pdf [online dne 30. 8. 2017].

National Endowment for Democracy. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.ned.org/about/board-of-directors/> [online dne 27. 3. 2017].

Návrh programu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, ze dne 23.3.2017. [online] Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=108847> [online dne 23. 3. 2017].

Newsletter. [online]. Advocates International. Dostupné z WWW: <http://www.advocatesinternational.org/newsletters> [online dne 4. 1. 2018].

NGOs and the WTO. [online]. World Trade Organization. Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/forums_e/ngo_e/ngo_e.htm [online 24. 2. 2017].

Non-Governmental Organizations. [online]. UNESCO. Dostupné z WWW: <http://en.unesco.org/partnerships/non-governmental-organizations> [online dne 13. 10. 2015].

Non-Governmental Organizations. [online]. UNESCO. Dostupné z WWW: <http://en.unesco.org/partnerships/non-governmental-organizations/list> [online dne 28. 2. 2017].

Nunciové: muži mezi Katolickou církví a státy. Moštěk, M. [online]. 2000. Dostupné z WWW: http://christnet.eu/clanky/1384/nunciove_muži_mezi_katolickou_cirkvi_a_staty.url [online dne 9. 3. 2017].

Nuclear Power. [online]. Greenpeace. 2009. Dostupné z WWW: <https://www.greenpeace.org/archive-international/Global/international/planet-2/report/2009/11/nuclear-power-an-obstacle-to.pdf> [online dne 20.4.2017].

OECD Guidelines for Multinational Enterprises, OECD Publishing, 2011. [online] 3. s. Dostupné z WWW: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264115415-en> ISBN: 978-92-64-11541-5 [online dne 14. 6. 2018].

Office of legal affairs. [online]. United nations. Dostupné z WWW: http://legal.un.org/repertory/art71/english/rep_orig_vol3-art71_e.pdf [online dne 6. 9. 2015].

Olympic Marketing Facts. [online]. Dostupné z WWW: <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/IOC-Marketing-and-Broadcasting-General-Files/Olympic-Marketing-Fact-File-2017.pdf> online s. 6 [online dne 17. 10. 2017].

Orbán on offensive after EU takes legal action over Soros university. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.theguardian.com/world/2017/apr/26/eu-launches-legal-action-against-hungary-higher-education-law-university> [online dne 2. 6. 2017].

Organizaci SOHR, která počítá v Sýrii mrtvé, přestali experti věřit. [online]. Česká televize. Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1872890-experti-organizace-sohr-ktera-informuje-o-valce-v-syrii-neni-nezavisla> [online dne 3. 6. 2018]

Our finances. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.msf.org/en/our-finances> [online dne 2. 7. 2017].

Our finances. [online]. ROTARY. Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/financials> [online dne 4. 7. 2017].

Our history. [online]. Anti.slavery. Dostupné z WWW: <https://www.antislavery.org/about-us/history/> [online dne 7. 3. 2017].

Our history. [online]. ROTARY. Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/history> [online dne 3. 7. 2017].

Our Mission. [online]. Organization of the Petroleum Exporting Countries. Dostupné z WWW: http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/23.htm [online dne 9. 1. 2017].

Our offices. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <https://www.greenpeace.org/archive-international/en/about/worldwide/> a <http://www.greenpeace.org/international/en/about/worldwide/> [online 14. 8. 2017].

Our Participants. [online]. United Nations Global Compact Dostupné z WWW: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/participants> [online dne 10. 3. 2017].

Overview. [online]. Charity Navigator. Dostupné z WWW: <https://www.charitynavigator.org/index.cfm?bay=content.view&cpid=628> [online dne 4. 1. 2018].

OXFAM America. [online]. Give.org. Dostupné z WWW: <http://www.give.org/search/?term=oxfam&tobid> [online dne 9. 7. 2017].

OXFAM International. [online]. OXFAM Dostupné z WWW: <https://www.oxfam.org/> [online dne 3. 6. 2017].

OXFAM International. Annual report and financial statements. 2014. Dostupné z WWW: Dostupné z WWW:

https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/story/2013-14_soi_annual_report_and_accounts.pdf [online dne 4. 6. 2017].

OXFAM International. Annual report and financial statements. 2016. Dostupné z WWW: [Dostupné z WWW: https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/2015-16_soi_annual_report_financial_statements.pdf](https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/2015-16_soi_annual_report_financial_statements.pdf) [online dne 4. 6. 2017].

Pallas C. L., Gethings D., Harris M., Do the Right Thing: The Impact of INGO Legitimacy Standards on Stakeholder Input, s. 1264, 2014, International Society for Third-Sector Research and The Johns Hopkins University 2014, Voluntas (2015) 26:1261–1287, DOI 10.1007/s11266-014-9475-9.

Patočka Jan. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/patock.html> [online dne 19. 6. 2017].

PERRAUDIN W, POWELL. A., YANG, P. Multilateral Development Bank Ratings and Preferred Creditor Status. [online]. Inter-American Development Bank. Dostupné z WWW: <http://www.riskcontrollimited.com/wp-content/uploads/2016/07/Multilateral-Development-Bank-Ratings-and-Preferred-Creditor-Status.pdf> [online dne 21. 3. 2017].

Pierre de Coubertin. 2006. [online]. International Olympic Committee. Dostupné z WWW: <http://ciol.cloudapp.net/Default/basicfilesdownload.ashx?itemId=985> [online dne 2. 10. 2017].

PIVETTA L., A Short History of Amnesty International. [online]. 2012. Dostupné z WWW: <https://dmuamnesty.wordpress.com/2012/05/06/a-short-history-of-amnesty-international/> [online dne 9. 7. 2017].

Podepsáno: Polovinu ČSA koupila Korean Air za 67,5 milionu. Po 20 letech prodáno! Co se změní? [online]. EuroZprávy.cz. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.eurozpravy.cz/ceska-republika/68337-podepsano-polovinu-csa>

[koupila-korean-air-za-67-5-milionu-po-20-letech-prodano-co-se-zmeni/](#) [online dne 20. 2. 2017].

Popular standards. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.iso.org/popular-standards.html> [online dne 3. 3. 2017].

Proti prolomení limitů. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: http://www.greenpeace.org/czech/cz/Kampan/klima_a_energetika/zit-nebo-tezit/Verejnost-tezbu-odmita/ [online dne 15. 8. 2017].

Public Forum. [online]. World Trade Organization. Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/forums_e/public_forum_e/public_forum_e.htm [online dne 24. 2. 2017].

Rada Evropy. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.radaevropy.cz/> [online dne 11. 1. 2018].

Reklamní billboard proti rozšiřování těžby uhlí. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/czech/cz/news/zivot-zacina-tezba-konci/reklamni-billboard/> [online dne 15. 8. 2017].

Report Suspected Fraud or Corruption. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.worldbank.org/en/about/unit/integrity-vice-presidency/report-an-allegation> [online dne 23. 3. 2017].

Representation of Non-Governmental Bodies on the Economic and Social Council. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.worldlii.org/int/other/UNGA/1946/33.pdf> [online dne 21. 4. 2018]

Return of Organization Exempt From Income Tax. [online]. Dostupné z WWW: https://www.hrw.org/sites/default/files/supporting_resources/2015-form-990.pdf [online dne 10. 7. 2017].

Revealed: Amnesty's secret £800,000 pay-offs to two bosses... which it doesn't seem very keen to talk about. Doughty. [online]. Daily Mail. 2011.

Dostupné z WWW: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1358537/Revealed-Amnesty-Internationals-800-000-pay-offs-bosses.html> [online dne 31. 8. 2017].

Revenue Sources and Distribution. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.olympic.org/ioc-financing-revenue-sources-distribution> [online dne 17. 10. 2017].

Rio Olympics: which athletes have withdrawn over Zika fears?. [online]. The Telegraph. Dostupné z WWW: <http://www.telegraph.co.uk/sport/0/rio-olympics-which-athletes-have-withdrawn-over-zika-fears/> [online dne 17. 10. 2017].

ROTARY. [online]. Give.org. Dostupné z WWW: <http://www.give.org/search/?term=rotary&location=&FilterAccredited=false&tobid> [dne 9. 7. 2017].

Rotary International the Rotary Foundation Annual Report 2015-16. [online]. ROTARY. Dostupné z WWW: <https://my.rotary.org/en/document/annual-report-2015-16-interactive-rotary-international-and-rotary-foundation> [online dne 3. 7. 2017].

Russion oil disaster. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/campaigns/climate-change/arctic-impacts/The-dangers-of-Arctic-oil/Black-ice--Russian-oil-spill-disaster/> [online dne 15. 8. 2017].

Řádová spiritualita. [online]. Řád maltézských rytířů. Dostupné z WWW: <http://www.maltezskyrad.cz/spiritualita.html> [online dne 17. 2. 2017].

SADECKY, A. FIFA a OSN: Fotbal na podporu rozvoje. [online]. Informační centrum OSN v Praze. 2007. Dostupné z WWW: <http://www.archiv.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1263> [online dne 8. 2. 2017].

Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.

Secretary-General Appoints John Ruggie Of United States Special Representative On Issue Of Human Rights, Transnational Corporations, Other Business Enterprises. [online]. United Nations. Dostupné z WWW: <https://www.un.org/press/en/2005/sga934.doc.htm> [online dne 14. 6. 2018].

Senior Management. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.hrw.org/about/people/senior-management> [online dne 10. 7. 2017].

SPILLMANN R. K, KRAUSE J., Kosovo: Lessons Learned for International Cooperative Security [online]. Dostupné z WWW: http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/Studien_zu_ZS-5.pdf [online dne 20. 2. 2017].

Slovenský záložník Šesták po remíze: Gibraltar nebude fackovací panák. [online]. iDNES.cz, 2013. Dostupné z WWW: http://fotbal.idnes.cz/ohlasy-na-pripravny-fotbalovy-zapas-gibraltar-slovensko-pmd-fot-reprez.aspx?c=A131120_094702_fot_reprez_ald [online dne 7. 6. 2017].

Slovník pojmů. [online]. ProfiSpolecnosti.cz. Dostupné na WWW: <http://www.profispolecnosti.cz/pojem/146-koncern> [online dne 7. 3. 2017].

SQUIRES. N. Italy threatens to close its ports to ships carrying rescued migrants, saying it can no longer cope. [online]. Rome. 2017. Dostupné z WWW: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/06/29/italy-threatens-close-ports-ships-carrying-rescued-migrants/> [online dne 7. 7. 2017].

Standards in action. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.iso.org/standards-in-action.html> [online dne 3. 3. 2017].

Statute of Amnesty International. [online]. Amnesty International. Dostupné z WWW: <https://www.amnesty.ie/wp-content/uploads/2016/05/Statute-of-Amnesty-International.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

STEPHENS Joe, Senate Finance Committee Questions Nature Conservancy Practices, Calls for Changes. [online]. 2015. Dostupné z WWW: <http://philanthropynewsdigest.org/news/senate-finance-committee-questions-nature-conservancy-practices-calls-for-changes> [online dne 23.3.2017].

Stichting Greenpeace Council. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/PageFiles/24221/stichting-greenpeace-council-a.pdf> [online dne 30. 8. 2017].

Stichting Oxfam International Constitution. [online]. OXFAM Dostupné z WWW: https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/story/oxfam-constitution-2013_0.pdf [online dne 2. 6. 2017].

Structure and governance. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.iso.org/structure.html> [online dne 2. 3. 2017].

Study on Enhancement of NGO Participation. Vienna. [online]. 1995. Dostupné z WWW: <https://www.gdrc.org/ngo/ngo-enhance.html> [online dne 26. 2. 2017 a 27. 2. 2017].

Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery. [online]. United Nations Human Rights. Dostupné z WWW: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/SupplementaryConventionAbolitionOfSlavery.aspx> [online dne 7. 3. 2017].

SUSHANT, Types of NGOs. [online]. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.ngo.in/types-of-ngos.html> [online dne 7. 9. 2014 a 7. 1. 2017].

Suverénní řád maltézských rytířů. [online]. Velvyslanectví České republiky při Svatém stolci. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/vatican/cz/o_velvyslanectvi/o_suverennim_radu_maltezskych_rytiru/o_s_r_m_r.html [online dne 24. 11. 2017]

Svatý stolec o legitimitě rytířských řádů a vyznamenání. [online]. RadioVaticana.cz Dostupné z WWW: <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php4?id=17271> [online dne 17. 2. 2017].

SVĚT: Rozvody států - 2. [online]. 2014. Dostupné z WWW: http://neviditelnypes.lidovky.cz/svet-rozvody-statu-2-015-/p_zahranici.aspx?c=A141118_210725_p_zahranici_wag [online dne 4. 6. 2017].

SVOZÍLEK Martin, Neziskovky se bojí Pelikánova zákona, který je má rozdělit na ty se státním razítkem kvality a ty druhé. [online]. Hospodářské noviny. Dostupné z WWW: <http://archiv.ihned.cz/c1-65669550-neziskovky-se-boji-pelikanova-zakona-ktery-je-ma-rozdelit-na-ty-se-statnim-razitkem-kvality-a-ty-druhe> [online dne 23. 3. 2017].

Syria protests: 'New deaths' as dissidents are seized. [online]. BBC News. Dostupné z WWW: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-13180847> [online dne 3. 6. 2018]

Thai Prime Minister Ordered Removed From Office. [online]. The New York Times. Dostupné z WWW: <https://www.nytimes.com/2014/05/08/world/asia/court-orders-thai-leader-removed-from-office.html> [online dne 28. 3. 2017].

Thailand confirms Yingluck Shinawatra as first female PM. [online]. The Guardian. Dostupné z WWW: <https://www.theguardian.com/world/2011/aug/05/thailand-yingluck-shinawatra-prime-minister> [online dne 28. 3. 2017].

The CoE and NGOs. [online]. Council of Europe. Dostupné z WWW: <http://www.coe.int/en/web/ingo> [online dne 18. 2. 2017].

The composition of the International Committee of the Red Cross. [online]. ICRC. Dostupné z WWW: <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/article/other/57jmmc.htm> [online dne 4. 12. 2017].

The Council of Europe and Non - Governmental Organisations: Promoters of democracy and active citizenship in Europe. [online]. Council of Europe. Dostupné z WWW: <http://www.coe.int/en/web/ingo/overview> [online dne 18. 2. 2017].

The Founders of Greenpeace. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/en/about/history/founders/> [online dne 28. 12. 2017].

The Greenpeace chronicles 40 years of protecting the planet. [online]. Greenpeace. Dostupné z WWW: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/publications/other/Greenpeace-Chronicles.pdf> s. 96, [online dne 15. 8. 2017].

The charmer-in-chief: Obama gets flirty as he schmoozes with Thai prime minister on first stop of historic Asia visit. [online]. Mail Online. Dostupné z WWW: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2234978/President-Barack-Obama-schmoozes-Thai-PM-Yingluck-Shinawatra-stop-historic-Asia-visit.html> [online dne 28. 3. 2017].

The charter – in - chief: Obama gets flirty as he schmoozes with thai prime minister on first stop of historic Asia visit. [online]. 2012. Associated press and daily mail reporter. Dostupné z WWW: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2234978/President-Barack-Obama-schmoozes-Thai-PM-Yingluck-Shinawatra-stop-historic-Asia-visit.html> [online dne 28. 3. 2017].

The ICRC its mission and work. [online]. International Committee of the Red Cross. 2009. Switzerland. Dostupné z WWW:

https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/icrc_002_0963.pdf [online dne 4. 12. 2017].

The Nobel Peace Prize 1947. [online]. Nobelprize.org Dostupné z WWW: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/1947/ [online dne 28. 12. 2017].

The Organisation. [online]. IOC. Dostupné z WWW: <https://www.olympic.org/about-ioc-institution> [online dne 17. 10. 2017].

The Organization. [online]. Word Trade Organization. Dostupné z WWW: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/inbrief_e/inbr02_e.htm [online dne 11. 1. 2018].

The UN and Transnational Corporations. [online]. UN Intellectual History Project Dostupné z WWW: <http://www.unhistory.org/briefing/17TNCs.pdf> [online dne 10. 3. 2017].

The Ten Principles of the UN Global Compact. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles> [online dne 10. 3. 2017].

Tomek Prokop, Amnesty International a Československo. [online]. Dostupné z WWW: https://www.amnesty.cz/data/file/834-vons_tomek.pdf?version=1447074797 [online dne 9. 7. 2017].

Top 5 African Countries Where Slavery Is Still Rampant. NGUGI, F. [online]. FEATURES. 2017. Dostupné z WWW: <https://face2faceafrica.com/article/slavery-africa-today> [online dne 28. 12. 2017].

TRUSINA, R. Nejmenší z outsiderů chce respekt. Gibraltar v premiéře vyzve Slováky. [online]. iDNES. cz. 2013.

Dostupné z WWW: http://fotbal.idnes.cz/fotbalova-reprezentace-gibraltar-prvni-zapas-uefa-fwq-/fot_reprez.aspx?c=A131118_164959_fot_reprez_tru [online dne 7. 6. 2017].

Trustees. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary/our-leaders/trustees> [online dne 4. 7. 2017].

Types of NGOs: By orientation and level of operation. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.gdrc.org/ngo/ngo-types.html> [online dne 7. 3. 2017].

UEFA. [online] UEFA Finance. Dostupné z WWW: <http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/Finance/02/45/50/26/2455026DOWNLOAD.pdf> [online dne 22. 10. 2017].

UEFA. [online] UEFA STATUTES. Statutes Rules of Procedure of the UEFA Congress. 2014. Dostupné z WWW: https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/09/93/25/2099325_DOWNLOAD.pdf

United Nations. Secretary-general calls partnership of NGOs, private sector, international organizations and governments powerful partnership for future. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.un.org/press/en/1999/19990429.SGSM6973.html> [online dne 8. 4. 2018].

United Nations. [online] Structure of the Economic and Social Council. 103. s. Dostupné z WWW: http://cdn.un.org/unyearbook/yun/chapter_pdf/1946-47YUN/1946-47_P1_SEC4.pdf [online dne 6.9.2015].

Unity statues. [online]. Moravian Archives. Dostupné z WWW: <http://moravianarchives.org/images/pdfs/Unity%20Statutes%20of%201464.pdf>, [online dne 24. 8. 2016].

Vachta Alexander, JUDr. [online] Od 1. 1. 2018 zrušen status, nikoli však veřejná prospěšnost. Dostupné z WWW: <http://www.ptupraha.cz/2017/09/od-1-1-2018-zrusen-status-nikoli-vsak-verejna-prospesnost/> [online dne 15.8.2018]

Válku v Sýrii rozpoutaly, Katar, Saudská Arábie a...Turecko. [online]. Security magazin. Dostupné z WWW: <https://www.securitymagazin.cz/zpravy/valku-v-syrii-rozpoutaly-katar-saudska-arabie-aturecko-1404050691.html> [online dne 4. 6. 2018]

Varšava má vážný problém, svazu hrozí vyloučení z FIFA. [online]. Aktuálně. cz. 2008. Dostupné z WWW: <https://sport.aktualne.cz/fotbal/varsava-ma-vazny-problem-svazu-hrozi-vylouceni-z-fifa/r~i:article:618030/> [online dne 11. 1. 2017].

What is NATO. [online]. NATO Dostupné z WWW: <http://www.nato.int/nato-welcome/index.html> [online dne 9. 1. 2017].

WILLETT, P. Consultative Status for NGOs at the UN. [online]. City University London. 2001.

Dostupné z WWW: <http://www.staff.city.ac.uk/p.willetts/NGOS/CONSSTAT.HTM>
[online dne 6. 9. 2015].

Without borders. [online]. Give.org. Dostupné z WWW: <http://www.give.org/search/?term=without+borders&tobid> [online dne 9. 7. 2017].

Who we are. [online]. Dostupné z WWW: <https://www.rotary.org/en/about-rotary>
[online dne 3. 7. 2017].

Who we are. [online]. Anti - slavery. Dostupné z WWW: <https://www.antislavery.org/about-us/who-we-are/> [online dne 7. 3. 2017].

Who we are. [online]. OSCE. Dostupné z WWW: <http://www.osce.org/whatistheosce>
[online dne 26. 2. 2017].

Who we are. [online]. Worldsteel association. Dostupné z WWW: <https://www.worldsteel.org/about-us/who-we-are.html> [online dne 3. 3. 2017].

WT/L/162, 1996. Guidelines for arrangement on Relations with Non-Governmental Organizations. [online]. Dostupné z WWW: https://www.wto.org/English/forums_e/ngo_e/guide_e.htm [online dne 17. 7. 2018].

Yearbook Of International Organizations 2016 – 2017. [online]. Dostupné z WWW: https://uia.org/sites/uia.org/files/misc_pdfs/pubs/yb_2016_vol5_lookinside.pdf [online dne 15. 4. 2018].

Yingluck Shinawatra. [online]. Facts and details. Dostupné z WWW: http://factsanddetails.com/southeast-asia/Thailand/sub5_8a/entry-3200.html [online dne 28. 3. 2017].

YU S. MCLAUGHLIN D. A., Revue canadienne de recherche sur les OBSL et l'économie sociale, Program Evaluation and Impact Assessment in International Non-Governmental Organizations (INGOs): Exploring Roles, Benefits, and Challenges Vol. 4, No. 2, s. 23 – 25. Dostupné z WWW: <https://www.cites.org/eng> [online dne 6. 6. 2018].

Zapomenutí vězni. The Observer weekend review. [online]. Dostupné z WWW: Dostupné z WWW: https://www.amnesty.cz/data/file/1849-existence_2-2011-priloha.pdf?version=1452277299 [online dne 9. 7. 2017].

Zprávy. Informační centrum OSN v Praze. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.archiv.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=126> [online dne 8. 2. 2017].

3. Seznam použitých právních předpisů

A/48/957, 48 session, 1994, General Assembly of the United Nations. [online].
Dostupné z WWW:
[http://repository.un.org/bitstream/handle/11176/201410/A_48_957-
EN.pdf?sequence=2&isAllowed=y](http://repository.un.org/bitstream/handle/11176/201410/A_48_957-EN.pdf?sequence=2&isAllowed=y) [online dne 18. 2. 2017]

A/55/L.2 Resolution adopted by the General Assembly, 55/2. United Nations Millennium Declaration. [online]. OSN. Dostupné z WWW:
<http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm> [online dne 5. 6. 2018].

A/HRC/17/31, Human Rights Council Seventeenth session, Agenda item 3, Promotion and protection of all human rights, civil, political, economic, social and cultural rights, including the right to development, Report of the Special Representative of the Secretary-General on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises, John Ruggie Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations “Protect, Respect and Remedy” Framework. [online]. Dostupné z WWW:
https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/A-HRC-17-31_AEV.pdf [online dne 2. 6. 2017].

A/RES/45/6, 31st plenary meeting, 1990, General Assembly of the United Nations. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r006.htm> [online dne 28. 11. 2017].

A/RES/48/265, 103rd plenary meeting, 1994, General Assembly of the United Nations. [online]. Dostupné z WWW:
<http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r265.htm> [online dne 18. 2. 2017].

A/RES/49/2, 38th plenary meeting, 1994, General Assembly of the United Nations. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.un.org/documents/ga/res/49/a49r002.htm> [online dne 28. 11. 2017].

Astana Commemorative Declaration Towards a Security Community. [online]. OSCE. Dostupné z WWW: <http://www.osce.org/cio/74985?download=true> [online dne 28. 2. 2017].

Bílá kniha o sportu, KOM(2007) 391. 2007. [online]. Komise Evropských společenství. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52007DC0391> [online dne 5. 1. 2017].

Brussels, 25.10.2011 Com (2011) 681 Final Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility. [online]. Dostupné z WWW: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:en:PDF> [online dne 14. 6. 2018].

Budapest document 1994, towards a genuine partnership in a new era. [online]. Budapest Summit Declaration. Dostupné z WWW: <https://www.osce.org/mc/39554?download=true> [online dne 27. 2. 2017].

Commission of the European communities. Commission Staff Working Paper – Community participation in United Nations organs and conferences. čl. 6. Brussels. 1993. [online] Dostupné z WWW: <http://aei.pitt.edu/4407/1/4407.pdf> [online dne 26. 8. 2014].

Cornell Law School, Legal Information Institute 26 U.S. Code § 501 - Exemption from tax on corporations, certain trusts, etc. [online] Dostupné z WWW: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/26/501> [online dne 2. 6. 2017].

Council of the European Union. 2851st Council meeting. General Affairs and External Relations. 2008. 6496/08 (Presse 41). [online] Dostupné z WWW: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/98818.pdf [online dne 7. 6. 2017].

ECOSOC resolution 1296 (XLIV) ze dne 23. 5. 1968. [online]. Dostupné z WWW: <http://habitat.igc.org/ngo-rev/1296.html> [online dne 1. 3. 2017].

Evropská úmluva o ochraně lidských práv ve znění Protokolů č. 11 a 14 s Protokoly č. 1, 4, 6, 7, 12 a 13. [online] Dostupné z WWW: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf [online dne 11. 6. 2018]

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. Čl. 220. [online]. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=cs> [online dne 21. 3. 2017].

Legal status of non-governmental organisations in Europe, Recommendation CM/REC (2007) 14 and explanatory memorandum. [online] ISBN: 978-92-871-6524-4. Dostupné z WWW: <https://rm.coe.int/16807096b7> [online dne 5. 2. 2017].

List of non-governmental organizations in consultative status with the Economic and Social Council as of 1 September 2014. [online]. Economic and Social Council, United Nations. Dostupné z WWW: <http://csonet.org/content/documents/E-2014-INF-5%20Issued.pdf> [online dne 20. 2. 2017].

Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks. 2018. 3. s. [online] Dostupné z WWW: http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/madrid_marks.pdf [online dne 19. 2. 2017].

Národní akční plán pro byznys a lidská práva na období 2017 – 2022. 5. s. [online]. Dostupné z WWW: http://narodniportal.cz/wp-content/uploads/2017/12/narodni_aksi_plan_byznys_a_lidskaprava.pdf [online dne 14. 6. 2018].

Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.) [online] Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ze-dne-3-unora-2012-obcansky-zakonik-18840.html> [online dne 23. 3. 2017].

Observer status for the Inter-Parliamentary Union in the General Assembly : resolution / adopted by the General Assembly. [online]. Dostupné na WWW: <http://dag.un.org/handle/11176/167678> [online dne 28. 11. 2017].

OSN. Charta Organizace spojených národů a Statut Mezinárodního Soudního Dvora. Informační centrum OSN v Praze, 2015. Dostupné z WWW: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/Charta_OSN.pdf [online dne 11. 5. 2017].

Predkladacia správa. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-170725?prefixFile=m> [online dne 12. 2. 2017].

Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks. [online]. WIPO. Dostupné z WWW: http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=283484 [online dne 28. 8. 2014].

Recommendation CM/REC (2016) 3 Of the Committee of Ministers to Member States Adopted on 2 March 2016. [online]. Dostupné z WWW: <https://edoc.coe.int/en/index.php?controller=get-file&freeid=7302> [online dne 14. 6. 2018]

Rules of Procedure and Evidence, Published by International Criminal Court, second edition 2013, ISBN: 92-9227-278-0.

Směrnice OECD pro nadnárodní podniky. [online]. MPO Dostupné z WWW: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/narodni-kontaktني-misto/smernice/smernice-oecd-pro-nadnarodni-podniky--223693/> [online dne 14. 6. 2018].

Statut Mezinárodního soudního dvora. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf> [online dne 7. 6. 2018].

Statutes of the International Committee of the Red Cross. [online]. International Committee of the Red Cross. Dostupné z WWW: <https://www.icrc.org/eng/resources/documents/misc/icrc-statutes-080503.htm> [online dne 27. 11. 2017].

Statutes of the International Red Cross and Red Crescent Movement. [online]. ICRC. Dostupné z WWW: <https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/statutes-en-a5.pdf> [online dne 4. 12. 2017].

Treaty establishing the European Economic Community. Čl. 229. [online]. Dostupné z WWW: http://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/1_avrupa_birligi/1_3_antlasmalar/1_3_1_kurucu_antlasmalar/1957_treaty_establishing_eec.pdf [online dne 21. 3. 2017].

Vídeňská úmluva o diplomatických stycích. [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/videnska_umluva_o_diplomatickych_stycich.html [online dne 9. 3. 2017].

Vídeňská úmluva o smluvním právu

Vyhláška MZV č. 65/1954 Sb.

Zákon o obecně prospěšných společnostech (zákon č. 248/1995 Sb.) Dostupné z WWW: <http://zakony-online.cz/?s161&q161=all> [online dne 23. 3. 2017].

4. Seznam použité judikatury

EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR. Rozsudek soudního dvora ze dne 14. října 1972, ve věci 22/70 „Evropská dohoda o silniční dopravě“. [online]. Dostupné z WWW: http://curia.europa.eu/arrets/TRA-DOC-CS-ARRET-C-0022-1970-200406986-06_00.html

EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR. Rozsudek soudního dvora ze dne 15. července 1964, ve věci 6/64 o předběžné otázce týkající se výkladu článků 102, 93, 53 a 37 uvedené Smlouvy. [online]. Dostupné z WWW: https://curia.europa.eu/arrets/TRA-DOC-CS-ARRET-C-0006-1964-200406979-05_05.html

MEZINÁRODNÍ SOUDNÍ DVŮR. Poradní posudek Mezinárodního soudního dvora ve věci Náhrady škod utrpěných ve službách OSN ze dne 11.4.1949. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.icj-cij.org/files/case-related/4/004-19490411-ADV-01-00-BI.pdf>

5. Seznam ostatních zdrojů

Konzultace s Jaroslavem Kurfürstem, velvyslancem České republiky v Bruselu

Konzultace s Karlem Kovandou, s bývalým velvyslancem ČR při NATO

Postavení nevládních organizací v mezinárodním právu

Abstrakt

Nevládní organizace a zejména pak mezinárodní nevládní organizace jsou významným aktérem mezinárodních vztahů, stejně tak jako státy, mezinárodní organizace vládní a nadnárodní korporace. Každý z těchto aktérů má v mezinárodních vztazích svoji úlohu, která se může vzájemně překrývat. V bodech, kde se zájmy těchto subjektů překrývají dochází mezi nimi k interakci.

Cílem této práce bylo historické zmapování statusu mezinárodních nevládních organizací, a to až do současnosti, vypořádání se s teoretickými východisky právní nauky k mezinárodněprávní subjektivitě a zařídění a rozčlenění mezinárodních nevládních organizací. Dalším dílčím cílem práce byla definice jednotlivých aktérů mezinárodních vztahů a pojmů organizací *sui generis* a nejvýznamnějších nevládních organizací z rozličných odvětví, a za použití jednotné metodologie provést jejich komparaci a zhodnotit vliv na mezinárodní právo veřejné. V další části bylo cílem práce extrakce statistických dat a jejich zasazení do historických souvislostí, zatímco relační část se věnovala zejména faktickému vlivu organizací. Závěrečné kapitoly se zabíraly problematikou kauzální.

V práci byl na základě zvolených metodologických postupů zjištěn vývoj mezinárodních nevládních organizací, a to po jejich právní stránce, po stránce početní, i po stránce interakce s dalšími organizacemi v určitém čase a místě. Práce byla úspěšná v identifikaci mezinárodních nevládních organizací, dokonce i v jejím rozřazení do odlišných typů, ale zaznamenala částečný neúspěch při pokusu o definici nevládních organizací. Definovat nevládní organizace se pokoušela i řada uznávaných autorů, avšak s větším či menším neúspěchem, kde žádná z definic se neujala jako univerzální. O tutéž definici se pokoušela i řada mezinárodních organizací vládních, které se však nakonec spokojily se stanovením parametrů, dle kterých budou pro vlastní potřebu považovat danou organizaci za mezinárodní organizaci nevládní.

Přínos této práce shledávám zejména v zaplnění vakua, kdy pro literaturu mezinárodních vztahů je právní subjektivita mezinárodních nevládních organizací z pohledu mezinárodně právní subjektivity tématem právním a dosti specifickým, a

tudíž se o touto problematiku nezabývají. Pro literaturu mezinárodního práva nejsou mezinárodní nevládní organizace předmětem bližšího zkoumání pro jejich soukromoprávní charakter. Zahraniční literatura je v této oblasti významně vepředu, kde kvalita prací např. J. Klabberse a A. K. Lindblomové je světovou špičkou. V české literatuře se uvedeným tématem alespoň okrajově zabývá Š. Waisová a M. Romancov. Pohled těchto autorů je však vzhledem k jejich politologickému a filozofickému vzdělání a zaměření jiný než v této práci, která se tématem nevládních organizací zaobírá zejména ke konotacím právním.

Klíčová slova: [nevládní organizace, NGO, mezinárodněprávní subjektivita]

The Status of Non-governmental Organizations in International Law

Abstract

Non-governmental Organizations and particularly International Non-governmental Organizations are important players in international relations as well as other stakeholders like States, International Governmental Organizations and Supranational Corporations. Each of these actors has a unique role in international relations, but the role of these actors can overlap each other. Where the interests of these entities overlap, the interaction between actors takes the place.

The aim of this thesis was the historical evaluation of the status of International Non-governmental Organizations till the present, settle up with the theoretical basis of legal doctrine on international legal subjectivity and the classification and division of International Non-governmental Organizations. Another objective of the thesis was the definition of individual actors of international relations and embracing of organizations “*sui generis*” and the most important non-governmental organizations from different sectors and (by using a uniform methodology) compare these organizations and their influence on the international public law. In the next part, the thesis pursued with the extraction of statistical data and their placement into the historical context, while the relational part pursued the factual influence of organizations. The final chapters dealt with causal issues.

The thesis, on the basis of selected methodological procedures, identified the development of International Non-governmental Organizations, in terms of their legal aspects, their quality and quantity, and the interaction with other stakeholders at a given time and place. The thesis was successful in identifying International Non-governmental Organizations, as well as their division into different types. Thesis noticed partial failure in the definition of INGOs. Lots of well-known authors tried to define INGO, but with a greater or lesser failure, none of definitions have been regarded as universal. A number of International Governmental Organizations tried to define INGOs, but they were finally satisfied with setting the parameters for which they would treat the organization as an INGO for their own needs.

The contribution of this thesis is particularly evident in the filling of the vacuum. For the literature of the international relation are international non-governmental organizations very specific in terms of international legal subjectivity and therefore they are not interested in that issue. For the international law literature, non-governmental organizations have private-law character, so they are not in this matter interested either. Foreign literature is in this area more advanced than the Czech literature. The foreign literature fulfils the highest standards, particularly the work of J. Klabbers and A. K. Lindblom, is the exceptional in the worldwide measure. The Czech literature deals with this subject marginally, especially by political scientists Š. Waisová and M. Romancov. The view of these authors is different than in this thesis, from the reason of politological and philosophical background of authors. The thesis is more focused on the legal perspective of Non-governmental Organizations.

Key words: [Non-governmental Organizations, NGO, International Legal Personality]